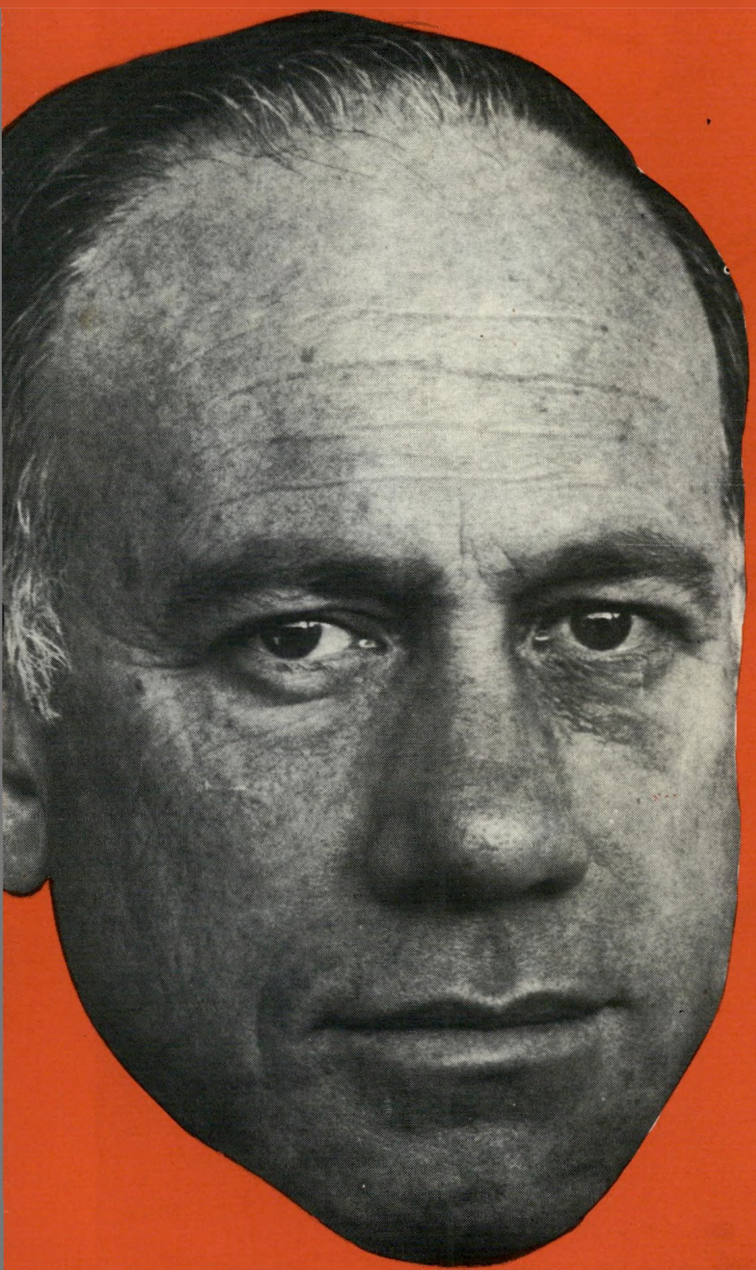
העולם הזה

ז' שבט תשמ"ד, 11.1.84 | מיספר 2419 | שנה 48 | המחיר 180 שקלים (כולל מע"מ)

סקופ

„העולם הזה" חושף או
השערורייה הכלכלית הגדול
ביותר בתולדות המדינ

פרשת
יעקב
לוינסון

השליט הכל־יכול של „בנק הפועלים" הקי
לעצמו בחשאי אימפריה של עסקים פרטיים

„עד שתגיעו תהיה עוגה!"

„אני כבר לא נבהלת מאורחים המודיעים לי בערב שהם מגיעים בעוד חצי שעה ומצפים ממני לאירוח מושלם.
הבעיה הזו, השבח לעלית, נפתרה.
איך שאני סוגרת את הטלפון אני ניגשת לארון שם מחכות לי תמיד - העוגות של עלית: עוגת שיש, עוגת צימוקים, עוגת שוקולד או עוגה אנגלית. אני צריכה רק לבחור.

ההוראות פשוטות וכתובות על האריזה. מערבבים עם ½ כוס מים ושתי ביצים (עוגה אנגלית) מכניסים לתנור וכעבור כ-35 דקות יש עוגה (ההצלחה שלה בטוחה) נפלאה!

מי אמר שמסובך לאפות עוגות?..."

„סליחה רגע, האורחים כבר מצלצלים בדלת..."

חדש

עוגה אנגלית - כולל תבנית!

לאפיה קלה ומהירה. הצלחה בטוחה!

עוגת עלית

את אפית

עלית

וימר יעקבסון טמיר

מכתבים

לשם שינוי: השבח למישטרה

החקירה נגד השוטרים שהתעללו בקוקסינלים (.העולם הזה" 4.1.84), מעידה כי משהו השתנה במטה הארצי.

על השוטרים האונסים, חלאת־אדם במלוא מובן המילה, אין מה להרבות מילים. אבל העובדה שבמטה הארצי של המישטרה התייחסו ברצינות לתלונות והעמידו לדין את העבריינים לובשי־המדים — מעידה שהריקבון לא הגיע לצמרת.

תודה למפכ"ל ולעוזריו, שהוכיחו כי נשאר עוד מוסר אחד שהאזרח יכול לסמוך עליו.

שמואל כהן, כפר־סבא

• • •

למה לחיות בישראל?

המילחמה, המשבר הכלכלי והכפיה הדתית – כולם מובילים לחו"ל.

מכל פינה ובכל תחום תוקף הפסימיזם — ולאו דווקא כתכונה אישית.

מבחינה כלכלית — מיתון ואולי בדרך לצנע.

מבחינה ביטחונית — השהייה האינסופית והמיותרת בלבנון.

מבחינה מוסרית — פריצתה של גזענות ממיסגרת של קבוצת שוליים קיצונית לנורמה ההופכת יותר ויותר מקובלת. ובמקביל הולכים הדתיים ונוגסים עוד נתח ועוד נתח מהניסיון הפאתטי לגבש כאן תרבות.

בקיצור, מדוע יבחר ישראלי לחיות דווקא בישראל, שהקשר בינה ובין "הציונות" הולך ומצטמצם לכמה עובדות שרירותיות כמו — מיקום גיאוגרפי, רוב של בעלי תעודות־זהות שרשום בהן "יהודי" וכדומה?

זהבה לביא, הרצליה

• • •

החגורה של השכן

כל סוסי המלך ופרשיו לא יחלצו עגלת הכלכלה מהבוץ.

כולם חרדים לגורלה של הכלכלה בארץ, ובעצם חרדים כולם לגורל כיסם. הכל טוענים ש־יש לקצץ", "יש להדק את החגורה", "יש להוריד את רמת־החיים" וכדומה. אבל איש אינו מוכן שיקצצו מ נ ו, שיהדקו את החגורה ש ל ו ושיורידו את רמת ח י י ו ש ל ו.

כיצד, אם כן, חושבים העם ומנהיגיו לצאת מן הבוץ הכלכלי שאנחנו הולכים ושוקעים בו עד צוואר?

יעקב משולם, ראשון־לציון

• • •

השיחות היקרות ביותר

כמה משלם מנוי־טלפון חסכן?

מנוי־טלפון צנוע, שאינו מבזבז עשרים שיחות ביום, נענש על־ידי מישרד־התיקשורת. בסוף כל חודש הוא מקבל חשבון מנופח, המורכב רובו מסעיף של "דמי־שימוש קבועים". אם יחלק את התשלום במיספר השיחות, יגלה כי כל שיחה עלתה לו מאות שקלים.

מדוע הוא נענש? על צניעותו, על שאין הוא גורם עומס בקווים, על שאין הוא מבזבז.

לעומתו, מי שמפטפט בטלפון ללא הרף, זוכה בפרס — ככל שירבה בשיחות, כך הן יהיו זולות יותר. הרי מגיע לו פרס.

יחי ההיגיון הממשלתי.

סנחם ברוש, תל־אביב

• • •

זכות בחירה לתינוקות!

מדוע מחיר שכר־הלימוד בגנים הפרטיים הוא גבוה בהרבה ממחיר הלימוד באוניברסיטות? לקורא יש תשובה, וגם הצעה בצידה.

המצב החמור הזה נובע משתי סיבות עיקריות.

● מפני שהפעוטים אינם מאורגנים באיגוד מיקצועי ובהסתדרות;

● מפני שנבחרי העם אינם זקוקים לקולם של הפעוטים בבחירות לכנסת.

לכן, צו־השעה הוא: פעוטי גני־הילדים חייבים לדרוש את זכות הבחירה לכנסת ולהקים איגוד מיקצועי בהסתדרות!

שימשון שיבק, בני־ברק

• • •

השופט שהיה גם אבא

הראיון עם השופט הפורש בנימין כהן (.העולם הזה" 21.12.83) העלה דמעות בעיני הקוראה.

(המשך בעמוד 4)

שרון מסתער

אריאל שרון מוכן לקבל כל תפקיד, אפילו בסוכנות — העיקר שיוכל לגייס כוח, ליהנות מחשבון־הוצאות ולשלוט במנגנון. העסקונה הציונית מבוהלת, ומנסה להכשיל את המינוי.

16

המחבלים

התוכניות של בת המטורפים הדתיים כוללות סיכוץ מיסגדי הר־הבית, בניית בית־המיקדש והרחבת גבולות הארץ עד בוויית. כמה ישיבות כבר מבשירות בהנים אשר יקריבו קורבנות.

24

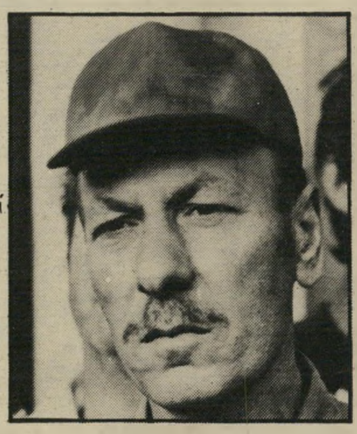
כתבת השער הקדמי:

שערוריית לוינסון

ביצד הפכה חברה זעירה בארצות־הברית למשאבת־ענק, שדרכה הועברו מיליארדים מנוכסי בנק הפועלים לידיים מיסתוריות? ועדת־חקירה חשאית הוקמה בצמרת בנק הפועלים כדי לחקור את מעללין של מנכ"ל הבנק לשעבר יעקב לוינסון, אחרי התערבותו של בנק ישראל. "העולם הזה" קורע את קשר־השתיקה סביב השערוריה הבלבלית החמורה ביותר בתולדות מדינת ישראל.

8

גיבור או בוגד?

המארונים הכריזו עליו שהוא עריק, המוסלמים ראו בו בוגד, והוא היה תלוי בכל בישראל – רב־סרן סעד חדאד התנגד בלבנון כמו כל בעלי־הזרוע המקומיים, אלא שהוא הרחיק לכת יותר מהאחרים.

14

כתבת השער האחורי:

אש בהיכל המין

"קאזה רוסו" – מועדון סטריפטיז והצגות־מין חיות – היה אתר־התיירות מס' 1 לישראלים באמסטרדאם. עברין לשעבר, שהתקבל שם לעבודה בגלל היותו ישראלי, שרף את העסק הענק מסיבה לא ברורה. יופ דה־פריז, היהודי שהיה מלך האורות האדומים בעיר, נשאר ללא ממלכה ומקונן: "למה עשה את זה דווקא ישראלי?"

40

1984

מדוע אוהבים לפחוד מ־1984 ומדוע מצפים בולם שיבוא קץ לעולם — תשובות מיקצוע־עיות מפי הפסיכולוג האנס קרייטלר.

62

נבון נכשל

מכל תוכניותיו הפוליטיות של **יצחק נבון** לא נשאר דבר. כי **שימעון פרס** הממולח "יכול לאכול עשרה כמוהו לארוחת־הבוקר," כפי ש־אומרים במערך.

7

מה זה מפגר

בובות מספרות: איך לנה המפגרת, דינה החרשת, רוני העיוור ומוטי הנכה משתפים בבעיותיהם הקשות ילדים רגילים. תיאטרון־בובות מסתבר, יכול ללמד ילדים ומבוגרים ליחס סובלני לחריגים.

46

סדום באזור

בבית מוזר ומיסתורי באזור התרחשו דברים מסמרי־שיער: אברהם בן מוחמד זיגל פיתה נערים ועשה בהם מעשים מגונים.

55

מהקיבוץ למסלול

מתנדבת אמריקאית אלמונית, שבילתה בין הפרות בקיבוץ, נתגלתה כדוגמנית חושנית. והיא מאיימת לשגע את המדינה.

66

הכובש

"סיפרתי שנגנבתי את השעון במחסום, כי לא רציתי שייראו אותי כמו אחד שמשלם לערבים כסף, כדי לקבל משהו." העיד בבית־הדין החייל ששירת בלבנון.

64

תמיד־תמיד יהיו זונות

"אין כל טעם להפעיל חוקים נגד זנות," קובע אברהם ציון, שעשה עבודת מחקר לתואר דוקטור, על ה־מיקצוע העתיק ביותר בעולם.

29

איך לגמור את החודש

המשכורות הן אולי בסדר, אבל החודש הוא ארוך מדי. לכם מייעץ מאיר תדמור לקנות בראשית החודש, להשתמש בכרטיס־אשראי, לסגור את כל שקל בבנק למועד קצר ולתכנן את התקציב המישפחתי. והעיקר: לא להתבייש לבקש הנחות בעת קניית מיצרכים במזומן.

12

המדורים הקבועים:

מכתבים	3
קודא יקר	5
תשקיף	6
במדינה	7
הנדון	13
יומן אישי	18
אנשים	21
בלונים	23
הווי	31
שידור	32
תמליל שידורי הדיבי והטלוויזיה	33
אנשים בעולם – קארולין ממונאקו ואיב סאן לורן	34
לילות ישראל	36
זה וגם זה	39
נמר של נייר – קורט וונגוט, דוד תדהר, אדוארד ח. קאר, אברהם סוצקובר	42
קולנוע – שכר אמת	48
חלון ראווה – אביזרים	50
עולם קטן – ארצות־הברית	52
תשבצתון	56
מה הם אומרים – אסתר אלכסנדר, רותי שיטרית, אברהם שריר, גידעון שלוש, עליזה אמיר, אילנה שרון	58
רחל מרחלת על כל העולם – שלום חנוך	61
תמרורים	63
הדרוסקים – משה ארנס	69
זה היה העולם הזה שהיה	70

מכתבים

(המשך מעמוד 3)

כל מה שכתבתם הוא נכון. נשיא בית־המישפט המחוזי בתל־אביב, הד"ר בנימין כהן, שפרש לגימלאות, היטה אוזן קשבת לכל עבריין, לכל רוצח וכל פושע, וגם לכל זונה – כמוני.

להישפט אצלו זו היתה חוויה. לפני שלוש וחצי שנים היה לי עירעור לפני הרכב שבראשו ישב הנשיא כהן. הוא היה סבלני, הקשיב לנאשמים. לא צעק ולא הניח לתובע להרים קול על הנאשמים ולקטוע את דבריהם. מאז התחלתי לבוא לבית־המישפט, לשמוע מישפטים שניהל כהן.

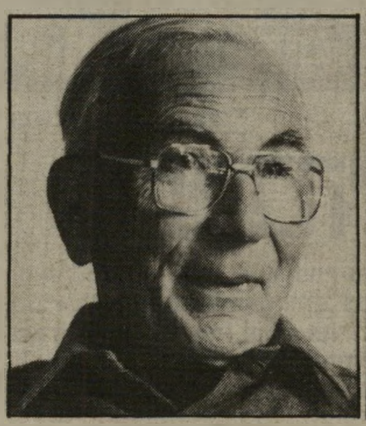
ראיתי שהוא חודר עמוק־עמוק לליבו של הנאשם, מבין את הסבל שלו ׳את גורלו. הוא לא היה רק שופט. הוא היה אבא. אבא של כל הסובלים.

ההתרגשות שלי, כשאני נזכרת בו, מעלה בעיניי דמעות. אני מנגבת אותן ומאחלת לבנימין כהן עד 120.

זלמן („שושי") וינדר, תל־אביב

קוראה וינדר

שופט כהן

לחדור עמוק לליבו של הנאשם

● ● ●

גם דוגמנית, גם נחמדה

מדוע אין מפרסמים יותר את תמונותיה של הדוגמנית היפה ביותר?

אילנה שושן היא, לדעתי, הדוגמנית הכי־מוצלחת בישראל. היא גם יפה מאוד, גם פיקחית וגם בעלת חן אישי.

משום־מה, אין כותבים עליה בעיתונות כמו שכותבים על דוגמניות הרבה־פחות מוכשרות והרבה פחות יפות. בטורי־הרכילות לא מזכירים כמעט את שמה, במדורי־האופנה היא מככבת רק לעיתים רחוקות. האם זה משום שהיא איננה מעורבת בשערוריות. אינה עוסקת יום ולילה

דוגמנית שושן
בלי שערוריות

ביחס־ציבור ובעצם, מטיבעה, היא מצניעת־לכת?

אבי מטלון, באר־שבע

● *כדי לפייס את הקורא, חכועס על העיתונות, מתפרסמת בעמוד זה תמונתה של שושן.*

זהירות: עוד רב הגיח מן האלמוניות

אילת נתנה את הטון, אחריה באו נצרת עילית ויפו. כעת הרימה הגזענות המכוערת את ראשה גם בעכו.

הרב הראשי של עכו, יוסף ישר, קבע שיש למנוע מערבים לגור בשכונה אחת עם יהודים. הדברים נכתבו שחור על גבי לבן בפסק־הלכה של כבוד הרב. משכונת וולפסון, שבה מדובר, ושבה מתגוררות 137 מישפחות ערביות, פנו גם לקארי של עכו, מוחמד חוביישי, ושאלו לדעתו. הוא סירב להוציא פסק־הלכה דומה למוסלמים, ואף אמר כי הוא עצמו מתגורר בשכונה יהודית.

כלי־קודש למיניהם תמיד עוררו בי תיעוב עמוק. אך אילו היה עליי לבחור במדריך רוחני מבין השניים, אני סבורה כי הקארי המוסלמי היה יותר קרוב לליבי.

אלינה לוי, תל־אביב

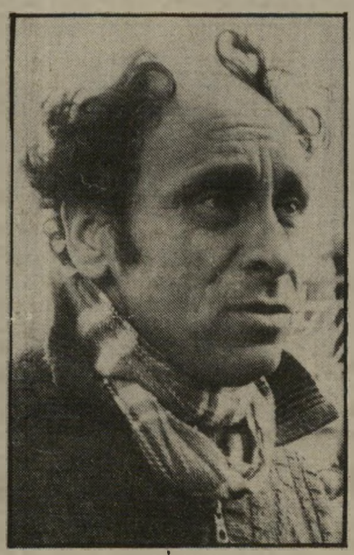
אחת הדרכים לעמוד על התכנים התרבותיים העמוקים של כל עם היא לבדוק את דיעותיהם של הפסיכופאטים שלו. „הרב מעכו הוא פשוט לא רציני," אומרים לי בני־סמכא בהלכה. „המטיף גיבורי ט"ט־ט הלמו שוב. הפעם, במיבצע־גבורה חסר־תקדים, הם פעלו בבית־הקברות המוסלמי באברכביר. במבצע הנועז, שלא נודע כמותו בהיסטוריה, ציירו בין השאר מבושי־גברים על המצבות. המבושים היו, כמובן, נימולים.

הציור מעיד על מבצעיו, שהם יהודים כשרים וגאים, שבעורקם זורם דם יהודי טהור, שהם צאצאיו של יהושע בן־נון, החשמונאים והמקבים עטורי התהילה.

הציור מעיד על פטריוטיזם ציוני ויהודי. אין כמוהו לסמל את עם ישראל המתחדש בארצו.

שבתאי לוי, רמת גן

עכשיו נזכרים עסקנינו, שטרור נגד דתות אחרות יכול להיות מסוכן גם לנו. כשהמאפיונרים

קורא לוי
נימולים

הדתיים היכו, שברו, שרפו והתנכלו לחברי כיתות דתיות אחרות, כמו עדי־יהוה, יהודים משיחיים, הרה־קרישנא ומיסיונרים נוצריים — שתק עם ישראל.

כותרת בעיתון „הארץ" (3 בינואר 1984)
פסיכופטים הם נביאים

מיפו, החושב כי מגורים בשכנות מובילים ליחסי־מין, מדבר שטויות," הרגיע אותי חבר בעבודה.

אבל אני לא נרגע. מין וגזע ושינאת זרים, הם צירוף מסוכן, המהווה חומר־נפץ אידיאולוגי. הדבר הוכח יותר מפעם. ומעל לכל: הפסיכופאטים משמשים, בדרכם המעוותת, מעין נביאים. מה שהם אומרים היום — הופך מחר לנחלת הכלל.

משה רסאלי, חיפה.

למה כולם כועסים על הרב יוסף ישר מעכו? שנים הוא יישב סיכסוכי־שכנים, השכין שלום־בית במישפחות רבות, התיר עגונות, דאג לאלמנות וליתומים.

איש לא הזכיר אותו בעיתון, איש כמעט לא ידע את שמו.

והנה, יום אחד הוא חרץ לשון, ומייד כל המדינה שמעה עליו. שמו יצא למרחוק כפוסק־הלכה חשוב.

מי אמר שהגזענות אינה משתלמת?

יאיר גרינברג, תל־אביב

● ● ●

T.N.T מעטר קברים

מדוע סנגית־שר־החינוך אינה אומרת על כך דבר?

מאז שנשרפה הכנסיה הבפטיסטית בירושלים, לפני שנה, לא נעשה דבר למניעת רדיפות דתיות בישראל. נו, אז עכשיו נתחיל לקצור בדימעה את שזרענו ברוגז כל־כך גדולה: נאכל טי־אר־טי ונשלם את החשבון בחו"ל, בצורת טרור נגדי גובר נגד יהודים.

יהודי חו"ל יאכלו את החרא שאנו מייצרים כאן.

שירית שנקרי, יפו

● ● ●

בנקים, בנקים תרדוף

שימכרו סניפים, תחת לגלגל את ההפסדים על הציבור.

מניין יש לבנקים החוצפה התהומית להמשיך ולפרסם בכלי־התיקשורת תוכניות־חיסכון לאזרחים? האם נדמה להם שהציבור הוא כל־כך נאיבי או מטומטם, שאפשר להאכילו לוקשים בעטיפות ציבעוניות?

פעם היה בשכונתנו סניף בנק אחד קטן ועלוב למראה, ושרות הבנק ללקוחותיו היה נפלא. היום — בכל פינת רחוב יש ארבעה בנקים, והיום האזרח מיסכן וסובל, ואילו הבנקים עושים לציבור הצגות של חוסר רווחים.

אנא מכם, תואילו בטובכם למכור כמה עשרות סניפים שלכם, המפוזרים למאות בכל ערי הארץ — כדי להקל מעט על „מצוקתכם".

נגה מאירי, תל־אביב

● ● ●

כל־כך קרוב לאמת

על מישחק הסימולציה ב.כותרת „לילה" (26.12.83).

לאורי אבנרי שלום,

לפני שעה קלה שמעתיך בטלוויזיה, כשייצגת את עמדתו של המנהיג הבלעדי של העם הפלסטיני, האח יאסר ערפאת. אכן, עמרתך ודבריך בריון היו כל־כך קרובים לאמת, שאין לי מה להעיר עליהם אלא לומר: כל הכבוד!

בהזדמנות זו אני מאחל לך ולכל מערכת העולם הזה שנה טובה ופוריה.

וליד כאמל, עכו העתיקה

● ● ●

ישראלי באמריקה

הטריפ האמריקאי של אלי ישראלי.

בדרך־כלל אני נהנית מאוד משידורי הבוקר והצהריים של גלי־צה"ל. אבל מי שמצליח, כמעט מדי יום, לקלקל לי את התענוג הוא אלי ישראלי. ישראלי מרשה לעצמו לעשות ברקות־השידור היקרות, העומדות לרשותו, כטוב בעיניו, ומבזבז חלק ניכר מהן על ריווח מליגת הכדורסל בארצות־הברית. זה אולי מעניין אותו ועוד כמה עשרות מאזינים, אבל לי זה נראה מיותר ומתנשא.

דליה אביחיל, רמת־השרון

● ● ●

מקצצים בלשונם

מיכתב לפוליטיקאים:

ח"כ נכבד,

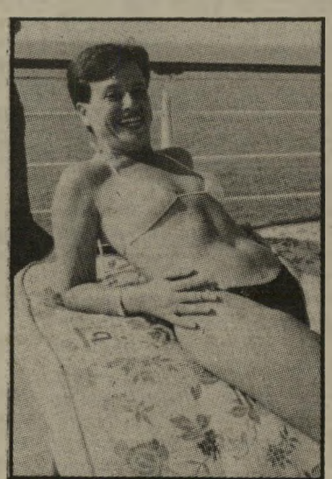
אני שמח לשמוע שיש כעת מס חדש, שרק שר־האוצר וחברי־הכנסת משלמים אותו.

המדובר הוא במס שפתיים לגבי קיצוצים וחיסכון במנגנון.

רלף הלינגר, תל־אביב

סליחה, טעות בחרוז

בכתבה על ספינת־ההימורים („העולם הזה", 7.12.83) הופיעה תמונתה של הזמרת יעל לוי, כשהיא משתזפת על סיפון האונייה. תחת התמונה הופיעו המילים „הזמרת והמהמרת". דבר שעלול היה

זמרת לרי
רק שיזוף

ליצור את הרושם כאילו גם היא השתתפה בהימורים שבאוניה. אין לכך שחר. הזמרת בילתה על האוניה כרבים אחרים, שלא השתתפו בהימורים. מערכת „העולם הזה" מצטערת על הכותרת המטעה, ומתנצלת לפני הזמרת.

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03־232262/3/4. תא־דואר 136, • העורך הראשי: אורי אבנרי • עורך־מישנה: רוב איתן • עורך תבנית: יוסי שגיו • עורכי כיתוב: ענת ישראלי וגיורא נוימן • צלמי מערכת: ציון צפריר ענת סרגוסטי וציפי מנשה • עורכת הפוס: אהובה קורן • ראש המינהלה: אברהם סיטון • מחלקת המודעות: רפי זברוני • המו"ל: „העולם הזה" בע"מ • הדפסה: „הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב • הפצה: „גד" בע"מ

קו יק,

בדרך כלל איני מרבה להתלונן על הצנזורה הצבאית. אם מסכימים בכלל לצורך ולתועלת שבצנזורה כזאת — דבר שאינו ברור כלל — מוכרחים לקבל את החלטותיה בעניינים ביטחוניים.

אך לאחרונה קורים דברים מוזרים בשטח מסויים, והגיעה השעה להניח את הדברים על שולחן הציבור.

הדברים נוגעים לנושא שהוא, בלי ספק, עדין ורגיש: פרשת השבויים הישראליים שבידי האירגונים השונים של אש"ף, והשבויים הפלסטיניים שבידי ישראל.

ראש־אירגון ג'יבריל
סוד – למי?

אשתו של אחד הנערכים, שי, רואיינה על־ידי הטלוויזיה האוסטרית והשמיעה פניה ישירה לג'יבריל. דבריה הובאו על־ידי האוסטרים לאחמד ג'יבריל, שמסר להם תשובה חמקנית, שבה לא הכחיש ולא אישר, אך העלה את שאלת הנערכים של אירגונו. ניתן היה להבין את התשובה כהצעת עיסקה: תגלו לי מה קרה לאנשים שלי, שנעלמו, ואני אגלה לכם מה קרה לנערכים שלכם.

כך או כך, חילופי־דברים אלה היו בעלי חשיבות רבה לציבור הישראלי, ולא היה בהם כל סוד ביטחוני, אשר גילויו עלול היה לסייע לאוייב. למרות זאת, נגנז הסרט. הטלוויזיה הישראלית לא הורשתה לשדר אותו. המוני ישראל ראו אותו, לעומת זאת, בטלוויזיה הירדנית.

עורכי העיתונים בישראל הסכימו לגנוז כל ידיעה על הסרט. לא הסכמנו לקשר־השתיקה. אך כאשר כתבנו על כך, נאסר הפירסום על־ידי הצנזורה הצבאית. יכולנו רק לפרסם במדור תשקיף (העולם הזה 28.12.83) כי „צמרת רשות־השידור והנהלת הטלוויזיה זועמות על פסילה שרירותית של כתבת־לוויין, שעסקה בבעייה ישראלית וששודרה בליל־שבת ובמוצאי־שבת באירופה ובירדן."

יומיים אחרי שנפסלה הידיעה שלנו, הוצג הסרט בטלוויזיה הישראלית, במיסגרת מבט לחדשות. מישהו התחרט על הפסילה וביטל את האיסור.

כל זה משונה מאוד.

האם אך מיקרה הוא שכל זה קורה בשטח, המסור עתה לטיפולו של שמואל תמיר — אדם שהפך אוייב מושבע של חופש־העיתונות, ושפעולתו החשובה ביחידה כשר־המישפטים היתה לחוקק חוקים לסתימת פה העיתונות?

בינתיים יש שערוריה נוספת. הצנזורה פסלה ידיעה על פתיחתו מחדש של מחנה אל־אנצאר, שנסגר במיסגרת חילופי־השבויים.

איזו סיבה ביטחונית יכולה להיות לפסילת ידיעה זו? מהו הסוד הגדול? אנשי הצלב האדום מבקרים שוב במחנה, ומוסרים על כך דוחות לממונים עליהם בו'נבה. כל העולם יודע על כך. אך לציבור הישראלי אסור לדעת!

למחרת יום הפסילה הותר החומר לפירסום — כי בינתיים פורסם על־ידי סוכנויות־הידיעות בעולם כולו, וגם משה ארנס דיבר עליו בכנסת.

מוזר!

אלוף בה"א הידיעה

מי נאם בכינוס — אלוף אביגדור בן־גל או האלוף אביגדור בן־גל? אלוף בה"א הידיעה, או בלעדיה?

לנושא זה נדרש במעריב הבלשן עידו אבינרי (נא לשים לב ליו"ד שבשם. אין הוא קרוב־מישפחה שלי, ועל כן אין כאן מיקרה של פרוטקציה). תוך כדי כך הוא חולק לנו מחמאה נאה, ודווקא בשטח שאנחנו רגישים לו מאוד.

ובך כותב אבינרי:

ולעצם השאלה: אלוף אריה, למשל, במקום האלוף אריה, לכאורה קיצור הוא, והעברית אוהבת את הקיצור... ואולם כאן אין אלא תרגום מאנגלית (ולא מצרפתית, למשל!): PRESIDENT REAGAN ואילו אנו אין אנו אומרים: נשיא רייגן, ראש־ממשלה שמיר, לבד מהעולם הזה. המחזר אחרי עברית חדשה שבחדשה (ודווקא מן הטובות). אבל גם הוא יכתוב כך רק בכותרות צילומים וכדומה: נשיא מיטראן וחבר, וכיו"ב. בטקסט גופו לא מצאתי משפט מעין זה: שר ארנס אמר. יוצא, איפוא, שבעלי החוש לעברית מרגישים שיש גבול. ואם כך, למה נאמר אלוף פלוני, במקום האלוף פלוני? איני מוצא לקיצור זה כל הצדקה בעברית.

עד כאן דבריו של אבינרי. אנו מסכימים עימו לגמרי. מחוץ לכותרות, אנחנו כותבים על הפרופסור ראובן ירון, על הדוקטור נחום גולדמן ז"ל ועל האלוף־(מיל') אביגדור בן־גל.

מותר רק בירדן

לא הייתי מעלה את העניין שוב, לולא קרה בינתיים משהו

הגנב פרץ מהתריס

כיצד למנוע זאת?

כידוע, התריס עשוי משלבי פלסטיק, שדי במשיכה כדי להוציאם.

הפתרון: השחלת מוטות פלדה, בתוך השלבים, ההופכים את התריס לסורג נסתר ומהווים הפתעה לפורץ.

בנוסף לכך מורכבים על התריס מנעולים פרי פיתוח בלעדי מוגן בפטנט, העמידים כנגד נסיון פריצה ושבירה. בנוסף: ציפוי דלתות בפלדה.

„מגן מנעול"

וייצמן 17 תל־אביב. טל. 03־244594. גם בערב

03־244594 (מ)

סדין החימום האנגלי

רשיבה

במחיר הזה
רק ריבייה
בא בחשבון

החל מ־6000 ש"י

3 שנים אחריות שיווק ושרות: זק"ש
להשיג בחנויות החשמל המובחרות וברשתות השיווק.

פרסום

פרסום מודעות בטלפון לכל העתונים

03־229353

דו תשקיף

שמיר מכין הפתעה

יצחק שמיר יפתיע בקרוב את הציבור ואת הקואליציה בהודעה דרמאתית, שתהיה לה השפעה על חייו של כל ישראלי.
בתנועת החרות סבורים כי אם לא יבוצעו המהלכים המתוכננים בקרוב, יאבד הליכוד את השילטון.

ארנס יידרש להסביר

חיילי מילואים ששירתו באחרונה בלבנון מתכוונים לדרוש פגישה עם שר־הביטחון, משה ארנס, כדי לקבל ממנו הסברים על התבטאויותיו, שאינן תואמות את המתרחש בגבול הצפוני.
הפרשה היא סביב מעצרם של לבנונים ופלסטינים בשבועות האחרונים, מקום מעצרם ותנאי המעצר.
מידע על כך נמסר לח"כים מהאופוזיציה, החברים בוועדת־החוץ־והביטחון.

פרס רוצה באלי הורביץ

יושב־ראש מיפלגת העבודה, שימעון פרס, היה רוצה להציג בציבור את מנכ"ל „טבע", אלי הורביץ, כמועמדו לתפקיד שר־האוצר בממשלה אלטרנטיבית.
בשבוע האחרון הגיע פרס למסקנה שגד יעקובי, חברו מרפ"י, לא יתאים לתפקיד. לכל היותר הוא יוכל להיות שר־המיסחר־והתעשייה לצידו של שר אוצר חזק. גם נפתלי בלומנטל לא יוכל להבטיח לעצמו את המישרה.
הורביץ, שקיבל את ההצעה לסני זמן קצר, מתלבט בינתיים אם להיענות בחיוב להצעות גישוש שקיבל ממוסד סינאנסי גדול.

קימחי דרש התפטרות בן־מאיר

מנכ"ל מישרד־החוץ, דויד קימחי, העמיד לפני ראש־הממשלה ושר־החוץ תנאי: או שפנקס־השר יהודה בן־מאיר ילך, או שהוא יתפטר מתפקידו.
קימחי הסביר, שח"כ המפד"ל גרם נזקים חמורים בשירות־החוץ, בגלל מדיניותו הכושלת.

חמישה ימי עבודה

הליכוד יוזם הצעת־חוק לחמישה ימי־עבודה בשבוע.
ההצעה, שמאחוריה עומד ח"כ חרות מיכאל קליינר, נועדה לצמצם את מימדי־האבטלה וגם להקל על הציבור החילוני.
הקואליציה תיאלץ בקרוב לממש עוד סעיפים בהסכם הקואליציוני עם אגודת־ישראל, שעניינם שמירת השבת.

יומן למחנה לוי

אנשיו של מנכ ראש־הממשלה, דויד לוי, בוחנים אפשרות של הוצאת יומן בן ארבעה עד שמונה עמודים. מאחוריו יעמדו מרל וסירסומאי שהיו קשורים לשבועון הליכוד שנסגר, קבלן המקורב לאנשי לוי ויזמים מדר'ל.
כוונת התובנית — ליצור דעת־קהל אוהדת ללוי.

ארידור מכין מיתקפה

שר־האוצר לשעבר, יורם ארידור, החליט לצאת מהשתיקה שנזר עליו.
בקרוב הוא מתכוון לצאת במיתקפה הסברתית על תוכניותיו להבראת המשק שהוכשלו, ועל המדיניות הכלכלית הנוכחית.

מדוע בא ז'יסקר

עם ביקורו הסרטי בארץ של נשיא צרפת לשעבר, ולרי ז'יסקר־דסטן, הוא בנראה נסיון לסדר עניין אישי.
בעבר כבר דווח שחברה של ז'יסקר־דסטן מנהלת מילחמת זכיונות לכריית־הלומים עם שמואל („גורודיש") גונן, בשיטחי־כרייה ברפובליקה המרכז־אפריקאית.

שדולה לאדמון ולברון

תומכי הפירסומאי דויד אדמון והעיתונאי נתן ברון מפעילים עתה בכנסת שדולה לבחירתם לתפקיד יושב־ראש הועד־המנהל ולתפקיד המנכ"ל של רשות־השידור.
ברון, אחיו של רובר חרות בכנסת, יוסי ברון, המפעיל את קשריו עבור הבחירה, היה מאוד רוצה להיות מנכ"ל.
הליברלים מקווים שאדמון יזכה במינוי, משום שבדרך זו תוכל חרות לפצות אותם על אובדן תפקידים אחרים.
בליכוד מאמינים ששר־החינוך־והתרבות לא יטיל וטו וידרוש למנות איש שלו, מיכה ינון, לתפקיד המתפנה ב־1 באפריל.

מכירות בחו"ל לגדה

חברת „ג'מבו" הבונה ברמת־קידרון מעבר לקו־הירוק פתחה מישרדי־מכירות בלונדון ובקרוב היא תפתח מישרד דומה בניו־יורק.
החברה תציע תנאים מיוחדים לבעלי תארים במחשבים, מכיוון שבהתנחלות יוקם מרכז־מחשבים.

מבריחי דולארים — פעילי ליכוד

מידע סודי, שהגיע באחרונה לשילטונות מס־ההכנסה, מחשיד שלושה פעילים מכירים בחרות ובליברלים בהעברת מטבע זר בכמויות גדולות לאירופה בשבועות האחרונים.
לא ברור מדוע לא נתפסו חמבריחים בשעת ההברחה אם החשד היה נכון.

דרמת „האחים" נמשכת

השמועות כי האחים שמואל („סמי") ומשה יוחננוף, בעלי חברת „גרות", יתפשרו בסיכסוך על רכוש המיליונים – נתבדו שוב.
המילחמה ביניהם מתנהלת במלוא־עוזה, וביניתים חלו שתי התפתחויות חשובות:
עורך־הדין אמנון גולדנברג עירער בבית־המישפט העליון על פסילת הד"ר יהושע רוטנשטרייך כבורר.
האח סמי, אחד ממשקיעי „רנות", סוגר את מישרדו המפואר ב„בית אסיה", בעיקבות ההתסתחויות האחרונות.

הקו הלבן ייסגר

השירות הטלפוני להומוסקסואלים במצוקה, הקו הלבן, עלול להיסגר בגלל מיעוט מתנדבים שאמורים לאייש אותו.
הקו הסגול, השירות הטלפוני ללסביות ומרכז קול־האשה נסגרו סופית, בגלל מחסור בנשים מתנדבות להפעלתו.

בומה נשאר ב„כנס"

תשקיף חברת „כנס" לבורסה גילה, שקשריו של אברהם („בומה") שביט עם החברה חודשו.
שביט, שמופיע בתשקיף כיושב־ראש מועצת־המנהלים של החברה, הודיע בעבר על מכירת חלקו בכנס ועל ניתוק הקשרים עם החברה שהוא היה בין מייסדיה, כדי למנוע ניגוד־אינטרסים בינה ובין גופים אחרים שהוא עומד בראשם.

בעיות לבר־גרא

מנכ"ל מרכז־הירידים, יעקב בר־גרא, ייתקל בהתנגדות עזה למינוי שהוצע לו במזכ"ל המיפלגה הליברלית.
הסיבה: דוח ועדת־חקירה פנימית, שמינה ראש עיריית תל־אביב, בעניין מרכז־הירידים, יסבך אותו באופן חמור ביותר.

החקירה „נתקעה" — הדובר יורח

בישלון צוות־החקירה, שמונה לחקור את רצח הנער דני כין, יתולל פעדה במרחב הגליל.
ראש הצוות יחלף. חמישה חוקרים מירושלים יישלחו לצפון לתגבר את הצוות, שעליו פיקח אישית מפקד המחוז הצפוני, יצחק ערן.
דובר מרחב־הגליל, דני קיפלר, יועבר מתפקידו בגלל חלקו בכישלון החקירה ובציפיות שיצר בציבור בתחילתה.
מפכ"ל המישטרה, אריה איבצן, עקב מקרוב אחרי כישלון החקירה, ודרש שיבוצעו השינויים הנדרשים.

מגש הכסף לכנסת

סירטו החדש של יהודה („ג'אד") נאמן, מגש הכסף, יהיה נושא לשאילתות של ח"כים מחרות והמפד"ל, שיופנו לשר־הפנים, הממונה על המועצה לביקורת סרטים ומחזות.
הסרט, העוסק ביחסי יהודים וערבים שמאליים, הוא לטענתם סרט־תעמולה אש"פיסטי.

הדחות במישרד העבודה

יובל רכלבסקי, מנהל האגף להכשרה ופיתוח כוח־אדם במישרד־העבודה, עלול להיות מודח, ובמקומו יכנס לתפקיד רפי בחלון, מנאמניו של המנכ"ל, אשר אוחיון.
המנהל הנוכחי הוא בעל תואר ראשון בכלכלה ותואר שני במינהל־עסקים. מישרד־העבודה פירסם מיכרז, שבו מבוקש למישרה מהנדס בעל תואר שני. נציבות שירות־המדינה החזירה את המיכרז וביקשה הסברים. ועד עובדי המישרד של אהרון אזן מתנגד אף הוא לשיגויים בתפקיד, בעיקר בתקופה שבה יש דרישה לאגף בלישכות העבודה.

חוק נגד ניסויים בחיות

ח"כ העבודה אליהו שפייזר יגיש הצעת־חוק־פרטית נגד ניסויים בבעלי־חיים. יוזמתו באה אחרי כתבת תחקיר שפורסמה בהעולם הזה (8.6.83).

המישטרה צותתה לפרקליט

במהלך מישפטם של גיל כרגל ורונן שניר־שגיא, המואשמים ברצח הברוקר יעקב אלטרוביץ, התברר כי המישטרה הוציאה צו־ציתות לכל הטלפונים שאליהם היה ברור שכרגל יתקשר מהכלא.
בין מיספרי־הטלפון היה גם זה של סניגורו. המישטרה גם הוציאה צו נוסף, על שמו הפרטי של עורך־הדין, מבלי לציין את מיקצועו.
לישכת־עורכי הדין זועמת על כך שמבשיר־טלפון של עורך־דין צותת, מבלי שהשופט שהוציא את הצו ידע על כך.

הפקולטה לאמנויות ל„בית־צבי"

צמרת אוניברסיטת תל־אביב דנה בכובד־ראש בהצעה להעתיק חלק מפעילויות החוג לאמנויות ל„בית־צבי" ברמת־גן, כדי להקטין את הגירעון בתקציבם.

במדינה

העם

עם של כבשים?

הציבור הישראלי עוקב אחרי הנעשה בזעם אילם ובתיסכול חסר־אונים. מדוע?

בתוניסיה העלתה הממשלה את מחיר הלחם. תוך שעות יצאו ההמונים לרחוב. המהומות התפשטו במהירות בכל רחבי הארץ, הגיעו עד תוניס הבירה. הצבא והמישטרה נאלצו להשתמש בנשק. עשרות נהרגו. אך המהומות נמשכו.

לבסוף יצא הנשיא הקשיש, חביב בורגיבה, שמפאת מחלתו חדל מזמן מלנהל את המדינה, ובקול רועד הודיע בטלוויזיה כי כל הגזרות בוטלו.

ההמונים הריעו וחזרו הביתה.

לחיילים יש אמהות. בארצות־הברית המתקדמת אין הדברים נעשים כמו בתוניסיה המפגרת. שם זה נעשה באורח דמוקרטי.

הנשיא רונלד רגן הכניס את חיל־הנחתים לביירות. זה היה מעשה פופולארי, כהפגנת־כוח של העוצמה האמריקאית. הנחתים באו כדי לשאת במשימה של השכנת־שלום. אך חיש־מהר נספגו אל תוך הביצה הלבנונית, הפכו צד במילחמה וסבלו אבידות קשות.

אזרחי ארצות־הברית התחילו לשאול, בקול גובר ורם: מה הנחתים שלנו עושים שם? מדוע הם נהרגים? מדוע אינם מוחזרים הביתה?

חברי־הקונגרס, שחזרו הביתה לחופשת חג־המולד וראש־השנה, קלטו היטב את הרחשושים האלה. מי שרוצה להיבחר מחדש בארצות־הברית, מוטב לו להקשיב היטב־היטב לרחשי לב הציבור. וכל אישי־קונגרס וסנאטור בארצות־הברית מכיר את החרוז:

AMERICAN BOYS ARE NOT LIKE OTHERS / AMERICAN BOYS HAVE MOTHERS

(„חיילים אמריקאיים אינם דומים לאחרים, להם יש אמהות.")

התוצאה: רבים מחברי־הקונגרס, וביניהם ראשי המימסד הפרלמנטרי והמועמדים לכס־הנשיאות, הודיעו כי שינו את דעתם, וכי הם תובעים עתה את הוצאת הנחתים מלבנון.

שום נשיא, הרוצה להיבחר מחדש, אינו יכול לעמוד בפני לחץ כזה. הבית הלבן עשה השבוע מאמצים נואשים כדי לפברק תירוץ כלשהו — כגון „הסכם־ביטחון" לבנוני — שיאפשר לו להוציא את חייליו מלבנון מבלי להודות בכישלון.

היכן האמהות? ישראל אינה תוניסיה. אין היא גם ארצות־הברית.

ההמונים אינם יוצאים כאן לרחוב, כאשר מחיר הלחם עולה, וכאשר אינם יכולים עוד „לגמור את החודש" (ראה הנדון).

אך התהליך הדמוקרטי הישראלי גם אינו מסוגל לתרגם במהירות את רצון־העם לשפת המעשה הפוליטי. הציבור הוא נגד המשך השהייה בלבנון, שם נשפך דם בניו במשימה בלתי־אפשרית וחסרת־תוחלת. הוא מתנגד עתה גם להתנחלויות. אבל המילחמה וההתנחלות נמשכות, ומלבר קומץ קטן אין איש מוחה ומפגין. נראה כאילו אין האמהות הישראליות דומות לאמהות האמריקאיות.

איזה מישטר שורר בישראל? אין זו דיקטטורה, כמו בתוניסיה. אך אין זו גם דמוקרטיה אמיתית, כמו בארצות־הברית.

בישראל חסר ציבור החדור בתחושה דמוקרטית אמיתית ופעילה, כשם שאין בה ציבור המסוגל לצאת לרחוב כהמוניו מול רובי חיילים.

יחסים מרחביים

האיש שלא חוסל

בפעם ה־1001 קברו דובריו ישראל את יאסר ערפאת, ושוב קמץ מן הקבר

זה נשמע כמו קומדיה, אבל זה היה עצוב.

ביום השלישי שעבר, בשעה 8.00 בבוקר, הודיע קול ישראל בראש מהדורת־החדשות ידיעה מחשמלת: יאסר ערפאת חוסל.

בגוף הידיעה, ששודרה כבר מאוחר בלילה לפני כן, נאמר כי עיתון כווייתי הודיע שמנהיגותו של יאסר ערפאת באש"ף ובפת"ח הגיעה לסופה. שלושה אישים — מחמוד עבאס, ח'אלד אל־חסן ופארוק קדומי, „שנמנו בעבר עם תומכיו של ערפאת" — הציגו לו אולטימטום: להתפטר מייד או להביע פומבית חרטה על פגישתו עם נשיא מצריים, חוסני מובארכ.

בשעה 9.00 חזרה הקריינית על ידיעה מרתקת זו, בקול דרמאתי לא פחות. כך עשתה גם ב־10.00.

ב־11.00 התחיל נוסח ההודעה להשתנות. ספק של ספק התגנב אל תוכה.

בשעה 13.00, בתוכנית בחצי היום, סיפר הכתב לענייני ערבים, ארנון ברנע, כי יש שתי גירסות הבאות מתוניס, שם מתכנסים מוסדות פת"ח, ואין לדעת בבירור מה התרחש.

לאחר־מכן השתלטה דממת־דדיו. בהמשך לא נמסרה עוד בקול ישראל שום ידיעה על מה שקרה בתוניס.

ברווז. ולא במיקרה. כי הידיעה המקורית, שנמסרה בוודאות ובקול דרמאתי, היתה כולה ברווז.

אילו היו עורכי קול ישראל טורחים לבדוק אותה לפני השידור, היה מסתבר להם מייד דבר מוזר: מבין שלושת האישים שהוזכרו, שניים ידועים כתומכים עיקביים של הקו המתון ביותר באש"ף. מחמוד עבאס, המכונה אבו־מאזן, נוכח בפגישת ערפאת עם אורי אבנרי, מתי פלד ויעקב ארנון, ואף הצטלם בה, ואילו ח'אלד אל־חסן העניק פעמיים ראיונות פומביים לעורך העולם הזה. היה זה מגוחך להניח כי שניים אלה יעמדו בראש התנועה להדחת ערפאת בשל מעשה־השלום שלו.

ואכן, כאשר באו הידיעות המוסמכות מתוניס, הסתבר כי המצב הפוך. הוועד המרכזי של פת"ח, ואחר־כך הוועד־הפועל של אש"ף, העניקו לערפאת ניצחון מוחלט. בין השאר:

● אושרה מחדש מנהיגותו של ערפאת.

● גורשו מאירגון־פת"ח באופן רישמי אבו־מוסא וחבריו, ונקבע כי יועמדו לדין.

● דחו מוסדות פת"ח ואש"ף כל דרישה לגנות את פגישת ערפאת עם מובארכ. אומנם צויין שהפגישה נערכה על־ידי ערפאת מבלי להתייעץ קודם לכן עם המוסדות — אך זהו רמז של ביקורת על הפרת כללי הדמוקרטיה הפנימית, המקובלים באש"ף, ולא התנגדות למעשה המהפכני עצמו.

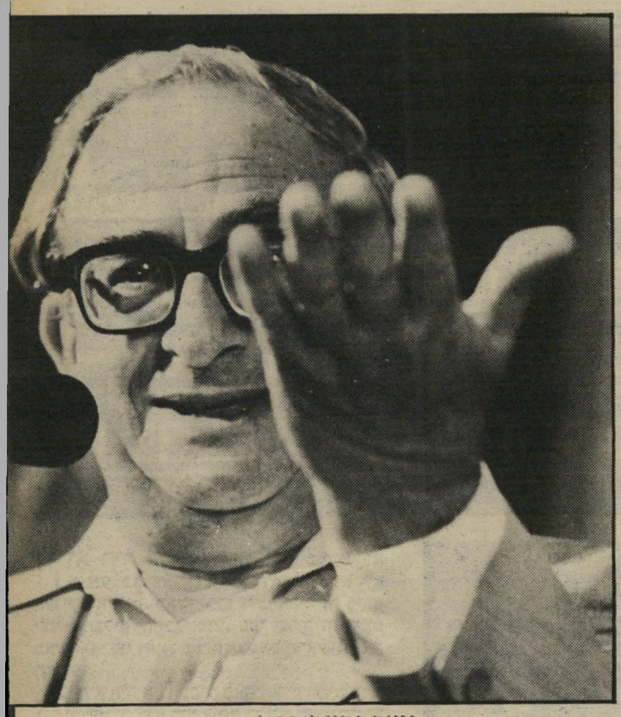
● אושר הקו של חיפוש הסדר עם ירדן.

היה זה ניצחון ברור לערפאת ולקו

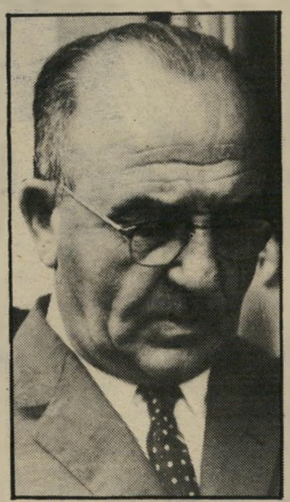
(המשך בעמוד 12)

יצחק נבון לא קרא תגר ולא העז להציג את מועמדותו לראשות־הממשלה ★ שימעון פרס התאושש ועבר למיתקפה ★ יצחק רבין ניבנה מן המחדל הזה ונערך להתמודדות

ההר הוליד עכבר

נואם נבון (1984)
אין מה לעשות

נואם אשכול (1967)
איבד עולמו ביום אחד

ערשת העיתונאים והצלמים מכל רחבי הארץ, וגם מחו"ל, נדהמו לשמוע את נאומו העלוב של הנשיא לשעבר, "יצחק נבון, בכינוס המישמרת הצעירה של תנועת העבודה הציונית בתל־אביב.

נבון לא אמר דבר על כוונותיו לעתיד באיש סוליטי, לא קרא תגר על מנהיגות מיפלגת־העבודה, ובוודאי שלא העז להציג את מועמדותו לרא־שות־הממשלה.

גם אחרי האסיפה המשיך נבון בדרך־נפסדת, שתעלה לו ביוקר רב. בראיון עם כתב הטלוויזיה לענייני מיפלגות, ניסים מישעל, סירב נבון להתבטא בנושאים, שעמדו במרכז תשומת־הלב התיקשורתית. מבעד להילה הנשיאותית שלו השתקפה עליבות, אפילו פחדנות, שמכיריו של נבון מזהים כאותנטית עד לכאב. זה האיש. אין מה לעשות.

אבל 24 שעות לפני האסיפה היו אנשיו של סרם אחוזי היסטריה. הם היו בטוחים שנבון עומד להצהיר על עצם קיומו כאיש סוליטי, ולדבר בגלוי על כך, שהוא התשובה לבעיותיה של מיפלגת־העבודה מבחינה אלקטוראלית ומנהי־גותית. נבון אומנם עמד לומר דברים ברורים בנושא הזה, ומטהו של שימעון סרם החליט לדרדרו בכל מחיר.

אנשי פרס, ובראשם דוברו יוסי בייליז, דאגו לטלפן לרוב הכתבים המדיניים, וכן לכתבים לענייני מיפלגות, ודיברו בכיטחה על כך שתוך עשרה ימים תקום ממשלה חליפית בראשות פרס. הם הודיעו שהמפד"ל מונחת בכיסם, שמתרקם הסכם סופי עם תמ"י ועם קבוצת יצחק מודעי במיפלגה הליבראלית. כל מסע הדיסאינפורמאציה הזה, שכרגיל בתרגילים כאלה, היה בו גם שמץ של אמת, לא כוין נגד ממשלת יצחק שמיר. היעד היה אך ורק להרתיע את יצחק נבון.

שליחי פרס אמרו למקורביו של נבון שהוא יירשם כמכשיל המהלך ההיסטורי להדחת הליכוד מהשילטון. הלחץ על אנשי נבון היה עצום. כמה מהם נקראו לשיחות עם פרס עצמו, וקיבלו „דיווח" על השיחות עם גורמים בקואליציה. „העומדים לערוק בכל רגע," ולהקים ממשלה בהנהגת המערך.

גם כמה ח"כים, שעוד לפני שבוע השמיעו באוזני העולם הזה נימוקים מצויינים נגד הפיכה בלי בחירות, השתכרו ממש מריח השילטון הקרוב. הם אומנם דבקים, כביכול, ברעתם הקודמת, אבל עתה יש בפיהם סיפור חדש. פרס יקים ממשלה, וילך תוך שלושה חודשים לבחירות, כשהוא נהנה מהיוקרה של ראש־ממשלה.

כל הסיפור הזה, תערובת קלאסית של מציאות ודמיון, במינון שנרקח במיומנות רבה, הרתיע את נבון. „הוא ממש סחב מהצל של עצמו," התבטא אה פעילה מרכזית במישמרת הצעירה, שהעדיפה להשאר בעילום־שם. „הוא שיחק עד הסוף את מישחקו של סרם. ההזעה הזאת כמעט גמרה אותו בציבור. עד מתי הוא יזבל לשחק את הנשיא לשעבר? כל חולשותיו הוספנו בסומבי. זה היה ששוט אמון."

אין ספק שכישלונו של נבון מהווה מהלומה מכאיבה למועמדותו. פרס, שלא העלה כלל על דעתו להילחם בנבון עד הסוף, התאושש הפעיל את העיתונאים המקורבים לו, והוכיח, כדברי ח"כ מערכניק מצפון־הארץ, ש„הוא יכול לאכול עשרה אישים כמו נבון לארוחת־בוקר."

עיתונאים הישוו את הזעת נבון לנאום המסורבס של לוי אשכול ב„קול ישראל", ערב מילחמת ששת־הימים. יש המאבד עולמו ביום אחד. ייתכן מאוד שזה קרה השבוע ליצחק נבון.

בתחילת השבוע קצר נבון את הפרי הראשון של חוסר נכונותו להציג את מועמדותו נגד פרס. מחנה רבין, שהיה אחוז ייאוש בשבועות האחרונים, התחיל להתגבש מחדש סביב מנהיגו.

יצחק רבין מייחל, כמובן, למילחמה משולשת, שתמנע את ריכזם של כל מתנגדיו במרכז ובוועידה. הוא יכול להיבנות אך ורק ממחדלי מתנגדיו, ואלה מספקים אותם בשפע.

חיים ברעם ■

פרשת יעקב לוינסון (1)

העולם הזה פותח את תיבת פנדורה — הפרשה שהושתקה על־ידי קומץ האנשים היודעים עליה

ועדת חקירה חשאית

כל מערכת חברת העובדים משקשקת — ועדת־חקירה סודית יושבת על המדוכה — יעקב לוינסון, האיש הכל־יכול של „בנק הפועלים", שנעלם בצורה מיסתורית מן הבימה, מסובך בשורה ארוכה של עסקים פרטיים תוך ניצול מעמדו במערכת

דוא היה איש־מיסתורין. הוא כמעט לא הופיע בציבור. הוא לא הצטלם. הוא לא העניק ראיונות. כאשר כבר דיבר, היה זה סקופ למי שהצליח לרובב אותו. כפי שהיה זה סקופ כאשר פירסם העולם הזה בפעם הראשונה את תצלומו.

כי הוא היה איש עסוק מאוד. איש־המיסתורין בנה אימפריה. הוא בנה אותה כל־כך מהר וכל־כך טוב, עד שרבים, ובתוכם המיפלגה הגדולה בארץ, החלו לראות בו גם את מושיע המשק.

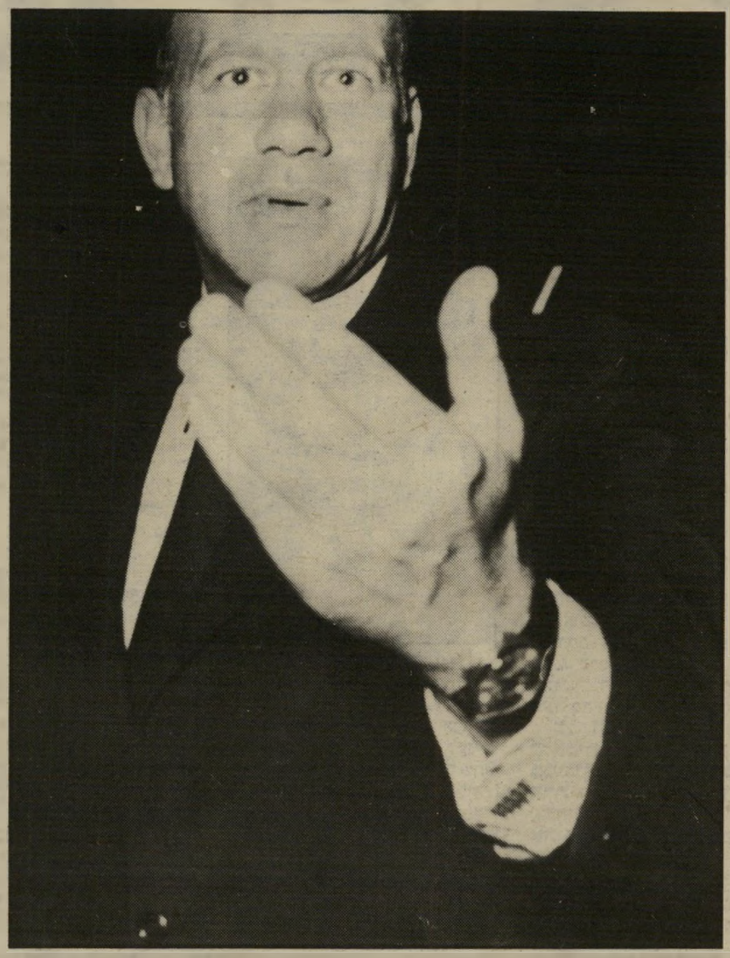
הוא היה האיש שרק היה צריך להגיד „כן", כדי שיהיה שר־האוצר, ב־1974, ומשם לראשות־הממשלה היתה הדרך די קצרה.

עתה מתברר שלאיש־המיסתורין, יעקב לוינסון, היה באמת מה להסתיר.

מישאלי דעת־הקהל ערב־בחירות 1981 ראו בו את שר־האוצר המבוקש, המערך כרע על ברכיו וביקש אותו להיות מועמד מטעמו לתפקיד. אבל ליעקב לוינסון לא היה עניין בכל אלה.

למען האמת, כבר לא היה לו אז גם עניין בבנק הפועלים, שאותו העלה, תוך שנים מעטות, למקום השני בבנקאות הישראלית ובין מאה הבנקים הגדולים בעולם. מתברר עכשיו שהיה לו עניין הרבה יותר חשוב, ולגמרי לא מיסתורי.

היה לו עניין ביעקב לוינסון.

שמייסדה ומנהלה, אברהם דיקנשטיין, מת באותה שנה.

אמפ"ל (ראשי התיבות אמריקה־פלשתינה) נוסדה ב־1941 על־ידי חברת העובדים כדי למשוך משקיעים אמריקאיים לארץ. רוב מניות־ההצבעה היו בידי בנק הפועלים, ורוב המניות המזכות בחלוקת רווחים — בידי המשקיעים האמריקאיים.

הואיל ולוינסון לא היה רק איש־מיסתורין, אלא גם אדם תימהוני למדי, לא התפלא איש על ההחלטה. אחרי הכל, מותר לאדם להתעייף גם אם טרם מלאו לו 50.

אילמלא בנה לעצמו לוינסון תדמית של איש־מיסתורין תימהוני, לא היה מעבר זה עובר כלי גל של שמועות ותמיהות. לעבור מן המעמד של יו"ר מועצת המנהלים של בנק הפועלים להנהלת אמפ"ל, הרי זה כאילו התפטר ראש־הממשלה ועבר לנהל את מינהל מקרקעי־ישראל.

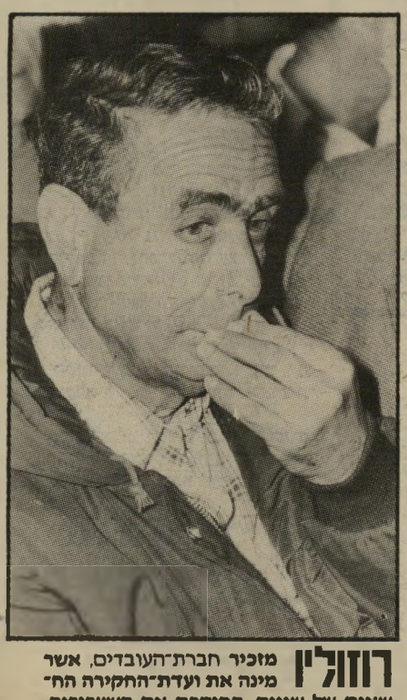
לוינסון ידע מה שהוא עושה. הוא השלים את שלב א' של התוכנית הגדולה שלו לביצוע המהלך המדשלם.

בקול דממה דקה

ל וינסון נעלם מעיני הציבור הישראלי. ידעו רק שהוא עושה משהו באמריקה.

ריינר יושב ראש מועצת־המנהלים של בנק הפועלים ויורשו ב־תפקיד של לוינסון, גם בבנק וגם באמפ"ל.

רוזולין מזכיר חברת־העובדים, אשר מינה את ועדת־החקירה החשאית של שניים, החוקרת את השערוריה.

טיל תלת־שלבי

ב שקט, בסבלנות, במשך השנים, תיכנן לוינסון את מהלכיו. אחרי שהוכיח את כישוריו לבעלי בנק הפועלים – חברת העובדים והסתדרות העובדים — ניתנה לו יד חופשית, והוא עשה באימפריית־המיליארדים כטוב בעיניו. הוא הרחיב עסקים בארץ ומעבר לים, שתל בכל מקום את נאמניו, הרחיק את מתנגדיו.

הוא אכן בנה את בנק הפועלים, אבל באותה שעה גם חשב על עתידו.

בעורמה, בדבקות במטרה, בנה טיל תלת־שלבי, שבעזרתו יוכל להתנתק מן המערכת המקומית, לנחות בחו"ל ולבנות שם את האימפרייה הפרטית שלו.

בסידרה זו יסופר הסיפור המופלא כיצד תיכנן וביצע מיבצע שאין לו אח ורע בתולדות־ישראל — סיפור מרהים שכמעט לא־ייאמן.

כאשר הגיעה שעת הספירה לאחור, ולוינסון היה מוכן להתחיל בשילוח הטילים, הוא קם — האיש שאנשים רעדו מפניו, האיש שמיפלגת העבודה רצתה ביקרו, האיש ששלט לחלוטין באחת משלוש האימפריות הכלכליות הגדולות של המדינה, הדיקטטור־בכוח של המשק הישראלי, והודיע שהוא פורש מהכל. הוא עוזב את ניהול בנק הפועלים, יוצא לארצות־הברית, „למלא מצברים".

כדי לא להינתק מן העשייה, הוא מוכן לנהל בניו־יורק את אמפ"ל: חברת־השקעות קטנה,

סקופ

והנה באה מהלומה נוספת: לוינסון עזב גם את „אמפ״ל". זה קרה לפני שבועיים, באחד בינואר 1984.

לכאורה, זה היה צריך להדהים את כל המערכת, את ציבור אנשי־העסקים ואת הציבור הרחב, הזוכרים כולם את לוינסון כאיש־המפתח של הכלכלה הישראלית.

כי הנה קם לוינסון, כביכול, ועזב את המערכת בולה. הוא נשאר לחלוטין בחוץ, בלי כל מישרה.

ולא ברעש גדול, לא תוך פיצויים אדירים, לא כדי להתחיל בקריירה פוליטית מפוצצת — אלא סתם כך, בקול דממה דקה.

העובדה שמהסבה זו התחוללה בשקט, ששום כלי־תיקשורת בישראל לא סירסם אותה בכותרות ראשיות, שלא נשאלו בסומבי שום שאלות מביכות — היא עדות לקיום קשר־שתיקה שהארץ לא ראתה עדיין כמותו, מחוץ לתחומים ביטחוניים כמוסים שבכמוסים.

לוינסון פשוט פרש, עזב, נעלם.

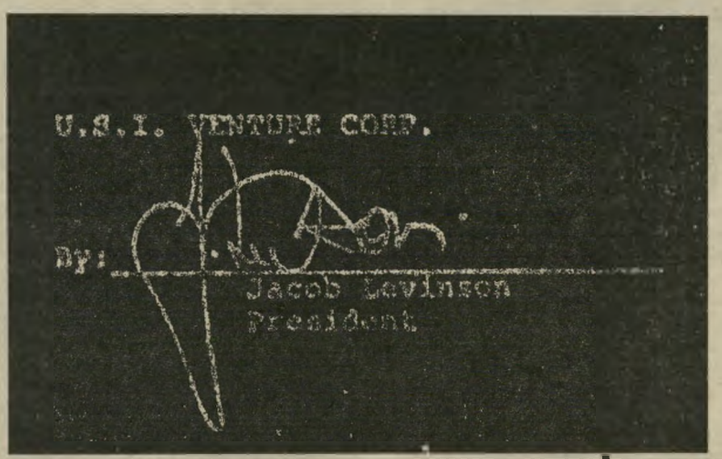
אבל לא בדיוק.

כי לפני כן קרה משהו, שהוא הסוד הכמוס ביותר במדינת־ישראל: „חברת העובדים" הקימה ועדה לחקור את פרשת יעקב לוינסון.

ועדה זו לא קמה בנקל. כאשר הצטברו הפרטים, הבין יו״ר ההנהלה של בנק הפועלים, גיורא („ג׳ורי") גזית, שמתחת ליסודות המוסד מתקתקת פצצת־זמן נוראה. הוא החליט לנתק את הפתיל, לפני שיהיה מאוחר מדי.

בסודי־סודות, בצמרת המצומצמת ביותר של הבנק, החלה סידרת־עימותים, שבה התייצבו תומכי־לוינסון מול תובעי־החקירה. תומכי־לוינסון, ובראשם אפריים ריינר, כמעט ניצחו — כאשר המחנה הירידי שם על השולחן עדימה כה מדהימה של עובדות, עד כי אי־אפשר היה לעמוד בפניהן.

לסור העניין הוכנס מזכיר חברת העובדים, דני רוזוליו. בלית ברירה, מינה ועדת־חקירה,

יעקב לוינסון, נשיא חתימתו הלועזית של יעקב לוינסון על אחד המיסמכים שהוגשו לרשם־החברות במדינת דלאווייר האמריקאית על־ידי חברת יו־אס־איי (ראשי־התיבות, באנגלית, של המילים ארצות־הברית וישראל), שלוינסון משמש כנשיאה. זאת חברה המתחרה במישרין באמפ״ל.

לגזית, מי בעל הבית האמיתי, לא נרתע מהפגנת־שרירים קטנונית עד כדי גיחוך.

כאשר פינה את לישכתו בבניין המרכזי של בנק הפועלים בשדרות רוטשילד בתל־אביב, לא הזמין את ריינר, בעל התואר הגבוה יותר, אלא ראג שגזית יעבור ללישכה זאת. את זה הוא עשה על־ידי הוראה פשוטה לאנשי־המשק של הבנק: להעביר את רהיטי גזית ללישכתו בשעה 6.00 בבוקר, בטרם יגיע ריינר לעבודה.

מניות במחירים גבוהים

לוינסון לא עסק רק בקטנות, כגון אלה. הוא הלך על גדולות. על המניות של אמפ״ל.

פרשה כלכלית המעמידה בצל כל שערורייה מישקית שנחשפה אי־פעם במדינת־ישראל.

העולם הזה מסיר את צעיף הסודיות מפרשת יעקב לוינסון. השבוע מגלה העולם הזה כמה טפחים מן הסוד הגדול, ובשבועות הבאים יגלה עוד ועוד.

כאשר יעקב לוינסון כבר מדבר, הוא מתכוון בדיוק למה שהוא אומר. הוא אכן נסע לארצות־הברית כדי „למלא מצברים". במלוא מובן המילה. אלא שהוא התכוון למלא את המצברים החומריים שלו.

יש להניח שכאשר יצא ב־1977 לניו־יורק, היתה התוכנית כבר ברורה לגמרי לנגד עיניו. הוא סיים בהצלחה רבה את בניית השלב הראשון בטיל התלת־שלבי שלו. הצלחתו המסחררת בעיסקי בנק הפועלים עשתה אותו לייצור־על בעיני חברת העובדים. כאשר יצא לארצות־הברית והציע את נפתלי בלומנטל כיו״ר מועצת־המנהלים של בנק הפועלים ואת אפרים ריינר ליו״ר ההנהלה, לא היתה שום בעייה. ההצעה נתקבלה.

כאשר החליט ב־1979 לעשות אתנחתא ולשוב לארץ, שוב לא היתה שום בעייה. בלומנטל זז עוד לפני כן, באבירות הצידה, למנכ״לות כור, ולוינסון חזר ותפש את המקום הישן שלו.

וכאשר החליט ב־1981 לצאת שנית לארצות־הברית, גם אז לא היתה בעייה. הוא העלה את ריינר למישרתו, והביא את גיורא גזית, מי שהיה החשב הכללי של ממשלת־ישראל, לתפקיד יו״ר ההנהלה. וכדי להראות לריינר, וגם וזאת, ככל הנראה, הסיבה האמיתית לשהותו האחת ולשהותו החוזרת בארצות־הברית.

היה זה השלב הראשון במילוי המצברים שלו והכנה לשילוח השלב השני בטיל התלת־שלבי שלו. אחרי השלב הראשון, שבו קבע את מעמדו המובן מאליו, המקובל על הכל, באימפריית „בנק הפועלים", בא השלב השני — מעברו לחברת „אמפ״ל" הקטנה והסיבתה לבית־קיבול גדול של ניבסי „בנק הפועלים".

לוינסון החליט שזה הקטן גדול יהיה. גדול בזכותו, וגדול בשבילו. בתרגילים פשוטים למדי החל מעביר נכסים מבנק הפועלים לאמפ״ל.

איש לא עמד בדרכו, אולי מפני שמי שידע מה מתרחש ידע גם מאיזה צד הלחם מרות.

כך מכר „בנק הפועלים" ל„אמפ״ל" נכסים יקרי־ערך במחיר הרשום בספרים, שהוא במובן מחיר היסטורי ואפסי, שנשחק על־ידי הפחת והאינפלאציה, ויצר בכך רווחי־הון עצומים לבעלי־המניות של „אמפ״ל".

ולזה בדיוק חתר לוינסון, כנראה.

תוך שנה עלה ערך המניה של „אמפ״ל" בבורסה האמריקאית מ־95 סנט המניה עד ארבעה דולר המניה. רווח של 320% לשנה, במונחים דולאריים, זה באמת משהו.

בלי לחשוד בכשרים, קל מאוד להניח שמי שמקורב לאימפרייה בנקאית היה יכול לקבל הלוואה ברולארים, לאו דווקא מהמרכז הישראלי, אלא מסניף בארצות־הברית או באיי קיימאן למשל, בראשית אותה שנה, לרכוש מניות אמפ״ל במחירן הנמוך, וכאשר היה מוכר אותן כעבור שנה היה עדיין נשאר, גם אחרי תשלום ריבית בנקאית של, נאמר, 20%, ברווח הנאה מאור של 250%.

מובן שהיה גם צריך שיהיה מישהו המוכן לקנות את המניות במחירים הגבוהים. גם זה היה בתוכניתו של לוינסון. הוא לא השאיר שום דבר למיקרה.

זוהי אחת הפרשיות המוזרות ביותר בפרשה המוזרה כולה.

מכיוון שחברת אמפ״ל הוקמה מלכתחילה אך ורק כדי לגייס באמריקה הון למען ישראל, היה זה טיבעי שלבנק הפועלים, כגורם הישראלי, תהיה בה השליטה, ואילו הרווחים יינתנו למשקיעים האמריקאים. לכן היו לבנק

AUTHORIZED STOCK

A. BEGIN PERIOD	B. END PERIOD	C. DESIGNATION OR CLASS	D. NUMBER OF SHARES	E. PAR VALUE PER SHARE	F. NUMBER OF SHARES ISSUED	G. TOTAL GROSS ASSETS	H. ASSET
6/18/82	9/30/82	Common	100,000	$1.00	45,000	$4,568,450	9/30
5/15/82	9/30/82	Preferred	50,000	$1.00	-	-	/

מניין הכסף בדוח התקופתי שהגישה חברת יו־אס־איי, לרשם החברות בדלאווייר. כמה חודשים אחרי תחילת פעילותה, כדרישת החוק האמריקאי, מצויין, בפירוש, כי ביום רישום החברה היה הונה המונפק 45 אלף מניות רגילות של דולר אחד, כל אחת. אולם בעמודה המחייבת את פירוט הנכסים, מופיעים נכסים בשווי הגדול פי מאה – 4568450 דולר. למטה: תעודת הרישום של חברת יו־אס־איי. האם נכסים מדהימים אלו נצברו מתוך רווחי מניות שעלו במשך שנה אחת ב־320%? הכל אפשרי.

בהרכב שני חברים של מועצת־המנהלים של בנק־הפועלים.

העובדה שניתן היה למנות ועדת־חקירה במקום הזה ולתפקיד הזה, מבלי שאף מילה אחת תדלוף לכלי־התיקשורת, מעידה אף היא על חומרת הפרשה, שאין דומה לה בתולדות המדינה. כל הנוגעים בדבר חששו שפירסום העניין יגרום לרעידת־אדמה פוליטית וכלכלית, שאת סופה מי ישורנו.

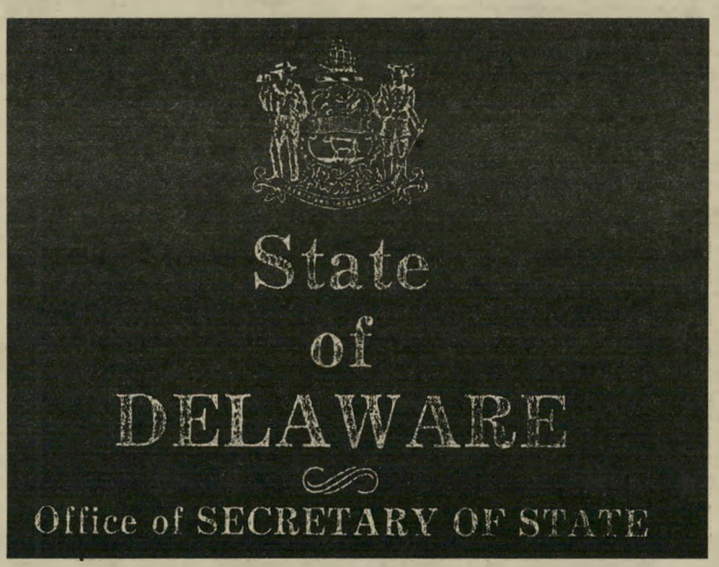
ועדת־החקירה הפנימית היתה מורכבת משניים: מנכ״ל סולל־בונה, שרגא רוטמן, איש חסר־פניות ונקי־כפיים, שהחלים זה עתה מהתקף־לב, ועמירם סיוון, יו״ר מועצת־המנהלים של חברת תיעוש הסהדרותית, לשעבר מנכ״ל מישרד־האוצר ומי שהיה מועמד לתפקיד נגיד בנק ישראל.

הוועדה עדיין יושבת, וכאשר תסיים את חקירותיה תגיש את מימצאיה למזכיר הטרי של חברת העובדים, דני רוזוליו, איש קיבוץ כברי בגליל המערבי. היה זה רוזוליו, רועה־צאן במישקו, שהסביר פעם כי למד הרבה במיקצועו החקלאי. למשל: שהרועה אסור לו לרוץ. הוא צריך ללכת. והרועה גם חייב להיות שקט, לא עצבני.

אלא שפרשת לוינסון קיבלה מימדים המחייבים לרוץ. ואשר לעצבים, יצטרכו האחראים, אשר נתנו לעניינים להידרדר, להיות בעלי עצבים חזקים מאוד. הם יצטרכו להסביר הרבה מאוד.

טפחים מהסוד הגדול

תוך אחריות ציבורית, ואחרי שחזר, בדק ווידא את העובדות, החליט העולם הזה לשבור את קשר־השתיקה בפרשת יעקב לוינסון.

הפועלים כשני־שלישים של מניות ההצבעה, המקנות את השליטה בחברה, אך רק רבע ממניות הבעלות, הקובעות את החלק ברווחים.

בתימרון נועז ניגש יעקב לוינסון, האיש שבא כביכול לייצג את האינטרסים של בנק הפועלים באמפ״ל, והציע להפוך את הקערה על פיה. הוא הסביר כי מטעמי הבורסה האמריקאית רצוי לבטל את השפעת־היתר של בנק הפועלים, על־ידי שינוי הרכב המניות של אמפ״ל.

המטרה: הורדת ההשפעה של „בנק הפועלים" ב„אמפ״ל" משני שלישים לכדי רבע.

הדבר נעשה בצורה נועזת. היועץ המישפטי של אמפ״ל, יהודי בשם לורנס לפקוביץ, הודיע לרשות האמריקאית המוסמכת — ועדת־ניירות־הערך — שנקבעה אסיפה מיוחדת של בעלי־המניות של אמפ״ל, כדי לשנות את הרכב המניות ברוח זו. להודעה צורפה תוכנית מפורטת של החלוקה החדשה.

הדבר המדהים הוא שלסקוביץ, איש „אמפ״ל", שבה היה ל„בנק הפועלים" שליטה מוחלטת, הודיע הודעה נוספת מבלי שמנהלי „בנק הפועלים" בארץ הסכימו לכך, וכנראה גם מבלי שייידעו על כך. מי נתן לו את ההוראה?

קרוב לוודאי ששערוריה זו היתה מתבצעת, ושהשליטה בחברה, שאליה הועברו לאחרונה נכסים עצומים מן הארץ, היתה יוצאת מידיים ישראליות לידיים אחרות ומיסתוריות. אך בשלב זה היתה, סוף־סוף, התערבות.

מישהו הזעיק את המפקחת על הבנקים בארץ, גליה מאור, וזו התערבה ברגע האחרון ותבעה לבטל את האסיפה.

המפקחת התערבה מפני שראתה כי השליטה בחברה, החלושת גם על כמה בנקים ישראליים, יוצאת מידיים ישראליות.

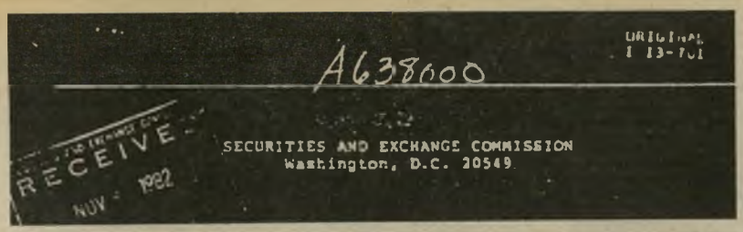
האסיפה בוטלה, אך בזה לא הסתיים העניין. בוצע שינוי אחר, מתון הרבה יותר. בנק הפועלים נבהל בצורה מספקת כדי שינוק לקנות

פרשת יעקב לוינסון

(המשך מעמוד 9)

מניות נוספות של אמפ"ל, כדי להבטיח את שליטתו בחברה. כך נמצא קונה למניות. **למעשה עמד „בנק הפועלים" למני ברירה אבזרית: או לקנות את המניות,** כמו שאמפ"ל נקבע בשעתו על־סמך ראשי התיבות אמריקה־פלשתינה).

בבך ביצע לוינסון מעשה מובהק של ניגוד אינטרסים. זוהי עבירה חמורה מאד על חוק ניירות־הערך האמריקאי,

to eliminate all shareholder preemptive rights and (vii) to redesignate the Company's outstanding Class A Stock so that it is renamed "Common Stock" (a pre-condition to this amendment is the approval of (iv) above).

AMPAL-AMERICAN ISRAEL CORPORATION
(Registrant)

Date: November 8, 1982

Lawrence Lefkowitz
Vice President-Legal

הנפשות הפועלות בפרשה

● **בלומנטל, נפתלי:** בן 62, יליד גרמניה. הוצע בבחירות 1981 כמועמד המערך לתפקיד סגן שר־האוצר. ח"כ המערך, יו"ר מועצת המנהלים של כור. לשעבר יו"ר מועצת המנהלים של בנק הפועלים. רואה־חשבון. שהחל את דרכו במחלקת הביקורת של סולל־בונה.

● **גזית, גיורא („ג'ורי"):** בן 51, יליד הונגריה. אב לבת ושלושה בנים. יו"ר ההנהלה של בנק הפועלים. לשעבר החשב הכללי של ממשלת ישראל. למד כלכלה ומינהל עסקים.

● **דיקנשטיין, אברהם:** נפטר לפני שבע שנים. בגיל 75, יליד פולין. האיש שיסד את אמפ"ל בשנת 1941 ובנה אותה כמכשיר להשקעות אמריקאים בארץ. הוא החל את דרכו בארץ כשומר פרדסים בגדרה וכמנהל מאפייה שיתופית בזכרון־יעקב. היה איש בנק הפועלים. משנת 1925, כמעט מיום היווסדו (על־ידי ברל כצנלסון, בשנת 1922. בהון יסוד של 30 אלף לירות מצריות, אז ההילך החוקי בארץ), איש־אמונים של הצמרת הכלכלית של הסתדרות העובדים. אשר אחד מהישגיו הפחות ידועים היה הקמת חברת האוטובוסים דן בתל־אביב, עת איחד את הקבוצות השונות של נהגי אוטובוסים (המעביר, איחוד־רגב) לקואופרטיב גדול אחד.

● **לוינסון, יעקב:** בן 52, יליד הארץ. אב לארבעה בנים. לשעבר חבר קיבוץ ראש־הניקרה. שכוכבו דרך מייד עם מישרתו הראשונה. זאת של מנהל המחלקה הכלכלית של חברת העובדים. למד כלכלה ומדעי־המדינה.

● **משל, ירוחם:** בן 71, יליד פולין. מזכיר ההסתדרות ובתוקף תפקידו גם יו"ר חברת העובדים. החל דרכו בארץ כפועל בניין.

● **סיוון, עמירם:** בן 45, יליד הארץ. יו"ר מועצת המנהלים של תיעוש אזורי פיתוח בע"מ והיסתור. לשעבר מנכ"ל מישרד האוצר, מנכ"ל הביטוח הלאומי ויו"ר המועצה להסדר ההימורים בספורט (הטוטו). למד כלכלה וסטטיסטיקה.

● **רוזוליו, דני:** בן 56, יליד תל־אביב, מזכיר חברת העובדים, ח"כ המערך לשעבר, חבר קיבוץ כברי, רועה־צאן, אחיו של מפכ"ל המישטרה לשעבר, שאול רוזוליו ובנו של מי שהיה נציב שירות המדינה הראשון (והמבקר המוסיקאי של יומן הארץ) דויד ורנר רוזוליו, גיסו של חיים ארלוזורוב. למד סוציולוגיה ואנתרופולוגיה.

● **רוטמן, שרגא:** בן 63, יליד רומניה, מנכ"ל סולל־בונה, שימש משך שנים רבות כמנהל החשבונות הראשי של קונצרן־הבנייה הענק.

● **ריינר, אפרים:** בן 60, יליד ירושלים, אב לארבע בנות ובן, יו"ר מועצת המנהלים של בנק הפועלים. לשעבר חבר קיבוץ גן־שמואל. שהחל את דרכו כמנכ"ל תיעוש אזורי פיתוח בע"מ. היה, לאחר־מכן, מזכיר חברת העובדים ומישנה למנכ"ל קונצרן כלל. למד כלכלה.

הודעה על המהפכה

הניסיון לשינוי יחסי הכוחות באמפ"ל, לדעת של ועדת ניירות־הערך והבורסה האמריקאית, שעליו יש לדווח במיקרה של זימון בעלי מניות. בגלופה האמצעית: הסבר מטרת הישיבה – שינוי חלוקה מחדש של המניות. בגלופה התחתונה: חתימתו היועץ המישפטי של אמפ"ל, לורנץ לבקוביץ, יהודי תושב ניו־יורק.

לריינר, שהתמנה, בנוסף על תפקידו כיו"ר בנק הפועלים, גם כיו"ר אמפ"ל. אלא שבינתיים השאיר את לוינסון כיועץ בשכר לאמפ"ל.

מה היה לוינסון אמור לייעץ, כאשר היה מופיע משקיע, או מזמנת עיסקה? שיפנו לאמפ"ל, או ליו־אס־איי?

זה לא היה יכול להימשך, ולוינסון החליט להינתק סופית, החל מן האחד בינואר 1984.

נשאר רק פרט קטן: תנאי הפרישה. אבל מה, ייתכן מאוד כי מסקנות ועדת רוטמן־סיוון יכריחו את דני רוזוליו ואת ירוחם משל, שהוא בתוקף תפקידו כמזכיר ההסתדרות גם יו"ר חברת העובדים, לדבר עם לוינסון על תנאים אחרים ובתנאים אחרים לגמרי.

יהיה צורך במתן הסבר להרבה דברים שאירעו בשנים האחרונות, כי גם מי שלא היה יכול להעלות על דעתו את תוכניתו ארוכת־הטווח של לוינסון למילוי המצברים הפרטיים שלו היה צריך להתריע כאשר החלה ראשית המכירה הכללית של נכסי „בנק הפועלים" במחירי סוף־העונה ל„אמפ"ל".

כל עוד היה כיוון זרם הכספים מארצות־הברית לישראל — כלומר, המשקיעים האמריקאיים השקיעו באמפ"ל וזאת השקיעה בארץ, היה הגיון בחלוקה הראשונית, שבה היו למשקיעים 75% מן המניות המחלקות רווחים. השקעת — הרווחת!

אבל עתה התהפך הגלגל. זרם הדולארים הפך כיוון, וזרם מישראל לארצות־הברית. מכירת הנכסים הישראליים בוול לחברה האמריקאית גרמה, ברוב המיקרים, למכירתם החוזרת על־ידה בישראל ביוקר.

ההפרשים, רווחי ההון, זרמו לארצות־הברית, ובמידה והרכישות הזולות בארץ לא מומשו, ורק נשאו סתם רווחים, הרי גם רווחים אלה (ליתר דיוק: 75% מהם) נשאבו חוצה.

דוגמות מסמרות־שיער

היה איש אחד שהריח את הדבר, והיה לא מצא חן באפו. היה זה שימחה ארליך, שר־האוצר הראשון של הליכוד, אשר ביקש בחשאי שיבדקו עבורו את הנושא, ויכינו לו דוח סודי על־כך.

אין העולם הזה רוצה, בשלב זה, לגלות את זהותם של המישפטן והבנקאי שערכו את הדוח עבור שימחה ארליך. אך היה זה דוח חמור ביותר. קבע הדוח בקטע המסכם שלו:

„אמפ"ל הסבה... משאבת־ענק, שכל שעליו מקפידה מאוד הוועדה לניירות־ערך ובורסה בוושינגטון (אס־אי־סי).

מעניינת עוד יותר היא העובדה שברוח לרשם־החברות של מדינת דלאוויר מודיעה מזכירת חברת יו־אס־איי, אחת קארן צ'יקין, כי למרות שההון הנפרע של החברה מסתכם ב־45 אלף דולר, הרי שווי נכסיה מגיע ליותר מארבעה וחצי מיליון דולר (בדיוק: 4,568,450 דולר).

מניין הנכסים האלה? אולי מתוך רווחי מניות שעלו משך שנה ב־320%? הכל אפשרי. אחרי הכל, גם הכתובת הרשומה של יו־אס־איי היא זו של אמפ"ל – רוקפלר פלאזה מס' 10, ניו־יורק. איש באמפ"ל אינו מכחיש את זאת.

להיפך. הם הסכימו לתת שירותי מישרד ליו־אס־איי.

אחרי הכל, יו"ר מועצת־המנהלים שלהם, יעקב לוינסון, היה גם נשיא יו־אס־איי. אולי הם רצו להשקיע בחברה החדשה, או לעשות עסקים איתה, למרות ניגוד האינטרסים הברור.

מכירת סוף־העונה

גיעה שעת־ההתנתקות הסופית של הטיל. לוינסון פינה את מקומו באמפ"ל **ובבך להעשיר את האנשים. המיסתו־ריים שקנו אותן קודם לכן במחיר אפסי בשוק האמריקאי, או להסתבן באיבוד השליטה ב„אמפ"ל", שהיתה אז עוברת לידי אותם בעלי־מניות מיסתוריים.**

מי שקנה את המניות עשה הון גדול.

ניגוד אינטרסים מובהק

כך הושלמו שני שלבים בתוכנית.

שלב א' — הקמת האימפריה של בנק הפועלים, ויצירת מצב שכמעט הכל, אנשי המשק הישראלי והמימסד הפוליטי הישראלי השתעבדו ללוינסון בצורה זו או אחרת.

שלב ב' — המעבר לאמפ"ל והעברת נכסים של בנק הפועלים אליה.

שלב ג' — **הקמת חברה סרטית של לוינסון וידידיו, שהיתה מעין „אמפ"ל ב'.**

בעוד שהוא משמש כיו"ר מועצת־המנהלים של אמפ"ל, קם ורשם לוינסון ביוני 1982, במדינת דלאוויר האמריקאית, חברה בשם יו־אס־איי השקעות (בלשון פשוטה, חברה המקבילה, בדיוק, גם בשם וגם במטרות, לאמפ"ל, כי יו־אס־איי הם ראשי־התיבות, באנגלית, של המילים ארצות־הברית־ישראל, (אמריקה־פלסטיין) **על־ידי** בנק הפועלים כאשר, כנראה, **הגיעו מים עד נפש. העיסקה הזו בוצעה „דרך משא־ומתן פרטי" (זאת אומרת לא בבורסה). כשמחיר המניה כבר המריא לארבעה דולר מניה.**

מושגים אמריקאיים

● **דלאווייר** בשיטחה (קצת יותר מ־5,000 קילומטר מרובעים, כשטח הגדה המערבית) המדינה הכמעט־קטנה ביותר בין 50 המדינות של ארצות־הברית (רק רוד־איילנד קטנה ממנה) וגם מיספר אוכלוסיה מועט (כ־700 אלף). היא משתרעת לחוף האוקיינוס האט־לנטי, דרומה מניו־יורק ומיזרחית לוושינגטון הבירה.

ייחודה בא לה לא רק בגלל משק־החלול שלה, עם מיספר העופות הגדול ביותר למדינה בארצות־הברית, אלא בעיקר בגלל הקלות בה אפשר לרשום בבירתה. דובר (עיירה בת 20 אלף תושבים). חברות בע"מ. מבחינה זאת דובר בדלאוויר היא להקמת חברות מה שרנו בנוואדה לגירושי־בזק.

ייתכן וזאת הסיבה שכינוי התיבה של דלאוויר בפי האמריקאים הוא מדינת היהלום. אבל גם סיסמתה הרישמית, חירות ועצמאות, מדברת בעד עצמה.

● **אס־אי־סי** (הוועדה לניירות־ערך ובורסה) סא"ק, בלשון המיקצועונים. היא, מה שהרשות לניירות ערך בארץ מתיימרת להיות. אבל עם שיניים. היא הוקמה ב־1934 על־ידי הנשיא פרנקלין דלנו רוזוולט (והיו"ר הראשון שלה היה ג'וזף קנדי, אביהם של ג'ק, בוב וטד קנדי). תפקידם של חמשת חברי הוועדה, הנעזרים בצוות של 2000 בעלי־מיקצוע, הוא „להגן על האינטרסים של הציבור והמשקיעים מפני נוהגים פסולים בשוקי ניירות־הערך וה־כספים".

תכליתה הוא ייצוא הון משליטת מדינת־ישראל ואזרחיה והעברתו לידי תושבי־חוץ... נכסים בבעלות בנק הפועלים ובשליטתו הועברו בתמורה חלקית לידי אמפ"ל. בעת ובעונה אחת ניתנה עדיפות לתושבי־החוץ בהנאה מהפירות על הרווחים שהופקו על־ידי אמפ"ל, בתוצאה מהנכסים שהועברו אליה... נמסרו לתושבי חוץ זכויות־

Item 5. Interest in Securities of the Issuer

The Bank presently owns beneficially 1,998,976 shares of Class A Stock of Ampal, constituting 24% of the outstanding amount of that class.

On December 31, 1982, the Bank purchased 220,000 shares of Class A Stock of Ampal in a privately negotiated transaction with one seller, at a price of $4.00 per share.

קניית המניות

גם זה קטע מדוח שיש להגיש לוועדה לניירות־ערך, כאשר בעלי עניין רוכשים מניות בחברה. המדובר ברכישה של 220 אלף מניות אמפ"ל

קניין רבות בנכסים רבים מידי תושבי ישראל, ללא תמורה נאותה.״

רוח ארליך מספק דוגמות מסמרות־שיער למכביר. שתיים מהן:

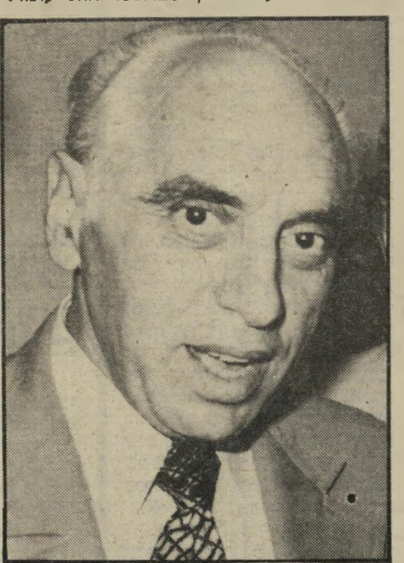
● ב־30 בדצמבר 1977 מכר בנק הפועלים חלק מבנק אמריקה־ישראל שבבעלותו, תמורת 760 אלף דולר. כעבור שנה הופיעה רכישה זאת במאזן של אמפ״ל בערך של מיליון ו־800 אלף דולר!

● ב־18 דצמבר 1978 מכר בנק הפועלים חלק מבנק הפועלים קיימאן לאמפ״ל תמורת 180 אלף דולר. כעבור שבועיים (ב־31 בדצמבר 1978, תאריך המאזן של אמפ״ל) הופיע ערך הרכישה אצל אמפ״ל ב־380 אלף דולר!

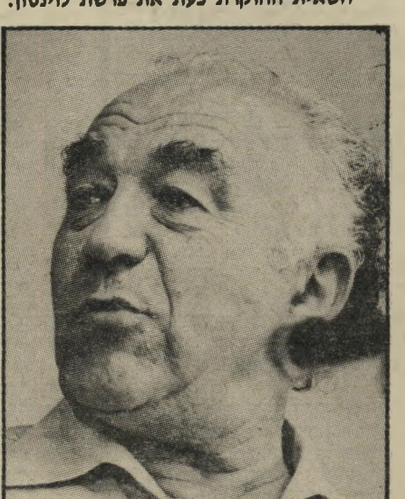
איך אומר המישפטן שניסח את הדוח: ״יש כאן מתנה ללא תמורה לבעלי המניות הזרים של אמפ״ל״.

גזית יושב־ראש הנהלת בנק הפועלים, שדרש לברר את הפרשה, מח־שש לפגיעה בבנק שבראשו הוא עומד.

רוטמן מנכ״ל סולל־בונה ואחד משני החברים בוועדת־החקירה ה־חשאית החוקרת כעת את פרשת לוינסון.

בלומנטל יו״ר מועצת־המנהלים של כור ולשעבר יו״ר מועצת־המנהלים של בנק הפועלים.

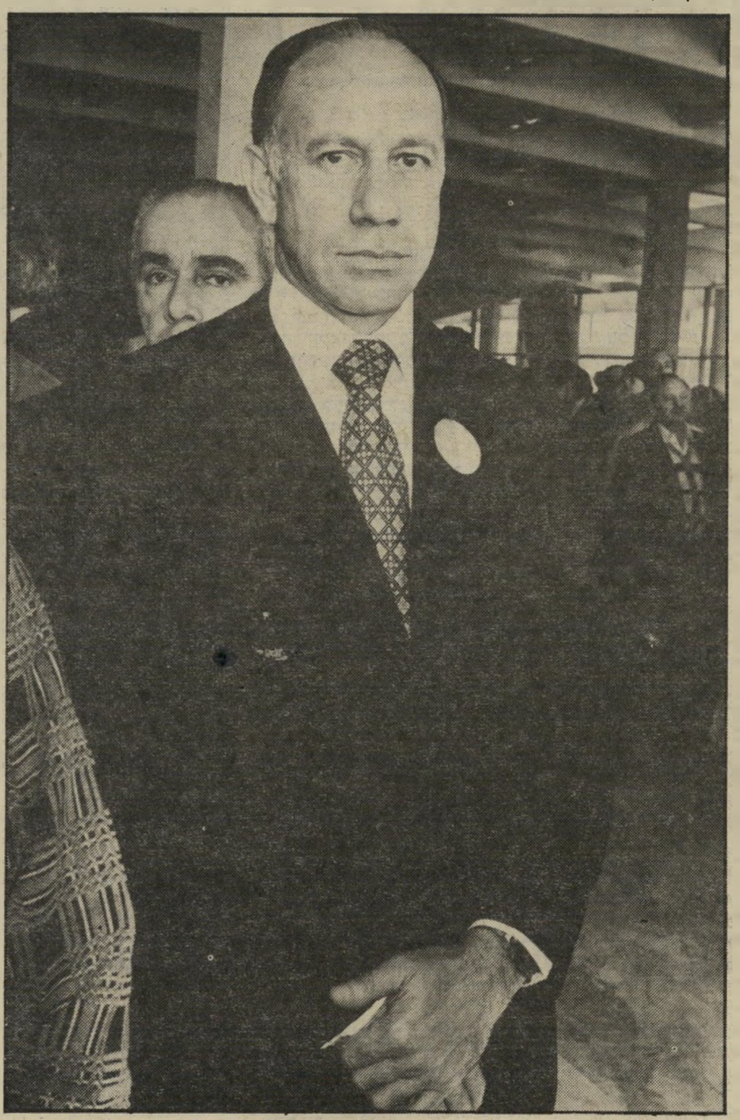
דוח ארליך

קטע מסיכום הדוח הגנוז, אשר הוכן על־ידי שניים מבכירי המישפטנים והבנקאים בארץ, עבור שר־האוצר הראשון של הליכוד, מנחיג המיפלגה הליברלית שימחה ארליך ואשר גילה את העובדות המדהימות על מכירות סוף העונה של נכסי בנק הפועלים. מילות המפתח הן: ״בתמורה חלקית״, ״עדיפות לתושבי חוץ״, ״ללא תמורה נאותה״.

חוץ. נכסים כבעלות בנק הפועלים ובשליטתו הועברו בתמורה חלקית לידי אמפ״ל. בעת יכעונה אחת ניתנה עדיפות לתושבי חוץ בהנאה מהפירות על הרווחים שהופקו ע״י אמפ״ל כתוצאה מהנכסים שהועברו אליה. נקבע מטלול הו־סיטרי של הזרמות רווחים לאמפ״ל, כאשר ירך כחזרה לישראל על ידי הקבולי דיווידנדות וחסמה. אין זכר למשמעויות של העברות לה מבחינת בעלי המניות של בנק הפועלים בפרוספקטים שפורסמו בשנים האחרונות. נמסרו לתושבי חוץ זכויות קנין בנכסים רבים מידי תושבי ישראל, ללא תמורה נאותה.

סיוון מנהל תיעוש אזורי פיתוח, החבו השני (יחד עם רוטמן) בוועדת החקירה, העומדת לפני סיום חקירתה

מי הם?

הדבר לא־ייאמן, אבל דוח מרשיע זה, שהוכ על־ידי שר הליכוד על המוסד הכלכלי המרכ של יריביו, נגנז — ולא פורסם מעולם עד רג זה!

וזה רק אפס קצהו. בהמשך הסרת הלוט מע פעילויותיו של איש־המיסתורין־והמצבר יעקב לוינסון, ידווח העולם הזה, בית היתר, ע עיסקי ניהול באיי־קיימאן, על שכירת בתי בשיקאגו, על בנקים בלוכסמבורג ועל עיסק המרצדסים.

■ ■ ■

בהמשכים אלה יסופר על השיטו בהן בוצעו עסקות, שבתוצאה מז הועברו נכסים ובסמים מיד ליד, מידיי ישראליות לידיים זרות, וגם מידיי ישראליות, בשיטות מיחזור מתוחכ מות, לידיים ישראליות אחרות. מי סיי למי, מי העביר למי ומי נהנה באמת.

אבל מעל לכל תהיה זאת שורה גילויים מרעישה ביצד עשה יעק לוינסון לעצמו, ולמען הדיוק גם למ אחרים.

השולם הזה תובע תשובות

● **מארבעת שרי־האוצר של הליכוד:**

מדוע הם שתקו, וממשיכים לשתוק, כאשר ידעו כל העת על שאיבת מטבע־חוץ בסכומי־עתק מן הארץ? מדוע נגנז דוח ארליך, שחשף שערוריה זו?

● **מירוחם משל, מזכיר ההסתדרות:**

מדוע שתק, כיו״ר ״חברת העובדים״ (בתוקף תפקידו), בשעה שרכושם של חברי ההסתדרות, שתיא בעלת ״חברת העובדים״ (וממילא גם של ״בנק הפועלים״) נגזל?

● **מהמפקחת על הבנקים:**

מדוע התערבה רק ברגע האחרון? מדוע שתק קודמה, עודד מסר, איש המערך, כאשר התרוקן ״בנק הפועלים״ מנכסים רבים, שהועברו לחו״ל?

● **מהרשות לניירות־הערך:**

מדוע לא התריעה על ריקון ״בנק הפועלים״ מנכסים כה חשובים, בשעה שמניותיו בבורסה מאבדות בכך את הבסיס לערכם?

● **מהמפקח על מטבע־החוץ:**

מדוע לא מנע את ביצוע ההעברות ההוניות, שחיו בלתי־סבירות ובלתי־מוצדקות לחלוטין?

● **מדיני רוזוליו, מזכיר ״חברת העובדים״:**

מדוע מונתה ועדת־החקירה לבדיקת פרשה זו בסודי־סודות, מבלי למסור על כך דבר וחצי־דבר לציבור הכללי, ולציבור חברי־ההסתדרות בפרט?

● **מאפרים ריינר, יושב־ראש מועצת־המנהלים של ״בנק הפועלים״:**

מדוע עמד מן הצד בשעה שבוצעו כל המעשים האלה, מדוע לא גילה אותם בפומבי כאשר נודע על כך, ומדוע הוא ממשיך לשתוק?

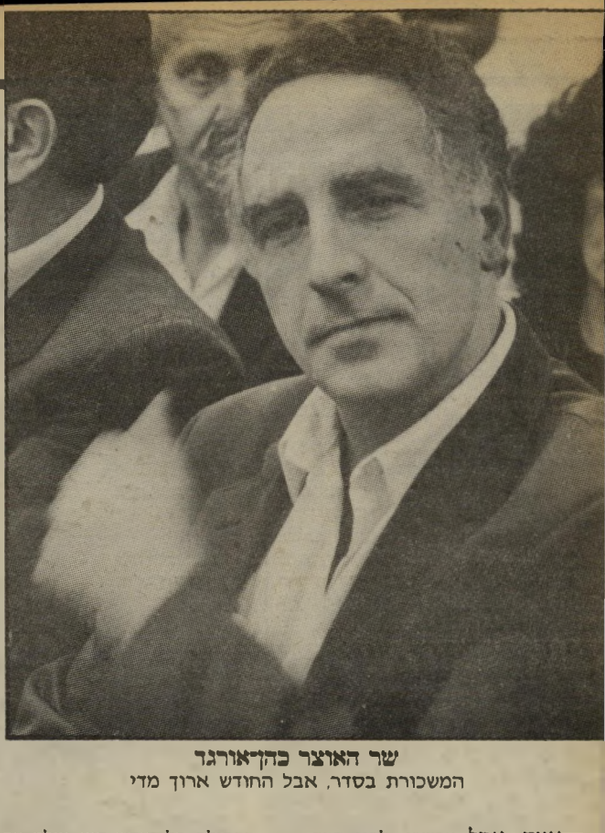
● **מגיורא גזית, יו״ר התנהלה של ״בנק הפועלים״:**

מדוע שתק כאשר נודעו לו הדברים, מדוע הסתפק בדרישה להקמת ועדת־חקירה פנימית וסודית, המורכבת משני חברי מועצת־המנהלים של הבנק?

● **מכל אנשי המערכת, שידעו על הדברים, או שהיו צריכים לדעת:**

מדוע קשרו קשר של השתקה, כדי למנוע את פירסומה של פרשה זו ברבים עד עצם הרגע הזה? מהי האחריות הפלילית הרובצת על כל אחד מהם למעשים ולמחדלים בפרשה זו?

איך לגמור את החודש בלי אוברדראפט

שר האוצר כהן־אורגד
המשכורת בסדר, אבל החודש ארוך מדי

קשה, אבל אפשרי. לפני כמה חודשים פגשתי במכר ש.־גמר" את הקאריירה בתור יועץ־השקעות בבנק, ועבר לעבוד בחברה פיננסית. כששאלתי אותו: נו, איך? אמר לי: המשכורת דווקא בסדר, אבל החודש ארוך מדי. זה בדיוק מה שקרה לנו, לכולנו — החודש נעשה גדול מדינו. הסיבה המיידית, כמובן, היא שכוח־הקניה של השכר שאנו מקבלים „התקצר," אנחנו מקבלים יותר שקלים, אך אפשר לקנות בהם פחות ופחות. זהו, בקיצור, מה שקוראים שחיקת־שכר.

מה עושים כדי להגן על כוח־הקניה של השכר ולגמור את החודש בלי אוברדראפט? מי שיכול, קונה פחות ומוציא פחות, אך כאלה יש מעטים. מה יעשו, או ליתר דיוק צריכים לעשות, אלה שכדי לגמור את החודש צריכים „למתוח" את המשכורת לאורך כל החודש? הנה כמה עצות שעשויות לעזור.

אך תחילה הערה: מי שיש לו אלרגיה לבנקים, מוטב שלא יקרא. אין ברירה, מוכרחים להשתמש בשירותים היקרים שלהם, כדי „לגלגל" את המשכורת עד סוף החודש. העצות טובות ויפות למי שאפשר להגדיר את הכנסתו כבינונית, או ממוצעת, על פי הכללים שקבעה הלישכה לסטאטיסטיקה. מצטער, אין דרך אחרת ועוד מעט תבינו גם למה.

נבואה במישרה חלקית

דבר ראשון קוראים לזה תחזית. אנחנו נקרא לזה הימור נבואי. כדי לדעת איך כדאי לי להתנהג בעתיד, אני צריך לדעת מה יקרה בחודשים הקרובים: האינפלציה תימשך וכל „המבינים" מסכימים שהיא תימשך בקצב של 10 עד 15 אחוז בחודש. כדי להיות בטוחים, בתוך כל מערבולת אי־הוודאות, אנחנו רשאים להניח, שהאינפלציה תהיה של חצי אחוז ליום. את הנתון הזה ריישמו לפניכם. הוא חשוב מאוד.

הדבר השני שצריך לברוק, הוא מה תעשה הממשלה באינפלציה של חצי אחוז ליום. היא תעשה בוודאי מה שעשתה בחודשים האחרונים. לא משום שכך הודיע שר־האוצר יגאל כהן־אורגד, אלא משום שאין לו ברירה. יעלה לנו האוברדראפט שניים שלושה ואפילו ארבעה אחוזים, שהם 400 שקל, ואז, במקום לחסוך על הקניה המרוכזת 15%, חסכנו 11% או 12%. זה הרבה.

יש אשראי חינם

כרטיסי האשראי הם המצאה אמריקאית. ההמצאה טובה וגם נוחה. היא מאפשרת לנו לשלם עבור הקניות באיחור של חודש עד לאחרונה. ועכשיו באיחור של שבועיים. באינפלציה של 15% לחודש, שבועיים שווים 7%. בקיצור, אפשר לקנות ב־2 בחודש ולשלם ב־16 בחודש. או לקנות בסוף החודש, מה שיותר בטוח, ולשלם בתחילת החודש.

אם אתם מקבלים את משכורתכם ב־1 בחודש, כדאי לקנות את מיצרכי־היסוד בסופרמרקט הקרוב ולשלם בכרטיס האשראי. את הסכום שחסכתם, תכניסו לבנק לפק"מ (פיקדון קצר מועד) לשבועיים. עליו תקבלו ריבית חופשית מעולות וממס של כ־4% (8% לחודש). כך הרווחתם כמה מאות שקלים על ההלוואה ללא ריבית של חברת כרטיסי האשראי ולא חשוב איזו, גם הן שייכות לבנקים.

ועוד עצה. ליצרנים. לסוחרים, לחנוונים ולכל אלה ש„מוכרים לך" יש הרגל חדש, להעלות את המחירים אחרי שהממשלה העלתה, ובדרך־כלל באחוז גבוה יותר. גם זה קורה בחלקו הראשון של כל חודש. ואם זה כך, כדאי גם פה לרכז את „המאמץ" ולקנות בכרטיס אשראי, או אם הם מסרבים, לבקש הנחה על מזומן. לא צריך להתבייש: בעיקר לא בימים אלה, כאשר מזומנים שווים יותר.

המחיר אצל השכן

עוד עצה שהיא טובה לכל עת ובמיוחד היום. צריך לעשות מה שהאמריקאים עושים כבר מאות שנים. הם מחפשים את החנות הזולה ביותר. אם הם, שאין להם אינפלציה כמו שלנו, מרשים לעצמם לעשות כך, אנחנו בוודאי יכולים. צריך להתרגל לחפש את החנות הזולה ביותר.

אם אתם קוראים עיתונים ולפעמים רואים את כולבוטק אתם בוודאי יודעים שההבדלים עצומים — אותו מוצר במחיר כפול. אז בבקשה, למה לא נשלם רק חצי?

גם במחיר הזול הם מרוויחים. עובדה. אז צריך להתרגל לנסוע לשוק. לקנות בדרומו־העיר אם זה בתל־אביב, להתמקח ולשלם במזומן כדי לשלם פחות.

ברגע זה טילפן אלי מכר לשעת מצוקה, ושאל אם זה יהיה נבון להוציא את כל המשכורת מהבנק. אמרתי שלא, וכדי למנוע ממנו שאלה נוספת, הוספתי שאת המחצית (של המשכורת) יכניס לפת"מ לשבועיים, ואם הוא נגד הבנקים שיספר לכולם (על הנגד), בינתיים ינצל את מה שהם מוכנים לתת.

אני מציע לכל אלה שכספם הפך לפתע יקר להם, לקחת את האינפלציה ברצינות, וזה אומר, לא רק לקנות לפני שהמחירים עולים, אלא גם לקנות באותם מקומות שבהם המחירים עולים יותר לאט.

ממוצע סטאטיסטי חי

על פי הסטאטיסטיקה מישפחה ממוצעת מורכבת ממפרנס ואחד, והכנסתה הממוצעת היא 60 אלף שקל נטו. אני יודע שזה הרבה, לפחות בעיני מי משמשתכר חצי מזה. אבל במיקרה זה אני לא מוכן להתווכח.

אני מוכן להציע למישפחה כזו, שהבסיס שלה הוא אולי סטאטיסטי, אבל היא חיה ונושמת, איך לגמור את החודש, למרות האינפלציה.

חוץ מכל הדברים ה„חכמים" שכבר הזכרתי, יש עוד משהו, שאם תרצו, נכנה אותו תיכנון התקציב המישפחתי. לא כמו הממשלה, שעושה אוברדראפטים בבנק ישראל בלי חשבון, לנו אסור שזה יקרה, כי אנחנו, בניגוד לממשלה, לא יכולים להדפיס כסף.

אם למישפחה שלנו יש הכנסה של 60 אלף שקלים, והיא מתחילה את החודש בלי אוברדראפט, דבר ראשון היא חוסכת 20%, שהם 12 אלף שקלים המיועדים להוצאות מיוחדות במהלך השנה; זה יכול להיות לרופא־שיניים, רישיון וביטוח של המכונית ואפילו לנסיעה לחו"ל.

את הסכום הזה מוצע לחסוך בפת"מ עו"ש (פיקדון תושב מקומי במט"ח), בתנאי שיהיה מונה בבנק לפחות חודש, לא פחות. הסיבה לכך היא שהבנק משלם עבור הפת"מ, או ליתר דיוק כאשר הפיקדון צמוד לדולר הוא „עושה" קצת פחות מהאינפלציה, אך יותר מהפק"מ. אבל במיקרה של הפק"ם אין עמלה, בפת"מ יש עמלה ויש היטל על מט"ח של 1% ויש הפרשי שער, בסך הכל כ־4%.

עכשיו מובן למה לא כדאי פת"מ לשבועיים ואפילו שלושה, משום שהעמלות „יאכלו" את החלק הטוב בשבועות הראשונים. נשארו לנו 48 אלף שקלים „להתחיל" את החודש. רבע מסכום זה נוציא על מיצרכי־היסוד של תחילת החודש — „הלכו" עוד 12 אלף שקל. חלק מסכום זה נוכל לחסוך אם נשתמש בכרטיס האשראי.

נשארו 36 אלף שקל. את אלה צריך לחלק לשלושה, כעצת ד"ר גדעון פישלזון מהחוג לכלכלה של אוניברסיטת תל־אביב. שליש ועוד שליש ועוד שליש: שליש ראשון נשאיר בחשבון העו"ש; שליש שני „לסגור" בפק"מ לשבועיים ושליש שלישי, שגם הוא מורכב מ־12 אלף שקל, „לסגור" בפק"ם לשלושה שבועות.

נכון, שקשה לעמוד בתיכנון מדוייק, ולפעמים נהיה חייבים באחד השבועות לגלוש לאוברדראפט. לא נורא. יש לנו מהיכן לכסות את הריבית על האוברדראפט, אפילו נגלוש לכמה ימים בכמה אלפי שקלים, העניין משתלם.

אני יודע שזה קשה. וכי מי אמר שהחיים קלים? הנה, לפני כשנה שאל אותי אורח מחו"ל — איך אתם יכולים לחיות באינפלציה של מאה אחוז? אמרתי לו שאין בעיה. אצלנו הכל צמוד, גם האינפלציה. אז, הוא אמר — אם הכל צמוד, אז מה צריך אינפלציה?

היום אני יודע את התשובה. ובגלל התשובה הזו אנחנו חייבים לתכנן את הוצאותינו בכל חודש ובמשך החודש. זה קשה בפעם הראשונה ואולי גם בפעם השניה. אבל, אם נכונים דברי או „נבואת" הכלכלנים, שנכונו לנו עוד כמה חודשים טובים של אינפלציה דוהרת, כדאי שניכנס ל„שוונג" של תיכנון תקציב המישפחה.

עצה אחרונה

מי שנמאס לו מכל מיני השקעות ובכל זאת רוצה להשקיע ויש לו ממה, שירחיק מעבר לים. מסיכומים שנערכו על ביצועי הבורסות הגדולות בעולם כולו מסתבר, שבכולן היתה עליה גבוהה של מדדי הבורסה במשך 1983. יותר מזה, רוב היועצים הפינ־סיים אומרים שב־1984 כדאי יהיה להשקיע באותן בורסות. ושם אין אינ־פלציה והדולר תמיד עולה ריאלית. גם את השירות הזה יספקו לכם הבנקים.

מאיר תדמור ■

במדינה

(המשך מעמוד 7)

שלו. בפעם ה־1001 קברו רובני ישראל את מנהיג אש"ף, ובפעם ה־1001 הסתבר כי מישאלת־הלב מובילה למעשי־איוולת.

הפחד מפני ערפאת המתון, המוכן לנהל משא־ומתן על הקמת מדינה פלסטינית בגדה וברצועה, שיבש גם את שיקולי העורכים בקול ישראל.

הסתדרות
ח"כ על הכוונת

מנכ"ל „שיכון־עובדים" יהיה מוקד לביקורת נוקבת בשבועות הקרובים

כאשר המערך חלם להפיל את שילטון הליכוד, אחרי תקופת כהונה אחת בלבד, הוא בנה את המתחרה לשר־השיכון דויד לוי מחרות. היה זה רפי אדרי, מנכ"ל שיכון־עובדים, ומי שיועד לתפקיד שר־השיכון בממשלת המערך.

אז היה אדרי, יליד מארוקו, שעבר מצפון־הארץ להרצליה, כוכב עדות־המיזרח של מיפלגת־העבודה.

עתה חל כירסום חסר תקדים במעמדו.

בעייתו של אדרי אינה בכנסת, שם כמעט אינו נשמע. הבעיה שלו היא בחברת העובדים.

אדרי, כמנכ"ל חברה הסתדרותית, לוקח חלק במאבקי־הכוח המתנהלים בחברת העובדים, שהשליטה בה משמעה שליטה בהסתדרות. במיגרש זה הייריבים אינם מדרגת ח"כים.

סיבסוך כפול. בקרוב מאוד אדרי יידרש להחליט על איזה תפקיד הוא יוותר. על תפקידו בכנסת או בשיכון עובדים. הוא ייאלץ לעשות זאת אחרי שחבריו למיפלגה יזכירו לו את החלטת המרכז, שמונעת כפל־תפקידים.

זוהי החלטה שאינה קלה. כח"כ קרוב אדרי למוקד הכוח המדיני, אך כמנכ"ל שיכון־עובדים הוא יכול להמשיך לשחות בענק ההסתדרותי.

המנכ"ל נמצא בסיכסוך קשה עם חברת סולל בונה. תחילתו ברכישה המפתיעה שביצעה סולל בונה – רכישת מחצית מחברת הבנייה של זכריה דרוקר. שיכון־עובדים מיהרה לרכוש אז ביחד עם כלל חלק מאדמות פרוייקט של שערי־צדק בירושלים.

לאחרי יש גם סיכסוך עם קונצרן הענק כור. מהותו — תביעות כספיות שיש לחברת יובל גד, שהיא חברת־בת של כור, על עבודות שביצעה ושאדרי מסרב לשלם לה את המגיע לה.

אם לא די לו בזה, שבים ומזכירים לו, באמצעות פנייה למזכ"ל ההס־תדרות, ירוחם משל, את האמת הישנה־נושנה ששיכון־עובדים הפסי־קה מזמן לבנות למען הפועלים ושהיא משכנת את המעמד העשיר.

כאשר יותקף בעניין זה יתגונן אדרי בעזרת רשימה של כל צמרת ההסתדרות שמתגוררת בשיכוני־פאר אלה, והם לא מעטים. אך עתה, בעידן של משבר כלכלי רחב־היקף, הוא יידרש להסביר מה הקשר בין חברתו והפועלים, ומהי כדאיות החזקת החברה במיבנה הנוכחי שלה.

בשטחים הכבושים. מזכיר חברת העובדים החדש, רני רוזוליו, יכנס לעובי הקורה בתוך זמן קצר. יריביו של הגבר הנאה מבטיחים לו חורף חם.

ובכל זאת נדמה שהסכסוך מכסה על עניין חמור פי כמה של חברת העובדים, והוא כניסתם המאסיווית לבניה לפרוייקטים אחרים בשטחים הכבושים.

אחת ההצעות שיועלו תהיה שסולל בונה תבלע בתוכה את שיכון עובדים, כדי לייעל את חברת העובדים. אדרי יתגונן בכל כוחו נגד הרעיון. אך המאבק על דמותה של חברת העובדים לא יוכרע בחדרו של רוזוליו, אלא מעבר לקו הירוק, שם יוצרת ההסתדרות לעצמה מימד מוסרי חדש.

לקנות בראשית החודש, להשתמש בכרטיס־אשראי, לסגור כל שקל בבנק למועד קצר, לבקש הנחה על מזומן, ולחכות את החקציב

הנדון:

הפוליטיקאים עולים על העגלה – סימן שרעת־הקהל השתנתה

שבשבות רוח

ה משל הקלאסי ניתן על־ידי אלטלינה, אוניית־הנשק של אצ"ל.

היא נשאה על סיפונה כ־900 איש, כאשר הפליגה לארץ. דויד בן־גוריון הפעיל את "התותח הקדוש", והטביע אותה מול חוף תל־אביב.

כשהליכוד עלה לשילטון, כעבור 29 שנים, החלו פיתאום מבצבצים יותר ויותר אנשים, שזיהו את עצמם כמי שהיו באותה עת על סיפון האונייה. תחילה היו אלפים, אחר־כך רבבות.

האוניה כאילו תפחה והלכה, עד שלבשה ממדים של נשואת־מטוסים. שאם לא כן, איך היה בה מקום לכל אלה?

עכשיו החל התהליך ההפוך. יותר ויותר אנשים יורדים בדיעבד מן האוניה. האלפים שוב מצטמקים למאות, ואם יימשך התהליך יהיו לעשרות. בסוף יתברר כי אלטלינה לא היתה אלא ספינת־דיג קטנה, ובה תריסר הנאמנים האחרונים של "המישפחה הלוחמת".

הכל משתנה. גם העבר. בעיקר העבר.

■ ■ ■

ע כשיו זה קורה גם למילחמת־הלבנון.

כאשר פרצה, התאחד העם בשימחה ובצהלה מאחורי גיבוריו, "אריק" ו"רפול". התותחים רעמו, והמחות שתקו. לא כן העסקנים, העיתונאים, כל מי שהיו לו יד ופה. הם צעקו הידד.

עכשיו הסתבר שהיתה זאת טעות אופטית. מה שראינו בטלוויזיה, מה ששמענו ברדיו, מה שקראנו בעיתונים לא היה ולא נברא, אלא משל היה.

הכל היה, בעצם, נגד המילחמה.

מסתבר שהארץ היתה מלאה מקצה עד קצה במתנגדי־המילחמה. תחילה סיפרו שהתנגדו לעלייה על ביירות. אחר־כך הסתבר להם שהתנגדו להתקדמות מעבר ל־45, או 40, או 35 קילומטרים.

עכשיו מסתבר, בדיעבד, שכולם־כולם היו נגד המילחמה מן הקילומטר הראשון ממש.

■ ■ ■

ג ד יעקובי, למשל.

שמעתי אותו בטלוויזיה, ולא האמנתי למישמע אוזניי. בתוכנית מוקד הכריז בפה מלא שהיה נגד המילחמה, מן הרגע הראשון, מן הקילומטר הראשון.

ואני עומד ומשתאה. איך לא שמתי לב לכך?

איך היה נדמה לי אז שאנחנו בסך־הכל חבורה קטנה ובודדה של עוכרי־ישראל ובוגדים, שקמנו ביום הראשון והכרזנו על התנגדותנו למילחמה זו?

האם כלי־התיקשורת שיקרו לנו? הם סיפרו לנו, ביום השלישי של המילחמה, שכל חברי־הכנסת הצביעו בעד המילחמה, אנשי הליכוד והמערך גם יחד, ורק ארבעת אנשי־רק"ח הצביעו נגד.

הם סיפרו שכל אנשי מיפלגת־העבודה, מלבד אחד, הצביעו בעד המילחמה. גם גד יעקובי.

הנה תעלומה: האיש היה נגד המילחמה מן היום הראשון, אך הצביע בעדה ביום השלישי. מוזר.

■ ■ ■

ג ם יוסי שריד מודיע שהיה נגד המילחמה, ושהשמיע את קולו נגדה עוד ביום הראשון.

יוסי שריד לא הצביע בעד המילחמה, כמו יעקובי. אך הוא לא הצביע נגדה. הוא אף לא נמנע מהצבעה. יחד עם תישעה "יונים" אחרות מן המערך הוא "לא השתתף בהצבעה", אף שנכחו באולם. "אי־השתתפות בהצבעה", בנסיבות כאלה, היא פחות מהימנעות רישמית (כשאתה מרים את ידך, ונרשם בפרוטוקול שנמנעת), ובוודאי אין לה שום דמיון להצבעה נגד.

באותו רגע גורלי, היתה להצבעה חשיבות עליונה.

אילו היתה סיעת־המערך מצביעה נגד המילחמה, או אף נמנעת, לא היתה המילחמה פורצת כלל.

שום מנהיג, גם לא מנחם בגין, היה מעז לשלוח את צה"ל למערכה כזאת בלי רוב מכריע בכנסת. אין סותחים במילחמה ברוב של שלושה־ארבעה קולות.

המערך, וכל מי שהצביע בעד המילחמה באותה הצבעה היסטורית, וגם כל מי שלא הרים את ידו באומץ־לב והצביע נגד — כולם שותפים לאחריות למילחמה, למות 560 צעירים ישראליים ואלפים בלתי־ספורים של לבנונים ופלסטינים.

■ ■ ■

ד ה שייך לעבר. ברגע זה מעניין אותנו ההווה. השאלה האקטואלית אינה מדוע הצביע יעקובי בעד המילחמה, ומדוע "לא השתתף" שריד בהצבעה, אלא מדוע מכריזים כיום ראשי־המערך שהם היו נגד המילחמה למן הרגע הראשון.

הם לא היו מעלים על דעתם לומר זאת, לולא השתנה משהו מהותי מאוד בדעת־הקהל.

הפוליטיקאי המצוי הוא שבשבת־רוח. הוא מסתובב יחד עם הרוח הנושבת בציבור — בציבור כולו או בחלקו.

אם צוציקי־ההידד של אתמול עולים עכשיו לרכבת ההתנגדות למילחמה — משמע שהתנגדות זו, שהיתה אך אתמול נחלתם של קומץ יוצאי־דופן, הסבה עתה דעת הרוב.

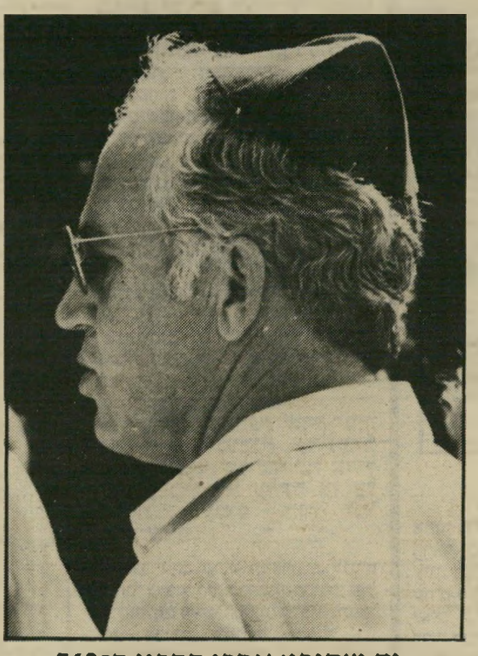
■ ■ ■

ד וא מן הדין לגבי ההתנחלויות בשטחים הכבושים.

היו תמיד מי שהתנגדו להתנחלויות אלה, הן מטעמים מוסריים, הן מפני שראו בהן מוקשים בדרך לשלום. אך הם ידעו כי הם מייצגים דיעה בלת־פופולרית. גרוע מזה: היתה להם ההרגשה כי המחנה הקטן שלהם הולך ומצטמק, וכי גם רבים מן המסתייגים נכנעו בהדרגה לדעת הרוב.

והנה קורה משהו מוזר.

סיקרי דעת־הקהל מורים כי מיספר המתנגדים להתנחלות גובר בהתמדה, והוא עולה עתה בהרבה על מיספר המחייבים. המפגינים נגד ההתנחלות שוב אינם מרגישים כי שינאת־הרבים מלווה אותם בדרכם, אלא להיפך.

גד יעקובי: אחרי החרוג ה־563

פוליטיקאים, שתמכו בהתנחלות, או שעטפו את עצמם בשתיקה סמיכה, יוצאים לפתע בדברי־ביקורת קשה עליה.

השבשבת הסתובבה. הרוח השתנתה.

■ ■ ■

מ ה גרם לכך? האם יש מכנה משותף להתנגדות למילחמת־הלבנון ולהתנגדות להתנחלות?

בודאי שיש.

מכנה משותף. מונה משותף.

כ סף.

■ ■ ■

ל פתע, כאילו בן־לילה, תפס הציבור מהו מחיר המילחמה. מהו מחיר ההתנחלות.

לכאורה נראה שזהו דבר פשוט. מה השתנה? האם לא היה תמיד ברור שהמילחמה עולה כסף, שכל כביש וכל בית בשטחים הכבושים עולים בממון?

התשובה יכולה להפתיע:

בהחלט לא!

במשך עשרות בשנים, מאז קום המדינה ועד לימינו אלה, היתה זאת אחת התעלומות המיסתוריות ביותר בישראל: מדוע מסרב הציבור להבין דבר שצריך היה להיות ברור לכל ילד? מדוע הוא מתקשה לתפוס שאם מוציאים כסף על מילחמה, יהיה פחות כסף לשלום? שאם מוציאים יותר כסף בשטחים הכבושים, יהיה פחות כסף לשימוש בגבולות ישראל עצמה?

אבל זהזי עובדה.

אני עצמי נאמתי בכנסת כמה מאות נאומים על נושא זה. כמעט לא דיברתי על המילחמה ו/או ההתנחלות, מבלי להזכיר את מחירן. ולא דיברתי על המצב הכלכלי, מבלי להזכיר את המילחמה/ההתנחלות.

ואחרי כל נאום כזה, בהביטי בחברי־הכנסת באולם, בעיתונאים ביציע שלהם ובאורחים ביציע המכבדים, היתה לי ההרגשה שדיברתי אל הקיר שמאחורי.

הדבר פשוט לא נקלט. גרוע מזה: הוא נחשב כשיגעון פרטי שלי, מין סטייה נפשית הזקוקה לטיפולו של פסיכולוג.

כשעומד על סדר־היום עניין הכלכלה הישראלית — מה פיתאום בא זה ומדבר על עניינים פוליטיים כמו מילחמה ושלום, החזרת שטחים והתנחלות? וכשהנושא הוא ענייני מילחמה ושלום — מה בא זה ומבלבל את המוח בבעיות הכלכלה?

היה ברור שאין קשר ואין גשר בין שני תחומים אלה. אפשר לצעוק הידד עד כדי צרידות לכבוד המילחמה, הכיבוש, ההתנחלות, ואפשר להזהיר מפני הידרדרות הכלכלה הישראלית. אבל אסור לערבב את הדברים.

משה דיין אמר פעם שיש שני דגלים — דגל ה"ביטחון" (קרי: המילחמה והכיבוש) ודגל הרווחה. הוא רמז שאי־אפשר להרים את שני הדגלים בעת ובעונה אחת. אך גם דברים אלה של מי שהיה אז האליל התורני של המדינה לא נקלטו.

הכל הסכימו שאפשר להרים את שני הדגלים גם יחד.

כי אנחנו, כידוע, עם מיוחד־במינו, חוקי־הפיסיקה אינם חלים עלינו, וחוקי־הכלכלה לא כל שכן.

כך זה היה עד לפני כמה שבועות.

לא עוד.

■ ■ ■

מ ה שאין השכל עושה, עושה הזמן. ומי שאינו מוכן ללמוד מנסיון הזולת, נאלץ ללמוד מהנסיון המר של עצמו.

זה קורה עכשיו. המציאות מכה בכיסנו.

סר אוליין בארקר, מפקד הכוחות הבריטיים בארץ בימי המרי העברי, אמר בפקודת־יום מפורסמת שאת היהודים צריכים להכות בכיסם, כי אין הם מביעים שפה אחרת. זאת היתה הערה אנטי־שמית, כי מבחינה זו אין שום הבדל בין יהודים ולא־יהודים. זוהי תכונה כלל־אנושית, המעידה דווקא על שפיות־הדעת של בעליה. זוהי תכונה סבירה בהחלט.

במשך שנים לא היכתה המציאות בכיסינו. גם זה היה אחד הפלאים של ארץ מופלאה זו. רבים־העירו על כך במשך הזמן. "אם המצב של כלכלת־המדינה הוא כל־כך רע, או מדוע המצב הכלכלי של אזרחי־המדינה הוא כל־כך טוב?"

אבל מאז ימי־התנ"ך אין עוד ניסים בארץ זו. מה שנראה כנס, אינו אלא אשליה.

מי שקופץ מהגג של מיגדל־שלום יכול לחשוב, בעברו על פני הקומה ה־20: "הנה, זהו נס! לא קרה לי שום־דבר! אני בריא ושלם! אני מרגיש מצוייץ!" אך מי שמסתכל בו מן הצד יודע שזהו נס קצר־מועד. הוא יסתיים בהגיע האיש אל הקרקע.

המצב המצויין של אזרחי־המדינה (או רובם), למרות ההידרדרות־הכלכלית, היא שלב־מעבר. ההידרדרות היתה מוכרחה להביא להתרסקות.

עכשיו זה קורה. זהו סיתרון התעלומה.

■ ■ ■

ה מציאות מכה על פנינו ועל כיסינו.

מחיר המילחמה, מחיר ההתנחלות, מחיר האימפריה — כל אלה מוגשים לנו ביום בשטרות לסרעון.

אין זו עוד תיאוריה של משוגעים־לדבר. אין זו עוד תורה מופשטת. אין זה דבר שקוראים עליו במאמרים מלומדים בעיתונים.

זה קורה לנו. פשוטו כמשמעו. בחיינו הסרטיים, כאן ועכשיו.

התמוטטות המטבע של המדינה. האינפלציה השוטטת. עליית המחירים. התהום המתרחבת במאזן־התשלומים. הסכנה של פשיטת־רגל לאומית.

ומכאן: אי־היכולת "לגמור את החודש", או אף את חציו. סכנת האבטלה. הורדת רמת־המחיה, שהיתה גם קודם לכן נמוכה בהרבה מזו של עמיתינו — בכל מיקצוע! — במדינות המתקדמות במערב. הפגיעה בחלשים, בזקנים, בנכים, במוכי־הגורל.

איני יודע איך בדיוק זה קרה. אבל לפתע, כמו שנופל האסימון במכשיר־טלפון ציבורי בהיווצר הקשר, תפס הציבור שיש קשר בין מילחמה והתנחלות ובין הכסף שבכיסו.

ולא רק אנשים מלומדים, פרופסורים וכאלה מין, אלא דווקא אנשים פשוטים, בני השכונות. "מוכר החמוצים" האגרתי בשוק מחנה־יהודה.

וככל שיחמיר המשבר, כן ייטיב האיש להבין את העניין.

הוא יכול להמשיך ולדבוק בליכוד ולתעב את המערך. אך הוא מתחיל למאוס במילחמה, בהתנחלות, בקבירת סרי־עמלו באדמה זרה.

■ ■ ■

ך הו ראשיתו של תהליך.

אמנם, המשכו אינו בטוח. הוא יכול להשתנות. בגבור המצוקה, היא יכולה לשמש ביצה ליתושים, המפיצים את קדחת הפאשיזם. כל מיני פיררים עומדים בפינה וממתינים, כמו ציפורי־מוות ליד אדם גוסס.

אבל זה יכול להתפתח כתהליך גדול של התפכחות, של הבראה לאומית. של שיבה אל המציאות אחרי שיכרון ארוך־ארוך.

הלוואי.

ובינתיים מפתובבות שבשבות־הרוח. הביטו בהן!

קוויזלינג או פטריוט

יזה תפקיד מילא סעד בתולדות היחסים בין ישראל ולבנון? האם היה סטריוט או בוגד? גיבור או קוויזלינג? אדם שהסתבך והפך סוכן זר, או אדם שעלה בעין סקוחה על דרך־התחתים?

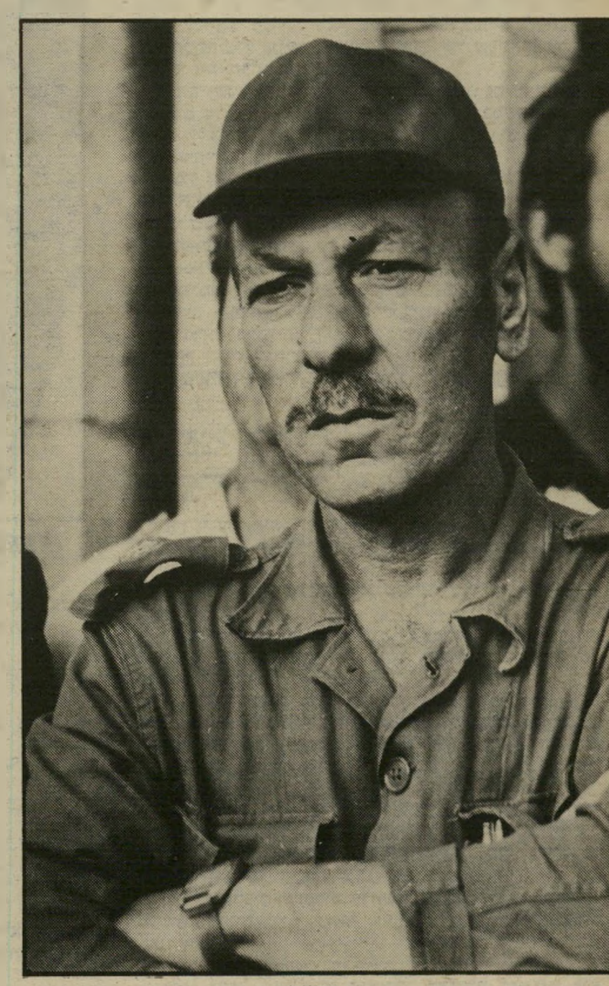
"קחו מ"י־ג'ד נוצרי"

כאשר עלה בפעם הראשונה על פני השטח, היה נדמה שהתשובה פשוטה למדי: הוא קוויזלינג. ישראלים רבים לא התקשו לקבוע זאת, בייחוד אחרי שקראו את יומני שרת.

ביומנים אלה רשום ויכוח, שהתנהל בחשאי בצמרת המדינה בשנת 1955. הערביות אמנם היתה אז לבנון הפחות אנטי־ישראלית, והגבול הלבנוני־ישראלי היה כמעט גבול־שלום, ללא שום תקריות. אך איש לא יכול היה להעלות על דעתו שלבנון תפרוש מן העולם הערבי, דבר שהיה משול להתאבדות פוליטית וכלכלית.

בן־גוריון חלם. הוא הציע הצעה: לעזור לנוצרים בלבנון להשתלט על המדינה, תחת חסות ישראל. ואם זה לא יצליח — להקים מדינה לבנונית נפרדת, תוך חלוקת לבנון הנוכחית.

משה דיין נתן לדברים, ברכו, נוספה פשטנית: הבה ניקח מייג'ר נוצרי, נעזור לו להשתלט על לבנון ונסתור את הבעייה.

חדאד
מישראל: המדים, הנשק, הכסף והגיבוי המדיני

משה שרת נדהם, נבהל והתנגד בתוקף בלתי־רגיל. בניגוד לכל האחרים, הבין משהו בעניינים ערביים. במיכתבים ארוכים נימק מדוע הרעיון הזה מוכרח להוביל לכישלון מסוכן. הרעיון בוטל. או נדחה, לפחות.

לכן, כאשר צץ לפתע "מייג'ר נוצרי" בדרום־לבנון, וזכה בתמיכה ישראלית, היה ברור לכל בר־דעת שנמצא הסוכן, קוויזלינג, לפי הצעתו המקורית של דיין.

מה גם שהדבר קרה כאשר על כס שר־הביטחון ישב יורשו המשתתפים בו היו ראש־הממשלה ושר־החוץ, משה שרת; שר־הביטחון, דויד בן־גוריון; וראש־המטה־הכללי, משה דיין. היו מעורבים בו גם שימעון פרס, מנכ"ל משרד־הביטחון, ופינחס לבון, שר־הביטחון הקודם.

היכרות הסתובב סביב הצעה מהסבנית, שאותה העלה בן־גוריון. עיקרה: סיפוח הלבנון לשטח־ההשפעה הישראלי.

או היה זה רעיון נועז ביותר. בין ישראל והעולם הערבי כולו היתה פעורה תהום. מבין כל המדינות הערביות, רק לבנון היתה מוכנה לשבת עם ישראל ליד שולחן אחד, ולו גם בחשאי. ואילו סוריה, עיראק, מצרים וסעודיה היו מדינות־אויב, שהיו מוכנות לכל דבר, חוץ משלום.

ועמיתו של משה דיין, תלמידו ואיש־חסותו של דויד בן־גוריון, שנואר־נפשו של משה שרת: שימעון פרס.

"החתרן הבלתי־נלאה"

דנסיבות שהביאו לכך נשכחו בינתיים, או הושכחו. אך הן חשובות להבנת התפקיד שמילא "מייג'ר חדאד".

מילחמת־האזרחים הלבנונית פרצה ב־1975, על רקע סירובו של המיעוט הנוצרי במדינה לוותר על המונופול הגמור שהיה לו על כל עמדות־המפתח המדיניות והכלכליות במדינה. המישפחות המארוניות הגדולות — כמו מישפחות שמעון וג'מייל — כרתו ברית חשאית עם ישראל, וסמכו על כוחה. הם ביקשו לגרש מלבנון את הפלסטינים (שהפרו את המאזן הדמוגראפי לטובת המוסלמים), לדכא את המוסלמים, שהיו רוב באוכלוסיה.

אחרי כמה חודשים של מילחמה עקובה־מדם, היה ברור כי הנוצרים נחלו כישלון טוטאלי. הקואליציה הנגדית — מוסלמית־דרוזית־שמאלית־פלסטינית — ניצחה. כוחות אש"ף חצו את כביש ביירות־דמשק צפונה, ועמדו לכבוש את ההר, ארץ־האם של המארונים.

ישראל, בהנהגת יצחק רבין, לא היתה מוכנה להתערב באופן צבאי. סלישה של צה"ל ללבנון כלל לא עלתה אז על הדעת. הימים היו ימי טרם־שרון.

בצר להם קראו המארונים לגורם היחיד שיכול היה להושיע: הסורים. על פי הזמנתם פלשו הסורים ללבנון, תפסו את מרבית שיטחה והפכו בה לכוח־שיטור, באישור כל העולם הערבי. תוך כדי כך התנגשו עם אש"ף, ואחרי סידרת־קרבות, שבו נחלו הסורים כמה מפלות מידי קציני־אש"ף (ביניהם אבו־מוסא, שהפך לימים סוכן הסורים). הכתיבו הסעודים שביתת־נשק סורית־פלסטינית.

כל זה נעשה בהסכמת ממשלת־רבין.

רבין עצמו ראה ברכה רבה בהתפרסות הסורים בלבנון. ראשית: מפני שהוא קיווה שהסורים ירסנו את הפלסטינים. שנית: התפרסות־יתר של הצבא הסורי החליש את כוחו לאיים על ישראל. (בגלל אותה הסיבה אמר השבוע הרמטכ"ל, משה לוי, כי אין רע בהישארות הסורים בלבנון.)

אולם שיקוליו הקרים של רבין לא הזדהו עם הפחדים של הציבור הישראלי, שהוסת על־ידי כלי־התיקשורת הלאומנים־אווילים. מת־חרהו של רבין, "החתרן הבלתי־נלאה" שימעון פרס, ראה בכך הזדמנות להנחית על רבין מהלומה.

אנשי פרס, ובראשם גד יעקובי, פתחו במסע היסטרי מפוברק נגד "הסכנה הסורית". אם הסורים יגיעו לגבול ישראל, כך אמרו, תהיה צפוייה סכנה נוראה למדינה. לכן יש לקבוע "קו אדום".

רבין ראה בכך שטות גמורה. הוא דווקא רצה שהסורים יגיעו עד לגבול, כדי שלא יישאר חלל ריק בין צה"ל והצבא הסורי. כמו בגולן, סבר רבין, ישמרו הסורים גם בגבול הלבנוני על שקט מוחלט.

אבל רבין לא היה גיבור סוליטי, ולא עמד על דעתו. הוא נכנע להיסטריה המסוברקת, וקבע "קו־אדום" — נהר הליטאני.

בין הליטאני וגבול ישראל נוצר החלל הריק, שרבין חשש מפניו. בשטח זה התבססו כוחות אש"ף, שהחלו מבצעים פיגועים בישראל. הרעיון של דו־שיח ישראלי־אש"פי, שהוצע לרבין על־ידי אנשים שקיימו מגעים עם אש"ף, נדחה על־ידו בתוקף.

אז צץ מחדש הרעיון "לקחת מייג'ר נוצרי" — הפעם לא לכל לבנון, אלא למובלעות הנוצריות הקטנות שלאורך הגבול הישראלי. אלה יכלו להוות איזור־חיץ, כדי להגן על הגבול.

ברגע הנכון נמצא גם המייג'ר המבוקש: אחד סעד חדאד.

מרובע־פאר בביירות למיקלט בצרפת ובארצות־הברית, אב חשף רב־סרן סעד חדאד את

סעד חדאד בן ה־47 ביקש לעשות את ימיו האחרונים על אדמת לבנון. לכן הוטס בממוק מבית־החולים "רמב"ם" בחיפה, שבו אושפז, לביתו אשר במרג־עיון, כשהוא בשלבים הסופיים של מחלת הסרטן.

על האיש שמאחרי המדים, על חייו הפרטיים, על דיעותיו ועל חיליו, מספרת שרית ישי, אשר פגשה אותו לראשונה בביתו, באביב 1979.

■ ■ ■

ב־1976 נשלח קצין צעיר, בדרגת רב־סרן, על־ידי מיפקדת הצבא הלבנוני בביירות, כדי לפקד על איזור דרום־לבנון. האיש, רב־סרן סעד חדאד, קבע את ביתו בעיירה מרג־עיון. המקום לא היה זר לו. 42 שנים קודם לכן הוא נולד בעיירת־גבול זו, שרק קילומטרים ספורים מפרידים בינה לבין מטולה.

בחברת רמאל איתן
"הסורים הם מקור כל הצרות!"

תוך חודשים ספורים הפסיק רב־סרן חדאד לשרת את צבא לבנון, והקים צבא פרטי משלו — צבא המיליציות הנוצריות. מאז זרמו מים רבים בליטאני. צבא לבנון הכריז עליו כעל בוגד, דרש ממנו לפשוט מייד את מדיו ולשוב לביירות. חדאד סירב, יצר קשרים הדוקים עם ממשלת־ישראל, בתיווכו של העיתונאי יורם המיורחי. הוא יצר את הגדר הטובה והפך בן־ברית למדינת־ישראל.

"אני אבו־אל־בנאת"

ש לו דיעה טובה על עצמו: "אני איש פשוט, איש רגיל. נולדתי במרג־עיון לפני 42 שנים. אני לא זוכר בריוק את התאריך. אינני חוגג את ימי ההולדת שלי. זה נראה לי לא־חשוב. אני גר היום מול הבית שבו נולדתי. בבית זה מתגוררת אמי הזקנה.

אני חייל מיקצועי, בוגר בית־ספר צבאי בלבנון ובוגר קורסים מיקצועיים בבתי־ספר צבאיים בצרפת ובארצות־הברית, לשם נשלחתי על־ידי הצבא הלבנוני בזמן כהונתו של הנשיא סוליימאן פרנג'ייה.

רב־סרן חדאד מדבר אנגלית טובה. למרות קשריו ההדוקים עם הישראלים אין העברית שגורה בפיו. לדבריו, אין כל צורך ללמוד עברית, מכיוון שהאוכלוסיה הישראלית, שאיתה הוא בא במגע, דוברת רובה ככולה אנגלית או ערבית, או שתיהן.

יחד עם זאת, נוצר בקרב חייליו ואצלו מעין סלאנג חדש. הם מרבים לשרבב לתוך שיחותיהם מילים עבריות, כמו "ככה ככה", "לבריאות", "לא, תודה", ו"זהו זה".

חדאד הוא בעלה של תרי, מורה במיקצועה, ואב לחמש בנות. הוא אומר בכאב ערבי אופייני: "מה לעשות? אני אברא־בנאת. כך קוראים לי במרג־עיון. יש לי חמש בנות. אבל אין דבר, יום אחד יהיה לי גם בן. אני לא מתייאש."

בנותיו של רב־סרן חדאד, שגילן בין 15 ל־3, מתגוררות ביחד עם אמן במיקלט ביתן. מאז הפך אביהן מפקד צבא פרטי, חייהן בסכנה. ומכיוון שרב־סרן חדאד משוכנע כי ביתו מוכר לפלסטינים, ירדה מישפחתו למיקלט הבית, ותחת להתגורר בבית היפה, הצופה אל העמק, היא מתגוררת בתנאי מילחמה. כששקי חול אוטמים את

מלכות סעד ה־1

סעד חדאד נשלח על־ידי הצבא הלבנוני דרומה, כדי לשמור על הסדר באיזור־מולדתו.

עד אז היה קצין אלמוני. הוא היה מקורב למישפחת כמיל שמעון, אך לא מילא תפקיד חשוב.

לא ברור אם שמעון עמד מאחוריו, כאשר נשלח דרומה. לא ברור גם מה היו ההנחיות שקיבל מן הצבא הלבנוני, שהיה — כמובן — בשליטת המארונים.

השאר כבר הפך נחלת ההיסטוריה: חדאד התקשר עם ישראל, ישראל חימשה אותו מאחורי התפאורה של "הגדר הטובה". בחסות שימעון פרס הקים חדאד ממלכה נוצרית קטנה לאורך הגבול עם ישראל — תחילה

במרג' עיון, אחרי השחלמויות
לחמש בנות ובעל לאשה מורה
חיין הפרטיים ואת דיעותיו

בחברת אשתו וארבע מחמש בנותיו
"האם לא מגיע לנו לחיות?"

המיקלט הנראה יותר כחדר מילחמה מאשר כבית.

"הלבנוני הטוב ביותר!"

א בו־אל־בנאת מזמין את צוות העולם הזה אל ביתו. אשתו, תרז, אשה נאה בשימלה ארוכה, ממהרת לשפות קפה תורכי. הבנות בורחות מהחדר בציחקוקים. רק לאחר שאביהן משכנע אותן שהשד אינונוראכל־כך, הן מסכימות להיכנס אל המיטבח ולהצטלם.

מיטבחה של מישפחת חראד ממוקם באחד מחדרי המיקלט, אך ככל מיטבח מודרני יש בו מקרר חשמלי גדול ותנור־אפייה משוכלל. שתי הבנות הגדולות, דולי וקתי, משננות את השפה הצרפתית. קתי מבקשת מאביה עזרה במישפט שבו היא מתקשה. בת אחרת, זנה, לובשת חולצת טי שעליה מודפסת תמונתו של אביה והכתובת "הלבנוני הטוב ביותר." חיילי של רב־סרן חראד אינם נכנסים אל הבית. הם מחכים בחוץ. ליד הכניסה למיקלט יש חדר ובו מיטות קומותיים צבאיות.

אומר חראד: "יש לי בית יפה המשקיף על נוף נהדר, אבל כעת אני צריך לגור במיקלט, מתחת לאדמה. מי שסובל מזה יותר מכל היא בתי הקטנה, בת השלוש. היא לא אוהבת להיות בתוך הבית, היא אוהבת להיות בחוץ, וזה מסוכן. כך שרוב הזמן היא מבלה בככי, כי אינה רוצה לרדת למיקלט."

האם הוא מרבה לבלות עם מישפחתו? "לצערי הרב, לא. אני משתדל לקפוץ הביתה במשך היום, כשיש לי זמן. בערב אני מגיע מאוחר מאד והילדות כבר ישנות. אשתי תרז, שנולדה בהר הלבנון, נושאת בעול המישפחה. היא מגדלת את הבנות, מריצה את הבית ויש לה חיים קשים מאוד, ולא קל לה."

אשתו תרז, מאירת־הפנים, ממהרת לכבד את האורחים במאפה לבנוני הדומה לפיצה איטלקית. עד לפני כשלוש שנים עבדה כמורה. כעת היא עקרת־בית. מדוע חדלה לעבוד?

"אין לי זמן לצאת לעבודה. לא כל כך מפני שאני צריכה לטפל במישפחה אלא מפני שבשלוש השנים האחרונות הפך הבית שלנו לבית ציבורי. באים והולכים כל כך הרבה אנשים. אני צריכה לארח ויש לי אחריות רבה מאד, בתור אשתו של מייג'ור חראד.

פונים אלי הרבה מאנשי המקום עם בעיות, ואני צריכה לעזור להם. חוץ מזה, אני המזכירה הפרטית של בעלי. כל היום אני עסוקה עם הטלפונים, ועוד יש לי חמש ילדות על הראש, שצריך לעזור להן בלימודים, למשל, להאכיל, לדאוג, זוהי אחריות רבה מאד."

"לא אהבתי את תל־אביב!"

ר ב־סרן חראד משתהה מעט עם מישפחתו. לאחר מכן הוא יוצא מהמיקלט, לכיוון הג'יפ החונה בחוץ. מהגבעה יורדת אשה זקנה, בעלת שיער לבן, מוקפת בערת כבשים ועזיזים. זוהי אמו הישישה של הרב־סרן. היא מתגוררת באותו בית שבו נולד, בית אבן ישן ומאד פרימיטיבי.

הישישה מתיישבת על הריצפה, בין העזיזים והכבשים. ערביה כפרית טיפוסית.

מישפחת חראד לא בילתה את כל חייה במרג־עיון. תקופה ממושכת התגוררה המישפחה בביירות. כיאה לאישצבא בעל דרגת־קצונה, התגוררה המישפחה באחד מרובעי המפוארים של העיר. בעת שעבר קורסים מיקצועיים בצרפת ובארצות־הברית, גלוותה מישפחת חראד אל הרב־סרן.

הוא אומר כי בעת ביקורו בתל־אביב נזכר בשהייתו בארצות־הברית: "לא אהבתי את תל־אביב. זוהי עיר מאד מודרנית, המזכירה לי עיר אמריקאית. מאחר וחייתי בארצות־הברית עם מישפחתי, אני מכיר אווירה אמריקאית ומראה אמריקאי, וזה מה שראיתי בתל־אביב.

"התגוררנו בג'וּרֵיה, מדינתו של ג'ימי קארטר, ומאד לא נהנינו, מישפחתי ואני. כל אותו זמן התגעגענו ללבנון. לא אהבנו את האמריקאים ואת המנטליות שלהם. כל מה שמעניין אותם זה מחיר הדלק.

"אם מחיר־הדלק עלה בסנט אחד, העיתונים יוצאים בכותרות־ענק, והטלוויזיה עסוקה רק בזה. שלום במיזרח־התיכון? המילחמה בלבנון? איפה? רק שמחיר הדלק לא יעלה. חוץ מזה יכול כל העולם להישרף."

חראד טוען כי אינו שונא את הפלסטינים. הוא שונא רק את הפראיון. ולראיה, הוא מספר כי כשהיה ילד, בשנת 1948, היה בין אותם שאספו מזון ובגדים למען הפליטים הפלסטיניים, שברחו מארץ־ישראל.

כשכבש צה"ל את דרום לבנון והגיע עד לליטאני, ידעו עד־ראייה ישראליים, ביניהם עיתונאים, לספר על מעשי־זוועה, ביזה ושוד שביצעו אנשי המליציות הנוצריות בתושבי הכפרים השיעיים שצה"ל כבש. עדי ראייה סיפרו גם על הלינץ' שעמדו אנשי המיליציה לבצע במפקד הלבנוני, מייג'ור מוניר מאלי, קציך הקישור לאו"ם מטעם צבא־לבנון, שמסוקו נחת במיפקדת האו"ם בנקורה. קבוצת אנשי מיליציה השתלטה על המסוק, ואספסוף זועם צעק "אטבח!" ועמד לקרוע לגזרים את הקצין הלבנוני הכורדי, בעלה של בת לאחת המישפחות העשירות ביותר בלבנון. ברגע האחרון ממש הגיע למקום סעד חראד, שהציל את מאלי מציפורני ההמון.

מייג'ור חראד מכחיש בכל תוקף מעשי ביזה, התעללות או רצח. הוא טוען כי יצר לב הנוצרים הלבנוניים טוב מנעוריהם.

כיצד משלם הרב־סרן משכורת לחייליו? האם ממשלת־ישראל מממנת אותם?

חראד: "בשום פנים ואופן לא! אני משלם לחיילי סכום של 300 לירות לבנוניות לחודש, שזה סכום מגוחך. נוסף על כך הם עובדים את אדמותיהם."

ומהיכן לוקח הרב־סרן סכום של שלוש מאות לירות לבנוניות לכל אחד מתוך גדודי חייליו? מסתבר שלמרות שטענו קודם לכן כי אינו מטיל מיסים על התושבים, בכל זאת מוטל עליהם מס אחד.

חראד: "אני מטיל על התושבים מס בסך של חמישה אחוז על כל סחורה המובאת מביירות, ועל כל קנייה, ומהמס הזה אני משלם לחיילים."

באלחוט נשמע קול אשה צעירה. רב־סרן חראד מספר כי בצבאו משרתות כמה נשים, העובדות כאלחוטאיות וכמרכזניות.

"מייג'ור חראד — הלבנוני הטוב ביותר." חייליו של רב־סרן חראד אינם נכנסים אל הבית. הם מחכים בחוץ. ליד הכניסה למיקלט יש חדר ובו מיטות קומותיים צבאיות.

אומר חראד: "יש לי בית יפה המשקיף על נוף נהדר, אבל כעת אני צריך לגור במיקלט, מתחת לאדמה. מי שסובל מזה יותר מכל היא בתי הקטנה, בת השלוש. היא לא אוהבת להיות בתוך הבית, היא אוהבת להיות בחוץ, וזה מסוכן. כך שרוב הזמן היא מבלה בככי, כי אינה רוצה לרדת למיקלט."

האם הוא מרבה לבלות עם מישפחתו? "לצערי הרב, לא. אני משתדל לקפוץ הביתה במשך היום, כשיש לי זמן. בערב אני מגיע מאוחר מאד והילדות כבר ישנות. אשתי תרז, שנולדה בהר הלבנון, נושאת בעול המישפחה. היא מגדלת את הבנות, מריצה את הבית ויש לה חיים קשים מאוד, ולא קל לה."

אשתו תרז, מאירת־הפנים, ממהרת לכבד את האורחים במאפה לבנוני הדומה לפיצה איטלקית. עד לפני כשלוש שנים עבדה כמורה. כעת היא עקרת־בית. מדוע חדלה לעבוד?

"אין לי זמן לצאת לעבודה. לא כל כך מפני שאני צריכה לטפל במישפחה כמה מובלעות, ולאחר־מכן רצועה רצופה.

כאשר פלשה ישראל ללבנון ב־1978, אחרי הפיגוע באוטובוס בכביש־החוף, ונאלצה לחזור לגבול — נמסר הששה הכבוש כולו לחראד, שהקים בו ממלכה גדולה יותר, שהשתרעה עד הליטאני, תוך תקריות בלתי־פוסקות עם כוח־האו"ם, שנשלח לשם. הוא הטיל את מרותו בכוח גם על השיעים באיזור.

כאשר ביקש הצבא הלבנוני להוריד לאיזור כוחות, כדי להוריד את הראש לחראד, הוא הכריז למעשה מילחמה על ממשלתו וצבאו, ומנע בכוח את ירידת הכוח הלבנוני.

באותה תקופה היה חראד מבודד לגמרי בלבנון. המארונים בצפון יש בלבנון עמים שונים — מארוני, אורתודוכסי, סוני, שיעי, דרוזי ועוד. המדינה הקורמת, הלבנונית, שבה שלטו המארונים בשיתוף עם כמה ראשי־חמולות אחרים, התמוטטה ואינה ניתנת לתיקון. המארונים רואים בשכניהם הדרוזיים אויבים שנואים יותר מן הסורים והישראלים, וכך מתייחסים הדרוזים למארונים, השיעים לנוצרים, ולהיפך.

על רקע זה מובנת סעולתו של חראד קצת יותר. כלאומן לבנוני היה בוגד. כלאומן מארוני, המוכן "להושיט את ידו לשטן" כדי לגבור על הדרוזים ו/או השיעים ו/או הסונים, הוא התאים בהחלט לדגם הכללי בלבנון.

חראד לא היה שונה מבאשיר אל־ג'מייל, שהזמין תחילה את ה ללבנון, ואחר־כך תיכנן מ עקובה־מדם בעזרת ישראל, לשמור על שילטון המארונים. ה היה שונה מוליד ג'ומבלאט, בבעל־בריתו יאסר ערפאת כדי בתמיכת הסורים. וגם לא מן ה הקוראים לעזרת האיית־אללה ה באיראן כדי לגבור על שכני הכפר הנוצרי הסמוך.

חראד היה הרפתקן, אך כך כל האחרים. הוא היה סוכן בלבנון נמחק הגבול בין סוכן ופ הוא השתעבד לגמרי לישראל, הפך שכיר־חרב — אך הוא ל היחיד.

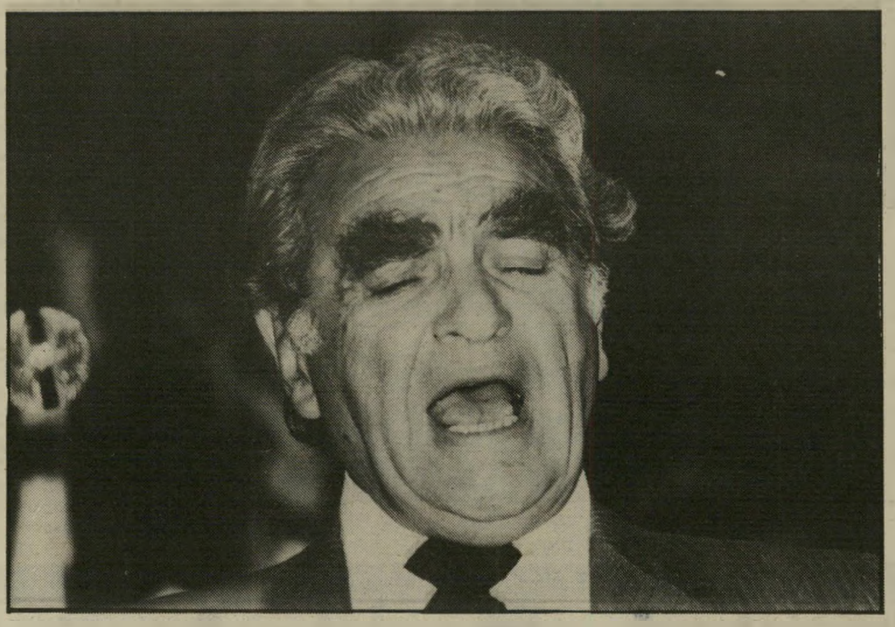
לבנון אינה מדינה, בית־משוגעים. חראד לא שונה משאר התושבים.

כמו כולם בבית־משוגעים

ב 1982 פלשה ישראל ללבנון, ככשה כמעט את מחציתה ונספגה אל תוך הבוץ הלבנוני. היא עברה קורס והממשלה הרשמית הכריזו עליו כעל עריץ ושללו את דרגתו. המוסלמים ראו בו בוגד. ישראלים רבים ראו בו קוויזלינג, המקבל פקודות מישראל, יחד עם המרים, הנשק, הכסף והגיבוי המדיני.

האיזור בדרום־לבנון שהיה בשליטתו הפך שטח מסופח לכל דבר. התושבים עבדו בישראל וחראד היה תלוי בישראל בכל דבר גדול וקטן.

מה מחפש אריק שרון במחלקת העלייה? מוקד־כוח וממלכה עולמית. שופר המדינה כלפי יהדות העולם, שדה רחב לפעילות הבולדוזר. שהיה הופך את יו"ר הסוכנות. אריה דולצ'ין (למטה) לשוליה שלו. אבל. בינתיים

ר בים זקפו גבות בהשתוממות. מרוע הסכים השר ללא תיק, אריאל שרון, להיות מועמד לראשות מחלקת העלייה בהסתדרות הציונית העולמית. כשהוא מוציא עצמו מהמירוץ לתפקידים בכירים בתנועת החרות ובממשלה?

מעטים יודעים ששרון יקבל לידיו, אם מועמדותו תאושר, תפקיד רב עוצמה, שיקפיץ אותו למרכז הבימה הפוליטית.

כראש מחלקת העלייה הוא יעמוד במשא־ומתן יום־יומי עם מנהיגי כל הקהילות היהודיות בעולם, גם המנהיגים הלא־ציוניים.

בסמכותו של ראש־המחלקה לכוון את גל־העלייה, הוא יכול להתרכז בהבאת יהודים מסוריה, מברית־המועצות, מארגנטינה ומאתיופיה. יריביו של שרון טוענים שמכיוון שקשה לעקוב אחרי שיטות־העבודה של ראש־המחלקה, איש לא יידע מה עשה שרון כדי להביא לישראל יהודים מאותן ארצות שהעלייה מהן היא בעייתית. תומכיו טוענים, שדווקא בנקודה זו דרושה גישה לא שיגרתית.

ראש מחלקת־העלייה קובע היכן ייבנו מרכזי־הקליטה. כיום קיימים 21 מרכזים, רק אחד מהם בשטחים. שרון יוכל להעביר את כולם לגדה ולגולן.

כל מישרד של שליחים בחו"ל יהפוך, למעשה, למוקד כוח שלו. שרון ישלוט על 100 שליחי־עלייה הפרוסים ברחבי העולם, ועל 3500 עוברים בארץ.

יריביו טוענים, שלמעשה יהפוך שרון את 21 מרכזי הקליטה והעוברים למאיישים אותם לסניפי המחנה שלו.

כאשר ואם ייכנס שרון לתפקידו, תהיה לו לישכה כפולה, בתל־אביב וירושלים. צוות־עובדים כפי שידרוש. נוכר אישי, מישרדים, ציוד, טלפונים ומכשירי־טלפרינטר, כלי־רכב, חשבון־הוצאות פתוח, נסיעות ללא סוף לחו"ל. הביקורת הציבורית על כל אלה תהיה מזערית.

כראש מחלקת־העלייה, יהיה שרון, למעשה, השופר של מדינת־ישראל כלפי יהודי העולם. בכל אירוע ציוני על־פני כדור־הארץ הוא יופיע כמיצגה של מדינת ישראל. מכיוון שבנושא העלייה יש קונסנזוס בין כל התנועות הציוניות, הרי שיריביו האידיאולוגיים לא יוכלו לבקר את הופעותיו.

כדי שיוכל להיכנס רישמית לתפקידו, חייב מינויו של שרון לקבל את אישור מוסדות ההסתדרות הציונית העולמית ומוסדות הסוכנות היהודית.

שרון נתקל בהתנגדות רבה ביותר מצד גורמים שונים. בראשם עומד יושב־ראש שני האירגונים, אריה דולצ'ין.

היו"ר יימנע פטור ממס

ולצ'ין מתנגד לשרון בגלל כמה סיבות. הראשונה, ולא החשובה ביותר, היא על רקע היכרותם זה את זה בתקופה ששרון היה חבר הממשלה, יצחק זמיר, הביא חוות־דעת מלפני 12 שנה, שבה ניתן לדולצ'ין עצמו להיות גיזבר הסוכנות וגם שר ללא תיק.

מהם סיכוייו של שרון לזכות באישור המוסדות למינוי (ראה גם מיסגרת בעמוד 17)?

עצרת־הסוכנות יכולה להאציל מסמכויותיה לחבר־הנאמנים ולהעביר אליו את ההחלטה. הנהלת ההסתדרות הציונית, לעומת זאת, מתכנסת בכל שבוע, ולכן אינה יכולה להתנער מהחלטה. היא מורכבת באופן הבא: שליש החברים הם נציגי מדינת ישראל, שליש הם נציגי היהודים בארצות־הברית, ושליש משאר העולם. הישראלים נבחרים על פי יחסי־הכוחות בכנסת, ומכאן שלקואליציה יש רוב בהנהלה הציונית.

לליכוד יש שיבעה נציגים בהנהלה, למערך יש שישה, לקונפדרציה חמישה, למיזרחי 3, לתמ"י, לרפורמים, לויצ'ו, למכבי, לאורתודוכסים וקונסרבטיבים יש נציג אחד לכל סיעה.

כל מיפלגה רשאית למנות את נציגיה, ולכן תטען חרות שלא ייתכן שהאחרים יתערבו במינוי של נציגי חרות בהנהלה. שרון חושש שבהצבעה המיפלגה הליברלית. לדעת דולצ'ין, שרון גרם אז למיפלגה נזקים עצומים. דולצ'ין משוכנע ששרון, אשר בכל תפקידיו הציבוריים השאיר אחרי לכתו אדמה חרוכה, יגרום נזקים גם בתפקיד זה.

יש שתי סכנות נוספות המדירות שינה מעיני יושב־ראש ההסתדרות הציונית העולמית והסוכנות היהודית. כאשר יופיע שרון בישיבות ההנהלה הציונית, הוא לא יתחנף לדולצ'ין, כמו כל השאר. הוא יחולל מהומות, ידרוש הסברים, הוא יהפוך את הישיבות המתנהלות בכל יום ראשון בשבוע, למוקד תיקשורתי רב־עוצמה. לפתע הוא יהפוך את דולצ'ין למס' 2 במוקד־הכוח שלו.

מעבר לכך חושש דולצ'ין מהאפשרות ששרון יקבל בממשלה, בתוך זמן קצר, תיק לענייני העם היהודי. אז הוא יהפוך את דולצ'ין לפקיד חסר סמכויות וכוח.

כדי למנוע אפשרות זו ניסה דולצ'ין, כמו מתנגדיו האחרים של שרון מחרות — מתי דרובלס ממחלקת ההתיישבות, למשל — להציב מיכשול מישפטי, שבשלב הראשון ימנע משרון להיכנס להסתדרות הציונית ובשלב השני ימנע ממנו תפקיד של שר לענייני העם היהודי.

הטענה המישפטית היתה, שהחוק האמריקאי אוסר על אזרחי ארצות־הברית לתרום כסף פטור ממס לגוף שאחד מראשיו הוא חבר בממשלה זרה. למעשה, נשלחו מארצות־הברית שתי חוות־דעת. האחת קבעה, שאין כל סיבה למנוע משרון את התפקיד. השנייה קבעה שיש לאסור על שרון לקבל את התפקיד. היועץ המישפטי לממשלה, יצחק זמיר, הביא חוות־דעת מלפני 12 שנה, שבה ניתן לדולצ'ין עצמו להיות גיזבר הסוכנות וגם שר ללא תיק.

מהם סיכוייו של שרון לזכות באישור המוסדות למינוי (ראה גם מיסגרת בעמוד 17)?

עצרת־הסוכנות יכולה להאציל מסמכויותיה לחבר־הנאמנים ולהעביר אליו את ההחלטה. הנהלת ההסתדרות הציונית, לעומת זאת, מתכנסת בכל שבוע, ולכן אינה יכולה להתנער מהחלטה. היא מורכבת באופן הבא: שליש החברים הם נציגי מדינת ישראל, שליש הם נציגי היהודים בארצות־הברית, ושליש משאר העולם. הישראלים נבחרים על פי יחסי־הכוחות בכנסת, ומכאן שלקואליציה יש רוב בהנהלה הציונית.

לליכוד יש שיבעה נציגים בהנהלה, למערך יש שישה, לקונפדרציה חמישה, למיזרחי 3, לתמ"י, לרפורמים, לויצ'ו, למכבי, לאורתודוכסים וקונסרבטיבים יש נציג אחד לכל סיעה.

כל מיפלגה רשאית למנות את נציגיה, ולכן תטען חרות שלא ייתכן שהאחרים יתערבו במינוי של נציגי חרות בהנהלה. שרון חושש שבהצבעה

מלייה נקוץ בה

חשאית יצביעו נגדו הליברלים.

עתה מנסים מתנגדי שרון להביא להצבעה נגד מינויו בוועד־הפועל הציוני, המתכנס בימים אלה בירושלים. אם לא תהיה הצבעה עתה, יצביע בעניין חבר־הנאמנים ב־19 בפברואר.

כישלון של שרון פירושו יהיה שדולצ'ין יחזיק בתפקיד עוד שנה נוספת.

כיסא צבוע בזהב

ב ין אם יזכה שרון בתפקיד ובין אם ייאלץ לוותר עליו בבושת פנים, בגלל התנגדות נרחבה במוסדות הציוניים, הרי שהוא ניטרל את עצמו לחודשים הקרובים ממישחקי הכיסאות המוסיקאליים בחרות ובממשלה.

כדי להבין זאת, יש לבחון איך התגלגלה ההצעה ששרון יהיה ראש מחלקת העלייה.

תחילת הפרשה בדרישת האמריקאים להדיח את ראש מחלקת־העלייה מטעם חרות, רפאל קוטלוביץ. הוא הודח למרות שנהנה מאמונו של מנחם בגין.

האמריקאים תלו בקוטלוביץ את האשם למיספרים העלובים של העלייה לישראל. מסיבה זו הם סבורים שדמותו של „אריק" תהווה גורם־משיכה לארץ.

אחרי ההדחה התמודדו על התפקיד המיותם אנשים בלתי־מוכרים וחסרי כריזמה. אך כאשר ההתמודדות על התפקיד השולי הזה לא הוכרעה, הבינו לפתע עסקני חרות כי הכיסא הפנוי יכול לפתור בעיות אישיות חמורות במיפלגה ובממשלה.

יצחק שמיר חייב לפתור את הבעיות הבאות: איש מחלקת העלייה, איש מישרת יושב־ראש מזכירות חרות, ומתן תפקיד הולם לשרון, על פי

יש מיכשולים רבים בדרכו של שרון לראשות מחלקת העלייה, אך הוא דוחף בכל כוחו, ובינתיים יש לו

מינוס 39 נקודות

הבטחה שניתנה לו כשהודיע שיצביע עבור שמיר בהתמודדות במרכז.

שמיר צריך לאייש את תיק החוץ, לתת לדויד לוי תיק חשוב וגם לנטרל את איומו של יצחק מודעי לפרוש עם קבוצתו מהממשלה, אם לוי יקבל את תיק־החוץ.

עתה, סבור שמיר, הוא פירק את המוקש.

בתחילה תמכו אנשיו של שמיר במועמדותו לתפקיד יו"ר מחלקת העלייה של חיים אהרון, שגריר ישראל בקולומביה. הוא זכה אפילו בבירכתו האישית של שמיר. שליח עלייה מארצות־הברית, משה שכטר, שייצג באופן מאוד חלקי את אנשי לוי, התייצב מולו.

אחר־כך הוחלט בחוגי שמיר להציע את התפקיד לשרון. זה לא היה קל.

בכל השבועות האחרונים, שבהם כירכרו סביב שרון, הוא לא הראה נכונות לקבל את התפקיד. כולם היללו ושיבחו את המישרה השולית, צבעו את כיסאו של קוטלוביץ, המיסכן שהודח, בצבעים של זהב.

מנהל־לשעבר קוטלוביץ
למרות מנחם בגין

התפנית בעמדתו של שרון התרחשה כשהתברר לו, שבתפקיד זה יהיו לו סמכויות של ממש וששמיר יתמוך בו פומבית.

שרון רמז לאנשיו, שהוא מסכים לקבל את התפקיד. ידידו רפי („המלוכלך") איתן תיווך בינו ובין ראש־הממשלה.

שרון זכה בתמיכה מפתיעה דווקא מצד אלי תבין, ראש מחלקת החינוך בסוכנות ומצד יצחק מיטלמן, מבעלי יצהר, על רקע מאבקי־כוח בחרות־הצה"ר. השניים רצו לפגוע בדרובלס, שלא רצה בשרון ופעל מאחרי־הקלעים לבחירת אהרון.

בשלב די מאוחר נכנס למירוץ מיכאל קליינר, איש מחנהו של דויד לוי. אנשי לוי התארגנו לפעול לבחירתו. קליינר רמז שאם ייבחר הוא יתפטר מהכנסת, וכך הניע את מועמד הליכוד לכנסת דויד („דודו") מור, שאמור להיכנס במקומו, לשנס את מותניו ולעמוד בראש המטה למען בחירת קליינר.

אך ברגע שקליינר הבין כי שמיר תומך בשרון, הוא החליט לוותר. מה גם, שבמחשבה שנייה הוא העריך את הפעילות הפרלמנטרית על פני עסקנות ציונית. ובעיקר חששו אנשי לוי שאם שרון יפסיד בהצבעה, הוא עלול לפרוש מהממשלה ולהתייצב כנגוש עם התחייה.

עתה נפתחת הדרך לשינויים שאותם מקווה להשיג שמיר.

המשימה הבוערת היא בחירת יו"ר המוסיירות, בסוף החודש. שרון יצא מהמישחק. רוני מילוא יזכה, כנראה, בתפקיד, ויחזק את מחנה שמיר. לוי, לעומת זאת, יקבל תיק ממשלתי בכיר, כדי לפייסו, ותימצא דרך להרגיע את מודעי כדי שלא יפרוש. כל זאת, מבלי לתת לשרון פיצוי של ממש ליד שולחן הממשלה.

נשארה עדיין בעיה אחת: כיצד יכריח שמיר את דולצ'ין לקבל את שרון? בתחילת השבוע היו שסברו, כי שמיר יפקיע את עניין העלייה מהסוכנות וימנה את שרון כיו"ר העלייה, יפריד את המגבית למען ישראל מהמגבית המאוחדת, כשהסוכנות תקיים מגבית מיוחדת בישראל. באופן כזה יקוצצו נחלותיו של יושב־ראש הנהלת ההסתדרות הציונית.

בן־ציון ציטרין

לפני חודש בדיוק נשא שגריר ארצות־הברית בישראל, סמואל לואיס, נאום חגיגי בוועידה ציונית בבולטימור. לואיס קיבל בהזדמנות זאת פרס על־שם השופט לואי ברנדייס, והעלה על נס את ישראל בנאום נלהב, שלקה בשיטחיות מסויימת, חרף אורכו.

בין השאר שיבח לואיס שורה ארוכה של אישים ישראליים, שתרמו בשנים האחרונות לשלום בין ישראל ושכנותיה.

לואיס לא פסח על אף אחד מהאישים המרכזיים בשנים האלה, וברשימתו הארוכה נכללו גולדה מאיר, יגאל אלון, משה דיין, עזר וייצמן, יצחק רבין, שימעון פרס, אבא אבן, מנחם בגין, ואפילו משה ארנס ויצחק שמיר. בלט בהעדרו — כמו שכותבים עיתונאי הספורט — שר־הביטחון לשעבר, אריאל שרון.

איש לא העלה בדעתו למחות. שמו של שרון באמת מוכפש בארצות־הברית. הכתם שרבק בו אחרי צברה ושאתילה וההחלטות (המקילות, אומנם) של ועדת־כהן בנושא זה, הפכו אותו למצורע פוליטי בעולם בכלל, ובארצות־הברית בפרט.

רק כמה תומכים גלויים ומזמורים של הרב מאיר כהנא בברוקלין וכמה אלפי יורדים סטריוטיים תומכים בשרון.

לפני חודשים אחדים ערך הוועד היהודי האמריקאי סקר פופולאריות של שישה אישים ישראליים בקרב יהדות ארצות־הברית. בציבור הרחב זכה אבא אבן ב־72 אחוזים, יצחק רבין ב־41, יצחק נבון ב־36, שימעון פרס ב־31, מנחם בגין ב־31, ואילו אריאל שרון קיבל 5 אחוזים בלבד.

מצבו של שרון בקרב המנהיגות היהודית הרבה יותר גרוע. המנהיגים העניקו לאבא אבן 72 נקודות זכות, למנחם בגין רק 6 נקודות, ואילו שרון זכה ל־39 נקודות חובה — מינוס שלושים ותשע!

אין כל ספק באותנטיות של הסקר הזה, וכל מי שביקר בשנים האחרונות בארצות־הברית נוכח לדעת ששרון הוא האדם האחרון בישראל כולה המסוגל לשמש גשר בין המדינה היהודית ו„הגולה".

חיוך של רחמים

שרון עצמו מבין יפה את מצבו, ודווקא המיכשולים האלה מדרבנים אותו לכפות את עצמו, ויה־רמה, מחלקת העלייה מעניינת אותו כקליפת השום. תפקידה בקליטה הוא שולי, והסיכויים שלה „לעורר עלייה" בתנאים הקיימים בישראל הם זעומים מאוד.

במחלקה עצמה אין תולים בו תיקוות יתרות. המנכ"ל, יהודה דומיניץ, הוא איש מיקצוע ומפר"לניק מתון, שסכל דיו מהשתוללותו של רפאל קוטלוביץ המודח.

רבים מאנשי המחלקה הם חברי מיפלגת־העבודה, כמו המנהל הצעיר של האגף לתנועת העלייה, יוחנן („זאן") סימון, ממנהיגי הנוער הציוני־סוציאליסטי בצרפת. הרואים באיש כמו שרון חרפה לא רק לישראל, אלא ליהדות.

הדיבורים על הבולדוזר שיגרום ליהודי אמריקה או אירופה לעלות לישראל מעוררים חיוך של רחמים במחלקת־העלייה. שרון הוא האיש האחרון שיעלה יהודים. עצם נוכחותו מהווה גורם מרתיע עבור רובי־רובם.

לואיס
בנאום נלהב

„אין לשרון שום דרך לנקות את עצמו מכתם לבנון." טוענים במחלקת העלייה. „נושא יחסי ישראל־תפוצות אינו צריך להיות קורבן לשאיפות האישיות שלו."

בסוכנות ובהסתדרות הציונית מת־יחסים למועמדות הזאת בבעתה של ממש. יו"ר הסוכנות, אריה דולצ'ין, חזר בשיחה טלפונית עם העולם הזה על עמדתו: שרון איננו מתאים, וחבר־הנאמנים של הסוכנות לא יאשר את מועמדותו.

אפילו נציגי חרות בהנהלה מבינים ששרון יגרום רק נזק, גם להם אישית. אבל הם חייבים, כמובן, לגלות סו־לידאריות.

פיצוי בדרך הקלה

דיון בחבר הנאמנים של הסוכנות יתקיים רק לקראת סוף פברואר. בינתיים מבקש שרון להיבחר כחבר ההנהלה הציונית במקום רפאל קוטלוביץ, אף הוא איש חרות. גם „מישאלה צנועה" זאת נתקלת במיכ־שולים כבדים.

יחיאל לקס, יו"ר תנועת העבודה

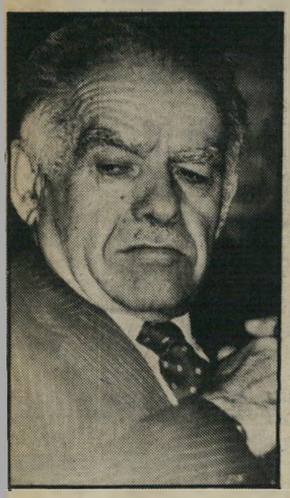
שרון
בקליפת השום

הציונית (מיפלגת העבודה בהסתדרות הציונית), נחוש החלטה למנוע את בחירתו של שרון להנהלה. הוא, מפ"ם וארצנו (היהודים הרפורמיים) חולשים על 32 צירים בוועד הפועל. די ב־20 מהם כדי לכפות בחירות חשאיות. במיקרה כזה יצביעו כמעט כל צירי הקונפדראציה הציונית המאוחדת — גוף בלתי מיפלגתי, פיקטיבי בחלקו, שבו יש להדסה יותר ממחצית הייצוג — נגד שרון. המדובר ב־22 חברים שאין להם מיפלגה־אחות בישראל והנהגים, באורח רישמי, מחופש הצ־בעה.

גם בגוש הליכוד, המונה 36 חברים, יהיו רבים שיצביעו נגד שרון, בתוכם כמעט כל הליברלים (בהסתדרות הציונית יש לקבוצת דרור זייגרמן ויצחק ברמן יותר כוח מאשר בכנסת), ואולי גם כמה חרותניקים העויינים את המועמד — ויש הרבה כאלה.

חבר ההנהלה הציונית מטעם מיפלגת העבודה אמר להעולם הזה, שהכשלת שרון מהווה אתגר של ממש לתנועה הציונית. להשקפה זאת הצטרפו עסקנים רבים, המבקשים מזה שנים רבות עדנה לגוף עייף זה, שחשיבותו ירדה באורח דראסטי מאז הקמת המדינה.

כל זה מביך מאוד את צמרת חרות. הם ביקשו לפצות את

שמיר
בזעם רב

שרון בדרך הקלה, מבלי להעניק לו תפקיד חשוב בלשכתו בממשלת יצחק שמיר. גם יו"ר סיעת הליכוד בכנסת, ח"כ רוני מילוא, מבקש לסלק את שרד מדרכו, ובכך להבטיח את ניצחונו בהתמודדות עם שר התיקשורת, מרדכי ציפורי, על תפקיד יו"ר מזכירות תנועת החרות.

ההתנגדות העזה לשרון הפכה לעניין יוקרתי גם עבור שמיר. כמו רוב החרותניקים, שמיר מרגיש כישראל נרדף ומקופח, אפילו כשהוא בשילטון. התיעוב הגלוי, שבו מתייחסים רוב היהודים במערב להנהגת חרות, מוציא את שמיר ואנשיו מכליהם.

מכאן הזעם הרב שהופנה נגד עמרתו האמיצה של דולצ'ין בנוש שרון. אנשי חרות מאיימים בפריש חדשה מההסתדרות הציונית, מנסים להפעיל לחץ על נציגי הוועד הפועל ואף מדברים על מישאל בקר הפדראציות הציוניות בעולם כולו.

צמרת חרות מעיינת ביזומה לדחות בינתיים את הבחירות, כדי ששרון לא ייכשל כבר במיבחן הראשון בתנועה הציונית.

חשוב לזכור, שגם אם יצליח שר להיכחר להנהלה, ראשי חברי־הנאמנים של הסוכנות למנוע ממנו את תיק העלייה, כפי שכבר עשו לקוטלוביץ.

המערכה על תיק־העלייה תהיה, א כך, ארוכה וממושכת, וחלק מ עשוי להתנהל על רקע קשי קואליציוניים, שיכבידו מאוד ז המועמדות.

שרון ישאר אומנם בכ תרות, אבל ספק אם בד הרצוייה לו, לצורך „טיה שמיר".

חיים ברעם

איך אפשר להשוות

שמעתי ברדיו את דבריו של הרב הראשי ליהודי איטליה, ולא האמנתי למשמע אוזניי.

ערב ראש־השנה החילוני נאם נשיא־איטליה באוזני בני עמו. בין השאר חטא שני חטאים גדולים: הוא מתח ביקורת על ישראל, מפני שלא סילקה מן הממשלה את השר האחראי לטבח צברה ושאתילא, והוא הישווה את גורל הפלסטינים בדורנו לגורל היהודים.

על החטא הראשון הגיב הרב הראשי באומרו שוועדת־החקירה הישראלית בדקה את הפרשה והסיקה את מלוא המסקנות, וששמשלת ישראל הגשימה מסקנות אלה.

האומנם?

הוועדה קבעה: „מצאנו שמוטלת אחריות אישית על שר־הביטחון (אריאל שרון), כפי שפורט בדין־וחשבון זה. לדעתנו, מן הראוי ששר־הביטחון יוציא מסקנות אישיות נאותות מהפגמים שנתגלו במילוי תפקידו, ואם יהיה צורך בכך, שראש־הממשלה ישקול האם עליו להשתמש בסמכותו לפי סעיף 21א (א) של חוק־יסוד הממשלה, לפיו ,ראש־הממשלה רשאי, לאחר שהודיע לממשלה על כוונתו לעשות כן, להעביר שר מכהונתו'."

בלשון בני־אדם, מסקנה זו אומרת שיש לפטר את השר שרון. מנחם בגין חשש לעשות זאת ומצא תחבולה פורמליסטית: לסלק את שרון ממישרד־הביטחון, אך לא מן הממשלה.

הנשיא האיטלקי צדק, והרב האיטלקי טעה.

אך לא זה העיקר. הרב התמרמר במיוחד על ההשוואה בין הפזורה הפלסטינית ובין הפזורה היהודית.

ואכן, איך אפשר להשוות? ליהודים יש היסטוריה של יסורים, אמר הרב, לערבים אין. הערבים לא נשחטו על־ידי הצלבנים, ולא סבלו ממוראות האינקוויזיציה.

קשה להאמין כי רב נכבד, מן הסתם גדול בתורה, יכול להיות בור כזה לגבי גורלם של עמים אחרים.

הצלבנים ערכו שחיטות נוראות בערבים, כשם ששחטו את היהודים. ביהודים נתקלו עוד בדרכם, בחבל־הריין, והם ערכו בהם פוגרומים נוראים. במוסלמים נתקלו רק בבואם הנה. כאן שחטו את המוסלמים ואת היהודים גם יחד, בלי אבחנה.

ב־15 ביולי 1099 פרצו הצלבנים את חומות ירושלים. המוסלמים ברחו אל תוך מיסגד אל־אקצה, ולמרות שנכנעו והניפו את דיגלו של אחד הצלבנים, הם נשחטו עד האחרון שבהם — גברים, נשים, זקנים וילדים. היהודים ברחו אל תוך בית־הכנסת הגדול. הצלבנים הציתו את הבניין, וכל היהודים נשרפו.

אחד מרושמי דיכרי־הימים, ריימון איש אגילר, הלך באותו יום לראות את הר־הבית. לפי דבריו, היה עליו לטפס בין הגוויות, והדם הגיע עד לברכיו.

האינקוויזיציה הספרדית רצחה בסיטונות מוסלמים ויהודים כאחד. אלה גם אלה עונו ונשרפו על המוקד.

אפשר היה לצפות שרב ראשי יידע עובדות בסיסיות אלה. הן לפי אמונתו, כל הקורבנות נבראו בצלם אלוהים!

שני חתולים וסיר צלבני

ועוד על הצלבנים:

הקשבתי לראיון שהעניק הפרופסור יהושע פראור לד"ר יעקב שביט בטלוויזיה. כאשר לא היה עסוק בהקשבה דרוכה לדבריו של המראיין, שהשמיע את דיעותיו בשקידה ובהר־חבה, השמיע גם פראור כמה הירהורים על אותו פרק מאלף בדברי ימי הארץ.

פראור

אך החלק המעניין ביותר של הראיון היה זה שלא היה. כאשר מדברים שני ישראלים אינטליגנטיים על הצלבנים, השאלה האחת המזדקרת לעי־ניהם היא: במה דומים ה־צלבנים לציונים, ובמה לא?

שאלה זו אומנם ריחפה פה ושם על הראיון, אך לא ניתנה לה שום תשובה. המראיין והמרואיין רמו לשני חתולים חכמים המסתובבים מסביב לצלוחית של חלב רותח, והנוהרים שלא להתקרב אליה יתר על המידה. עד כדי כך שמבקרת־טלוויזיה אחת למדה לשימחתה, מן השיחה, כי אין שום דימיון!

צריך אדם להיות בור גמור או כסיל בלתי־מצוי כדי להתעלם משנת 1984, מן הדמיון העצום שבין שתי התקופות. הוא זועק מכל אבן. פראור ושביט יודעים זאת, כמובן, היטב. פה ושם רמזו על כך, מבלי לטפל בנושא זה ברצינות.

חוששני שהצופה הרגיל, שאינו מומחה להיסטוריה של הצלבנים, לא למד הרבה משיחה זו. אותה מבקרת, למשל, למדה כי 200 שנות השילטון הצלבני בארץ הסתיימו בקרב גדול אחד, ליד קרני־חיטין. האמת היא, כמובן, שהקרב הגורלי בקרני־חיטין, ליד טבריה, שבו גבר צלאח־אל־דין הגדול על חילות ממלכת־ירושלים, נערך ב־4 ביולי 1187 — 88 שנים בלבד אחרי כיבוש־ירושלים בידי הצלבנים. ואילו ממלכת־הצלבנים הגיעה לקיצה כאשר כבשו המוסלמים את עכו, כעבור 104 שנים נוספות.

עובדות חשובות ביותר להבנת התקופה הצלבנית לא הוזכרו בשיחה כלל. למשל: שערב בואם של ראשי־הצלבנים לארץ היוו את הנוצרים המקומיים רוב. רוב נוצרי זה נשמר וגדל בימי שלוט הצלבנים. אך כאשר סולקו הצלבנים התמוטט גם רוב זה, והארץ נפכה רובה ככולה מוסלמית. יתכן שזאת היתה ההשפעה העיקרית של מסעי־הצלב על תולדות הארץ.

הנושא מרתק. יש דמיון רב בין שתי התקופות, וגם הבדלים רבי־משמעות. גם זה וגם אלה ראויים לדיון ולמחשבה. חבל שהשיחה החטיאה מטרה זו.

האמפטי־דאמפטי

המיסכן

כשביקרתי בפעם הראשונה בקפריסין, החזקתי בידי עיתון עברי, כשהכותרת הגדולה בולטת ומאירה למרחוק. מילחמת־השיחרור באי היתה בעיצומה, והאנגלים נהרגו ברחובות. לא פעם נאמר לי שאני דומה לאנגלי, ולא הייתי מעוניין להעמיד את הדבר במיבחן דווקא בהזדמנות זו. האותיות העבריות הגדולות שימשו כתחליף לשפה".

נסעתי לקירניה, בחוף הצפוני, וראיתי לפני את עכו. אותם

הצלבנים, שבנו את העיר היפהפיה שבקצה הצפוני של מיפרץ חיפה, בנו גם את קירניה, ולפי אותו הדגם.

במיסעדה בנמל של קירניה אכלתי את הקארי הראשון והטוב ביותר שאכלתי מימיי. בעלת־המיסעדה היתה בריטית, שברחה מהודו ערב שיחרורה, ושעברה לקפריסין מפני שאי זה — בזאת היא היתה בטוחה לגמרי — יישאר לעולמי־עד בידי בריטניה הגדולה.

שורה של מלצרים הודיים עברו על פניי, וכל אחד מהם שם שיכבה של משהו על הצלחת. הדברים נראו לי בלתי־סבירים לגמרי. אך כשכל השכבות היו במקומן, כמו תל ארכיאולוגי, זה היה מאכל נהדר.

כמו בארץ־ישראל, חיים בקפריסין שני עמים. אך בניגוד ליהודים ולערבים, שהסיכסוך ביניהם הוא עדיין חדש וצעיר (ארבעה דורות, בסך־הכל), השינאה בין היווונים והתורכים היא עתיקה ועמוקה, בת חמש מאות שנים לפחות.

בארץ־ישראל קבע האו"ם שהפיתרון הוא חלוקה. בקפריסין, לעומת זאת, הוחלט להקים מדינה אחת, שבה ישמור כל אחד משני הלאומים על „יחודו הלאומי והתרבותי". הוסכם על חוקה שנועדה להגשים את הרעיון הדו־לאומי.

פיקפקתי בפיתרון זה עוד לפני שנולד. מעולם לא האמנתי בפיתרונות דו־לאומיים, גם כאשר השומר־הצעיר ובריתי־שלום האמינו שזה הפיתרון לבעיות ארצנו. אני סבור שטבע האדם בתקופתנו משתוקק למיסגרת־חיים לאומית, ושכל עם רוצה לחיות במדינה לאומית משלו. אך הייתי מוכן להיווכח שאני שוגה. משום־כך עקבתי אחרי הנסיון הקפריסאי מקרוב.

הוא עלה על שירטון כמעט מהרגע הראשון. הרוב היווני של האי — 80% מתוך אוכלוסיה של 650 אלף, בסך הכל — לא יכול היה להתאפק מלהתעמר במיעוט התורכי. המיעוט התורכי, שסמך על אחיו בתורכיה הסמוכה והחזקה, לא היה מוכן אף לרגע להסתפק במעמד נחות.

כדי שאידיאל דו־לאומי יתגשם, דרושה מידה על־אנושית של סבלנות וסובלנות הדדית, התאפקות עילאית, שפע של אהבה ואחווה. יתכן שבאחד הימים אכן תקום חברה אנושית כזאת. אין היא קיימת בימינו בשום מקום, ובוודאי לא בקפריסין.

המצב הידרדר לאיטו, עד שהיה נדמה ליוונים שהגיע יומם. כסיל הרפתקני, מין רפאל איתן קפריסאי, בעל קשרים עזים עם ישראל, חולל הפיכה יוונית בקפריסין כדי לספח את האי ליוון ולחסל אחת ולתמיד את זכויות התורכים. הצבא התורכי, שאך המתין להזדמנות כזאת, פלש לאי ותפס את החלק הצפוני — חלק גדול הרבה יותר מכפי שמגיע לתורכים על פי חלקם באוכלוסיה. גם קירניה הפכה עיר תורכית.

היוונים והתורכים בקפריסין חיו עד כה בערבוביה ובשכנות סמוכה. קרה שם כפי שקרה בהרי־השוף בלבנון: כל האוכלוסיה הנוצרית סולקה מן השטח שנתפס בידי המוסלמים, תוך ביצוע מעשי־טבח, ביזה וטרור.

כך, באיחור של שנים, קרה בקפריסין מה שקרה בארץ־ישראל ב־1948: החלוקה בוצעה בכוח החרב, והגבול נקבע בשדה־הקרב. הפליטים לא הוחזרו הביתה.

לפני כמה שבועות ניתנה גושפנקה רישמית למה שקרה למעשה: החלק התורכי הכריז על עצמו כעל מדינה עצמאית לכל דבר.

יש המדברים עדיין על איחוד האי מחדש. במוסדות־הבירבור הבינלאומיים נשפכות מיליוני מילים חסודות וצדקניות. אך כפי שנאמר על נפילתו של האמפטי־דאמפטי, דמוי־הביצה בעליסה בארץ הפלאות (מבעד למראה): „כל סוסי המלך וכל פרשיו / לא יצליחו לחבר את השברים יחדיו."

אילו בוצעה החלוקה מלכתחילה, על פי הסכם, היתה נמנעת טרגדיה שהרסה את חייהם של רבבות. ומי שחולם כיום על ארץ־ישראל השלמה, שתהיה בהכרח דו־לאומית, כראי לו להתבונן באי הסמוך, שבו נולדה — לפי האגדה — אלת האהבה.

לקוז את האגודה

רוצים לחסל את השפעת אגודת־ישראל ולחסוך למדינה מיליארדים של כספי־שוחד, המשולמים כיום לסחטני סיעה זו?

לידידי אנדרי יש הצעה מרהימה בפשטותה. ממש ביצה של קולומבוס.

בכנסת מקובל „לקוז". ח"כ פלוני מן המערך רוצה לבקר את הסכתא שלו בריו־דה־ז'ניירו. נודע לו שח"כ שלמוני מן הליכוד מרגיש דחף שאינו־ניתן־לכיבוש לערוך סיור־לימודים בקאזינו של אס־וגאס. הוא עושה עימו הסכם ג'נטלמני — שנינו נערך מן הכנסת, שנינו ניתנה, שנינו נמשיך לקבל משכורת על־חשבון משלם־המיסים. שנינו לא נשתתף בהצבעות. נתקזז.

בעיני — זהו נוהג נפסד. אבל לדעת אנדרי, אפשר להשתמש בו באופן חיובי.

לדעתו, על המערך להציע לליכוד את העיסקה הבאה: אם תסלקו את אגודת־ישראל מן הקואליציה, יתחייבו ארבעה חברי־כנסת של המערך שלא להשתתף בשום הצבעה. הם יתקזזו עם ארבעת הקולות של אגודת־ישראל. ואם אלה יצביעו נגד הליכוד, ארבעת הח"כים של המערך יצביעו בעדו.

אולי אין זה נעים. אבל כמה מיליארדים ייחסכו לקופת־המדינה: שלא לדבר על הפלות, ניתוחי־מתים, נסיעה בשבת לשפת־הים ושעון־הקיץ!

הללויה, עפולה!

פעם. בימים הטובים של קליפורניה (המיסעדה של אי־ביי, לא המדינה) ישבתי והתבוננתי מרחוק בשני אנשים ששוחחו ליד שולחן מרוחק. לא יכולתי לשמוע מילה מדבריהם, אך תנועות־הידיים שלהם ריתקו אותי.

„הם צרפתים," אמרתי לרחל.

„מה פיתאום?" תמהה. „מניין אתה יודע?"

„לפי תנועה זו," עניתי, והרגמתי אותה.

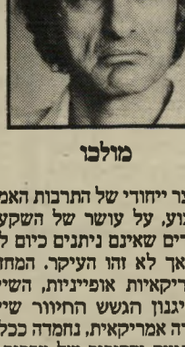
התערבנו, ניגשתי וביררתי. הם היו צרפתים.

אותה תנועה — החזקתי שתי הידיים לפני החזה, והרמתן תוך תנועה חדה החוצה — היא צרפתית. אין היא קיימת, כמדומני, אצל שום עם אחר.

באחד מספריו אומר הסופר האיטלקי לואיג'י ברזיני ששני איטלקים, המשוחחים זה עם זה, משתמשים בפה שלהם רק לתיפארת המליצה (תרתי משמע). למעשה, די להם בתנועות־הידיים. איטלקי שלישי, העוקב אחרי שיחתם, ממרחק של כמה עשרות מטרים, יכול להבין כל דבר.

לא מכבר ראיתי בטלוויזיה צעירה שנישלה מתאונת־מטוס בספרד, ושהסבירה בספרדית מה קרה לה. ידעתי מיד שהיא צברית — על פי תנועות־הידיים והעוויות־הפנים שלה. זה היה נכון.

הפאנטומימאי הוותיק סמי מולכו — סליחה, פרופסור סמי מולכו, החי עתה במינכן — כתב שם ספר בשם שפת הגוף. שבו ניסה לפענח את משמעותה של כל תנועה. כשביקר לא־מכבר בארץ, שאלתיו אם הוא מסכים עימי שיש לכל עם שפת־גוף משלו, הקשורה במערכת שלמה של תרבות, מסורת, פולקלור וסיגנון לאומי. הוא הסכים שקיים דבר כזה, נוסף על שפת־הגוף האישית של כל יחיד.

מולכו

כל זה בא להסביר מדוע לא נהניתי, כשראיתי בטלוויזיה קטעים ממופע ישראלי של קטעי־מחזמר הוליוודיים. יתכן שזוהי הצגה טובה ומהנה. אבל בעיניי היה בקטעים אלה משהו מפריע, כמעט מביך.

המחזמר האמריקאי הוא תוצר ייחודי של התרבות האמריקאית. הוא מבוסס על שלמות של ביצוע, על עושר של השקעה ועל התאמת כל פרט ופרט — דברים שאינם ניתנים כיום להשגה בישראל.

אך לא זהו העיקר. המחזמר האמריקאי מבוסס על תנועות אמריקאיות אופייניות, השייכות לתרבות ארצות־הברית כשם שסיגנון הגשש החיוור שייך כיום לתרבות הישראלית. שום נערה אמריקאית, נחמדה ככל שתהיה, לא תוכל לחקות את צורת התנועה והדיבור של צברית, שעברה את תנועת־הנוער וצה"ל. ושום צבר אינו מסוגל לנוע כמו אמריקאי, שספג מיום לידתו, באלפי צורות, את שפת־הגוף של עמו.

כשם שאפשר להבחין בדולר מזוייף, אפשר להבחין בריקוד מזוייף. מוטב להציג מחזמר ישראלי, המבוסס על שפת־הגוף הישראלית. איני יודע אם זה יהיה טוב, אך לפחות זה יהיה אמיתי.

פיג'ו מציגה:
Un sacré numéro
מספר חזק
205

זכתה בפרס
"הגה הזהב"
בגרמניה
הארץ 7.12.83

כל אחד מנתוני ה־205 הינו מספר חזק — חזק מאד.

- מספר חזק בתצרוכת דלק - 21.3 ק"מ לליטר (לפי תקן UTAC במהירות של 90 קמ"ש - בדגם ה־G.R.).
- מספר חזק בטווח הנסיעה - יותר מ־1000 ק"מ ללא תדלוק.
- מספר חזק במהירות - 170 קמ"ש (בדגם ה־G.T.).
- מספר חזק ביציבות, באמינות ובשליטה בדרך.
- מספר חזק בבטיחות והגנת הנוסעים.
- מספר חזק בעיצוב ובנוחות - 5 דלתות, 5 מקומות ישיבה ותא מטען מרווח.
- מספר חזק בתאוצה מ־0 ל־100 קמ"ש - 11.6 שניות (בדגם ה־G.T.).
- מספר חזק בשפע הדגמים - נפחי מנוע של 954 סמ"ק, 1124 סמ"ק ו־1360 סמ"ק.

מבצע מיוחד ל־250 המכוניות הראשונות. מחיר מיוחד ותנאי תשלום ללא תקדים. פרטים בסוכנויות.

הנכם מוזמנים להכיר את המספרים החזקים של ה־205 ולנסיעת מבחן, בסוכנויות פיג'ו.

PEUGEOT 205

פלירט. להרגיש לגמרי אחרת.

סבון תמרוקים וסבון נוזלי מסדרת מוצרי היוקרה — פלירט, מבית עץ הדרית

פרסום

אנשים

דויד לוי ביטל את השתתפותו בחוכנית־הרדיו ומרדכי וירשובסקי הסביר מהו ח"כ שקרן

■ סגן שר־העבודה־והרווחה **בן־ציון רובין** היה נרגש. מעל בימת הכנסת הוא סיפר כי בחמש השנים האחרונות הוקמו 110 מיפעלים חדשים ברחום־הארץ, וכי עוד עשרה נמצאים בשלבי הקמה. באולם התחוללה מהומה וח"כ העבודה **יחזקאל זבאי** ביקש מרובין שיגדיר מה זה דרום־הארץ. התערב ח"כ מפ"ם, **יאיר צבן**: „שיגדיר מה זה מיפעל!"

■ יושב־ראש הישיבה **משה שחל** מיהר להתערב, כאשר רבים כינו את סגן השר מתמ"י, „שקרן". שחל הסביר ששקר היא אומנם מילה פרלמנטרית, אך אסור לומר שח"כ הוא שקרן. אם כך, קבע ח"כ **מרדכי ויר־שובסקי**, ח"כ שקרן הוא ח"כ ישר, האומר דיברי שקר.

■ ח"כ העבודה **יעקב גיל** הישווה את המדיניות הכלכלית של הממשלה לתנור־נפט בחורף ירושלמי. „מדליקים כדי לחמם, החדר מסריח מארי־הדלק, אז פותחים את הדלת. נעשה קר ושוב סוגרים. שוב מסריח ושוב פותחים..."

■ במליאת הכנסת הגיעו למסקנה, שהליכוד משלים, למעשה, עם אובדן השילטון. ח"כ העבודה **עדי אמוראי** שאל בקול, מדוע הציבור נמנע מלקנות מניות בנקאיות כהש־קעה לטווח־ארוך. העיר ח"כ חרות **רוני מילוא**: „מפני שאתם תהיו אז בשילטון." חברו לליכוד **אלי קולם** מהליברלים הוסיף: „לא הממשלה הזאת תצטרך לשלם את זה," כשהוא מתכוון להסדר המניות הבנ־קאיות.

■ מילוא נשאל במליאת הכנסת איך הוא יכול היה להצביע, מאז שנת 1977, עבור ארבעה שרי־אוצר מטעם הליכוד, שהיו בעלי תפיסות מנוגדות, ולהיות שלם עם עצמו. השיב מילוא: „צריך להגמיש את המחשבה ולהתאים את עצמנו לזמן."

■ מיום ראשון הקרוב ישדרו גלי־צה"ל סידרת תוכניות בשם שבוע הסובלנות. הקלטת ה־מיבצע לוותה בתקריות לא מתוכננות. סגן ראש־הממשלה **דויד לוי** הסכים להשתתף בתוכנית. והתחנה הצבאית מיהרה להודיע על כך בהודעה לעיתונות. אך כאשר נודע ללוי שהוא יצטרך לדבר על בעיית העדות, הוא סירב להתראיין.

■ מרואיין אחר, הסאטיריקן **אפרים סידון** אמור היה לדבר על סובלנות בין דתיים וחי־לוניים. אך דבריו נראו לעובדי התחנה כלא־סובלניים, ולכן הם החליטו שלא לשדר את השיחה למרות שניתן לה פירסום מוק־דם.

■ הפתעת המישדר היתה שיחתם של יועץ שר־התחבורה לתיקשורת **צחי הנגבי**, בנה של ח"כ **גאולה כהן** ו**אברהם** („אבורם") **בורג**, בנו של שר־הפנים, **יוסף בורג**. הם הוזמנו לשיחה על אלימות מילולית בין שמאל וימין, אך המראיין **מיכאל הנדלזלץ** הופתע לגלות שהשניים הם ידידים טובים ושהשיחה התנהלה ברוח־טובה. מסתבר, שהם הפכו ידידים מרוב פגישות והופעות משותפות.

■ ח"כ חרות, **מיכאל קליי־נר**, התבקש על־ידי עורכי תוכ־נית הסאטירה של גלי־צה"ל, יתוש בראש, להגיש שאלה לצוות המשיבים. הוא שאל: „מה היו אומרים **אברהם הרצפלד** על ח"כי המערך, להוציא את **אימרי רון**, בהצביעם נגד הקיצוצים בשכרם: **בנימין זאב הרצל** על **נתן דטנר**; קרל **מרכס** על **ישראל קיסר** וירוחם **משלי**; **ברל כצנלסון** על **שימעון פרס**?

■ בהצעה יוצאת־דופן זכה השבוע חבר הוועד המנהל של רשות־השידור **אהרון פאפו**. פעילים מתנועת החרות פנו אליו וביקשו שיעמיד את עצמו לתפקיד יושב־ראש הוועד המנהל של רשות־השידור. פאפו הסביר שזה בלתי־אפשרי מ־בחינה חוקית, כי הוא כיהן בוועד שתי כהונות רצופות. הוא הציע להם שיחדשו את מועמדותו לקראת הכהונה הבאה בעוד שלוש שנים. אחד הפונים אמר לו: „בשבילך אנחנו מוכנים לשנות את החוקה." פאפו רחה בשתי ידיים את ההצעה.

■ פאפו גרס שסיסמות האח הגדול מ־1984 של ג'ורג' **אורוול** יפות גם לטלוויזיה הישראלית. „הסיסמה היא: שיע־מום הוא בידור; פיטפוט הוא שידור!"

■ בהתקפה חסרת תקדים זכה מפיק כלבוטק **רפי גינת**. אמר עליו פאפו: „זה לא היגייני כי סוחרים ויצרנים ישחרו לפיתחו של גינת בהצעות שירותים, והוא יפרסם אותם בחינם. אינני מוכן שמפיק כלבוטק יהי דומה לגמי הקטן בסרט פינוקיו של **וולט דיסני**. ייגע בשרביט־הקסם במישהו ויהפוך אותו למיליונר, ובמגע אחר ירושש אחרים." התערב מנהל מחלקת־החדשות **יאיר שטרן**: „אז למה זה חשוב?" פאפו כהרגלו לא נשאר חייב: „תקשיב ואני אסביר לך. וכאשר תבין, אולי תבין גם מה לא בסדר במחלקה שלך."

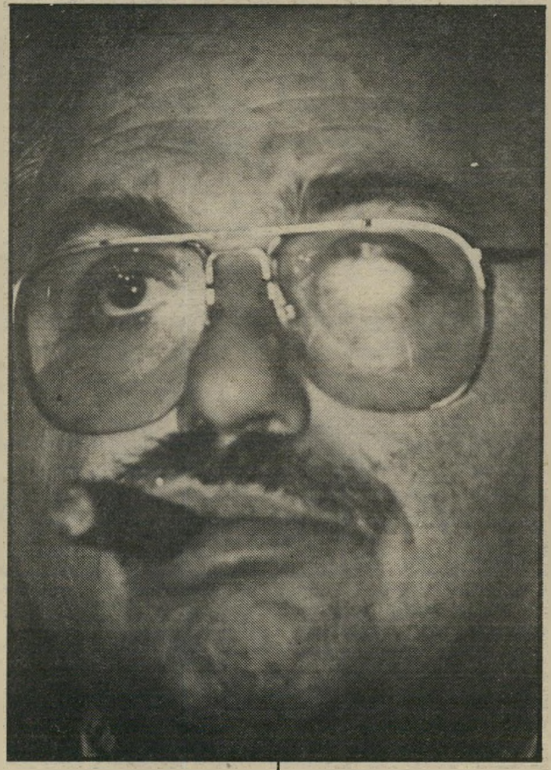
■ אורחי מיסעדה איטלקית ידועה בלונדון מרבלה הופתעו בסוף השנה האזרחית לשמוע מאחד השולחנות, במקום שהיה מלא, שירה עברית בציבור. סביב שולחן זה ישבו איש הטלוויזיה **אלכס גילעדי**, תעשיין השר־קולר **דויד מושביץ**, תעשיין־הגבינות **מיקי שטראוס**, השחקן **חיים טופול**, איש ה־טלוויזיה הישראלית בלונדון **שימעון טסלר**, כתב מעריב **משה לרר**, ואיש המיפלגה הליברלית **דויד אדמון**. יחד הם קיבלו את פני שנת 1984 בשירים עבריים ישנים.

■ השופט המחוזי **חיים פורת** ניהל שיחה, באולם בית־המישפט, עם בעל ערבי־נוצרי, ששאלתו תובעת ממנו מזונות. „כמה ילדים יש לך, שישה?" שאל השופט שרן בענייני אישות. „חמישה," ענה האיש. „אדוני אל תוסיף לי עוד ילד אחד." בהמשך ביקש פורת ללמוד אם האיש שילם מזונות לאשתו. „במעריב היה כתוב שאני משלם מזונות, כולם ידעו חוץ ממני, שאני קורא ידיעות־אחרונות," ענה המבקש להת־גרש.

■ מליאת הכנסת שבה לדון על ענייני תיאטרון ביוזמת ח"כ מצ"ד **חיים דרוקמן**. בתחילת דבריו הוא ציטט קטע מרשימה שהופיעה בעל המישמר, שבו תואר: „האינקוויזיטור הגדול בעל תפישת־עולם חשוכה, לאר־מני, קנאי שערכי המוסר שלו אינם רגישים לרצח ילדה פלס־טינית." קרא לעברו ח"כ מפ"ם **דב זבין**: „זה נכון!"

ויקטור שם־טוב מפריח טבעות־עשן (למעלה) כשחברתו במפ"ם מביטה במיבטו בחיוך על שפתיה. יעקב חזן מעקם את אפו (למטה מימין) וח"כ מפ"ם לשעבר אליעזר רונן מחזיק את הסיגר הניצחי שלו בזווית פיו. מרכז מפ"ם התכנס בתחילת השבוע באולם אוהל־שם בתל־אביב, לדיון שבמרכזו בחירת מזכירי התנועה. בסופו של דבר, הם לא נבחרו, אלא הוחלט באיזו דרך הם יבחרו. האולם היה מלא, וכרגיל בכינוסי מפ"ם גם האווירה היתה טובה.

מיהם הישראלים ששרו שירי מולדת במיסעדה הלונדונית ומיהו המתמודד הרביעי על ראשות מיפלגת־העבודה

■ בתמיכה מפתיעה זכה דרוקמן מח"כ העבודה **אריק נחמקין**. אך כאשר הדובר חבוש־הכיפה החל מגזים בדבריו קרא לעברו נחמקין: „אל תעשה מישגה. אל תעלה על הקו הזה, כי אז תאבד את חבריך כאן."

■ המתיחות בין ראש עיריית ראשון־לציון הנבחר, **מאיר ניצן** והמנוצח **חנניה גיבי שטיין** לא הסתיימה גם עתה, חודשיים וחצי אחרי הבחירות. בישיבת מועצת־העיר נזף ניצן בגיבשטיין שהפריע: „אתה צריך להוכיח את עצמך. שמור על לשונך. אתה עוד תזדקק לה במיקרים אחרים!"

■ ניצן, תא"ל (מיל') אינו שוכח את מי שעזרו לו לנצח. איש יחסי־הציבור שלו **צבי וילדר** שהתחיל לעבוד איתו, כשניצן היה עריין אלמוני, מונה עתה איש יחסי־הציבור של ראש עיריית ראשון־לציון וויועץ־התיקשורת של העיריה.

■ מיסדר הזיהוי שנערך **לאפרים סיגל** מהתנחלות אילון־מורה, החשוד במעורבות ברצח הילדה משכם, נתקל בקשיים. היה צורך בגיוס של חרדים בעלי זקנים ש. מו לו. פרקליטו **צבי לידסקי** נאלץ לנסוע לירושלים עם אנשי מישרדו, כדי לאתר את שאר העומדים במיסדר.

■ איש העבודה **נתן וולך**, הולדתו ה־47. וולך, שכינויו הוא „נתוש", הופתע לגלות שמנכ"ל העיריה החדש **אלי עשת**, תת־אלוף (מיל'), קורא לעברו שיכשך במים תוך כדי שהוא מקרב את המיקרופון לשם. למחרת טילפן אליו מפקד חיל־הים ואמר לו שהוא האזין **כהן** שתתקיים בשבוע הבא בירושלים. החתונה תיערך במלון הילטון. האוכל יהיה כמובן מבוסס על פירות, תרומת מועצת־הפירות. חבר ילדות של בנאי **צבי סגל** מבעלי יינות אשקלון יתרום את היין. שימלת החופה שתלבש הכלה היא מתנת **אירים גילת**, בעלת סאלון כלות בירושלים, שהיא אלמנתו של חבר ילדות אחר של בנאי. ההזמנות לחתונה גם הם על בסיס פירות. על גב ההזמנה מצויירת בננה בלבוש כלה.

■ ח"כ העבודה **אליהו שפייזר** נאלץ להישאר השבוע בביתו, בגלל דלקת בגרונו. אך את זמנו הוא בילה במישחקי שח־מת עם ידידים שבאו לבקרו. שפייזר הוא חובב שחמת ונוהג לשחק עם יריבים בתום ישיבות ארוכות. באחרונה הוא שיחק מול **משה צ'רניאק**, אך הפסיד לו.

■ בצהרי יום־הששי שעבר הודיעו במחלקת־החדשות ברדיו תל־אביב שמסוק קול ישראל בחסות חברת הביטוח מגדל יצא לסיבוב מעל כבישי הארץ כדי לשדר לתוכנית בחצי היום. שלושת המאיישים הקבועים של המסוק, **רמי יצהר**, **צחי נגה** ו**כרמלה מנשה** היו עסוקים באותה השעה בכתבות אחרות. ברדיו חיפשו מתנדבים ליציאה, אך כאלה לא נמצאו. לבסוף, כאשר המבצע כמעט בוטל, נמצא מי שהציל את הרדיו. היה זה הטכנאי **אמנון סאר**. וכך הוא הפך שדר־טכנאי באותה מהדורת יומן־החדשות.

■ המשורר **נתן זך** זכה בהכרה ובהוקרה בחו"ל. ספר שיריו תורגם לאנגלית וזכה בביקורות אוהדות ביותר. עתה הוא היומן לחודשיים לארצות־הברית, כאורח העיתונים שכתבו בשיבחו.

■ סופרת־הילדים **ימימה אבידר טשרנוביץ'** אינה מחסידות התנועה הפמיניסטית. בראיון לרותם היא עשתה הקבלה בין תפקידיו של בעלה **יוסף** ובין חייה. הוא היה מפקד בכיר בהגנה, אלוף בצה"ל, ואחר־כך בשירות־החוץ, הוא היה שגריר־ישראל בברית־המועצות ובארגנטינה. אמרה הסופרת: „הבית היה תמיד בהתאם לתפקיד שמילא יוסף. סדר ה־עדיפויות שלי: אשת־איש, אם, עקרת־בית, סופרת. מכאן הבי־קורת שלי על האימהות הצע־רות הרוצות לחבוק עולם, וזה בלי ספק על חשבון הילדים."

■ כאשר היא שהתה לצד בעלה בברית־המועצות היא כתבה רשימות למעריב ולדבר. מכיוון שהיה אסור עליה לכתוב כאשת־שגריר היא חתמה בפס־בדונים **דורית**. היו אלה ראשי תיבות של **דנה ורמה**, בנותיה וימימה טשרנוביץ', כשהאות ט' מתחלפת בת'.

עירית פראנק חושפת את פלג גופה העליון בפני גידי גוב (במרכז) ושמוליק קראוס (משמאל) בסרט מגש הכסף. פראנק, שבעבר הופיעה בתפקיד הבתולה בת־העשרה בסרט פיצעי בגרות, לא היססה להיחשף בסרטו של יהודה („ג'אד") נאמן. אך צופי הסרט לא יראו זאת לכשיוצג על המסכים בשבוע הבא. בעבודה על שולחן העריכה הוחלט להשמיט סצינה זו.

לאה רבין כמעט מנשקת את השחקן אלברט כהן בטקס חלוקת מילגות על־שם השחקן אברהם בן־יוסף, שנערך בתיאטרון הקאמרי. כהן היה בין הזוכים בפרס כספי של חצי מיליון לירות, והוא אף קיבל נשיקה מאשת הח"כ.

שאול וייצמן בא להופעה במועדון־רוק בתל־אביב שם נערכה מסיבת יום־הולדת של חברו. את לוח־המופעים של המקום קולנוע־דן הוא לקח לידו וקיפל אותו לצורת מטוס. שאול מכיר את כלי־הטייס מהבית, שכן, הוא בנו של עזר וייצמן, שבעבר היה מפקד חיל־האוויר.

שהתמנה לא מכבר סגן ראש עיריית תל־אביב וראש אגף תרבות־נוער־וספורט בעיריה, מכיר את המקום מלפני ומלפנים. וולך, שהיה ראש לישכתו של **יהושע רבי־נוביץ'** המנוח, כשזה היה ראש העיריה, היה לפני־כן מפקח פראגוגי באגף שהיום הוא מנהלו. וולך נזכר שכבר אז אמר: „יבוא יום ואני אנהל את האגף הזה."

■ כשנכנס וולך לתפקידו החדש, היתה זו עבורו מתנת יום־הולדת. הוא חגג את יום במיסדרון: „טוראי וולך, בוא הנה!" מסתבר שעשת היה מפקדו של וולך בטירונות, והוא לא שכח אותו למרות שוולך לא הכירו.

■ כתב־הרדיו הוותיק **מייק הולר** נזכר באחד האילתורים שנאלץ לבצע במיסגרת עבודות הרדיופונית. הוא היה אמור לסקר טכס השקת־צוללת, אך הוא איחר ולא הספיק להקליט את הדקות הראשונות של הטכס. כשחזר לאולפן הרדיו הוא ביקש מהטכנאי שיביא אליו רלי מלא מים. הוא הכניס את ידו פנימה,

אנשים

■ למרות שהשחקנית **מרים גבריאלי** קיבלה ביקורות טובות אחרי בכורת שש שעה רקובה, הצגת־יחיד שבה היא קוראת מסיפוריו של **חנוך לוין**, היא נמצאת בחופשה מאונס. אולם צוותא, שבו היא רצתה להופיע, תפוס כמעט עד סוף החודש. כשגבריאלי נשאלה מתי יוצג בפעם הבאה המחזה, היא ענתה: „יש הצגה, אבל היא לא מוצגת. אני מקווה שעד למועד הבא אני אזכור שיש לי הצגה, ולא אשכח להופיע."

בועז שרעבי המופיע בסרט מאחורי הסורגים המצולם בימים אלה, חש באחד מימי הצילומים בראשו. הוא ניצל את הפסקת־האוכל כדי לנוח פרקדן על הספסל, אך מזווית הצילום הוא נראה כמתכופף אחורנית. שרעבי מגלם בסרט דמותו של אסיר ששיר שחיבר נשלח לפסטיבל־הזמר.

■ הצייר הישראלי **משה מישען**, המתמחה בציורי קאזינו והימורים, זכה בהזמנה בלתי־צפויה. נציג של נסיכות הנפט באחריין רכש ממנו סידרת ציורים בנושא־הימורים, באמצעות נציג מצרי בניו־יורק. המחיר ששולם במזומן: שמונת אלפים דולר.

■ שר־הביטחון, **משה („מי־שה") ארנס**, מבלה את שבתותיו בבריכה. הוא שוחה בבריכה המחוממת של סביון, שם הוא מתגורר ו„עושה" בין 30 ל־40 „בריכות".

■ הציירים **משה גת** ו**משה רוזנטליס** נכנסים לכלא. ליתר דיוק לא הם, אלא יצירותיהם. גת יציג בכלא רמלה ורוזנטליס בנווה תירצה. היוזמה לכך היתה של **נעמי שדמי**, לשעבר מפקדת יחידת השוטרות במישטרה ועתה מד"כ"לית עם יפה עם אחד.

פסוקי השבוע

● **הנשיא הפורש, יצחק נבון:** „יש לי נטייה לחזור לחיים הפוליטיים, אך צריך להמתין לגבי העיתוי, וקצת מוקדם להחליט."

● **עורך־הדין אורי הום־רט:** „ישראל מתש"ח לתשמ"ד — מיודנשטאדט (מדינת יהודים) ליודנראט (מועצת יהודים)."

● **ח"כ מם"ם, אימרי רון:** „אני מרגיש מולדת ביהודה ושומרון. זו לא אדמת ניכר עבורי. שאגיד שהמקום שבו התקיימו הקרבות של יהודה המכבי אינו המולדת שלי? אם אתה מתכחש לקבר יוסף, אתה עלול להתחכש גם לגליל."

● **הנ"ל על אריאל שרון:** „כשאריק מונה לשר־הביטחון לא שללתי אותו על הסף... אני תמכתי באריק בעניין האגודות הכפריות."

● **העיתונאי שלום רוזן־סלד:** „לפעמים יש הרושם שבשיבתנו על האוולי כלבנון, אנו סוגרים גשרים אל הצפון ושורפים גשרים אל הדרום."

● **שר־האוצר יגאל כהן־אורגד:** „ממשלת ישראל תנהג כלפי אזרחיה בעניין המריניות הכלכלית על־פי הכלל התלמודי האומר: כופים אותו עד שיאמר רוצה אני."

● **הרב מנחם הבהן:** „אחרי שהיא אינה מצליחה לקצץ את התקציב, עומדת הממשלה להחליט לקצץ את החודש."

● **ח"כ העבודה, דב בן מאיר,** על מניעיו להצטרף לקואליציה בעיריית תל־אביב: „שימעון פרס אמר לי: תצטרף ללהט. הוא לא ירוץ לקאדנציה רביעית ובעוד חמש שנים אתה תהיה ראש עיריית תל־אביב."

● **המשורר יב"י:** „המת־עורר מאוחר מוטב שלא ישכים."

בלונים

מאת **דניאלה שמי**

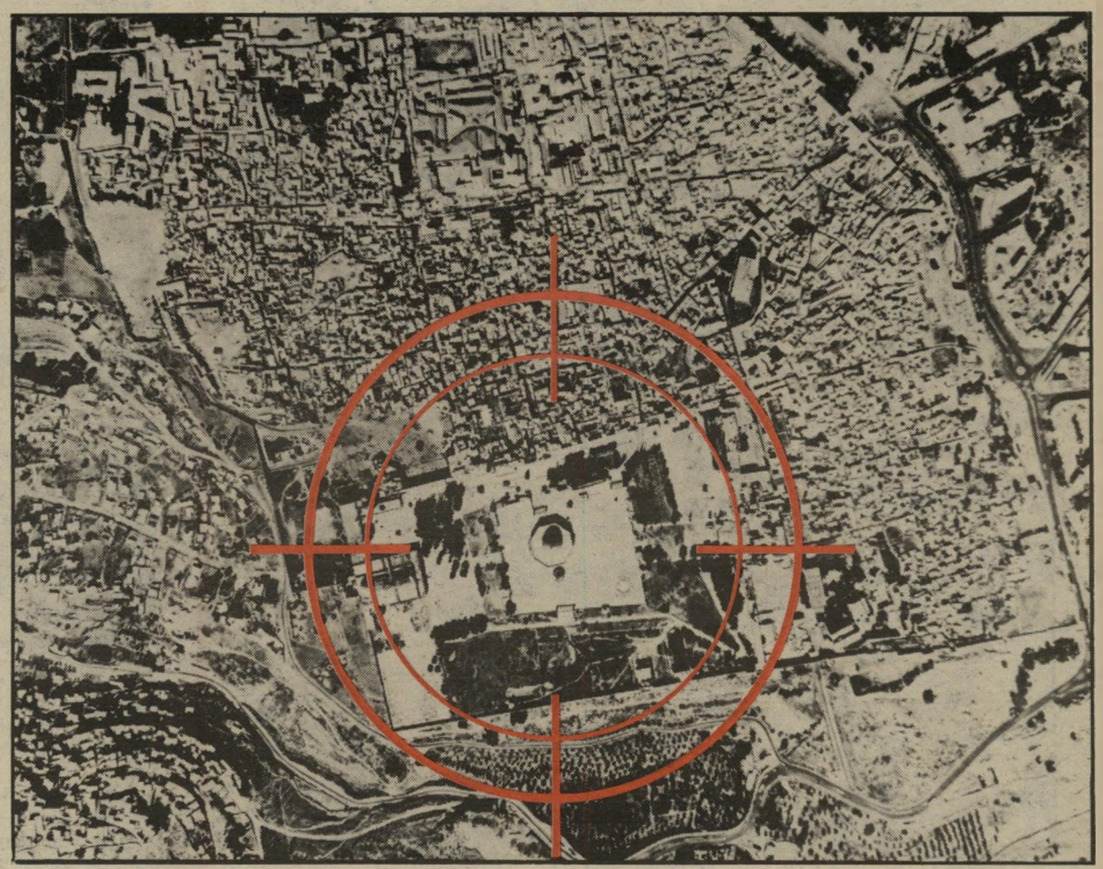
אבו־חצירא נישא על כתפי מעריצים ליד הכותל המערבי

זהו הטירוף הגדול מכל: המזימה להקים את בית־המיקדש

אחרי החרבת המיסגדים המקודשים על מיליארד מוסלמים ★ ישיבות מכינות כוהנים ולוויים להקרבת קורבנות ★ רב קורא למיסגד אל־אקצה „מקום פריצים משוקץ ומתועב" ★ הרב הראשי, שנדון כטרוריסט, אוסר

הסר

כניסת מוסלמים להר־הבית ★ גופים אמריקאים מזרימים הון־עתק לקבוצות מטורפות בישראל

בית המיקדש

ב מישחק־סימולאציה שהתקיים לפני שנתיים באוניברסיטת הארוארד בארצות־הברית הניחו המדענים, שהשתתפו במישחק, כי מילחמת־עולם שלישית תפרוץ בעיקבות פיצוץ המיסגדים המוסלמיים בהר הבית בידי קנאים יהודיים.

סידרה של מהלכים והתארגנויות בשלוש השנים האחרונות, מעידה על־כך, שמארגני מישחק זה לא היו רחוקים מהמציאות. בחוגי הימין הקיצוני בישראל נרקם קשר, שניתן לכנותו „קשר בית־המיקדש".

קשר זה מונחה על־ידי מה שמכונה בפי האגף הדתי־קנאי „תקדים מערת־המכפלה". זהו תקדימו של הרב משה לווינגר, שפתח בתהליך ההשתלטות היהודית על המיסגד המוסלמי הניצב — כניכול — מעל למערת־המכפלה בחברון.

בראשית תהליך זה, ב־1968, כאשר סירבה הממשלה לאפשר ליהודים להתפלל במערת־המכפלה, בא הרב לווינגר בראש קבוצת פורקי־חוק ושכר את מלון פארק בחברון, בטענה שבא לכמה ימים כדי לחגוג את הפסח. הם התנחלו שם.

מהמלון הם הועברו מטעמי ביטחון לבית המימשל הצבאי, ומשם הלאה. הקימו את קריית־ארבע. במשך 15 השנים שחלפו מאז, בשיטת „דונאם אחר דונאם", ביסס הרב לווינגר את המאחז היהודי במערת־המכפלה.

תקדים זה מכתיב בשנים האחרונות את פעלם של הקיצוניים, כאשר המטרה היא השתלטות מוחלטת על הר־הבית, תוך סילוק החזקה המוסלמית עליו.

במיסגרת המהלכים, האירגונים והאישים שחברו יחדיו למיבצע ההשתלטות על הר־הבית, נוצרה דייסה משיחית של סיפורי־תלמוד ורובי־סער גליל. יש בה חוגים חילוניים של תנועת־התחיה, רבנים־ברמות שונות של חשיבות, תלמידי־ישיבות, שהחלו לתרגל את הילכות־הכוהנים בבית־המיקדש, באמונה שעוד בימינו יוקם המיקדש השלישי.

מובן שזה אפשרי רק אם ייהרסו המקדשים האיסלאמיים וביניהם כיפת־הסלע ומיסגד אל־אקצה, המקודשים למיליארד מוסלמים בעולם כמו קודשי מכה ומדינה.

חוגים קיצוניים אלה מטיפים באופן גלוי לסילוקם של התושבים המוסלמיים והנוצריים מארץ־ישראל בכלל, ומירושלים בפרט. הם מתעלמים מעיקרון־העל בתורה היהודית, עיקרון „חוקה אחת תהיה לכם ולגר ולאזרח הארץ" (במידבר).

● „הפלסטינים יהפכו לנערי־חוממיין..."

מ ערכת ההשתלטות על הר־הבית החלה בכמה מישורים: לחץ ציבורי על השילטונות להתיר תפילת יהודים על הר־הבית; ביטול האיסור ההילכתי המונע מיהודים לעמוד על הר־הבית, בשל קדושתו; וסידרה של איומים על אנשי הוואקף (ההקדש) המוסלמי, המשמשים כאחראים למתרחש על הר־הבית.

בראשית 1982, התפרצו כמה תלמידי־ישיבה קנאיים לשער־המוגרבים שבהר־הבית, מחקו וקיעקעו את שילטי הרבנות הראשית, המזהירים „אסור לפי דין־תורה להיכנס לשטח הר־הבית מפני קדושתו". הרב הראשי־לישראל דאז, שלמה גורן, ציווה שלא לחדש את השלטים במקום. זהו סיגנון מקורי לביטול פסק־הלכה.

ב־3 במרס 1983, ליד שער המג'לס, גילה שוטר ערבי מיטען־חבלה בתוך שקית־ניילון. המיטען, שהכיל חצי קילוגרם של חומר־נפץ צה"לי, התגלה שעה לפני שמאות מתפללים מוסלמיים עברו את השערים בדרך לתפילת יום־השישי. אילו התפוצץ המיטען במקום, היה גורם למאות אבידות.

בלילה שבין ה־10 ל־11 במרס 1983 פשטה מישטרת־ירושלים, ביחד עם זרועות־ביטחון אחרים, על ביתו של הרב ישראל אריאל, ברובע־היהודי שבעיר־העתיקה. המישטרה לכדה כמה עשרות תלמידי־ישיבה מקריית־ארבע, שהיו קשר.

אם קיים במערת־המכפלה ספק לגבי הגבול היהודי־מוסלמי, הרי שבהר־הבית אין שום ספק כזה, וברור שכל התנכלות יהודית לקודשי הר־הבית עשויים להפוך את עולם האיסלאם ללבה רותחת. בראיון עיתונאי אמר השייח' סעד אדין אל־עלמי, הממונה על הוואקף: „תאר לך שהעולם המוסלמי יבוא עכשיו אל ממשלת ספרד וידרוש את מאות המיסגדים שנבנו שם בימי־הביניים. הרי מאות, ואולי אלפי מיסגדים נבנו שם, ובהם מן היפים והגדולים שבעולם כולו. האם יהיה זה הגיוני וצודק שנדרוש את כל המקומות האלה היום? האם מישהו בעולם יקבל טיעון כזה?"

באותו ראיון סיסר השייח' על מאות מיכתבי־איום המגיעים אליו. באחד מהם נכתב, בין השאר: „סנה את אל־אקצה ונשלם לך מיליון דינארים ירדניים. אם לא תסנו את הר־הבית — נהרוג אתכם!"

כעבור כמה ימים נמצא ליד הכניסה לאל־אקצה מיטען־דמה. למחרת הגיע מיכתב שאיים: „בפעם הבאה זה יהיה מיטען אמיתי".

אי־כוונתם של המוסלמים לעבור בשתיקה על האיומים התכופים למקומות הקדושים להם מתבטאת בהתארגנותם הגוברת להגנה על מיסגדי הר־הבית, הכוללת גם אגירת נשק קר. אין זה סוד שהמוסלמים מתבצרים מבפנים. הם חוסמים כניסות ומינהרות מתחת להר־הבית בבטון ובלבנים, וחוסמים שערים. באחרונה הגדיל הוואקף המוסלמי את מיספר השומרים הקבועים על הר־הבית, וצייד את השומרים במערכת משוכללת של מכשירי־קשר. על הר־הבית מצוייה כיום גם „כיתת־כוננות" בדרך של קבע.

המיזרחנים הישראליים טוענים בלא היסוס, שהר־הבית מהווה את המוקד הדתי של הערבים בפלסטין. הם משוכנעים, שהם נכונים לשפוך דמם על הגנת מקום קודשם. המיזרחנים מזכירים שבשנת 1929 הגיחו אלפי כפריים ומיהרו להגן על רחבת־המיסגדים, שנשקפה לה, לדעתם, סכנה מצד הציונים. בכך החלו מאורעות תרפ"ט. כאשר הוצת מיסגד „אל־אקצה" ב־1968 בידי המטורף האוסטרלי מייקל רוהאן, נדרשו מצד שילטונות־ישראל מאמצים בלתי־נלאים כדי לבלום התפרצות איסלאמית אלימה במקום. את ההערכות המיקצועיות הרבות בדבר הניצוץ העשוי להדליק תבערה גדולה על הר־הבית ניסח

סופר דבר בשטחים הכבושים, דני רובינשטיין: „זה העניין שיהפוך את הפלסטינים לנערי־חומייני — על זה הם יקפצו לתוך האש!"

● ישיבה להכשרת מקריבי־קורבנות

ד' שילטונות הישראליים הקפידו במשך 17 שנות הכיבוש, לכבד את כל המקומות הקדושים לשלוש הדתות.

הנחת־יסוד היתה שהר־הבית הוא מקום קדוש למוסלמים.

ההתייחסות הראשונה של ממשלה ישראלית להר־הבית, היתה ביולי 1948, כאשר נרמה היה לממשלה שצה"ל עשוי לכבוש את העיר־העתיקה. ראש הממשלה הזמנית, דויד בן־גוריון, שיגר מיברק למפקד ירושלים דאז, האלוף דויד שאלתיאל. הוא פקד עליו להכין „כוח מיוחד, נאמן וממושמע, שישתמש בלא־רחמים במכונות־יריה נגד כל יהודי שינסה לשדוד או לחלל מקום קדוש, נוצרי או מוסלמי."

במילחמת ששת־הימים הניפו חיילים דתיים את דגל־המדינה על מיסגדי הר־הבית. כאשר הגיע למקום שר־הביטחון משה דיין, הורה לחיילים להסיר מייד את הדגלים.

בשנים הראשונות אחרי מילחמת ששת הימים, חזרו רבנים ופסקו על האיסור ההלכתי האוסר על יהודים לדרוך על אדמת הר־הבית. פורץ־מיסגרת ופרקליט־השטח בשאלת־הלכה זו היה שוב הרב שלמה גורן, מי שהיה אז רב־ראשי של צה"ל בדרגת אלוף, ומאוחר יותר הרב־הראשי האשכנזי לישראל.

גורן פרץ לראשונה את המיסגרים שעל הר־הבית ותקע בשופרו. תקיעה זו הביאה דתי אחר, שמוי, הפרופסור ישעיהו ליבוביץ, לכנותו „המזקיון עם השופר". מאז ועד עצם היום הזה רואה עצמו הרב גורן כמי שנבחר על־ידי ההשגחה העליונה לבנות ולהקים את המיקדש השלישי. הוא אף חיבר ספר — שאותו טרם סיימם — שקטעים מתובו, בעיקר מפות ושירטוטים, נמסרים מיד ליד בין קרשרי קשר בית־המיקדש.

מאז הדחתו ממישרת הרב־הראשי, מקציץ הרב גורן בהדרגה את עמדותיו, והוא נחשב כאישיות העשוייה, בשעת־פקודה, להתייצב בראש קשר בית־המיקדש. ביום־הכיפורים האחרון התחולל עימות בין גורן והרמטכ"ל, משה לוי, בכניסה לשער הר־הבית, לשם הגיע גורן כדי לתקוע בשופרו על ההר. הדבר נמנע ממנו בידי חיילי צה"ל.

ישיבת גליציא מופעלת בידי אגודה וולונטארית ששמה סיורי ציון. אחד מפעיליה, זאב אנסבך, מגדיר את מטרותיה כניסיון „להעמיק את תודעת בית־המיקדש וירושלים התנ"כית והמישנאית בקרב הציבור הרחב בכלל, ובקרב חיילי־צה"ל בפרט. האגודה מארגנת טיולים השראתיים בעיר־העתיקה ומסביב לחומות ירושלים. מטרתנו להעביר את העם היהודי מהכותל — יש עוד מקומות קדושים בעיר."

ישיבה נוספת, המבשירה כוח עבודה לבית־המיקדש היא „עטרת כוהנים". גם היא שוכנת ברובע המוסלמי שבעיר־העתיקה, ומכשרים בה כוהנים, לוויים וחזרים־בתשובה לעבודת ה' ולהעלאת זבחים, ואולי גם קורבנות.

בישיבת עטרת כוהנים התקיים במרס 1983 כינוס ארצי רב־משתתפים לעיון בהילכות קודש, תחת הכותרת „הבית השלישי — מעלתו, צורתו וחובת בנייתו". בכינוס השתתפו יותר מ־700 משתתפים. אחד הבולטים בהם היה הרב ישראל אריאל, ששוחרר כמה ימים קודם לכן ממאסרו, כעומד בראש הניסיון החרדי־קיצוני להשתלט על הר־הבית. נושא הרצאתו של הרב אריאל, שאת ראשי־הפרקים הכין בבית־הכלא, היה: „הבית השלישי — תכלית בריאת העולם".

הרב קורן, המנוע הרוחני המפעיל את קשר בית־המיקדש, הוא רבם ומדריכם הרוחני של חלק מהצעירים שנעצרו עם הרב אריאל, ושהואשמו בניסיון לפרוץ להר־הבית. כאשר נשאל הרב קורן על תלמידיו שנעצרו, הגיב: „אני מודע לאחריות שאני נוטל על עצמי... אינני חושב שאדם רשאי לכבוש את יצרו בעניין תורני..." קביעה זו מאפיינת רבים מקושרי קשר בית־המיקדש, הכופרים בשילטון־החוק של מדינת־ישראל, ורו־אים עצמם כחייבים לדיין־תורה בלבד.

הרב אריאל בהסגנה נגד מינוי סיני
„עלינו מוטלת המיצווה למחוק את עמלק... להרוג את שונאי־ישראל!"

במקביל להכנות, ברמות השונות, להשתלטות על הר־הבית, פועל גוף נוסף להשתלטות יהודית על הרובע המוסלמי בעיר־העתיקה. הגוף הנושא את השם התמים, למראית־עין, החזרת עטרה ליושנה, מנוהל בידי ישראל פויכטוונגר, המפעיל קבוצה אלימה של צעירים קנאיים, המשתלטים על בתים ובניינים שהיו שייכים פעם ליהודים. אחרי שהצעירים משתלטים על הבניינים ומסלקים את דייריהם הערביים, דואג פויכטוונגר להסדיר את הצד החוקי של הבעלות על הבתים.

יותר ויותר מבני הפריפריה הרחבה של הימין הלאומני־דתי מצטרפים לתמיכה בהשתלטות על הר־הבית. בראשית 1983 תבעה ועידת בני־עקיבא להתיר תפילת יהודים על הר־הבית. גם חוגים נרחבים בפריפריה של גוש־אמונים מתייחסים ברצינות להשבת היהודים להר־הבית.

בין בוני הבית השלישי אין תמיד הרמוניה. לעיתים יש התפלגויות ועימותים. הידוע שבין העימותים הוא סיפור התפלגותה של ישיבת עטרת כוהנים מישיבת תורת כוהנים, שתיהן ברובע־המוסלמי. ראש עטרת כוהנים, הרב מתתיהו כהן, מהקיצוניים שבין קושרי קשר בית־המיקדש, פרש מישיבת תורת כוהנים עם תלמידיו, מאחר וסירבו לקבל על עצמם את מרות הרב. נערכה בוררות של דיין־תורה. הבורר היה הרב האשכנזי הראשי, אברהם שפירא. מתתיהו כהן סירב לקבל את פסק־הבוררות של הרב־הראשי.

● מחתרתו של הרב־סרן

ב לילה שבין ה־10 ל־11 במרס 83 עצרה משטרת ירושלים, בסיוע זרועות־הביטחון, 45 צעירים דתיים־לאומיים, שעמדו להתפרץ עם נישקם להר־הבית ולהתנחל במקום. רבים מחברי הקבוצה נשאו עם מעצרם נשק צה"לי. ה־45 נעצרו במקום־המיפגש שלהם, ביתו של הרב ישראל אריאל.

ה־45 כונו בפי כלי־התיקשורת „מחתרת הרב אריאל", או „מחתרת הר־הבית". את עמדתם של אלה, הנמנים עם קשר בית־המיקדש, תיאר אחד מהם, עם שיחרורו מהכלא: „ההלכה אומרת שגויים, המקיימים שבע מצוות בני־נוח, מתייחסים אליהם כאל בני־אדם. גוי, לא דורשים ממנו הרבה, רק התנהגות אנושית. אם הוא מקבל את מרות ישראל בארץ־ישראל, זכותו לגור בה, במעמד של גר־תושב...

„אנחנו עם מיוחד, עלינו מוטלת המיצווה למחות את זכר עמלק. אנחנו מצווים להרוג את שונאי ישראל..."

הלכה זו מהווה חלק מהבסיס האידיאולוגי, פרי סדנתו של הרב אריאל, המהווה תשתית רעיונית למשתתפי קשר בית־המיקדש.

מיהו הרב ישראל אריאל, הנחשב מורה־הדרך המיליטאנטי של קושרי קשר בית־המיקדש?

הוא נולד לפני 44 שנה בחיפה, לאביו שהחזיק מתפרת־קונפקציה קטנה. בהיותו ילד עברה משפחתו להתגורר בירושלים, שם עבר את ימי המצור. חוויית־המצור הותירה רישומה בנער, ורחקה בו לנצורות ולגדולות. את לימודו התיכוני עשה אריאל בישיבת כפר־חסידים, מכלי שהתגלה כעילוי בתורה. לדיברי חבריו מאותה התקופה, הוא התבלט יותר „בתחום החברתי מאשר הרוחני", כשהיה פעיל בזרם המרכזי של בני־עקיבא. כבר בשלב זה בלט בנטייתו להצגת דברים ומצבים באופן דרמאתי.

תחנתו הבאה של אריאל היתה בישיבה הגבוהה כרם ד'יבנה. אחד ממוריו שם הגדירו: „כבר אז התגלה כנער תוסס, מאופיין בתקיפות מובילה. אדם רגשני ובעל מזג חם, במובן החיובי. לא, הוא לא נראה קיצוני מחבריו."

בתקופת לימודים זו אף התפקר מעט ומרד במימסד הדתי. ביחד עם כמה מחבריו היה יוצא לגיחות בערים הגדולות, ואפילו ביקר במחתרת במוסיאונים, להתבונן ב„לא תעשה לך פסל ומסיכה".

בהגיע זמנו לשרת בצה"ל, התגייס ישראל אריאל.

אליהו כנאשם בבית המישפט (1951)
„הזר הקרב בו מות יומת..."

אליהו כרב ראשי (1984)
„חובה קדושה למנוע מצב עגום זה..."

(המשך מעמוד 25)

אריאל ליחידה קרבית, למרות שבאותה תקופה כמעט שלא שירתו הדתיים ביחידות קרביות. כאיש חטיבת־הצנחנים של מוטה גור השתתף בכיבוש העיר העתיקה במילחמת־ששת־הימים.

אחד מחברי־לקרב שנערך למרגלות מוסיאון רוקפלר תיארו: „בבוקר שלפני הפריצה לעיר העתיקה חנינו בחצר מוסיאון רוקפלר. לפתע ניתחה עלינו הפגזה קשה. שמונה נהרגו ועשרות נפצעו. כולנו נקלענו להלם. נעשינו כמעט משותקים. בהיותנו צמודים לאדמה, ראינו לפתע את אריאל מתרומם ראשון מלוא קומתו. שמענו את קריאותיו: חברה, צאו מן ההלם. אי־אפשר ככה... מוכרחים לעזור! זוזו, קומו, הביאו תחבושות!' אפשר לומר שבזכותו התרוממנו, והוא שזירז את הגשת העזרה לפצועים...“

אריאל נפצע פעמיים במהלך שירותו הצבאי. פעם בצניחת־אימונים ופעם נוספת בביקעת־הירדן, כאשר לוחמים פלסטיניים השליכו רימון־יד לתוך מוצב שבו שהה. אחרי החלמתו מפציעה זו עבר ללמוד בישיבת מרכז הרב, אותה אוניברסיטה למתנחלים ולחסידים פאנטיים של ארץ־ישראל השלמה שבהנהגת הרב צבי יהודה קוק. אחרי הסמכתו לרב, נעשה אריאל לרב של מושב שדה־אליהו.

כאשר מונה מפקדו במילחמת־ששת־הימים, מוטה גור, לאלוף פיקוד־צפון, מינה את הרב אחת“ וכסמל לתחושתו שחבל־התלייה מונח על צווארם של אנשי ימית.

הפגנה נוספת, שזכתה בכיסוי תיקשורתי נרחב, היתה הפגנתו של הרב אריאל ליד בית ראש־הממשלה, מנחם בגין. הוא הביא לבגין מפה קרועה לגזרים של חבל ימית, ביטוי למחאתו על „בגידתו“ של ראש־הממשלה „שקרע מן הארץ חלקים חשובים...“

שיא פעילותו של הרב אריאל בקרב־הסרק על ימית ופיתחת־רפיח היה מעצרו בחצר־אדר. הוא נעצר לשבועיים בעוון פגיעה גופנית בחיילי צה“ל.

אריאל קדם ל„סרבני השירות“ של מילחמת־הלבנון. כאשר החלו חיילי צה“ל בפינוי חבל ימית וחצר־אדר, זעק לעומתם הרב אריאל: „בושה! סרבו פקודה!... זו פקודה אכזרית... לא חוקית! עדיף שתשבו במעצר 28 יום מאשר לבצע פקודה הנוגדת את חוקי־התורה! אם תבצעו... אתם עלולים לעמוד (לדין) בפני ריכונו של עולם!“ כאשר נידון בפני בית־דין צבאי על הטפותיו לסירוב־פקודה, טען בניסיון־התחמקות כי ניסה רק „לייעץ“ לחיילים לסרב פקודה. הוא נידון לחצי שנת מאסר על־תנאי.

מאותה דייסה מפוברקת סנטימנטאלית של פינוי חבל־ימית זכורה פגישתו הטלוויזיונית של הרב אריאל עם אלוף הפיקוד דאז, האלוף חיים ארז. במהלכה ביקש האלוף מכל הנוכחים בבית־אריאל לעזוב את הבית. בתום הפגישה

חיילי צה“ל עם דיגלי ישראל והאיסלאם אחרי כיבוש הר־הבית
משה דיין אסר

הרב גורן תוקע בשופר עם כיבוש הר־הבית
„המוקיון עם השופר“

התוודה האלוף במילים, שלא הוסיפו לכבודו ולכבוד מדיו: „כולם בכו שם... ואני לא מתבייש לומר, שגם עיניי מלאו דמעות...“

בתקופת „הקרב“ על ימית השתדך אריאל לימינן אחר, הרב מאיר כהנא, בחינת „לא חינם בא הזרזיר אצל העורב“, כמאמר חז“ל. כתוצאה מהשתדכות זו הוצב הרב אריאל במקום השני ברשימת „כך“ בבחירות לכנסת העשירית (1981).

את השתדכותו לרב כהנא הסביר ונימק אריאל: „לא היתה לי ברירה. הלכתי עימו, כי זו היתה המיפלגה היחידה שהיתה מוכנה להילחם נגד הנסיגה. כל היתר הסכימו לנסיגה...“ הרשימה זכתה ב־5128 קולות.

עם תום פינוי ימית, העביר הרב אריאל את ישיבתו לחבל קטיף, וכעבור זמן קצר פרש ממנה. את דמי־הפיצויים שלו השקיע ברכישת דירה רחבת־ידיים ברובע־היהודי בעיר־העתיקה — אותה הדירה, שבה נתפסו תלמידיו, קודם לניסיון השתלטותם על הר־הבית.

עם תום השבוע הראשון למילחמת־הלבנון העניק הרב אריאל סידרת־ראיונות לעיתונות. הוא טען שיש להכיר בלבנון ככחלק מארץ־ישראל — „חלק יפה מארץ־ישראל“ — וכינה אותה „נחלת אשר וזבולון“. הרב אריאל ידוע כמכסימליסט בהערכת גבולותיה של ישראל. בעיניו נראית המפה של תנועת־התחיה כמפה צימחונית. הוא מתקין באחרונה ספר העוסק בגבולות ארץ־ישראל.

הוא כולל בתחומי הארץ חלק מהלבנון, עד לנמל טריפולי, את רוב סוריה, חלק מעיראק, כל ירדן, חלק מכווית ובמזרח את חצי־האי סיני. כאשר מדובר בגבולות ארץ־ישראל, נחשב הרב אריאל לפמן הימני הקיצוני ביותר של גבולות הארץ.

„הקרב“ על ימית הפך את הרב אריאל, שלא זכה בהערכת־יתר בקביעותיו ההלכתיות, לנערץ על דור שלם של בני־נוער וחיילים דתיים, הרואים בו בועז ויכין של הקמת בית־המיקדש.

● הרב הראשי הטרוריסט

ב דבר נוסף בקשר בית־המיקדש הוא הרב מרדכי אליהו, שנבחר בשנה האחרונה כ„ראשון־לציון“, בעזרת קולותיהם של אנשי המערך בוועדת־הבחירות.

זמן קצר קודם לבחירתו למישרת הרב הספרדי הראשי פירסם אליהו „חוות־דעת“, שבה הטיף לגירוש הזרים ושאר עובדי־כוכבים־זמולות מהר־הבית.

בין השאר כתב ב„חוות־הדעת“ שלו: „אנו רואים בעין ביצד שועלים הלכו בו ובמקום שנאמר בו הזר הקרב בו יומת, והולכים בו זרים ומחללים אותו. וכבר חז“ל גזרו על כל העכו“ם ואסורה להם הכניסה למקום הקדוש. חובה קדושה מוטלת על מי שבידו למנוע מצב עגום זה ואין לחשוש ממה שיאמרו...“

קשריו של הרב־הספרדי הראשי עם האגף הימני־קיצוני הולכים ומתהדקים. בביקור שערך בדצמבר 83' בהתנחלות שילה, אף קרא אליהו למתנחלים: „צריכים להיות חזקים כאריה וכלביא, אנו נמצאים כאן, ושום מלכות לא יכולה להזיז אותנו מכאן...“

עמדות אלה של אליהו אינן מפתיעות כלל. הוא נולד בעיר־העתיקה בירושלים, לפני 53 שנה.

את סירסומו הראשון עשה כחבר ב„ברית הקנאים“.

במאי 1951 הובא מרדכי אליהו, ביחד עם שלושה חברים אחרים של ברית הקנאים, לפני

גודמן נעצר אחרי שביציע רצח המוני בהר־הבית
„אינני חושב שאדם רשאי לכבוש את יצרו...“

אריאל לתפקיד הרב־הפיקודי, בדרגת רב־סרן. במשך שבע שנים הוא שימש בתפקיד זה. הוא התבלט בהנחייתו לחיילי הפיקוד שלא למלא פקודות כלשהן, אם הן כרוכות בחילול שבת או חג.

מילחמת יום־הכיפורים זיעזעה סופית את אישיותו של הרב אריאל. בתוקף תפקידו היה עליו לטפל בקרוב לאלף הרוגי הקרבות ברמת־הגולן, איסופם והבאתם לקבר־ישראל. יתכן שהדבר עירער את שיווי־משקלו הנפשי.

אחר הלם יום־הכיפורים החליט הרב אריאל לפרוש מצבא־הקבע. הוא ליקט תלמידים מבני ההתיישבות הדתית, שעימם עשה כשנה בכפר־דרום, בהמתנה להשלמת בניין הישיבה בימית, שהוא נועד להיות לרבה.

באותה התקופה עדיין לא בלט אריאל בקיצוניותו. אש קנאותו החד־ממדית פרצה עם היוודע תוכן הסכמי קאמפ־דייוויד, שחרצו את גורל ימית.

בעיר זו נוספו לו, לאשתו נעמי ולשיבעת ילדיהם, עוד שני ילדים. עד מהרה הפך אריאל אחד ממייסדי האירגון מעוז. הפלג הקיצוני של התנועה לעצירת הנסיגה מסיני. לאחת מהפגנות אירגון זה הביא הרב אריאל חבל, שאותו הציג כסמל לכך „שכל חבלי הארץ הם נחלה

בית־המישפט המחוזי בירושלים. ההאשמות נגד חברי הברית היו חמורות ביותר, וביניהן: בגידה, קשירת־קשר לאסור מילחמה על המדינה, ניסיון למניעת דיון בכנסת על־ידי הטלת פצצה לאולם־המליאה, קשר להכשיל גיוסן של בנות דתיות לצה"ל על־ידי התפרצות למישרד־הביטחון והשמדת חומר המצוי במישרד, החזקת נשק, אימון אנשים בנשק וקשירת קשר להצתת בניינים, מכוניות ועוד.

ממלא־מקום ראש־הממשלה דאז, שר־החוץ משה שרת, אמר על מחתרת זו בנאום במליאת־הכנסת: „נתקלנו בקונספירציה מחתרתית".

בין הפרטים השונים שהתבררו במהלך המישפט היה ביזוי־המחתרת של הרב אליהו: „מאיר". לבסוף דן בית־המישפט את הרב אליהו לעשרה חודשי־מאסר.

הרב אליהו לא חזר בו מהעמדות שייצג בברית הקנאים. הוא לא שירת בצה"ל, ויחד עם זאת נוטל חלק בקשר בית־המיקדש.

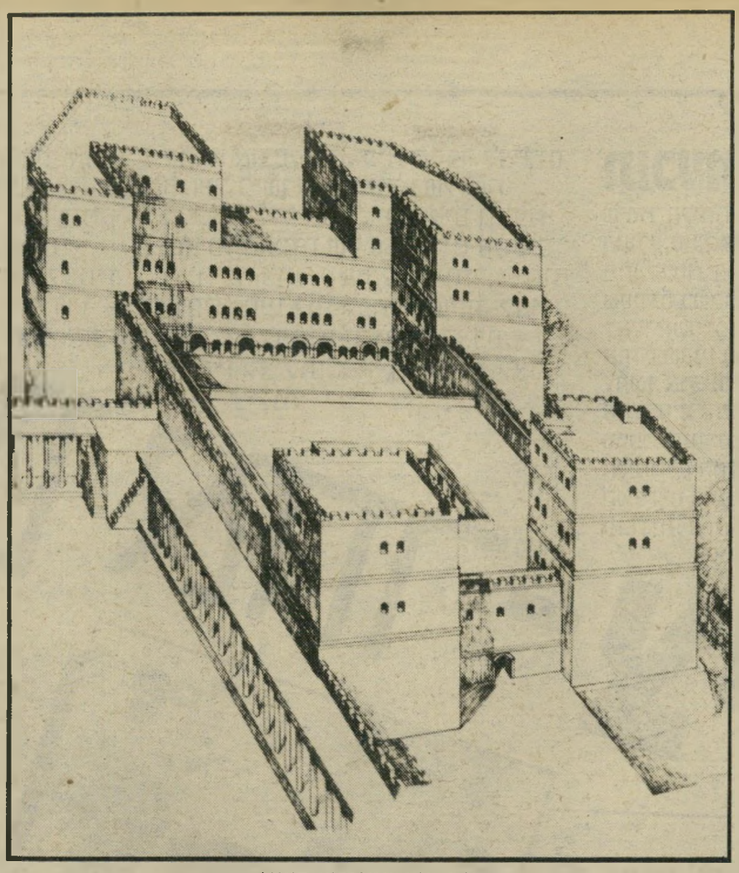
● סלומון והפרוטסטנטים

דמות בולטת הבוחשת מאחורי הקלעים של קשר הר־הבית היא דמותו של גרשון סלומון, לאומן־קיצוני חילוני, מייסדו של הגוף המיתקרא נאמני הר־הבית. גוף שלכאורה נראה תמים. המישטרה חושדת בו במעורבות־יתר בהכנות ההשתלטות של מחתרת הר־הבית בשנה שעברה.

סלומון, יליד ירושלים, דור שביעי בארץ, הוא בן למישפחה שהיתה מחלוצות יציאת יהודי העיר־העתיקה אל מחוץ לחומות במאה שעברה. כנער הצטרף לאירגון־הצבאי־הלאומי, ואף נעצר פעם בידי מישטרת־המנדט בעוון הדבקת כרוזים של המחתרת על קירות־בתים בירושלים.

הוא שירת בצה"ל ביחידת הנרסה־קרבית־מוצנחת, והגיע לדרגת מפקד־פלוגה. ב־1958 נפצע בקרב עם הצבא הסורי באיזור נהר הבניאס, במהלך פשיטה של צה"ל. הוא נכה, ומסתייע במקל־הליכה.

בתחילת שנות ה־60' הצטרף לתנועת־החרות. ב־1969 נבחר מטעמה למועצת עיריית ירושלים.

דגם בית־המיקדש השני
„להעלאת זבחים, ואולי גם קורבנות"

ב־1979 פרש, ביחד עם סיעת גאולה כהן, מתנועת־החרות והליכוד, ונמנה עם מייסדי תנועת־התחיה, וראשי הסניף הירושלמי שלה.

כנציגה בעיריית ירושלים.

רעיונותיו של גרשון סלומון ותוכניותיו להר־הבית הינן חילוניות, ואינן עולות בקנה־אחד עם התוכניות של הרב אריאל ושאר הרבנים, השואפים להחזיר אליו את הכוהנים והלוויים. סלומון שואף לשכן בהר־הבית את בית־המישפט־העליון, ולהשביע בו את נשיא־המדינה. תפקיד נוסף שהוא מועיד להר־הבית, הוא פתיחת מושב־הכנסת, אחת לארבע שנים. ברחבה הגרולה של הר־הבית חולם סלומון לראות מיסדרים של צה"ל.

סלומון מאשים את ממשלות־הליכוד, שבגין עמד בראשן, בכך שהן לא פתחו את הר־הבית לפני יהודים. לטענתו, הסיבה אינה נעוצה בחשש מלחצים של המעצמות הגדולות, אלא בלחציה של אגודת־ישראל, אשר תפיסתה לגבי בית־המיקדש היא פאסיבית, ולא משיחית־מיליטאנטית.

למרות חילוניותו של סלומון, הוא נוטל חלק בקשר בית־המיקדש. הראייה לכך היא קשריו עם הגוף המכונה „השגרירות הנוצרית הבינלאומית בירושלים", שהוא גוף נוצרי פרוטסטנטי משיחי, שחבריו יושבים במדינות־הדרום של ארצות־הברית. גוף זה מייצג תאגיד של כנסיות, התובעות להקים כנסיה בצל המיקדש השלישי. מאז „חוק ירושלים" מחזיקים נוצרים אלה „שגרירות" בירושלים, המממנת חלק מפעילויות נאמני הר־הבית.

לשיא חסר־תקדים הגיעו נציגי „השגרירות" הנוצרית כאשר מימנו, באמצעות נאמני הר־הבית, חלק מתקציב המערכה המישפטית לזיכוי 45 נאשמי מחתרת הרב אריאל.

גוף פרוטסטנטי אמריקאי מיסתורי, הקשור עם כמה מן הדמויות האפלות בימין הקיצוני בישראל מזרים הון־עתק לישראל למימון קבוצות קיצוניות כאן. אין איש יודע לאן הולכים כספים אלה, שמטרתם המוצהרת היא להביא להקמת הבית השלישי.

● קשר בית המיקדש

מ זיגה מסוכנת זו של להט משיחי־דתי עם מיליטנטיות, העושה כל שביכולתה כדי לסלק מהר־הבית את המוסלמים על מיסגדיהם, במטרה להקים בימינו בית־מיקדש שלישי, עשויה להביא לקרע בלתי־ניתן לאיחוי בין יהודים לערבים בארץ הזאת, ובין ישראל והעולם המוסלמי כולו, מאינדונסיה עד מאריקו ומברית־המועצות עד זאנזיבאר.

קשר בית־המיקדש מתעלם לחלוטין מגורמים מדיניים חיצוניים, ואף מאדישותה של מרבית האוכלוסיה הישראלית. לטעם הדתי שבייסוד בית־מיקדש שלישי, הנראה לרוב הישראלים כבדיחה טפלה. היסודות הדתיים מתעלמים מהחוק והדמוקרטיה בישראל, ומאמינים בדין־תורה בלבד. הם מחזיקים בידיהם כלי־נשק

התוכנית החילונית להר־הבית: לשכן בו את בית־המישפט העליון, להשביע בו את נשיא־המדינה ולפתוח בו את מושב הכנסת

במיסגרת זו החל במאבק נגד מדיניותו הדו־לאומית של ראש־העיריה טדי קולק, מאבק שאליו צירף את הרצון להשיב את „זכויות היהודים בהר־הבית". תחילה ראה בו טדי קולק מיטרד לא־מוזיק. אחרי התקפתו הרצחנית של אלן גודמן על הר־הבית הצהיר קולק, שקבוצות כמו נאמני הר־הבית יוצרות אווירה מתאימה לתקריות שכאלה.

כאשר שב ראש־הממשלה דאז, מנחם בגין, מטקס חתימת הסכמי קאמפ־דייוויד, ועיריית ירושלים ערכה לו קבלת־פנים חגיגית בשערי העיר, הפגין נגדו סלומון, כאשר בידו האחת מיטריה שחורה (רמז לנוויל צ'מברליין, שחתם על הסכם־מינכן) ובידו השנייה שלט שאמר: „בגין = צ'מברליין" מאוחר יותר פרש סלומון מתנועת־התחיה ושב אליה, כמועמדה ואחר־כך צה"ליים, וזוכים בטיפול בכפפות־משי מצד השילטון, העוצם כמעט תמיד עיניים מול מעשיהם.

אנשי מישמר־הגבול ליד כיפת הסלע אחרי השתוללות־הרצח של גודמן (1982)
„בפעם הבאה יהיה זה מיטען אמיתי!"

הפגנה מוסלמית ליד מיסגד אל־אקצה אחרי ההצתה של רוהאן (1969)
„להפוך את עולם האיסלאם ללבה רותחת..."

קשריהם עם גופים אמריקאיים קיצוניים ואמונתם הדתית, הגובלת בחומיניזם יהודי, הופכים אותם לאחד מזרעי־הפורענות המסוכנים ביותר של הניאו־פאשיזם הישראלי.

דן עומר ■

כיוון אחר - צילום

צילום הוא ביטוי אישי, תחביב או מקצוע. חווית יצירה ואמנות. צילום פותח בפניך אפשרויות ביטוי חדשות. צילום הוא כיף לשעות הפנאי או מקצוע לעתיד. צילום זה דרך — כוון אחר.

קמרה אובסקורה, בית הספר לצילום הגדול בישראל, פועל בשלושה מרכזים: תל-אביב, ירושלים וחיפה. במרכזים צוות של 30 מורים מנוסים וציוד מקצועי משוכלל ביותר, כיתות לימוד, מעבדות לפתוח שחור-לבן, מעבדות לפתוח והדפסה בצבע, סטודיו לצילום, גלריה וחנות לצרכי צילום.

תוכנית הלימודים

שיטת הלימוד מאפשרת גמישות בבחירת הקורסים בהתאם לרמתו של התלמיד. ניתן ללמוד בקצב של שעור אחד ועד ארבעה שעורים בשבוע (בוקר, אחה"צ או ערב). לאלו אשר יכולים להקדיש רק ערב או בוקר אחד בשבוע מוצע קורס בסיסי למתחילים למשך ארבעה חודשים, ובהמשך קורסים מתקדמים יותר. לאלו אשר יכולים ללמוד מספר שעורים בשבוע מוצעת מסגרת הלימודים המלאה ובה מספר קורסים הנלמדים במקביל. ביניהם: הנחיה וביקורת עבודות, פיתוח והדפסה, טכנולוגיה של הצילום, צילום מעשי, סטודיו, צבע, תולדות הצילום, ועוד.

שימוש במעבדות

מעבר לשעות הלימוד מחייבת תוכנית הלימודים להשקיע זמן נוסף בצילום ובעבודה במעבדה. לשם כך ניתן לכל הלומדים שימוש חופשי במעבדות בית הספר בליווי עזרה והדרכה.

פעילויות נוספות

הרצאות, ימי עיון, פגישות עם אמנים, סרטים, תערוכות, ועוד.
כל הפעילויות ללא תשלום או בתשלום סמלי בלבד להרחבה והעשרה של תכנית הלימודים והידע הכללי.

סדנאות קיץ

במשך הקיץ (יולי-ספטמבר) מקיים בית הספר מגוון של סדנאות. כל סדנא נמשכת שבוע עד שבועיים ועוסקת בנושא מוגדר, טכני או חזותי: סדנאות לביקורת עבודות עם צלמים אורחים מחו"ל ומהארץ, סדנאות לצילום עתונות; אופנה; הדפסה בצבע; טכניקות מעבדות מיוחדות ועוד.

מרצים אורחים

בית הספר מזמין מחו"ל מידי שנה צלם מרצה אורח להשתלמויות מורים ולסדנאות.
יוני 82 — ארתור פריד — ראש המחלקה לצילום M.F.A Pratt New-York,
אוגוסט 82 — חוליו מיטשל — ראש המחלקה לצילום Cooper Union New-York,
פברואר 82 — רוברט פרנק — מחשובי הצלמים במאה ה-20. והשנה מנחה את תלמידי השנה השלישית פיל פרקיס — ראש המחלקה לצילום B.F.A Pratt New-York וזוכה פרס N.E.A.

פרטים והרשמה

החלה ההרשמה למסגרות הלימודים הבאות:
קורסים בסיסיים א' ו-ב', תחילת הלימודים ינואר/פברואר 84.
סמסטר א' ו-ב' (שנה א') תחילת הלימודים פברואר 84.
סמסטר מיוחד (לבוגרי קורס א') תחילת הלימודים פברואר 84.
שנות הלימודים 84/5 תחילת הלימודים 4.11.84.
סדנאות קיץ 84 (הרשמה החל מ-15.2.84).
בקשה למלגות ניתן להגיש לא יאוחר מ-10.2.84.
פרטים נוספים וטפסי הרשמה ניתן לקבל כל יום בין השעות 10.00-20.00.

קמרה אובסקורה

המרכז ללימודי צילום

תל-אביב: אלנבי 57, טלפון: 298191, 298291-03. ירושלים: בצלאל 6, טלפון: 233502, 223573-02. חיפה: הנביאים 13, טלפון: 662773-04.

ד"ר אברהם ציון עשה עבודת דוקטוראט על נושא הזנות וההחוק. הוא גילה שלושה סוגי חוקים בעולם וממליץ על החוק האנגלי, התומך באי־התערבות מוחלטת בעבודתה של הזונה

ראיינה שרית ישי

„גבר שהולך לזונה אינו רוצה בהתחייבות. הוא משלם כסף, משתחרר, ולא נותן דין־וחשבון"

„אם אצלי בבית תגור זונה ותשמור על דיסקרטיות, לא אתנגד לכך"

„מה שהופך אשה לזונה הוא שהיא מקיימת יחסי־מין עבור תמורה חומרית"

„בחי־הבושת ניתחו עולם תחתון, שעורד סרסורים להשיג בשר טרי, והתפתח סחר בנערות לבנות"

„יש לאמץ את השיטה הקיימת באנגליה, שבה אין להתערב במעשה הזנות עצמו"

„אם זונה עוסקת בביתה בזמת, ואין הדבר מפריע לשכנים, אין צורך להתערב בעבודתה"

„הזנות אינה נתינת להכחדה!"

ד"ר אברהם ציון הוא מרצה לעבירות־מוסר בפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל־אביב ובעל משרד עורכי־דין המטפל בעיקר במשפט האזרחי ציבורי.

באחרונה יצא לאור ספר שכתב בשפה האנגלית ונקרא (בתרגום חופשי) הזנות והחוק. בספר זה ריכז הד"ר ציון את עבודת הדוקטורט שעשה במשך חמש שנים באוניברסיטת קיימברידג' באנגליה. את הספר הוציאה לאור החברה האנגלית פייבר ופייבר.

אברהם ציון למד אצל פרופסור גלאנוויל וויליאמס, שהוא אולי המישפטן מס' 1 בעולם ואחד המומחים הגדולים בעולם למישפט האנגלו־סכסי. כאשר הגיע לקיימברידג' החליט לעשות דוקטורט במישפט פלילי, אך אז גילה הד"ר ציון, כי מישהו אחר בחר בנושא.

באותה תקופה, שנת 1966, התעוררה באנגליה מודעות עצומה לבעיות חברתיות כמו הפלות מלאכותיות, זנות, הומוסכסואליות, רצח מתוך רחמים וכדומה. נושאים אלה נדונו שוב ושוב בעיתונים, ברדיו ובטלוויזיה ואז הציע הפרופסור וויליאמס לאברהם ציון הישראלי, יליד עיראק, לכתוב עבודת־דוקטור בנושא הזנות והחוק.

הד"ר ציון ישב, לדבריו, בסיפריות במשך 18 יום, „עד שיצא עשן לבן", והחליט לעשות את העבודה שנמשכה חמש שנים. במשך השנים חזר ובדק את השיטות המישפטיות לטיפול בבעיית הזנות. הוא גילה, לתדהמתו, כי בסך־הכל קיימות שלוש שיטות לטיפול בבעייה זו: שיטת הרגולציה, המקבלת את הזנות כתופעה חברתית שאין להימנע ממנה, שיטת אי־ההתערבות, והשיטה האוסרנית.

הד"ר ציון קרא עשרות ספרים ועשרות מחקרים, והגיע למסקנה כי הזנות אינה ניתנת להכחדה, שכן היא מהווה צורך הנובע מדחף מיני אצל הגבר, וכי יש לאפשר את הזנות כל עוד אינה מהווה מיטרד.

אין ספק כי בעיית המיקצוע העתיק ביותר בעולם העסיקה, מעסיקה ותעסיק עשרות רבות של חוקרים.

(המשך מעמוד 29)

אך מחקר לא הוכיח בעצם עד היום הזה מה מביא אשה לעסוק בזנות. בדרך מסויימת טוען הד"ר ציון, כי למעשה כל הנשים הן זונות, שכן הן נענות תמורת הנאה חומרית כלשהי – ארוחת־צהריים או כסף – לדחף המיני של הגבר.

התנועה הפמיניסטית לא תאהב את התאוריה הזו, גם אני לא אוהבת אותה. משום־מה מתעלם הד"ר ציון לחלוטין מדחפיה המיניים של האשה. ומן האפשרות שאם אמנם קיימים דחפים מיניים אצל אשה הרי צריכים להיות גם זונות־גברים? ואכן, לא קשה למצוא גברים צעירים המקיימים יחסי־מין עם נשים מבוגרות מהם, תמורת הנאה חומרית – מכונית, כסף או ארוחת־צהרים. הזנות נעשית בכל מיני דרגות ובכל מיני אופנים. מה שחשוב בעבודתו של הד"ר ציון הוא המסקנה כי זונה, כל עוד אינה מהווה מיטרד זכאית להתקיים בכבוד ממיקצועה.

בצדק טוען הד"ר ציון, כי שיטת הפיקוח על הזנות אינה נכונה, קודם כל מכיוון שהיא בלתי־אפשרית, אך בעיקר מפני ששיטה זו, המצריכה רישום, מכתימה את הנרשמת בסטיגמה לכל ימי חייה.

בית־בושת משנות ה־30' בסרט איטלקי
בשבט פרימיטיבי מסויים כל רגע מיני מלווה במתנה

עבודתו של הד"ר הנכבד מרתקת. ועדת בן־עתו המפורסמת הסתמכה לא במעט על עבודה זו. אין ספק כי המסקנות שאליהן הגיע הד"ר ציון חשובות להבנת המיקצוע העתיק ביותר בעולם. שכל הנראה יוסיף להתקיים כל עוד קיימים בני־אדם זכר ונקבה.

■ ■ ■

● כמה שיטות קיימות בחוק ביחס לזנות?

קיימות שלוש שיטות: שיטת הרגולציה המקבלת את הזנות כתוצאה חברתית שאין אפשרות להרחיק או להימנע ממנה, אך יש צורך לטפל בה. שיטה זו קובעת כי כל אשה העוסקת בזנות תירשם במישטרת המוסר, ואז תהיה חייבת לעבוד תחת פיקוח. על־פי שיטה זו כל אשה אחרת שתעבוד בזנות, תעבור על החוק.

● זו נשמעת שיטה טובה מאוד.

לכאורה כן. אך השיטה לא עבדה, למרות שהיתה קיימת למעשה בכל מדינות אירופה, במאה ה־19, והיא מקובלת כיום בגרמניה ובאיזור „האורות האדומים" באמסטרדאם.

● מדוע השיטה לא עבדה?

הפיקוח היה כל־כך חזק, שאף אחת מהזונות לא היתה מוכנה לעבוד תחתיו. הן חוייבו בבדיקות רפואיות פעמיים בשבוע, כאשר הבדיקות נעשו בשיטת הסרט־נע והיו די משפילות. היה בא בודק מטעם מישרד־הבריאות ובודק אחת אחרי השניה. והרי זונה גם היא בן־אדם.

השיטה אסרה עליהן ללכת לכנסיות, לבתי־ספר, לגני־ילדים ולגנים ציבוריים.

● ומה הן עשו כאשר היו צריכות לקחת את הילדים שלהן לבית־הספר או לגן?

אסור היה להן להחזיק ילד. כי החזקת ילד בבית־זונות נחשבת עבירה חמורה מאוד. כתוצאה מכל ההגבלות האלה, היו הזונות נרשמות אמנם, אך כעבור שבוע היו נעלמות והיה ברור שהשיטה אינה יכולה לעבוד. ואז זה חזר חלילה. היו עוצרים אשה שאינה רשומה כשהיא עוסקת בזנות, היו מאשימים אותה ורושמים אותה. הרישום שהיה נעשה בבית־דין מקוצר, ללא כל אפשרות להתנגד לו, היה מכתים אותן בסטיגמה לכל ימי חייהן. הן היו רשומות כזונות גם אם היו מחליטות לפרוש מהמיקצוע. השיטה לא הלכה. אי־אפשר היה להחזיק את הזונות תחת פיקוח. בנוסף לכך התמקדה הזנות בשיטה זו באיזור אחד, כמו למשל באיזור „האורות האדומים" באמסטרדאם.

● מה רע בכך שזנות מתמקדת באזור אחד?

זה רע, כי זה יוצר שני דברים מאוד דומיננטים: קודם כל התפתח סחר בנערות צעירות, כי אין בית־בושת היכול להתקיים על זונות ותיקות או זקנות. כל בית־בושת כזה רצה לחדש את המלאי שלו, כדי שהלקוחות יהיו מרוצים וימשיכו לבוא, וזה נתן עידוד לסרסורים להשיג בשר טרי, ויצר את מה שנקרא WHITE SLAVE TRAFFIC סחר בנערות לבנות. בנוסף התפתח עולם תחתון שקיבל את משאביו מכספי הזנות.

ואז עברו באירופה לשיטת ה־ABOLITION, שהיא שיטת אי־ההתערבות.

בארצות־הברית, לעומת זאת, הנהיגו את השיטה האסורנית, שאסרה לא רק את הזנות, אלא גם את תופעות הלוואי שלה, ובעיקבות זאת חוקקה MANN-ACT. שמשמעותו שאסור לקחת אשה ממדינה אחת ולהעבירה למדינה אחרת למטרות בלתי־מוסריות. חוק זה פירושו כי זוג צעיר שאינו נשוי, המטייל מנברה לטקסס וישן במוטל, עובר על החוק.

„זנות נוצרת בעיקבות העובדה שלגבר יש דחף מיני, ולא לכל גבר יש האפשרות לספק את הדחף המיני שלו אלא אצל זונה"

● את החוק הזה הסעילו במדינות הדרום בעיקר כלפי היפים.

בדיוק. הפעילו את החוק מתי שרצו. במדינת ניו־יורק, למשל, הניאוף הוא עברה על החוק, ומתוך 10 מיליון תושבים נעצרים 100 עד 150 תושבים על ניאוף. כלומר אם אתה רוצה לנקום במישהו, אתה פשוט מלשין למישטרה כי הוא או היא נואפים, ואז הם עוברים על החוק ונותנים על כך את הדין.

● למה מתכוון החוק הניו־יורקי בשהוא אומר ניאוף?

למגע מיני שלא במיסגרת הנישואין.

● מה ההבדל, אם כך, בין ניאוף ובין מה שמכונה ADULTERY?

זה כאשר אחד מבני־הזוג נשוי.

● מה קובעת השיטה האסורנית?

שהזנות אסורה.

השיטה של הבילוש אחר הזנות היא בלתי־מוסרית כשלעצמה.

● מדוע?

מפני שכדי לבלוש אחרי הזונה ולגלות את העבירה, מתחפש השוטר כלקוח, בא לזונה, גומר איתה על מחיר, עולה לחדרה, מקיים איתה יחסי־מין ומשלם את הכסף. ואז פורצים שוטרים אחרים לחדר ואותו שוטר מעיד כי קיים מגע מיני עם הזונה ושילם כסף. אז מעמידים את הזונה לדין על עצם מעשה הזנות. שלא לדבר על כך, שכל אדם שקשור, אפילו באופן עקיף, למעשה הזנות, עובר עבירה וזה כולל את נהג־המונית, את השוער במלון או את הלקוח עצמו. השיטה הזו, שמטרתה להכחיד את הזנות, לא פתרה כידוע את בעיית הזנות. מי שמחפש זונה, יכול למצוא אותה בנקל.

■ ■ ■

● מהי שיטת אי־ההתערבות ב־זנות?

מה שעומד בבסיס השיטה הוא, כי אנו כחברה, לא מתעניינים בזנות עצמה, אלא מטפלים

„בעיקבות חוק־העונשין תשל"ז מעדיפות הזונות לעבוד בחצרות ובתל־ברוך, כי שם תקבלנה, אם תעצרנה, מקסימום חצי שנה, בעוד שאם תעבודנה בחוך בית, תקבלנה חמש שנים, והעבירה תיחשב לפשע הרבה יותר חמור"

בתופעות הלוואי השליליות שלה. חברה לא פוגעת במגע המיני תמורת כסף, כתנאי שאינו נעשה במקומות ציבוריים.

● גם בית־בושת אסור על־פי ה־שיטה הזו. מדוע?

מכיוון שבית־בושת מהווה מיטרד.

● למה קורא החוק בית־בושת?

למקום שבו שתי נשים, או יותר, עוסקות בזנות.

● ומה מעמדו של מקום שבו עוסקת רק אשה אחת בזנות?

אם אשה לבדה עוסקת בזנות, אפילו נמצאות בבית נשים אחרות שאינן עוסקות בזנות, לא תיחשב האשה כמחזיקת בית־בושת. שיטה זו, אגב, הועתקה לארץ בפקודת החוק הפלילי המנדטורי 1936, והיתה מקובלת אצלנו ע שנת 1977, שאז חוקק חוק העונשין.

● ביצד שינה חוק העונשין 1977 את החוק הפלילי המנדטורי 1936?

בשנת 1962 הציע ח"כ בשם רפלקס ניר, אביה של השופטת חנה אבן־אור, להכניד בעונשם של הסרסורים באופן משמעותי. תוך כדי כך שהצעתו נכנסה לוועדת חוקה־חוק־ומישפט, החלה רביזייה בנושא הזנות, ואז נחקק מה שקוראים: תיקון דיני עונשין, עבירות זנות תשכ"ב 1962.

בחוק זה נקבעה בסעיף 5 ההוראה הבאה: „מי שמחזיק מקום לשם עיסוק בזנות דינו חמש שנות מאסר."

● ומה קרה לאותו סעיף בחוק הפלילי 1936, שאמר כי אשה העוסקת בזנות לבדה בביתה אינה בבחינת מחזיקת בית־בושת?

ההוראה בסעיף חמש ביטלה, למעשה, את הסעיף שנגע לבתי־בושת בפקודת החוק הפלילי. הסעיף הועתק לחוק עונשין תשל"ז 1977 והוא הסעיף המחייב היום. ואז הסתבר שבלי משים ושלא במתכוון, פגעו כאן בעצם זכותה של הזונה לעסוק בזנות.

כמה שנים אחרי שהחוק נכנס לתוקפו, הובאה לדין אשה בטענה כי החזיקה מקום לשם עיסוק בזנות, ואז ניתן פסק־דין תורג'מן המפורסם. בדין ישבו חמישה שופטים ופסק־הדין השתרע על עשרות עמודים ובעיקבותיו הורשעה אותה זונה באחזקת מקום לשם עיסוק בזנות ונדונה למאסר, למרות שטענה כי עבדה בבית לבדה.

„אשה, שכל יום אוכלת ארוחת צהריים עם גבר ומקיימת איתו אחר־כך יחסי־מין תמורת ארוחת־צהריים, היא זונה"

אז למד בית־המישפט לדעת, שהשיטה שהיתה קיימת עד לאותו זמן, השתנתה, לא במתכוון, משיטת אי־ההתערבות לשיטה האוסרנית הקיימת בארצות־הברית. באחד המיקרים אמר השופט זוסמן, שישב כשופט בדין, שהוא במיקרה שוחח עם חברי־הכנסת שחוקקו את החוק ושאל אותם אם היתה להם כוונה להעניש את הזונה העוסקת בעבודתה בביתה שלה, בעונש כה חמור. הסתבר לו שחברי־הכנסת לא חשבו על כך כלל.

● מדוע, אם כך, אין איש טורח לתקן את המעוות?

אף אחד לא טורח וזו עובדה. מה שיוצא מזה הוא שזונות מעדיפות לעבוד בחצרות ובתל־ברוך מכיוון שמקסימום העונש שתקבלנה אם תעצרנה במקומות אלה, הוא חצי שנה והן תישפטנה בבית־מישפט שלום. בעוד שאם תעצרנה כשהן עובדות בבית, העונש שתקבלנה הוא עד חמש שנים, כשהסמכות השיפוטית הרבה יותר חמורה — בית־מישפט מחוזי.

התוצאה הישירה היא שהזונות מעדיפות לעבוד ברחוב לעיני העוברים והשבים.

● האם במיסגרת עבודת הדוקטורט שלך הצלחת להגדיר מי היא בעצם זונה?

מסתבר כי אין הגדרה ממצה למעשה זנות או לזונה. האם אשה בתולה יכולה להיות זונה? מסתבר שכן. הדבר הובא לפני הכרה בבית־מישפט אנגלי ב־1918, כאשר נטען לגבי נערה בת 14, שעסקה בזנות. פסק־הדין נקרא „המלך נגד מונק". אם־הילדה טענה כי הילדה לא זונה, והביאה פתק מהרופא, כי הילדה בתולה. בית־המישפט קבע כי זנות יכולה להיות גם שלא כדרכה של אשה — דרך פי־הטבעת או הפה — כל זמן שהמעשה נעשה בשכר.

אחר־כך היתה בעייה עם מסו"סטיות. האם מסו"סטית, שתפקידה לאונן גברים היא זונה? בית־המישפט האנגלי קבע שכן, ואדם המחזיק מכון להרפייה, הוא בחזקת מחזיק בית־בושת. שני פיסקי־הדין האלה הועתקו ארצה, וניתנו פה באותה רוח.

● האם בעבודתך אתה מציע סתרונות לבעיית החוק והזנות?

אני מציע לאמץ את השיטה הקיימת באנגליה, בה לא מתערבים במעשה הזנות עצמו, אלא פוגעים בתופעות הלוואי.

● מדוע החברה מזקיעה את הזנות ולא מקבלת אותה כתופעה חברתית?

התרבות היא שלא מאפשרת לנו לקבל את הזנות כתופעה חברתית מקובלת. חונכנו על בסיס הדת המונותיאיסטית, שבה הזנות אסורה. ברת היהודית מותר לעסוק בזנות רק לקדשה זרה. הנצרות העתיקה את התרבות מאתנו וגם אצלם הזנות היא בחזקת רע הכרחי.

העובדה שאנו נרתעים וסולדים מהזנות, היא תולדה של תרבות יהודית מונותיאיסטית. נסי להוציא מהתמונה את העניין המוסרי, ואז מסתבר לך כי הזנות היא שום דבר בעצם. עקב כך נוצר

פרוצה בכביש

„אף זונה אחת לא הסכימה לפיקוח שחייב בדיקה רפואית!"

רע נוסף, שהוא מאוד קשור לרע הראשון והוא המיטרד.

הזונות גורמת מיטרד כפול ומכופל, כי היא

„גברים בעלי סטיות מיניות אינם יכולים לבוא אל האשה שלהם ולקיים איתה את הסטיה. אז הם הולכים לזונה, ואחר־כך שוכחים מה שהיה"

זונות. אם אני גר בבית משותף ובדירה לידי יש קליניקה של רופא ואנשים זרים עולים ויורדים במשך כל היום זה מיטרד, אבל לא נורא. אבל אם בדירה לידי היתה זונה מקבלת את לקוחותיה, היה המיטרד כפול ומכופל, והעוצמה היתה בחזקת כפל בריבוע רק מפני שמדובר בזונות.

● אם כך, אתה מציע שזונות תעבודנה בבתים?

בתנאי שאינן מפריעות לאחרים.

● מדוע שלא תרוכזנה באזור אחד?

בשום פנים ואופן לא. זה יגרום לסחר בנשים, לסמים ולסרסורים.

● היית מוכן שאצלך בבית תגור זונה ותקבל בו את לקוחותיה?

בתנאי שהיא תנהל את ענייניה בדיסקרטיות. אז לא אתנגד, אבל אם תעשה את עבודתה בצורה שאינה דיסקרטית, זה יפריע.

פרוצה בכביש חיפה

„הזונות מותרת רק לקדשה זרה!"

● למה אתה מתכוון בצורה דיסקרטית?

שלקוחותיה לא ירכסו את מיכנסיהם בחדר־המדרגות ולא ישליכו אמצעי מניעה לחצר, כי אז זה ישפיע לרעה על ילדיי.

■ ■ ■

● האם ניתן להבחיד את הזונות?

זונות אינה ניתנת להכחדה. זה בלתי־אפשרי.

● למי אתה קורא זונה?

גם אשה שאוכלת בכל יום ארוחת־צהריים עם גבר אחר ואחר־כך מקיימת איתו יחסי־מין, תמורת הארוחה, היא זונה. אם אשה הופכת את זה לדבר קבוע, היא בוודאי זונה.

● לפי התיאוריה הזו, כאשר אתה רואה אשה וגבר אוכלים ביחד צהריים, אתה יכול מראש לחשוד באשה שהיא זונה.

את זה לא אמרתי. כוונתי היא שאם האשה מקיימת יחסי־מין תמורת ארוחת־הצהריים, היא זונה. אין הבדל, לדעתי, גם בין אשה מוחזקת ובין זונה. אשה מוחזקת היא סוג של זונה. מכיוון שאם היא מקיימת יחסי־מין עם גבר, עבור תמורה חומרית, זה מה שהופך אותה לזונה לכל דיכפין.

● מה גורם לך להאמין בוודאות שכזו, שהזונות אינה ניתנת להכחדה? הרי אנו חיים בעידן מתירני שבו כמעט הכל מקיימים יחסי־מין גם ללא חופה וקידושין.

ברקתי את הבעייה גם אצל בעלי־חיים. רציתי לבדוק אם זה עניין ביולוגי. קראתי עשרות ספרים אנתרופולוגיים והסתבר לי, כי זונות קיימת בחברות הפרימיטיביות ביותר. באיים הטרוב־ריאנדים שבדרום־מיזרח אסיה התגורר חוקר בשם ברוניסלב מלינובסקי. מהמחקר שלו הסתבר כי הזונות קיימת בשבטים הפרימיטיביים. כיצד? יחסי־מין מתפתחים שם מגיל 12—13 וכל מגע מיני מלווה בכך שהזכר מציע לנקבה מתנה. אם לא הביא לה מתנה, לא זכה במגע מיני.

● שוב אתה מנסה להוכיח כי כל הנשים זונות, אך האם לא היה זה הזכר שהציע מראש מתנה לנקבה?

ברור כי זה התפתח מפני שלגבר היתה דרישה מינית, אך עובדה היא כי הנקבה דרשה מתנה.

● מפני שלא רצתה ביחסי־מין?

אצל גבר קיים לחץ מיני. אצל האשה אין לחץ, אבל היא נהנית מיחסי־מין. כך התפתח המינהג.

■ ■ ■

● האם חקרת גם אצל בעלי־חיים?

חוקר בשם אולי צוקרמן ערך מחקר אצל פילים ושימפנזים. הסתבר כי אצל שימפנזים, הזכר זוכה במגע־מיני תמורת הגנה ומזון שהוא מספק לנקבה. הוא לא יתן לאף אחד להתקרב אליה, ואם יתקרב הוא יהרוג אותו.

● זה לא מלמד על זונות אצל שימפנזים. זה מלמד על יחסים של קביעות כמו בין בעל ואשה.

לא מדובר פה על רמה אינטלקטואלית של בני־אדם. נסי לחשוב על הזונות בצורה מופשטת. אם לא מדובר בתשלום כסף, או מה זו זונות? מתן הנאה מינית תמורת הנאה חומרית.

● מה קורה אצל הפילים?

דבר דומה מאוד. צוקרמן מצא כי פיל חזק אוסף לעצמו שמונה נקבות בערך, והן שלו. אף אחד לא יכול להתחלק בהן. הוא דואג להן שומר עליהן. הן מעניקות לו הנאה מינית והוא דורש מהן נאמנות. כשפיל נחלש, בא פיל חזק יותר, גובר עליו ולוקח לעצמו את הנקבות.

● מהו מקור הזונות?

הזונות נוצרה בגלל הדחף המיני של הגבר. בחברה מתורבתת כמו שלנו אין אפשרות לכל גבר לספק את הדחף המיני שלו אצל נשים באותו מעמד שלו. יש כאלה הסובלים מסטיה מינית, יש כאלה הנמצאים בנסיעות, ישנם חיילים המשרתים במדינה זרה ואין להם אפשרות ליצור יחסים של קביעות עם אשה אחת, וישנם מלחים, וכך נוצרת דרישה לזונות. ברגע שקיימת דרישה, קיים גם היצע. וזהו השוק הרגיל של היצע וביקוש.

● האם המתירנות לא הפחיתה את הדרישה לזונות?

לא. מפני שאדם לא יכול לבוא לאשתו ולהגיד לה — יש לי סטיה מינית. הוא הולך לזונה, משלם כסף, מספק את צרכיו ושוכח. זונה גם עולה פחות מאשה. לא צריך להוציא אותה לארוחת־ערב, לא צריך לבנות סיפור שלם סביב הבילוי.

● גברים נורמליים, החיים בחברה מתירנית, שבה מותר קיום יחסי־מין אקראיים, הולכים לזונות?

בוודאי. הרי אצל זונה אין בעיות. אתה משלם כסף ומקבל תמורה. אתה הולך לזונה, גומר את העסק, משתחרר ולא צריך לתת דין־וחשבון ולסבך עניינים. מובן שיש זונות ברמות שונות בהתאם לרבדי החברה. יש זונות ברמה אינטלק־טואלית גבוהה ויש זונות־רחוב. אדם יכול לבחור לו זונה בהתאם למעמדו החברתי.

„אצל פילים זוכה הזכר במגע מיני תמורת הגנה ומזון שהוא נותן לנקבה. פיל חזק אוסף נקבות, הן שלו, אף אחד לא יכול לגעת בהן. רק כשהוא נחלש, גובר עליו פיל צעיר יותר ולוקח את הנקבות לעצמו"

באנגליה פגשתי במועדון אקסקלוסיבי, זונה נוסעת, שתפקידה לנסוע עם אנשי־עסקים. איש־עסקים צריך לחתום על חוזה במאלטה, הוא לוקח איתו זונה, היא בדרך־כלל יפה מאוד, אינטליגנטית מאוד, ברמה אינטלקטואלית גבוהה מאוד. היא משמשת לו גם כבת־לוויה וגם מספקת את צרכיו המיניים.

קיים גם המונח „אסקורט־גירלס", בנות לוויה לערב אחד בלבד, שתפקידן הוא ללכת עם הלקוח לארוחת־ערב, לתיאטרון, לבילוי וגם לספק את צרכיו המיניים.

הווי

לאן?

ב ירושלים הציעה חנות, המדפיסה איורים צבעוניים על חולצות־טריקו, מיבחר חיות להדפסה, שכלל אריות, נמרים, בנות־יענה, פרפרים, צבים, צפרדעים וגם פנתר ורוד, היושב על טנק מרכבה נושא דגל ישראל והצועק קדימה!

★★★

כלב מי שמסתפר

ב רמת־גן קבע ספר־כלבים כי מחיר תספורת כלב (הכוללת גם אבמטיה, ייבוש, סידור־ציפורניים וניקוי־שיניים) הוא 1500 שקל לכלב קטן; 1700 שקל לכלב פודל, 2200 שקל לכלב אפגאני ו־3000 שקל לכלב סאן־ברנארד.

★★★

שלם־היחידה

ב ירושלים אספה סטודנטית חייל שחיכה לטרמפ, גילתה, אחרי שהורידה אותו ביעדו, כי נטל עימו את ארנקה, שהכיל 4000 שקלים; את רשיון־הנהיגה שלה; את תעודת־הזהות שלה; את תעודת־הסטודנט שלה וגם את מחשב־הכיס שלה.

★★★

במקום

ב תל־אביב התלוננה אשה, בעת שהגישה תביעה לגירושין מבעלה, שהוא לא רק מתעלל בה, מאיים עליה ומתקיף אותה, אלא שגם, החל מהחודש השלישי לנישואיהם, הוא משכיב דרך קבע את כלבו ביניהם, במיטה, ונרדם כשהוא מחבק את הכלב.

★★★

הסנדלר הולך יחף

ב עפולה ניתחו מארגני הסוסיאדה את מוצאם של המשתתפים במירוצי־הסוסים הערביים של חג־הסוכות שעבר, וגילו כי 52 מן המשתתפים היו חברי קיבוצים: 24 — בני עיר; 19 — יוצאי מושבים ו־16 — ערבים.

★★★

סוביניון בציר 141

ב מריש גילו ארכיאולוגים שחפרו במקום, ואשר זיהו אותו עם הישוב הגלילי מרות מתקופת החשמונאים, בית־כנסת, שמשקופו עוטר כמנורת שבעת־הקנים, ביצורים, מיקוודטהרה, אמת־מים וגת לדריכת ענבי־יין, אשר היתה מוקפת עמודים שהוצבו בגומות חצובות, כדי לאפשר את סגירת הגת ולהבטיח בכך את טהרת היין המיוצר.

★★★

חבל על כל לילה

ב חיפה דחה בית־דין רבני בקשת אשה נוצרייה בת 34 לגיור, כדי שתינשא כדת וכדין ליהודי בן 77, לו היא נשואה מזה שבע שנים בנישואין אזרחיים, וזה מאחר שהאשה הודתה שהיא מקיימת חיי־אישות עם הגבר, למרות האיסור הרבני שהורה לגבר „לקיים את עקרון היהדות, לפיו אסורים חיי־אישות עם נוכרייה."

★★★

מיבצע של־ג לבן

ב טבריה אישר הצפר הראשי של רשות שמורות הטבע, כי שעה שבחורף 1981 ניצפו ברחום־הכינרת שני ברבורים בלבד, שבאו לחרוף לתקופת־מה מאירופה הקרה, ניצפו בחורף 1982 13 ברבורים ובחורף הנוכחי ניצפו, עד כה, כבר 20. הוא הביע את דעתו כי ריכוי הברבורים נובע מתחושת־הביטחון ומתנאי־המזון שיש לברבורים בצפון הארץ.

★★★

טוהר מידות

ב בני־ברק, כאשר נודע לראש־העיר כי המיקוואות בעיר עלולים להיות מושבתים מכיוון שהעיריה לא שילמה את חובותיה לספקי־הסולר, שבו מחממים את המיקוואות, הוא כתב צ'ק אישי על חצי מיליון שקל, לפירעון החוב, הודיע כי הכסף הוא הלוואה לעיריה, שתשיב לו אותו לכש„ירחיב."

צל"ש

ניכור הסתדרותי

● לעורך־החדשות ולכתב **רפיק חלבי**, על הדיוקן הטלוויזיוני של המישנה־למזכ"ל ההסתדרות, **ישראל קיסר**, ששודר במיסגרת המישדר במבט שני. הסרט של חלבי שירטט את דיוקנו חסר־הכריזמה של קיסר כמות שהוא, ובמקביל הביא תמונת־מצב מהמתרחש בהס־ תדרות, ובעיקר הניכור התהומי שבין פועלים חברי־הסתדרות ובין העסקונה של הוועד־הפועל. הדמויות האותנטיות של פועלים, המשתכרים בגבול משכורות המינימום, ומנהיג סוורי אשדוד לשעבר, **יהושע פריץ**, חשפו את מתח

מגיש עזרן
במקום חלבי?

האבסורדים שבו פועלת ההסתדרות. שיא־ האבסורדים הושג בביקורו של המישנה למזכ"ל במיפעל חרסה, שהוא בבעלות חברת העובדים. ביקור שנראה כביקור ראש מועצת־מנהלים של מיפעל, ולאו דווקא של מנהיג־פועלים.

חלבי הוכיח בסירטו שאינו רק כתב מעולה לענייני השטחים־הכבושים, אלה אישיות טלוויי־ זיונית יוצרת, אף שמוטב היה לו לוותר על כמה פעלולים אמנותיים־כביכול שהיו מיותרים לגמרי.

גנבים ביום

● למפיק מישדר־הצרכנות של הרדיו, **יורם אלפרט**, על יום־המישדרים המרתק שנערך ברשת ב' שעבר, שהתמקד במיכלול נושאי הצרכנות בישראל. מישדר זה היה מעין מהדורה בעלת עוצמה כפולה ומכופלת למישדרי כולבוטק. הוא התפזר על עשרות ראיונות ומוקדי־שידור במרכזי־קניות ומיפעלים, הוליך את המאזינים לתדהמה רדיופונית. שמסקנתה העיקרית היא שהנגבים בישראל אינם פועלים בחשכת הליל, אלא לאור־היום, ושהגניבות — פערי־התיווך המקובלים — מגיעים לכדי מאות אחוזים, ואיש אינו פוצה פה, בעיקר המחלקות המופקדות על הפקעת־המחירים במישרד התמ"ת.

מאחרי המירקע

המסלול של עזרן

התחזית של מדור זה מלפני חודשיים ימים, בדבר מסלול קידומו של כתב מבט, **חנן עזרן**, לעמדת עורך, הולכת ומתגשמת בימים אלה. אמנם, עזרן טרם עבר קורס־עורכים של רשות־ השידור, אך פרט זה אינו מפריע לממונים עליו לקדמו לעמדה זו.

יריעה שהסתננה לעיתונות הביאה את עורך־המישנה של מבט, **רפיק חלבי**, להתפרצות מילולית במיסדרון חטיבת־החדשות של הטלוויזיה. חלבי התפרץ לעבר עורך מבט **מיכאל קרפין**, בשאלה: „אני צריך לקרוא על דבר כזה בעיתון?"

הסיבה להתפרצותו של חלבי טמונה בכוונה שעזרן יחליפו בתפקיד עורך־המישנה של מבט.

קרפין, שהביא את חלבי לתפקיד עורך־ המישנה עם כניסתו לתקופת־ניסיון כעורך מבט, הגיע באחרונה לסירדה בלתי־חזלה של עימותים עם חלבי על רקע חדשות־מיקצועי. בהדרגה הפכו עימותים אלה לסירדה בלתי־פוסקת של עקיצות הדדיות בין השנים. העקיצות הביאו בסופו של דבר לתהליך ההדחה־הלוחשת של חלבי מתפקידו כעורך־המישנה.

גניזה נוסח סער

מזה כמה שבועות מסעיר את חטיבת־החדשות של הטלוויזיה סיפור גניבת נורת־פנס ממכונית־ שרות של הטלוויזיה. גניבת הכתב־הגנב הוכחה באמצעות עדות־ראייה. תלונה על־כך הוגשה לידי מנהל־הטלוויזיה, **טוביה סער**, שכפה על אותו כתב לרכוש נורה חדשה למכונית.

מתוך מניעים לא־מוסברים כלפי חוץ, גנז מנהל־הטלוויזיה את התלונה במגירתו, ולא העבירה לדרג האחראי עליו: מנכ"ל רשות־ השידור, **יוסף** („טומי") **לפיד**.

כאשר נשאל המנכ"ל על כך, התחמק: „העניין לא הגיע לשולחני. איני יודע במה מדובר."

הקרב האחרון של פאפו

את שלושת החודשים האחרונים שלו

חברי־ועד פאפו
פרידה מהזוג המוזר?

במוסדות הנבחרים של רשות השידור ובוועד־ המנהל שלה פתח **אהרון פאפו** בישיבת הוועד־המנהל במיתקפה רבתי.

אחרי שהציע עצמו כמועמד למישרת המנחה בתוכנית מה שבא, גינה פאפו את הקרנת קטע מהסרט הקרב על אלג'יר, שהוקרן במיסגרת התוכנית שעה טובה. פאפו הגדיר הקרנה זו כ„שטיפת־מוח פוליטית", וכן את הראיון שניהל מנחה־התוכנית, **מאיר שליו**, עם קצין־בדימוס של לגיון־הזרים הצרפתי, כניסיון לעריכת הקבלה בין צה"ל ו„הצבא הקולוניאליסטי הצרפתי".

את מסורת „הזוג המוזר" של הוועד־המנהל הפרה שותפתו של פאפו למאבק בוועד־המנהל, **אהובה מרון**, שצידדה בנושאיו ובמרואיניו של מאיר שליו, ואף הוסיפה כי „אין צורך לחשוש מחוש־הומור בתוכניות בידור."

את מקומה של מרון, כבן־זוג לעמדותיו של פאפו, מילא יו"ר־הרשות, הפרופסור **ראובן ירון**, שתמך בדעתו של פאפו על הסרט ועל הראיון עם הקצין.

להערכת עובדים בכירים בטלוויזיה, עשוי פאפו בחודשיים־חצי, שנותרו לו בתפקידו, לתקוף כל מופע־מלל במירקע. לראייה מביאים את התגברותו העקשנית לכניסתו של **ירון לונדון** כמנחה למישדר מה שבא, והתנכלויות שהוא מתנכל למנהל חטיבת־התוכניות של הטלוויזיה, **צבי** („צביקה") **שפירא**.

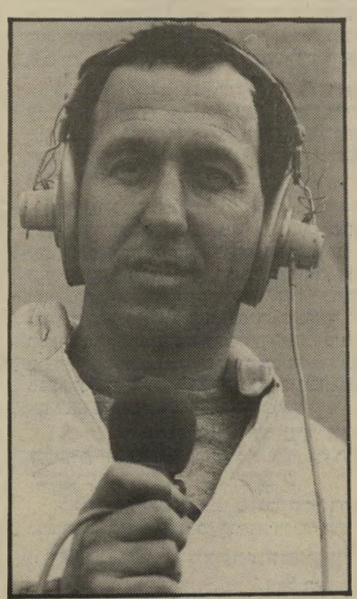
אבל חודשיים וחצי זה לא הרבה זמן.

„הכלכלה הנכונה" של רשות־השידור

ברשות־השידור קיים מחירון לביצוע עבודות שונות בידי פרי־לאנסרים (עובדים עצמאיים). חלק מהעובדים העצמאיים מאוגדים באירגונים מיקצועיים, המנהלים עם רשות־השידור מערכות של משא־ומתן על קביעת שכר־העבודה.

עם קבוצות אלה נימנים הבימאים, הצלמים, המקליטים, הנגנים (המצויים מזה כמה חודשים בסיכסוך־עבודה עם הנהלת הרשות).

קבוצה אחת החסרה אירגון מיקצועי היא הגרולה מכולם: קבוצת המשתתפים בתוכניות

שדרן גזית
הוא או ארז טל?

הטלוויזיה והרדיו. בקבוצה זו מצויים כותבי־ טכסטים, בעלי־פינות, תחקירנים, מחברים ברמות שונות.

התוצאה לאי־קיומו של איגוד מיקצועי של כותבים ומשתתפים הביא לכך שאלה הפכו לקורבנות הישירים של מדיניות „הכלכלה הנכונה", נוסח רשות־השידור. סעיפי הכותבים והמשתתפים ברדיו ובטלוויזיה, במחירון רשות־ השידור, עברו בשנתיים האחרונות שחיקה, שהביאה לפיחות ריאלי של קרוב למחצית השכר.

אם רשות־השידור יכולה להתקיים בלא נגנים (כפי שהטלוויזיה מתקיימת מזה זמן מה), ספק אם היא תוכל להתפקד בלא כותבי־הטכסטים, בעלי־ פינות, תחקירנים ושאר מחברים.

הסכומים המשולמים בידי רשות־השידור הם מגוחכים, ונוסף על כך יש המתנה של כחודשיים בין ביצוע העבודה וקבלת שכרה.

מאחרי המיקרופון

הקרב על שעה 3

קרב רדיופוני סמוי מתנהל מדי יום ביומו, חמישה ימים בשבוע, בין תחנות קול ישראל וגלי־צה"ל.

הקרב מתנהל בין השעה 3 עד לשעה 4 אחה"צ.

מצד אחד של המיתרס, ברשת ב' של קול ישראל, מצוייה תוכניתו של **גבי גזית** יש עניין, שהיכתה במהלך השנה החולפת את התוכנית המקבילה בגלי צה"ל, התוכנית בין 2 ל־4. זו תוכנית מרתקת הנחשבת באחרונה כ„אופוזיציה רדיופונית" למתרחש במדינה ובשילטון.

אלא, שמול תוכנית זו הציב מפקד גלי צה"ל, **רון בן־ישי**, שדר אלמוני ולא ידוע, בשם **ארז טל**, עם תוכנית תחת הכותרת מה יש? תוכנית זו מביאה בסיגנון „זרוק" של דיסק־ג'וקי צעיר הברקות פוליטיות ובדיחות (למשל, ביום שבו החזיר השר מרדכי ציפורי את הוולבו שלו, החזיר שר פיקטיבי במה יש בית־מלון שקיבל מהממשלה לימים שבהם הוא אינו לן בביתו.)

אין ספק, שהתחרות הנערכת בין 3 ל־4 משפרת את איכות השידורים בשתי התחנות.

פסקול

ברית־מילה בלונדון

תעלומת חזרתו של **אלכס גילעדי**, שהפך בינתיים סגן נשיא חברת אן־בי־סי, לעבודתו בטלוויזיה הישראלית טרם נפתרה. גילעדי, שהנהלת רשות־השידור תבעה ממנו להתייצב בעבודתו בבניין הטלוויזיה ב־1 בינואר, טרם שב ארצה ●● התוכנית שחק אותה בהנחיית הבדרן **דודו טופז** יורדת שוב מעל המירקע. את מקומה של התוכנית תמלאנה, במשך שבועיים, הבובות של החבובות. בשבוע השלישי תמולא מישבצת זו בסידרת־המשך של קרובים. קרובים ●● את הסידרה בת 18 הפרקים רווחות מילחמה, העומדת להסתיים בעוד כשבועיים, עומדת לתפוס הסידרה מצדה ●● עריכת השבוע – יומן אירועים ביום השישי האחרון, בידי הכתב הוותיק **אורי גולדשטיין**, אין פירושה החלפת העורך הקבוע של היומן, **מיכה לימור**. לימור יצא לכמה ימים ללונדון. הסיבה: הוא הבטיח לכתב־הצבאי לשעבר של הטלוויזיה, **דן סממה**, המשמש כשליח המגבית היהודית בלונדון, להגיע אליו לברית־המילה של בנו, לכשייוולד. לסממה נולדה בת, ולמרות זאת קיים לימור את הבטחתו.

„כאשר חרות הופך להפקרות..."

לפני שבועיים הוטל ברשות־השידור חזר סניטי של המנכ"ל. תוכנו מדבר בעד עצמו. הנה בלשונו:

רשות השידור — ירושלים, י"ג בסבת תשמ"ד, 19 בצדמבר 1983.
המנהל הכללי
אל: עובדי הרשות

בזמן האחרון רבו המיקרים שבהם נתנו עובדי רשות־השידור ראיונות, פירסמו רשימות, או השתתפו במופעים פומביים, שלא לפי הסדר הטוב, הנוהל והחוק.

היו עובדים שניצלו מידע, שצברו בזכות עבודתם ברשות־השידור, ומכרו אותו לגורמים פרטיים. הם פירסמו אינפורמציה וחיוו דיעה בנושאים שבתחום טיפולם ברשות, ובכך נתנו לגורם־חוץ שירות על־חשבון רשות השידור.

היו עובדים שהופיעו בתור מנחים או משתתפים במופעים מיפלגתיים או פוליטיים, או, להבדיל, במופעים שרמתם או אופיים אינם לפי כבוד המוסד שהם נמנים עם עובדיו.

בכמה ראיונות, רשימות ומופעים, מתחו עובדי הרשות ביקורת על הממונים עליהם ועל מוסדות הרשות, ובמישור אחר, על הממשלה, מדיניותה ומעשיה. דברים אלה לא זו בלבד שנוגדים את הסדר הטוב, אלא גם את חוק־המדינה בנדון, החל גם על עובדי הרשות.

אני חייב להתרות ולהזהיר, כי הדבר לא יוכל להימשך, וכי מנוי וגמור עם הנהלת רשות־השידור לדאוג לכך שהעובדים יכבדו את החוק והנוהל.

מיכתבי זה בא, איפוא, להדגיש ולהבהיר, אף בלי קשר עם שאלת העבודות הפרטיות, כי רשות השידור תנקוט אמצעי משמעת נגד עובד אשר:

(א) מפרסם, או גורם לפירסום דבר בנושא הקשור לתחום עבודתו ברשות, אלא אם קיבל אישור מראש מהמנכ"ל, באמצעות דיוברת הרשות.

(ב) מופיע בתור מנחה או משתתף במופע ציבורי הנושא אופי מיפלגתי או פוליטי, או שנוטל חלק במופע שרמתו או אופיו עלול שלא להיות לפי כבודה של הרשות.

(ג) מתח ביקורת פומבית, בכתב או בעל־פה, על הנחלת רשות־השידור או המוסדות הציבוריים שלה, ובמישור אחר, על הממשלה, מדיניותה ומעשיה. (נראה לי, כי חבר־ועד המבטא בפומבי עמדה לגיטימית של הוועד. בסיגנון שבולנו מחוייבים בו, לא יבוא במיסגרת איסור זה).

אני מקווה שיבינו העובדים את מאמצי ההנהלה לשמור על מיסגרות המכבדות את רשות־השידור, על כל עובדיה. כאשר חירות הופכת להפקרות, הדבר פוגע, לבסוף, לא רק בשמו הטוב של המוסד ובאמינותו, אלא גם בכל אחד מאיתנו.

חתום: יוסף לפיד.

תוכניות מועדפות

יום רביעי
11.1

● **מדע: מחשבים (6.45 — מדבר ערבית).** במיסגרת התוכנית חידושים והמצאות יוצא סיפורה של מהפכה חדשה בעולם המחשבים: מחשבים מהדור החמישי, המשר כללים יותר מכל המחשבים שידענו, ובעת ובעונה אחת פשוטים בהרבה לתיכנות ולהפ עלה.

● **בידור: עוד להיט (8.02 — מזמר באנגלית).** בתוכנית מיבחר להיטים לועזיים וסירטי וידיאו, כניצוע להקות האבנים המתגלגלות ויורית'מיסס.

רווקים. כל אחד משלושת הגברים מנסה לכבוש את ליבה. הזוכה בה הוא נור. אלא שמחלת השחפת שבה לקה מעיבה על האושר.

● **סרט קולנוע: התנה גות בלתי־הוקמת (10.15 — מדבר אנגלית).** עלילתו של הסרט מתרחשת בהודו, בשנת 1870.

שבת
14.1

● **סידרה קומית: שלו שה בדירה אחת (8.30 — מדבר אנגלית).** בפרק על ג'אנט אפשר לסמוך נשארת ג'אנט בבית כדי לחכות לטכנאי

ליזי וסינאטרה: התקפה על המלכה
יום רביעי, שעה 10.05

● **סרט קולנוע: התקפה על המלכה (10.05 — מדבר אנגלית).** סיפור שור ים מודרני על־ידי קבוצת הרפתקנים. המעלים צוללת גרמנית טבועה מקרקעית הים ורוקמים תוכנית לשדוד את אוניית־הפאר קווין מרי. מרק בריטיין (פרנק סינאטרה), קצין צוללת לשעבר, ולינק לאנגלי, שותפו לסירתדיג להשכרה, שקועים בחובות.

יום חמישי
12.1

● **סידרת טלוויזיה: אוויטה פרון (10.10 — מדבר אנגלית).** פרק שלישי מתוך ארבעה פרקים בסידרה המבוססת על חייה של רעיית רודן ארגנטינה לשעבר, אוויטה פרון. בפרק זה אוויטה פרון מתחילה ליהנות מהכוח שבידיה, בהיותה אשת־נשיא. הנשיא חוזן פרון ממנה אותה לעמוד בראש שירותי הרווחה והצדקה של ארגנטינה. כלפי כל־התיקשורת והעם משחקת אוויטה תפקיד של אשה חסודה וצדקנית, אך מאחורי הקלעים אין היא מהססת לנהוג באמצעי לחץ ובאלימות. את תפקיד אוויטה פרון מגלמת השחקנית פיי דאנוויי.

יום שישי
13.1

● **סרט ערבי: הקץ ליימזרים (5.32 מדבר ערבית).** לילה מגיעה לעיר הגדולה כשהיא חסרת כל אמצעים. היא שוכרת דירה בבניין שבו מתגוררים שלושה

הטלפון, בעוד שותפיה יוצאים לאוכל. גם גברת רופר נישארת בודדה, אחרי שבעלה יוצא לחזות בהפגנה על חוף־הים. שתי הנשים חשות מקופחות.

● **צוות לעניין (10.30 — מדבר אנגלית).** ארבעת ההרפתקנים, גיבורים בעלי אומץ־לב בלתי־רגיל שלחמו בצוותא בווייטנאם, מציעים שירות־חרב־להשכיר לכל המרבה במחיר..

● **סאטירה: במבט הפוך (11.15 — מדבר ומזמר באנגלית).** הפרק האחרון בסידרה הבריטית, המביאה קטעי סאטירה מהסוג האסור להפקה על הטלוויזיה הישראלית.

יום ראשון
15.1

● **סידרה בידורית: ספי נת האהבה (8.15 — מדבר אנגלית).** בפרק חייו הסודיים של ברל סמית ממ שיכים את המסע הבנאלי בים הקאריבי. הדבר המרתק בסידרה הוא הצילומים מנמלים שונים.

● **תיעוד: אסירי מצפון (9.40 — מדבר אנגלית).** אסיר המצפון שמיקרהו מתואר בפרק זה הוא ויליאם בוזיר — לוחם־חופש צ'ילי שעונה בידי אנשי משטרו של הרודן פינושה.

● **דראמה: אל המיגדלור**

תוכניות מומלצות בטלוויזיה הירדנית

יום רביעי 11.1.84

● **תוכנית לנוער: אנו נעים (6.30 — ערוץ 3 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה לנוער המוגשת על־ידי השחקן סקוט באין, הכוללת נושאים רבים ומגוונים בספורט, במוסיקה, ובעבודה. בכל פרק מוצגים אלופים בענפי־ספורט מיוחדים, מאורעות חריגים ותופעות מוזרות ועל־אנושיות שאירעו לאנשים. המניע בכל התופעות האלה הוא כוח־ההתמדה והסקרנות המלווים את האדם.

● **ריגול: ריילי (9.10 — ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** סידרת־ריגול חדשה, שנושאה הוא סיפורו של אחד מגדולי המרגלים, סידני ריילי, שאת האגדה על דמותו ניסו הבריטים להחיות יותר מדור אחרי מותו, על־ידי הסוכן הנגדי ז'רז'ינסקי. במאבק נגד הבולשביזם עובר הסיפור מחצרותיה הוורדות של אירופה אל בין חומות הקרמלין.

יום חמישי 12.1.84

● **תוכנית לילדים: צריף הסיפורים (5.30 — ערוץ 3 — 25 דקות — מדבר ערבית).** סידרת תוכניות לילדים בהפקה של הטלוויזיה הירדנית, שמגישיה הן חמש בובות. בכל תוכנית מסופר סיפור בעל תוכן ומוסר־השכל, ועל סמך הסיפור מתבקשים הצופים הצעירים לכתוב חיבור באותו עניין ולשלוח אותו למערכת. לכותב החיבור הטוב ביותר יינתן פרס.

● **סידרה דרמאתית: בית־חולים (9.10 — ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** סידרת דראמה רפואית בת שעה, המתרחשת בסנט אליגיוס – בית־חולים ותיק בבוסטון, העוסק בהכשרת צוותים רפואיים חדשים. הסידרה מציגה את המאפיינים ההומוריסטיים בדמויותיהם של רופאים, אחיות ושאר אנשי הצוות הרפואי, ואיך משפיעה מחוייבותם ואחריותם המיקצועית על חייהם הפרטיים.

יום שישי 13.1.84

● **סידרה לילדים: מיקרי־חרום בצחרים — בשני הערוצים — 25 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה אמריקאית אשר במרכזה צוות מכביי־אש, הנעה לכל קריאת עזרה. הדגש הוא על מאבקים באיתני־הטבע ובדליקות.

● **מישפט: מישפטי הכתר (8.30 — ערוץ 6 — 90 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה אנגלית המשחזרת מישפטים מפורסמים באנגליה במאה ה־20, או מישפטים פרי הדימיון אך הקרובים מאוד למיקרים התרחשו במציאות. בתחילתה של כל אפיזודה מוצג כתב־אישום, העדים והנאשמים מוזמנים כל אחד בתורו אל הדוכן, ועדותם נשמעת בקשב רב. בתום העדויות והסיכומים של הסניגור והקטיגור יוצאים המושבעים להתייעצות, ומודיעים עם שובם לאולם בית־המישפט את החלטתם: אם להרשיע או לזכות את הנאשם. במיקרה של הרשעה נקבע גזר הדין על־ידי השופט.

יום שבת 14.1.84

● **סרט מצויר: סאק־מן (5.45 — ערוץ 3 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** סידרת אנימציה, שהופקה אחרי ההצלחה הגדולה שנחל מישחק הטלוויזיה הנושא שם זה. כדומה למישחק, גם בסידרה מצליח פאק מן לגבור על השדים הרוצים לחסל אותו — בעזרת עורמתו הרבה וגלולות־הכוח שהוא זולל.

יום ראשון 15.1.84

● **קירקס: עולם הקירקס (6.30 — ערוץ 3 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** בידור לגדולים ולקטנים, שאינו מצריך ידיעת שפה כלשהי. לוליינים, מאלפי־חיות וליצנים — בתוך הקירקס ומחוצה לו.

● **סידרה קומית: ביקורי־בית (8.30 ערוץ 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית.) סידרה קומית** המתרחשת על רקע בית־חולים. יחסי קירבה נוצרים בין המנהלת הארמיניסטרטיבית, אן אנדרסון (השחקנית לין רדגרייב), ובין המנתח צ'רלי מיכאלס (השחקן ויין רוג'רס).

יום שני 16.1.84

● **קולנוע: קולנוע 84 (10.20 — ערוץ 3 — 45 דקות — מדבר ערבית).** סידרת תוכניות בהפקה עצמית. הסוקרת סרטים חדשים במערב ובמיזרח, ועוקבת אחרי סיגנונם ודרך עבודתם של בימאים והתייחסותם לנושאים שונים, כגון האשה בקולנוע, מין, אלימות וכו'.

יום שלישי 17.1.84

● **דראמה: מחזה השבוע (10.15 — ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** הטלוויזיה הירדנית מגישה מדי שבוע בשעה זו מחזה ממיטב המחזאות הבריטית, בהשתתפות שחקנים מעולים, לרוב מתיאטרון הכורסה, המוכר גם לצופי הטלוויזיה הישראלית.

● **בידור: ערב חופשי (10.20 — ערוץ 3 — 40 דקות — מדבר ומזמר ערבית).** אמנים ואמניות ידועים מכל ארצות־ערב מגישים שירים, סקצ'ים ובדיחות, להנאת הצופים.

ברטיש, בקסטר וגארד: אל המיגדלור (חלק ב')
יום ראשון, שעה 10.30

— **חלק ב' (10.30 — מדבר אנגלית).** פרק שני ואחרון, המבוסס על סיפרה הנודע של המחברת הבריטית וירג'יניה וולף.

יום שני
16.1

● **תיעוד: עמוד האש — שידור חוזר (08.05 — מדבר עברית).** פרק שלישי בסידרה על הציונות, תחת הכותרת עם ישראל איכהז עורך ומחבר: יגאל לוסין.

● **סידרה קומית: מישהו מטפל בך (9.30 — מדבר אנגלית).** עוד אחד מפרקי סידרת אינפנטילונים זו. שם הפרק: יד הגורל.

● **מותחן: זרים (11.00 — מדבר אנגלית).** בפרק מלכודת ענוגה מוצאים עצמם שני קציני היחידה המיוחדת של הסקוטלאנד־יארד, בולמן וויליס, עומדים פנים אל פנים מול רובה־ציד כפול־קנה, כשהם פורצים לבית אחוזה ג'רג'אני, בחיפוש אחר ראיות במיסגרת חקירת שחיתות במימשל המקומי.

יום שלישי
17.1

● **סידרה נוסטאלגית: רוחות מילחמה (10.10 — מדבר אנגלית).** פרק 16 בסידרה המייגעת והמתארכת, המספרת באורח קיצי על מילחמת העולם השנייה, כפי שזו השתקפה בעיניו של המחבר היהודי אמריקאי הרמן ווק.

אנשים בעולם

פיחות של אבידים ★ לך ואלנסה נגד יוחנן פאולוס ★ מעצרה ושיחרורה של ג'ודי פוסטר ★ הסוד השמור ביותר של וינסטון צ'רצ'יל

●●● האם חל פיחות בערכם של תוארי אבירות מטעם הממלכה הבריטית המאוחדת? כך, על כל פנים, זה נראה לפי מיספר המעוטרים על סף 1984. למלכה **אליזבת** השנייה היתה עבודה רבה — להכתיר 900 מתושביה המכובדים של בריטניה — רובם בהמלצת ראש־הממשלה, **מארגרט תאצ'ר** — כאבירי הכתר. דרגות האבירות שונות ומשונות והרמה שבהן, תואר „אביר הצלב הגדול של המיסדר הרם ביותר שליד הכתר", הוענק ל**רוברט מאלדון**, ראש ממשלת נידזילנד. גם בקרב אמצעי התיקשורת, ישנם כמה אבירים חדשים, והבולט שבהם הוא שדרן החדשות בטלוויזיה, **אלסטר ברנט**. גם **סראנק פינלי** שחקן התיאטרון הלאומי יהיה עתה „סיר", לצד **אוליבייה**, **גילגוד**, **ריצ'ארדסון**, **רדגרייב** ו**מילס**. אבירים נוספים — הם המשורר **ג'ון וין**, זמר האופרה **רוברט טיר** והסופרים **סאצ'ריל סיטוול** ו**דיק סראנסים** ●●● השחקנית **כריסטי מקניקול**, שביקרה לא מזמן בישראל, חוזרת להסרטה שהופסקה בצורה דרמאתית לפני שנה. היא שבה לאירופה להסרטה לא ארקוד, סרט המספר סיפורה של חלילנית משותקת היוצאת לסיור קונצרטים באירופה. לפני שנה הופסקו הצילומים עקב מה שכונה על ידי אנשי יחסי־הציבור של הסרט כ„חוסר איזון כימי אורגני", שעה שאחרים הגדירו זאת פשוט כ„התמוטטות עצבים". מק־ניקול גרסה: „זה הרי אידיוטי להאמין שנשברתי מכשלונם של שני הסרטים שעשיתי קודם לכן." שני הסרטים היו הסרט הפיראטי וכלב לבן. הראשון היה כישלון קופתי והשני נגנז ולא ראה אור מעולם בהפצה מיסחרית בארצות־הברית ●●● **סיר לורנס אוליבייה** מחלים מניתוח כליות שעבר בבית־חולים לונדוני ומתכנן את עתידו. השחקן, בן ה־76, מתכונן לקראת כתיבת ספר — אוליבייה על מישחק ●●● שבועון החדשות הצרפתי פארי מאץ' בחר ב**דאנוטה** ו**בלך ואלנסה** כ„אנשי השנה", לפי מישאל שערך בין קוראיו. בכך הביס המנהיג הפולני מנהיג פולני אחר — האפיפיור **יוחנן פאולוס השני**. ואלנסה זכה ב־32% מקולות הקוראים והאב הקדוש רק ב־15% ●●● **ג'ודי פוסטר** ממשיכה למשוך אליה צרות. השחקנית, שבשעתו שימשה כנושא אהבתו הנכזבת של המתנקש בנשיא **רונלד רגן**, השלימה הסרטה בצרפת וחזרה הביתה, לארצות־הברית. בהגיעה לנמל־התעופה הבינלאומי של בוסטון נעצרה על־ידי המישטרה באשמת אחזקת כמות קטנה של קוקאין. מאחר שלדברי דובר מישטרת מאסאצ'וסטס היתה זו ג'ודי שהסבירה לשוטרים מהי אותה אבקה לבנה שהיא נושאת איתה, הסתפקה המישטרה בהטלת 100 דולר קנס ושיחררה את השחקנית, אבל אילו היתה מועמדת למישפט, היתה עלולה לבלות במשך שנה בכלא ●●● סיפור הצלה עוצר נשימה סיפר **טוני מינק**, שמטוסו התרסק על פיסגה מושלגת של הר בניו־מכסיקו. אחרי שאשתו נהרגה בהתרסקות והוא ובנם בן ה־14 נפצעו, הצליח טוני לגבב סביבם איגלו משלג שאסף, וזה הגן על השניים במשך חמישה ימים, כשהטמפראטורה היתה מתחת לאפס. עד שהגיעה חוליית ההצלה ●●● הסוד השמור ביותר בחייו של **וינסטון צ'רצ'יל** היה אולי זה: בעת כהונתו כראש־ממשלה, ב־1953, לקה בהתקף־לב, אך שניים משריו שמרו על כך בסוד כמוס מפני הציבור ואפילו מפני חבריו בקאבינט. מיסמכים ממשלתיים שנחשפו רק עתה מגלים כי צ'רצ'יל, אז בן 78, לקה בהתקף־לב בקיץ 53'. רופאיו החליטו להגדיר זאת בשפה מפורשת, בעוד ששני השרים, **דאלף באטלר** ו**לורד סאלסברי** תימצתו את ההודעה כך שהתפרשה כאילו אחרי תקופה ארוכה של עבודה בלי הפסקה, היה ראש־הממשלה עייף וזקוק למנוחה שלמה.

קארולין ממונאקו: הגברת הראשונה לביץ קאזיראגי

עיתוני אירופה הכריזו באנחה עמוקה: „שלום לנסיכה קארולין, ברוכה הבאה, גברת קאזיראגי." כך הם בישרו לקוראיהם על האירוע החברתי המסעיר של העונה, נישואיה השניים של הנסיכה **קארולין** לבית גרימאלדי ממונאקו, לבחיר לבה, איש־עסקים צעיר בשם **סטפאנו קאזיראגי**, העוסק יחד עם אביו בעסקי קבלנות ואספקת חדרי־קירור.

כבר שנים שהנסיכה אינה יכולה לנשום או להתעטש מבלי שהדבר ידווח בהרחבה בכל כלי־התיקשורת בעולם, והיתה תקופה שבה האשימה את העיתונות שהיא נושאת בחלק מן האחריות לגירושיה מבעלה הראשון **פיליפ זרנו**.

מאז פקד אותה ואת מיש־פחתה, האסון הכבד — מות אמה **גריס קלי** ובחודשים שלאחר מכן, היא נטלה על עצ־מה בכל האחריות את התפ־קידים של הגברת הראשונה לנסיכות מונאקו.

באותה עת הכירה את איש־העסקים האיטלקי, כשהת־ארחו שניהם על יאכטה של ידידים משותפים. ההתקרבות היתה איטית והדרגתית, ולו רק משום שקארולין למודת הסבל לא רצתה לקפוץ שוב אל המים מבלי לבדוק היטב קודם לכן את טיבם. אבל עד מהרה החלו הצילומים המשותפים שלהם.

הראשון שקיבל הודעה חצי רישמית שאכן העניין מסודר היה **מארק בוהאן**, מעצב־האופנה של בית דיור. המלביש הקבוע של קארולין. נאמר לו: „תכין משהו יפה, אבל מאופק ולא רעשני, התחונה בדרך, אבל אין עוד תאריך." גם תעלומה זו באה עד מהרה על פיתרונה, כאשר הסתבר שכל הנוגעים בדבר, בית גרימאלדי מצד אחד, ומישפחת קאזיראגי מצד שני, מרוצים מאד מביגודי החופה.

פיונה ג'לן: גם הבת הקטנה בעקבות האב

פיונה ג'לן (בתמונה למעלה עם **איזבל הוסר** ו**מיאו־מיאו**) היא בתו של שחקן הקולנוע הוותיק **דניאל ג'לן**, שחנך שושלת שלמה של אנשי קולנוע. בנו הבכור, **בסאוויה**, התחיל כשחקן והוא כיום אחד המפיקים המצליחים בצרפת, בתו **מאריה שניידר** היתה לסנסציה בטנגו האחרון בפאריס ומאז, בכל פעם שהיא מצליחה לא להסתבך עם ההפקות שבהן היא מופיעה, נותנים לה תפקידים שמנים. עתה מצטרפת גם פיונה למסורת.

כבר בסירטה הראשון הקרנבל הגדול, שבו היא מופיעה לצידו של **רוג'ה האנן** ובהדרכת **אלכסנדר ארקאדי** (השניים שיתפו פעולה בהקשר היהודי) מספרים שהיא משגעת את כולם. וזאת רק ההתחלה. עם שם כשלה, היא ודאי תגיע רחוק.

איב סאן לורן: האופנה חדרה למוסיאון

האופנאי **איב סאן־לורן**, המחבק בתמונה מימין את הרקדנית **זיזי ז'אנמר** בטכס חנוכת תערוכה משלו במוסיאון מטרופוליטן בניו־יורק, הוא הצרפתי הראשון שזכה בכבוד הזה. במיסגרת מכון הלבוש של המוסיאון, שהקדיש עד היום את תערוכותיו לנושאים כלליים, הוחלט הפעם לחרוג מן השיגרה ולהציג 210 דגמים של אופנאי אחד, המשקפים לדעת מנהלת המכון, **דיאנה וריילאנד** (עורכת וג לשעבר), את כל הלכי הרוח אשר השפיעו על לבוש הנשים האירופיות ב־20 השנים האחרונות.

כך, למשל, אפשר יהיה להב־חין בהשפעת הצייר **מונדריאן** על אופנת 66־1965, ברוח הפופ־ארט של 67־'66, הבאלט הרוסי שהותיר רשמיו ב־1976 או פיקאסו, בשנים 80־1979.

ליידי די: אנא חידלו לפנק את בני!

יש צרות ויש צרות, ומה שנראה לאחדים כמו ברכה, יכול להתקבל אצל אחרים כקללה. למשל עניין הצעצועים, שרוב הילדים משתוקקים לקבל לקראת החגים. מסתבר שהנסיך **ויליאם**, בנה של **ליידי די** פשוט טובע בים הצעצועים ששולחים לו כל אוהבי אנגליה באהבה רבה. „אנא, חידלו מכך," פנתה האם המיואשת אל מעריציה, משום שאינה יודעת עוד היכן לאכסן את כל המתנות, ומצד שני חוששת לתרום אותם הלאה, כדי שלא להעליב את אלה שטרחו ויגעו לשלוח לבנה מתנה.

המקורבים לחצר המלוכה מתנחמים בעובדה אחת: הנסיך הקטן ניחן בכשרון בלתי־רגיל להרוס כל מה שנופל לידיו. כך שאם לא תהיה שום ברירה אחרת, פשוט יניחו לו לנגוע בכל מה שנשלח אליו, ואז יש סיכוי סביר שתוך תקופה קצרה תיפתר הבעיה מאליה.

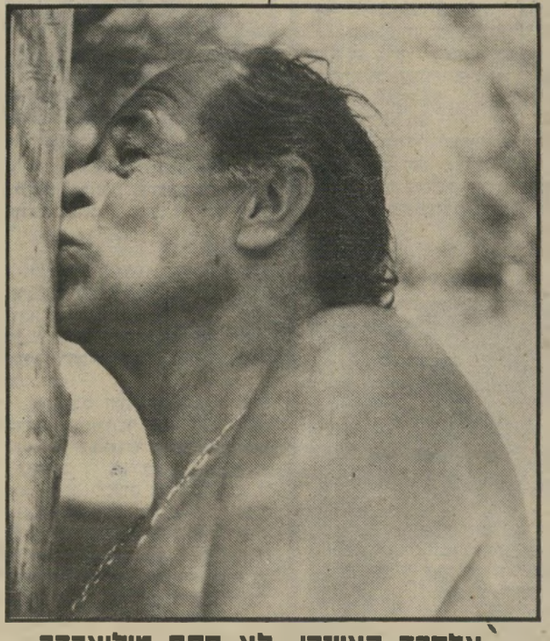

טאניה רוברטס: לג'ונגל יש מלכה חדשה!

טאניה רוברטס, הגברת הצעירה הנראית בתמונה למעלה, התפרסמה לראשונה כאשר הוזמנה בבהילות להצטרף לצוות הגוסס של המלאכיות של צ'ארלי בגילגולן האחרון לפני שירדו מן המסך. זה הספיק כדי להפוך אותה לאישיות מוכרת בבתים האמריקאיים ולכן, כאשר החליטה חברת קולומביה ללכת בדרך כל האולפנים האחרים ולהתמודד גם היא עם עולם הקופים ובני־האדם השולטים בהם, נבחרה טאניה לתפקיד הראשי.

היא תגלם בסרט חדש את שינה, מלכת הג'ונגל, מי שהיתה גיבורה של סידרה מצויירת בשנות ה־30 ועתה תופסת את מקומה על הבד.

אחרי **שבר דרך** עשתה ריגשי־נחיתות לטרזן, בסרט שהפיק בעלה, ואחרי **שיו האדסון** (מרכבות האש) החליט לספק גירסה אוריגינלית שלו לחיי **לור גרייסטוק** (הלא זה שמו האמיתי של טרזן), באה הגברת רוברטס, בהדרכת הבימאי **ג'ין** (קינג קונג) **גילרמין**, להציל את שוכני הג'ונגל בקניה, חיות ובני־אדם, מגורל גרוע ממוות. מפיק הסרט הוא הישראלי **זורם בן־עמי**.

אלפרד האינקן: לא סתם מיליארדר

כל ידידיו אומרים עליו שהוא „אמן החיים", אבל המיליארדר **אלפרד האינקן** הצליח להוכיח שהוא יודע לא רק לחיות טוב, כי אם גם להישאר בחיים, תרתי משמע. אחרי שצוות־חקירה מיוחד שמנה 50 שוטרים הולאנדיים, שיחרר את התעשיין בן ה־60 מידי חוטפיו — שהיו חובבניים עד כדי כך שאפילו לא זכו בכופר — אמר למשחרריו: „טוב שאתם פה, קצת פחדנו." אחרי רגע התאושש האינקן, שנחטף יחד עם נהגו, ומיהר לתקן את תדמיתו באמרו: „עכשיו צריך אמבטיה טובה וארוחה טובה."

לא ככדי בחרו חוטפיו של האינקן באיש הזה דווקא. הוא ידוע כאחד האנשים העשירים בהולאנד, בעל חמישה מיפעלים לייצור בירה, מעסיק 21 אלף עובדים, מוכר את תוצרתו ל־145 ארצות שונות ואף על פי כן, ידוע בקרב עובדיו כאריב ולא נדיב. חוץ ממחווה שנתית אחת: פרס של 80,000 דולר לביוכימיה (אביו היה כימאי).

ג'ונתן דאסן: החפוח לא נופל רחוק מן העץ

שלוש שנים אחרי שמת מהתקף־לב, **ג'ון דאסן** הוא עדיין שם־דבר בצרפת, ומישפחתו ממשיכה להעסיק את מעריציו. כך, למשל, התפרסמו לאחרונה תמונות בנו הבכור, **ג'ונתן** (בתמונה משמאל), כשהוא פורט על פסנתר ומחייך כפי שהאב היה נוהג פעם לעשות. ג'ונתן ואחיו **ז'ולין**, נמצאים ברשות האם, **קריסטין**, אחרי מילחמות מישפטיות סוערות שהחלו עם מות ג'ון, בינה ובין הסב, שאינו אלא בימאי הקולנוע הוותיק **ז'ול דאסן**.

תקופה ארוכה ניטשה בין השניים מילחמה על הזכות לגדל את הילדים, אבל בסופו של דבר יושב הכל על הצד הטוב ביותר. הילדים אצל קריסטין, אבל הם מבקרים לעתים קרובות אצל סבם, שהוא בעלה של שרת התרבות היוונית **מלינה מרקורי**, ומתגורר עימה ביוון. מדי שבוע ממשיכים להגיע מיכתבי מעריצים רבים למישפחה, ומדי שנה, ב־5 בנובמבר, מניח אלמוני (או אלמונית) שושנה ארומה בודדת על סף ביתם.

היין הפריסאי שימח את התל־אביבים ★

המצדיעים להוליווד הצדיעו בשימחה גם לרמטכ"ל

בוז'ולה ישמח לב אנוש

עצירה ברחוב הדוגמנית חווה לוי והספרית עליזה זלצר, עצרו את המכונית שבה נסעו, ולגמו מיין הבוז'ולה. עליזה הגיעה ארצה לביקור מארצות־הברית, יחד עם ילדיה.

חגיגות הבוז'ולה הם מסורת בעיר פאריס. בוז'ולה הוא יין, שהבציר שלו נעשה בחודשי הקיץ, ואפשר לשתות אותו רק בין אמצע חודש נובמבר וסוף חודש ינואר. אחרי חודש ינואר טעמו של היין הוא כטעם מיץ פטל.

בפאריס מתהלכים בחודשים אלה תושבי העיר כשהם שמחים וצוהלים, שכן הבוז'ולה ידוע כמשמח לבב אנוש.

בעיר האורות נערכות מסיבות מיוחדות לכבוד היין, שהרי השתיה אצל הצרפתים היא מרכיב חשוב בתרבות האכילה והבילוי. אין צרפתי שלא יידע טעמו של הבוז'ולה מהו. וכל צרפתי המכבד את עצמו ישמח להתבסם מעט מן היין, כשאת חיכו מענגים גם כמה גבינות טובות ולחם כפרי אמיתי.

לגימה הדוגמנית חלי גולדברג, עברה ב־מיקרה ברחוב והתבקשה ללגום מהיין ולחוות את דעתה עליו.

בישראל של 1984, האנשים חרדים לפרנסתם ומצב־הרוח אינו מן השמחים ביותר. הכל עסוקים בניחושים — מתי ובכמה יעלה מחיר הלחם ולאן ירקיעו מחירי הדלק, ועד כמה תצטמק המשכורת.

אך בכל זאת היו מי שהחליטו לשמח את הציבור. ומה ישמח לבב ישראלי? יין בוז'ולה.

ביום שישי באו לבאר מטמון כל אוהבי היין, לטעום את היין המיוחד שהגיע מפאריס. היין זרם כמים והטועמים לגמו ממנו בהנאה ומצאו כי אין טעמו נפגם גם בצד גבינות ישראליות ואפילו טחינה שהוכירה לכל כי אנו נמצאים בצד המזרחי של הים־התיכון.

מצב־הרוח היה מרומם, ובעל המקום **יהודה שופל** עצר את תנועת המכוניות שנעו מכיוון דרום לצפון־העיר תל־אביב, וכיבד כל בעל מכונית, שעצר את מכוניתו, בלגימה מהיין היבש האדום.

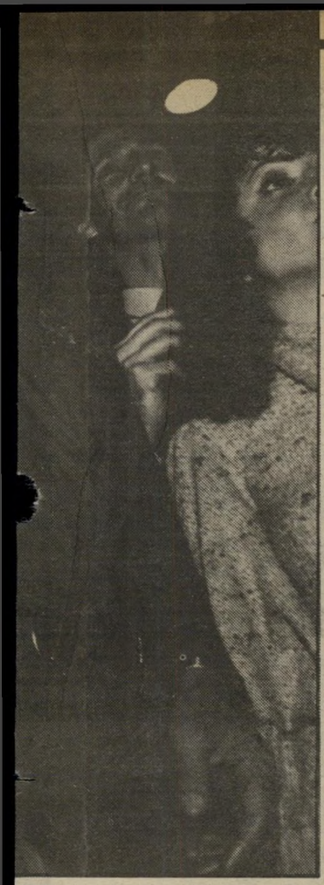
בסקירה קצרה שעשה יהודה שופל, הוא העלה כי כל האנשים ששתו כמה כוסות מן היין יצאו את הבאר כשהם מתנדנדים מצד לצד. אחרים מהם הודו כי אכן התנדנדו, אבל ישר למיטה.

למחרת סיפרו בעיר כי „קורבנות" הבוז'ולה לא פקחו עין לפני שעות הצהריים המאוחרות של שבת.

כך שמי שרוצה להבטיח לעצמו שבת־מנוחה, ילגום מן הבוז'ולה ויתנדנד למיטתו בערב־שבת.

בעלת העסק אחרי כמה לגימות מה־יין האדום־חיבש, על־תה בעלת העסק איריס זהבי על הדלפק, הרימה רגל אחת, ביד אחת תחזיקה את הבקבוק ושתתה ממנו בעוד שביד השניה היא החזיקה בכוס שיש בה מספיק יין לעוד שני אנשים. מאחור יהודה שופל, השותף לעסק, יהודה עצר את התנועה ברחוב ובכך יצר פקק־תנועה. הוא עבר ממכונית אחת לשניה ובידו כוס שתיה, וחילק יין לכל מי שהיה מעוניין לטעום. „כדי לקבל את השבת יותר בשימחה," אמר.

הצד

תורג'י המזמר

דמות תל־אביבית יוצאת־דופן היא דמותו של **בועז תורג'מן**. הוא לא צריך לעשות הרבה כדי שכל עובר ושב יעצור ויביט בו. מי שרוצה להיות יוצא־דופן כמו בועז, צריך להיוולד עם זה.

ראש מגולח ושיער צבוע בקצה, נמוך־קומה, יפה, בועז תורג'מן.

הוא גם מוכשר ורב־גוני: מעצב־בגדים, מאפר, מציג מיצגי תנועה והיום הוא גם שר.

את יכולת השירה שלו הוא מפגין במועדון ליקוויד, אחרי 2 בלילה.

שש עיניים

משטאל: [illegible] בבית־צבי [illegible] שהעליבה מורה. יחד איתה הושעו וחברה, שתי דמויות יוצאות־דופן

עה רמטכ"לית

הרמטכ"ל יורה ראש המטה־הכללי של צה"ל, המוקף בשחקני ההצגה, שולף בהיסח־הדעת יד לעבר המצלמת, בפיזה של אקדוחן הוליוודי המדגים שליפת אקדח.

הרמטכ"לית רעיה לוי, אשתו של הרמטכ"ל משה לוי, התלוותה אל בעלה למסיבה שנערכה אחרי ההצגה. השניים התקבלו בתשואות רמות על־ידי אורחי המלון.

מנחם סבידור ואשתו: קצין חינוך ראשי **יום אלדר**, שישב ליד מזכירתו־לשעבר של ראש־הממשלה לשעבר **מנחם בגין, יונה קלימוביצקי**. יונה הקפידה לחייך בכל פעם שמצלמה זו או אחרת הבזיקה, אבל את הצלמים עניין דווקא קצין החינוך, שבא בלבוש אזרחי יחד עם אשתו.

גם אנשי גלי צה"ל היו שם, ובראשם מפקד התחנה הצבאית, **רון בן־ישי**.

את אנשי הקולנוע הושיבו בשורה אחת, כשבאמצע ישבו **מנחם גולן** ואשתו **רחל**. מנחם גולן ניהל במשא־ומתן כדי לקנות את קולנוע תל־אביב, אבל ביניתיים הוא ויורם **גלובוס** באו ליהנות מן המחזמר המהלל את הוליווד ולתרום קצת לקרן לביטחון ישראל.

בין עשרות המכובדים שבאו לא היה האיש שהכריז כי הוא תורם מיליון שקל, הלא הוא ח"כ הליכוד **רוני מילוא**. ח"כ אמנם היה עסוק באותו ערב בבחירות במרכז חירות, אבל הבחירות הסתיימו בשעה 10 וחצי, כך שלא עיסוק זה הוא שמנע את הופעתו של מילוא בערב התרמה זה.

מילוא פשוט לא היה שם, כך שלא יכול היה לממש את הבטחתו בערב שנועד לכך.

בין אם תרם מילוא לקרן ליב"י ובין אם לא — ההצגה חייבת להימשך וקולנוע תל־אביב שהיה גדוש מוזמנים שימש כולו בימה לתורמים.

מי תרם וכמה — זאת אפשר לברר אצל מנהלי החשבונות של הקרן.

אחרי שהסתיימה הצגת המחזמר, הזמינו כל משתתפי ויוצרי ההצגה את המכובדים למלון רמדה בתל־אביב. במלון חיכתה להם עוגת מרציפן, שהיתה מעוצבת בצורת לב, כסמל הקרן. אך מרבית המוזמנים לא באו למלון ולא טעמו מן העוגה.

הרמטכ"ל, שנענה להזמנה ובא למסיבה, התקבל על־ידי אורחי המלון במחיאות־כפיים וזכה ככבוד לנעוץ את הסכין בלב עוגת ליב"י.

משסיימו כל אנשי צוות ההפקה, השחקנים והרקדנים, לחתוך את עוגת הלב ולפזר חיוכים לעבר הצלמים הרבים שהתגודדו מסביבם, והגיע הקפה, חולקה העוגה בין החוגגים.

אולי הצליח המרציפן להמתיק את הגלולה עבור אלה שהתקשו להיפרד מן הסכום שתרמו לליב"י, ומי שלא תרם זכה מן ההפקר ונהנה ממופע־חינם וממרציפן־חינם.

דיאטה של מרציפן הזמרת מירי אלוני נוגסת בשושנה העשויה מרציפן, שהיתה קישוט לעוגה. מירי נגסה רק נגיסה אחת, מפני שלא רצתה להפר את הדיאטה שהיא עוברת, ושבעיקבותיה הפחיתה 15 ק"ג ממשקלה.

חנק בועז תורג'מן עטף את גופו לפני ההופעה, וחבש על הראש פיאה ששיוותה לו מראה של איש מכובב אחר.

...ו של תורג'מן, אילת, שלומדת קולנוע ...ימים אלה הושעתה מהלימודים בטענה ...עוד ארבעה תלמידים. מימין: סיגל קארו ...תילבושותיהן בחיי הלילה של תל־אביב.

אחרי **הנאום** של הנשיא־לשעבר **יצחק נבון** במישמרת הצעירה של תנועת־העבודה, ואחרי שנבחר **אריאל שרון**, מטעם מרכז חרות בבחירות חשאיות, וניצח על חודה של נקודה, כמועמד לראש מחלקת העליה והקליטה של הסוכנות היהודית וההסתדרות הציונות העולמית, באו כל הנוכחים לקולנוע תל־אביב, שם הוצג המחזמר הללויה הוליווד.

הם לא באו לשם סתם לשם הבילוי, אלא משום שהיה זה ערב התרמה לקרן ליב"י.

במחזמר צפו הרמטכ"ל־לשעבר, **מוטה גור** ואשתו, שעזבו את המקום בהפסקה, הרמטכ"ל־לשעבר **חיים ברלב** ואשתו, שישבו בשורה הרביעית, והרמטכ"ל בהווה **משה** („משה וחצי") **לוי** ואשתו.

עוד היו בין המוזמנים: יו"ר הכנסת

ציפי מנשה

כל כך כאבתי

ישראכרט אלא מה.

לא ייאמן? עובדה!

פגשתי אותה יושבת בבית־קפה עם חברה שלי. נעצרתי כדי לברך את החברה, ומעיפות התיישבתי על ידן לשתות איזה אספרסו קטן. "תכירו," אמרה החברה שלי. "נעים מאוד," אמרנו שתינו.

היא — במה את עוסקת?

אני — כותבת בעיתון.

היא — אה, עיתונאית כזאת?

אני — בדיוק. עיתונאית כזאת.

היא — לי ברוך־השם, יש בעל מספיק עשיר כדי שלא אצטרך לצאת לעבודה.

אני — יופי לך.

היא — אפשר ממש להשתגע מקור בעיר הזאת. אני ממש לא מבינה, הרצליה־פיתוח כל־כך קרובה לתל־אביב ובכל זאת מזג־האוויר אצלנו הרבה יותר נעים.

אני — אז למה את באה לתל־אביב?

היא — הייתי צריכה להיות בכיכר־המדינה, לבחור לי כמה פריטים. את יודעת, מחרוזות, תגורות, חזרנו עכשיו מפאריס. קניתי לי כמה דברים טובים. פאריס זה בשביל קניות, אבל את החופשה בילינו בעמק הלואר. תשמעי, משהו — משהו. הייתן כבר שם?

אני — לא.

חברתי — לא.

היא — טוב. זה ממש חובה. אין מקום כזה בעולם, אני אומרת לכן. פשוט תארוזנה ותיסענה.

אני — אני מבינה שהיית כבר בכל העולם?

היא — כן, כמעט. אנחנו נוסעים לפחות פעם בשנה. בשנה שעברה היינו באנגליה, שהיא ממש כלום ליד סקוטלנד.

עברו חמש הדקות של התדהמה שלי והתחלתי ליהנות מהמיקרה היושב ממולי. הסתכלתי על החברה שלי שהרגישה מאוד לא בנוח וקרצתי לה, מעין "חברות יש לך".

אני — תגידי, מה דעתך על ארצות־הברית?

היא — תיראי, אמריקה זה לא הסטייל שלי. כל־כך המוני. אני מודיעה לך שבפאריס מכרו בחנויות לפני חמש שנים את מה שמוכרים עכשיו באמריקה. הבנתי את זה ממש אחרי יומיים ומאז פשוט כל הזמן היינו בתיאטרון. אנחנו, בעלי ואני, משתגעים על תיאטרון.

אני — מה ראיתם?

היא — אני לא זוכרת את השמות.

החברה שלי הרביצה שניים־שלושה שמות של הצגות וההיא התפרצה לדלת פתוחה וצעקה "כן, כן, זה היה נהדר." קיבלנו את האספרסו שלנו. המיקרה ביקשה טוכרזית, כי היא צריכה לשמור על המישקל.

אני — למה לך לשמור על המישקל. אם תאבדי איזה עשרה קילוגרם לא יזיק לך דווקא.

היא — מה זאת אומרת?

תוך כדי הכנסת הסוכר לקפה שלי ראתה המיקרה את הידיים שלי ואת הטבעת שעל אחת מהן. היא זינקה בהתלהבות על היד שלי, אבל עצרה את השימחה ובהבעה של זילזול גדול. אמרה — זה לא אמיתי. נכון?

אני — בטח לא אמיתי.

היא — תיארתי לעצמי. את לא נראית כמו אחת שיש לה יהלומים.

אני — איך אני נראית?

היא — תראי, אני קצת מבינה בפסיכולוגיה. יש לי עין לאנשים. אותי אי־אפשר לסדר. אני אשתו של איש־עסקים, בעל מיפעל מצליח.

אני — יופי, אז תגידי איך אני נראית לך?

היא — טוב. את נראית כזה טיפוס רציני. גרושה בלי ילדים. אני חושבת שאת די חכמה, אבל אין לך חוש־הומור ויש לך הרבה דיכאונות. נולדת בקיבוץ או במושב, וההורים שלך הם מרוסיה או מפולניה. את חרוצה ודייקנית, ואני חושבת שאת פקידה בכירה באיזה מקום.

חברה שלי — הרי אמרנו לך שהיא עיתונאית.

היא — מה? עיתונאית? תגידי, איך הגעת לעיתונות?

אני — כמו כולם, פרוטקציה.

היא — תגידי, את יכולה להמליץ עלי בעיתון שלך? יש לי הרבה מה להגיד.

רבותי עורכי העיתונים: אם מה שיש לה להגיד מעניין אתכם — כתובתה שמורה במערכת שלנו.

שנה טובה

בליל הסילווסטר היינו מוזמנים לשלוש מסיבות שונות. כל השבוע התלבטנו לאיזו מהן ללכת ואיך להסביר לבעלי המסיבות האחרות למה לא באנו אליהם.

זה נכון שלמסיבה א' הזמינו אותנו כבר לפני חודש, אבל מסיבה ב' נערכת במקום ששם תמיד המסיבות נורא מצליחות וגם רוב האנשים שם שונאים לרקוד (דבר חשוב מאוד במסיבות).

לעומת זאת, מסיבה ג' היתה צריכה להתקיים אצל זוג שכבר הזמין אותנו ארבע פעמים ואף פעם לא באנו מכל מיני סיבות שלא היו תלויות בנו, ועכשיו כבר ממש לא נעים.

ככה היה לנו נושא מאוד מרתק לדון בו במשך שבוע, ואפילו קצת רבנו (בעלי ואני), כי הוא טען שמי שנעלב כי לא באו למסיבה שלו, זה בטח מגיע לו ואני טענתי שיש כל מיני חוקים בציביליזציה ולפחות חלק מהם צריך לכבד. אחר־כך הוא אמר ככה, ואני אמרתי אחרת ועד יומיים לפני המועד לא הצלחנו להחליט לאן נלך, ולכל מי שצילצל אלינו כדי לברר אם נבוא אמרנו — כן.

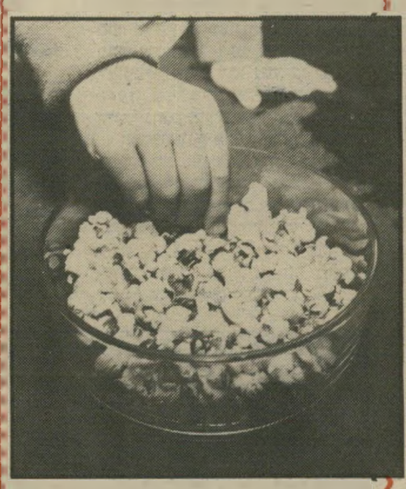
יומיים לפני הסילווסטר נגמרו לנו כל הבעיות. הבייבי־סיטר טילפנה ואמרה שהיא לא יכולה לבוא, כי גם לה יש איזו מסיבה נורא חשובה והיא לא רוצה להפסיד אותה. נשמנו לרווחה ושוב השתכנענו שהטבע כל הזמן פועל לטובתנו. הלך פארש הסילווסטר הזה, שיהיה בריא.

החלטנו לבלות ערב שקט בבית. עד חצות לראות טלוויזיה ובדיוק בחצות לשתות איזו כוסית ליקר, להתנשק וללכת לישון. הטלוויזיה כנראה להבעיס, גמרה את שידוריה ב־11.20 ובעלי החליט שאין לו כוח לחכות 40 דקות כשביל להתנשק עם אשתו החוקית. בשבילי זו שעה מוקדמת, אז הלכתי למיטבח לכתוב לכם את השטויות שלי. בדרך לחדר־השינה צעק לי בעלי: "תעירי אותי מחר מוקדם מאוד בבוקר, שנהיה הראשונים בתור לשנה החדשה."

אמריקה בבית

אני יודעת שכולכם מכירים פופ־קורן, לא גיליתי לכם את אמריקה. תיכף כולכם תגידו לי שפופ־קורן זה הדבר הזה שהילדים תמיד מבקשים בקולנוע. נכון, עד פה כולם יודעים.

עכשיו תגידו לי מה עושה הפה שלכם במשך ארבע שעות, כל ערב, מול הטלוויזיה? אוכל

בוטנים וסוכריות, וסנדוויצ'ים ופירות, ושוקולדים וצ'יפס וביגעלך, וגרעינים לבנים ושקדים קלויים. אתם יודעים בכלל כמה כל זה עולה? אתם יודעים, למשל, שזוג ממוצע מחסל כל ערב מול הטלוויזיה קרוב ל־500 שקל. לא, זה לא סקר מינה צמח, זה סקר דניאלה שמי.

טוב, אל תתעצבנו. הגעתי לפואנטה. שקית אחת של גרעיני תירס לעשיית פופ־קורן עולה 52 שקלים והיא מספיקה לשש פעמים. כאשר כל פעם זה סיר ענקי מלא ביופי הזה. אם מישהו עכשיו לוחש לעצמו בשקט, שהוא לא סובל פופ־קורן, זה פשוט סימן שבחיים שלו הוא עוד לא אכל את זה עם הרבה מלח ועם חמאה.

מאז שגיליתי את התגלית, כל ערב קצת לפני מבט, אחרי שמשכיבים את הילדים, כמובן, אני הולכת למיטבח, שמה כף שמן בתוך סיר פיירקס, שופכת על השמן החם שיכבה דקה של גרעיני תירס וסוגרת את המיכסה של הפיירקס. בזמן שאני גומרת לשטוף את הכלים של ארוחת־הערב, אני שומעת את הבומים של ההתפוצצויות ודרך הזכוכית של הפייריקס אני מביטה בפלא. כשהסיר מתמלא לגמרי ונגמרים הבומים, שמים כפית־מלח ושתי כפיות חמאה ומנערים טוב טוב את הסיר הסגור. אחר־כך, עם הסיר ביד, עוברים לחדר־המגורים, כדי שכולנו ביחד — בעלי, אני והפופ־קורן — נוכל לעמוד ביתר קלות במישפט הפתיחה של מבט, שהוא ברדך־כלל: "ממשלת ישראל החליטה היום..."

תנסו את זה. לא כל מה שילדים אוהבים זה טיפשי.

שימוש חוזר

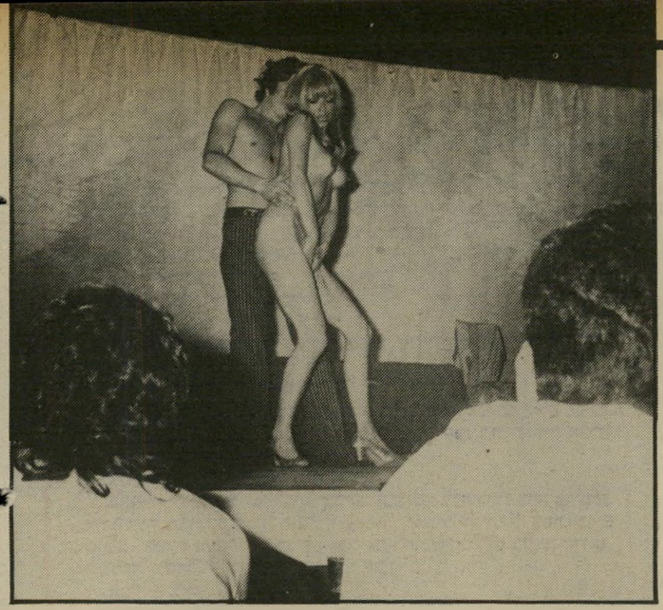
כל הזמן אני מחפשת לכם רעיונות לימים הנוראים, כשכל בגד חדש עולה משכורת, כולל החזקת טלפון, הוצאות רכב וספרות מיקצועית. פעם, לפני שנים, לפני שידענו בכלל שיש כלכלה נכונה. דווקא כל אחת קנתה לעצמה כמה וכמה סוודרים כל עונה. אלא מה, עכשיו הם ישנים וכל החברים כבר ראו אותם ואולי אפילו איזה שרוול נאכל על־ידי העש. ומה חשבתם לעשות בסוודרים האלה השנה? לזרוק אותם? לתת לעניים?

אתם עניים רבותי.

תיראו מה עשתה הבחורה שבתמונות האלה ותעשו גם. זה יופי של רעיון למשהו חדש ממשהו ישן. הבחורה לקחה שלושה סוודרים ישנים (אבל גם שניים מספיקים.) אחד קרוע קצת, אחד ישן ואחד שהיא סתם לא סובלת. פרשה כל סוודר על שולחן וגזרה כל סוודר להכי הרבה ריבועים שיצא לה. כשהיו לה המון ריבועים, היא התיישבה עם מחט וחוט וסגרה את העיניים הפתוחות שנוצרו מהגזירה במיספריים כשכל הריבועים היו מוכנים, היא התאימה את הצבעים וסידרה אותם על השולחן לפי הסדר שבחרה. אחר־כך היא לקחה רצועות ארוכות של בד בצבע מתאים, ותפרה אותן על הריבועים הכל ישר וחלק, אין שום הסתבכויות ע שרוולים או צאוורון. כל מה שצריך לעשות ז להסתכל טוב טוב על הצילומים ולעשות לבו תאמינו לי, אם אני יכולה, גם אתם יכולים. אגו אם במיקרה נשארו לכם ריבועים עודפים, למ לא תעשו איזה תיק יפה? איך אומר שלמה ניצ ...גו... מה אתם אומרים?"

„קאזה רוסו", מקום של סטריפ־טיז והצגות מין חיות, קאזינו ומועדון־לילה, היה אתר התיירות מס' 1 לישראלים באמסטרדאם. עד שנשרף על־ידי הישראלי יוסף לן, שהחקבל שם לעבודה בגלל היותו ישראלי

אש בהיכל המין

„כאשר נסעתי לאמסטרדאם, במוסיאון ואן־גוך, בבית אנה פרנק ובקאזה רוסו. זאת אמסטרדאם בשביל כל תייר ממוצע," אומר מוישה נוי, מנהיג להקת הדולפינים, כשהוא נמצא עדיין תחת רישומו הכבד של האסון שפקד את בית־השעשועים האמסטרדאמי קאזה רוסו.

הבית נמצא ברובע האורות האדומים של אמסטרדאם, והעברית היתה כמעט השפה השנייה בקאזה רוסו. ישראלים שהגיעו לאמסטרדאם נהגו לפקוד את המקום, ותמורת סכום של 50 גולדן הגשימו את חלומותיהם האפלים ביותר: לחזות במו עיניהם בהצגת־מין חיה.

אך הקאזה רוסו לא היה רק מין, הוא היה גם קאזינו, מועדון־בריאות אכסקלוסיבי ומועדון־חברים, שכלל גם מועדון־לילה, קלאב 26, ומועדון אימוני־ג'ודו, שבו התאמנה נבחרת ישראל בג'ודו ובקראטה חינם אין כסף. אך מעל לכל היה קאזה רוסו אדם אחד שנקרא יוסף ואן דה־פריז.

רפי נלסון כפול מאה

בחודש שעבר שרף ישראלי בשם יוסף לן את הבית. 16 איש נספו בשריפה, ומהמקום לא נותרה אבן על אבן.

מוישה נוי שמע על השריפה עוד באותו הלילה. אידית דה־פריז, בתו בת ה־21 של בעל־הבית, שהיתה מנהלת מועדון־הבריאות, טילפנה אליו וסיפרה לו על האסון. נוי ארז מיוודה ומייד יצא לאמסטרדאם, כדי להימצא לצד ידידו, יוסף דה־פריז, בשעה קשה זו.

כיום, שבועיים אחרי האסון, מנסה דה־פריז לשקם מחדש את המקום שנשרף.

על האיש יוסף דה־פריז, מלך חיי־הלילה של אמסטרדאם ועל „קאזה רוסו", מספר נוי:

המועדון היה ממוקם ברובע האורות האדומים ובגלל המועדון הפך הרובע למקום הכי־בטוח באמסטרדאם. יוסף הקפיד שלא יהיו שם לא סמים ולא סרסורים, ותיירים יכלו ללכת שם בשקט.

יוסף הקים את המועדון לפני 12 שנים. כל חייו הוא היה בעיסקי־לילה. הוא היה נהג־מונית, בעל־פאבים, באמסטרדאם מכנים אותו „שוורץ יוסף", כלומר יוסף השחור. יוסף הוא ענק בן 48, נשוי לווילי ואב לשתי בנות, אידית בת 21 המנהלת את מועדון־הבריאות, ומרגרט בת 19, תלמידת־תיכון. כשבנה את קאזה רוסו, כך סיפר לי, לא תיאר לעצמו שהמקום יהפוך לשלאגר של חיי־הלילה באמסטרדאם.

הכרתי אותו דרך אשתו. לילה אחד הייתי שיכור והחלטתי להשקות את כל באי מועדון־הלילה של מלון קיסר באילת. שלחתי שמפניה גם לשולחן שבו ישבה גברת דה־פריז עם בתה. הגברת סירבה לקבל את השמפניה, אלא אם אצטרף לשולחנה. הצטרפנו לשולחן.

היה נחמד מאוד. היא שיגעון של אשה. היא השאירה כתובת באמסטרדאם, סיפרה שיש לה ולבעלה מועדון, ובקרוב הם פותחים מועדון חדש ואנו מוזמנים לפתיחה.

כעבור זמן הזדמנתי לאמסטרדאם. טילפנתי, ענה לי בעלה, אמר ששמע עליי מאשתו והזמין אותי לבוא לבקר. „תשאל על יוסף," אמר לי.

עדיין לא ידעתי באיזה מין מועדון מדובר.

הם מתגוררים בפנטהאוז של קאזה רוסו. הובילו אותי לפנטהאוז. וילי פתחה את הדלת. היו שם כמה אנשים והיא אמרה: „תכיר את יוסף, בעלי." פיתאום עמדתי לפני בן־אדם שנראה כמו רפי נלסון כפול מאה. מייד ראיתי שיש לי עניין עם אחד לא רגיל. הוא ענק. מה זה ענק: יש לו זקן והוא כמעט קרח. הוא חובש כובע־טמבל שלא רחצו אותו איזה עשרים שנה. כל פעם שהייתי בא, אחר־כך, לבקר אותו מהארץ ונותן לו במתנה כובע־טמבל, לא עזר לי. הוא היה תולה אותם בארון וחובש את אותו הכובע.

הוא לובש טרנינג, גם כן בן עשרים שנה. יום אחד קניתי לו בצירוף טרנינג חדש של אדידס. הוא לבש את הטרנינג. לא הספקתי לזוז — חזר לטרנינג המהוה שלו.

באונייה של קולומבוס

אחד הסיפורים עליו, זה שיום אחד הבת הצעירה שלו באה מבית־הספר עם חברה וראתה אותו בתעלה. היא ניגשה אליו והחברה שלה אמרה לה, תזהרי ממנו, הוא נראה דלפון, פושט־יד, והבת אמרה, זה אבא שלי. הוא מיליונר. כל הבתים ברובע האורות האדומים שייכים לו, ולא רואים עליו.

איך שהיכרתי אותו, במישפט הראשון, נוצר בינינו קליק בלתי רגיל. הוא אוהב מאוד מוסיקה. יש לו נפש של אמן. הוא אספן־עתיקות. היה לו בקאזה רוסו חדר שקרא לו „הפראק". היו שם אוצרות־אמנות יקרים מאוד. הכל הלך בשריפה.

היתה לו ספרית־הווידיאו הגדולה ביותר שראיתי בימי חיי. אין סרט שלא היה לו.

הוא היה חולה על אוניות ומכוניות ספורט. היו לו ספינות־מירוץ ומכונית מכל סוג ומכל דגם הכי חדיש, אבל לצורכי יום־יום הוא נסע בג'יפ מודל 1942, שכל פעם שהייתי עולה עליו, הייתי נחנק מהריח של הבנזין.

הפנטהאוז היה עשוי בסיגנון מאופק בצורה של אוניה. הרבה עץ וחבלים, פנסים ומדרגות. תמיד היתה לי הרגשה שאני מפליג באונייה של קולומבוס.

הייתי נכנס לדירה, הייתי שוכח בכלל מהמועדון. זה היה משהו אחר. היתה הפרדה מוחלטת בין העסקים למטה ובין החיים הפרטיים.

מוישה נוי והדולפינים – להקה ישראלית בהולנד

הישראלית שהופיעה באופן קבוע במועדון־הלילה של קאזה רוסו, לצד אמנים אירופיים ידועים כמו דמיס רוסוס, גייס אנד דולס ואחרים. להקה הגיעה לקאזה רוסו שברובע האורות האדומים באמסטרדאם, ניגנה להנאתה ואז החליט יוסף דה־פריז לחתום על חוזה עם להקה הפופולארית.

הוא אהב לקרוא לי מוישה, וסיפר לי שגם שמו העברי הוא מוישה, וכך נהגנו לכנות זה את זה מוישה ומוישה. בלילה הראשון שהיכרנו אחד את השני עלינו על הג'יפ ב־7 בערב ועד הבוקר דיברנו על יהדות. הוא היה יהודי תם־תם־תם. לפני עשרים שנה הגיע ארצה עם אונייה, שהשאיר אחר־כך מול חופי אשקלון. הוא ניסה לעלות

היה זה בניין בן ארבע קומות. בקומה הראשונה התקיימו ריקודי סטריפ־טיז. שמונה עד עשר סטריפ־טיזאיות התחלפו ביניהן, כשבר־משקאות משרת את האורחים, שישבו בכורסות נוחות. ברגע שגמרו הסטריפ־טיזאיות להופיע, היה הקהל מפנה את האולם לנגלה הבאה, ועולה לקומה השנייה.

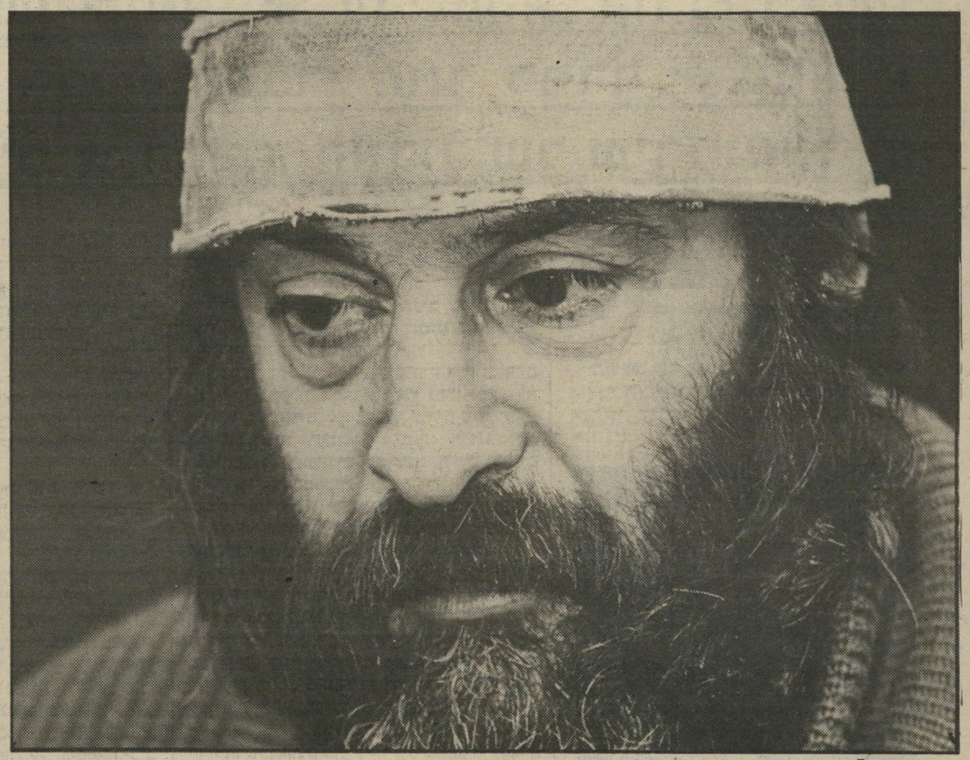
בקומה השנייה הוקרנו באולם־

על מה שהתרחש ב־קאזה רוסו" לפני השריפה ובליל השריפה מסר מוישה נוי:

קאזה רוסו הפך לבית שלנו באמסטרדאם. הופעתי שם עם הלהקה שלי. זה התחיל עם זה שהתחלנו סתם כך בכיף לנגן ושיתקנו את הקאזינו. כולם באו לשמוע אותנו. ואז יופ החליט לשלוח את הבת שלו לארץ,

משה נוי המוסיקאי הישראלי ומנהיג להקת הדולפינים. שה... חברו של יופ דה־פריז, מיהר, עם היוודע לו האס... לטוס לאמסטרדאם. הוא הכיר את הישראלי ששרף את המקו...

מלך האורות האדומים

יופ דה־פריז, שכונה באמסטרדאם „שוורץ יופ", הוא יהודי אוהב ישראל, והוא הבעלים של קאזה רוסו ורוב הבתים ברובע האורות האדומים. יופ המיליונר אוהב לשוט על ספינותיו הרבות, חובש כובע טמבל וטרנינג.

ארצה, אבל לא התאקלם. הוא אהב את הארץ בצורה לא־דגילה, היה תורם המון כספים ואהב ישראלים שהיו ממלאים את המועדון שלו. כל אותו הלילה לא ידעתי בכלל שיש לו מועדון של לייף־שואו.

תוך כדי שיחה אמר שאין טעם שיסביר לי כמה הוא עוסק, כי זה שולי. זו פרנסה. „אתה תראה במשך הזמן," אמר לי. כל הזמן היתה לי הרגשה שהוא לא רוצה להרשים אותי בכסף שלו. ב־7 בבוקר לקח אותי לסיור בבניין והראה לי את הקאזינו והמועדון שהוא עומד לפתוח.

הבניין היה מורכב משמונה בניינים מחוברים יחד.

הקאזינו היה אחד מהיפים שראיתי אי־פעם בחיים. היה שם תיאטרון, שלא היה מבייש את לאס־וגאס. בהולנד הקאזינו מותר רק מחוץ לאמסטרדאם, ובכל זאת קיימים כ־40 מועדוני הימורים חוקיים שאסור להפעיל בהם רולטה. התפעלתי מהמועדון. הושקעו בו מיליונים של דולארים.

הוא הראה לי את מועדון־הבריאות הכי־יפה בעולם, והכי־משוכלל, הוא היה מיועד רק לנשים, והיו בו 2000 חברות. היו שם סאונות ומיתקני שיזוף וספורט. מה זה קלאסה? דבר כזה לא ראיתי! היה שם מועדון של כל אלופי־העולם בג'ודו ובהיאבקות. אלוף ישראל, יונה מלניק, היה מתאמן שם קבוע.

אלופי העולם וים רוסקה וכריס דולמן היו מאמנים שם, ויופ בחיים שלו לא לקח תשלום מהספורטאים הישראליים. הוא היה מלך רובע האורות האדומים. כל הבניינים ברחוב שלו.

לעומת זאת, לא היה לו שום מגע עם זונות, עם סמים או עם כל דבר אחר הקשור בפשע. מעולם לא ישב בבית־סוהר. אם יש לו בעיות, זה רק עם מס־ההכנסה ההולנדי.

חיפאית בהופעת־מין

„קאזה רוסו" הפך למושג בחיי־הלילה של אמסטרדאם.

קולנוע סרטים פורנוגרפיים וכשהיה האולם מתפנה היה הקהל עובר לקומה השלישית, שם התקיים האקט של הופעת־המין החייה. בהופעה היה משולב מין בין שתי נשים, בין גבר ואשה, לעיתים בין שתי נשים וגבר ולחילופין.

ההופעה היתה עשויה היטב, עם בימאי, תפאורה ותאורה נכונה. בין המשתתפים היתה גם ישראלית מחיפה. הבחורות שמשתתפות במופע כזה הן בהחלט לא זונות. הן נותנות עשר הופעות בלילה. החיפאית הופיעה עם החבר שלה, שלא היה ישראלי.

אני אהבתי להסתכל דווקא על הקהל הישראלי שבא לצפות בהופעה. היו שם תגובות היסטריות. לא אחת זיהיתי בין הקהל חברים. זה היה מצחיק מאוד.

בקומה הרביעית היה הפנטהאוז, שבו התגוררו יופ דה־פריז עם רעייתו וילי ושתי בנותיהם.

מדריכי הטיולים הישראליים היו נוהגים לקחת את קבוצות המטיילים לקאזה רוסו. מחוץ למיבנה התנהלו תמיד ויכוחים קולניים בין בעלים ונשים — לא אחת היו נשים שסברו שחמישים גולדן כדי לראות מופע־תועבה זה יותר מדי, אך בסוף, כמובן, לא היה איש שנותר בחוץ.

בזה היה „קאזה רוסו", מועדון של הצגת־מין חיה ו„קלאב 26", מועדון אבסקלוסיבי לחברים.

במועדון 26 זה, התקיימו הופעות של מיטב האמנים האירופיים, כמו דמיס רוסוס, הפלטרס, גייס־אנד־דולאס, לי טאוארס ופטריק פיי.

במועדון התקיימה גם תחרות מיס־הולנד. ישראל יוצגה במועדון על־ידי להקת מוישה נוי והדולפינים. שהופיעו שם במופעים מיוחדים וזכו בהצלחה רבה.

נקיון ברובע האורות האדומים

כל נגמר. ישראלי בעל עבר פלילי, יוסף לן, שרף את המועדון. בעיקבות הקאזינו נשרף גם קאזה רוסו.

במועדון

מוישה נוי ואשתו, זהבה, במועדון „26" של קאזה רוסו. הוא הכיר את דה־פריז כאשר שלח שמפניה לאשתו, וילי, שביקרה באילת. היא הזמינה אותו לאמסטרדאם. הציגה או... לפני בעלה והוא הפך ידידם. בעיקבות נוי הג... לקאזה רוסו אמנים ישראלים מהשורה הראשו...

לשמוע אותנו בהופעה. היא באה והחתימה אותנו להופעות.

מאז אנחנו מצליחים בהולנד. אנחנו גם הוצאנו תקליט של שירים בהולנדית, והכל בזכות ההופעה בקאזה רוסו, שפירסמה אותנו.

צריך להבין: יופ הוא בן־אדם זרוק, שאוהב את החיים. הוא בנה ברובע האורות האדומים גן־ילדים, שיש בו כל החלומות שיש לילד. היה לו שירות־ניקיון פרטי, וכשהיתה שביתת עובדי־ניקיון באמסטרדאם, המקום היחיד שהיה נקי, היה רובע האורות האדומים.

יופ אמר לו שהוא לא צריך כעת אף אחד ולא יכול להעסיק אותו. ואז יוסף לן פרט על המיתר הכי־רגיש של יופ. הוא אמר לו: „אני יהודי וגם אתה יהודי, ויהודי צריך לעזור ליהודי."

יופ שמע „יהודי", ליבו נמס. סידר לו לעבוד בניקיון ובתחזוקה. עבדו במקום 500 איש, אז הוא אמר לעצמו: שיעבוד עוד יהודי אחד.

אחרי תקופה קצרה נוכח יופ שלן לא מתאקלם בעבודה. יהודי־יהודי, אבל עבודה זה עבודה. הוא החליט לפטר אותו. מטבע הדברים, יופ לא היה חטטן ולא חיטט בעברו של לן. הוא לא

ידע שהוא עבריין שישב בבתי־סוה... גם אני לא ידעתי, למרות שיצא לפגוש את האיש.

בתקופה שלן עבד בקאזה רו... הוא הכיר את פקידת־הקבלה ל... הקאזינו, בחורה בשם רייה. הם גרו יו...

(המשך בעמוד ...

נמר של עיר

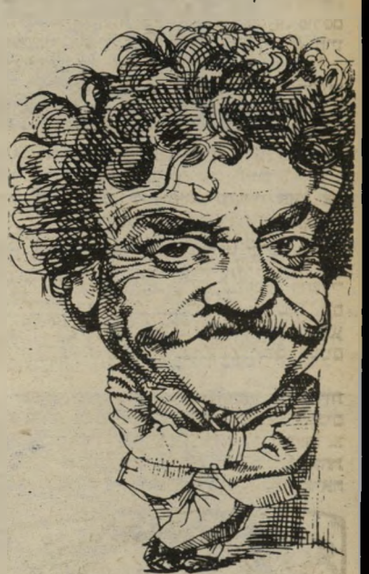

הסירנות של טיטאן ★ עלי טהא: קורבן ראשון של "1984" ★ הבלש העברי חוזר למדף ★ סטאלין רומס את המהפכה הרוסית ★ הכבוד האבוד של שירת היידיש

תרגום

ציניות קוסמית

אין ספק שספריו של **קורט וונגוט** נחשבים מיטב הספרות הציונית העולמית. אחרי בית מיטבחיים חמש, אמא לילה, יברך אותך אלוהים אדון רוזוואטר, ציפור כלא, ארוחת־הבוקר של אלופים ועריסת החתול, ראה אור בתרגום לעברית ספר נוסף פרי עטו של וונגוט, בשם הסירנות של טיטאן (*).

סופר וונגוט
לא בין חיפה לביירות

---

* *קורט וונגוט – הסיראנות של טיטאן; עברית: יותם ראובני; הוצאת זמורה ביתן; 209 עמודים (כריכה קשה).*

וונגוט, שבהיותו שבוי־מילחמה עבר את חוויית הפצצת העיר הגרמנית דרזדן, עיר שהעניקה לו את שם הקוד הסיפרותי־הזייתי "טראלפאמאדור", חוזר למדף־הספרים עם חוויה עתידית, הכרוכה באותה טראלפאמאדור.

בהסירנות של טיטאן חוברים כל מרכיבי ספריו האחרים של וונגוט, החל באיש העשיר עלי־אדמות, דרך מהילה קשוחה של הווה ועתיד, פלישה של בני מאדים לכוכב־הארץ וביקורת לגלגנית, המעניקה פרופורציות אחרות למימד ההיסטורי.

בניסוחי פתיחה כמו **האנרשות שיגרה את סוכני־הקידמה שלה החוצה, כל הזמן החוצה... דרך מלאכי קונסטנט מהליוורד, קליפורניה, האמריקאי העשיר ביותר — והלל ידוע אל רומפורד, האדם הראשון שרכש ספינת־חלל, אחרי ששילם תמורתה המישים ושמונה מיליון דולר מכיסו הפרטי...** נוצרת התישלובת ההיסטורית, המוליכה את פירקי־הספר למסקנה, שכל תולדות המין־האנושי על פני כדור־הארץ נועדו לספק חלק חילופי לספינת־חלל של סוכן בינחללי, שהגיע מטראלפאמאדור.

הנחת־העולם המנחה ספר זה של וונגוט, בדומה לקודמיו, היא שכוחות עליונים מדריכים את מהלכי־אנוש. השוני בין וונגוט לדתות למיניהן הוא בכך, שהנחות־היסוד שלו אינן דתיות וגם אינן חוסכות לעג ציני מהמאמינים.

רומפורד, איש **האינפנדיבולה הברזנר־סינקלפטית**, משדך בין **מלאכי קונסטנט וביאטריס רומפורד לזיווג במאדים, שם יוולד בנך ובנה של ביאטריס.**

בהסירנות של טיטאן שב אחד ממאפייני כתיבתו של וונגוט — זריקות מתוחכמת. הפעם הן משמשות גיוס הלוחמים לצבא המאדים. המוקם כדי להילחם בכוכב־הלכת ארץ, כדי לאחדו. וונגוט מביא את סיפור הקמת האימפריה הכלכלית המטורפת של **נואל קונסטנט**, אביו של מלאכי, המכה את הבורסה באמצעות ראשי־תיבות מתוך התנ"ך והברית־החדשה.

כאשר מגוייס מלאכי, הפושט־רגל, לצבא המאדים, כתחליף לבית־כלא, הוא מקבל דרגת סגן־אלוף בצבא זה, דרגה שאינה מאריכה ימים. עד מהרה הוא הופך חייל מן השורה, בצבא המיושן והמטורף של המאדים, המתמרן את הנחיתה לכדור־הארץ. כאחד משטופי־המוח של צבא המאדים עובר מלאכי טיפול, המשכיח ממנו את עברו. שמו החדש הוא **אונק**.

כאשר ניתן האות ופורצת מילחמת־העולמות, עורק אונק ויוצא **לחפש את אשתו ואת בנו ואת ידידו הטוב ביותר.**

לבנו אומר אונק: **אני אגנוב ספינת־חלל, אתה, אמך ואני נעלה עליה ונטוס מכאן!** כדי להגשים את נבואת רומפורד.

מסתבר כי המילחמה בין כדור־הארץ ומאדים נסתיימה במפלת המאדים: **אף נפש אחת לא נותרה על מאדים. אף מיבנה שהיה על מאדים לא נותר על תילו. זו היתה: ההתאבדות המתוכננת של מאדים שמזמנה על־ידי רוחים שהתקבלו מהשקעות בקרקעות, ביטחונות, הצגות ברדיווי והמצאות שונות.** האיל ורומפורד יכול היה לראות את העתיד לבוא, **לא היה דבר קל עבורו מאשר עשיית כסף...**

אלא שתוכניותיו של אונק, שהלכו בתלם הרומפורדי, הביאו לנחיתתו ביחד עם סמל מצבא מאדים, בשם **בועז**, על הצד האפל של מרקורי. **מרחק של שבעים ותשעה ימים ארציים ממאדים.** במרקורי היה אונק לכוד בניסיון לפיתרון חידה, שהטריפה את דעתו, בעוד בועז עסק בהאזנה למוסיקה קלאסית ובעצמו.

כאשר בעזרת רמזים, עם חלוף זמן רב, נפתרה החידה, נחת אונק בחלליתו על־פני כדור־הארץ, בעיירה יוסט ברנסטייבל, קייפ קוד, מאסצ'וסטס, ליד כנסיה, ששמה **כנסיית נוור־החלל העייף**, וכאן, אחרי פרשיית התגלות, מתערב רומפורד, המפגיש את אונק עם בני מישפחתו, אשתו ובנו, ומשלחם לטיטאן, אחד מירחיו של שבתאי.

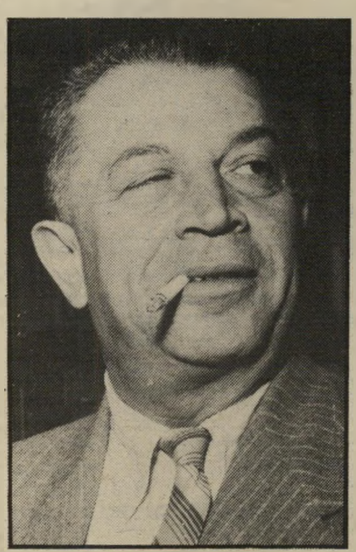
בטיטאן הם פוגשים את הג'נטלמן מטרלפאמאדורה: **לפאלו לא היו זרועות. היו לו שלוש עיניים ועיניו יכלו לקלוט לא רק את מה שמבהנה הספקטרום הנראה, אלא גם קרני אינפרה־אדום, אולטרה־סגול ורנטגן.** סאלו מפענח בטיטאן את סוד קיומם האנושי ואת המסר שהוא נושא לגלקסיה, שבה מצוי כדור־הארץ, כאשר המסר הסופי ברבר קיומו של כדור־הארץ הוא: **הם שלטו בנו כך שביזזו את כל חייני לזה שנחזיר חלק־חילוף לאחד מהם, שליח טרלפאמאדורי שנתקע כאן בטיטאן.** וחלק־החילוף, הוא הקמע שנושא כרונו, בנו של אונק.

הסירנות של טיטאן הוא מסע מרתק של ציניות קוסמית, לעיתים מהמם ברימיונו ובערכיו הארציים, בעידן שבו, במקומות נידחים בפלאנטה שלנו, בין חיפה וביירות, עדיין יורים אנשי צבא אלה באלה. ספר מומלץ ביותר.

מקור

תידהר ושות'

תחושה של חגיגה לעיניים באה לי למראה הקובץ הבלשי העברי חוזר – מיבחר הסיפור הבלשי מפלשתינה (א"י), שראה אור בימים אלה (*).

בלש תידהר
שרלוק הולמס ארצישראלי

ספר זה הוא עוד מסע לארץ שאינה עוד בנמצא, ארץ שטוב עשו בני־הזוג הדוקטורים **זוהר ויעקב שביט**, שהביאו את ערנתה הבלשית בקובץ זה.

---

* *זוהר ויעקב שביט – הבלש העברי חוזר – מיבחר הסיפור הבלשי מפלשתינה (א"י); הוצאת סיפרי מוניטין; 228 עמודים (כריכה קשה).*

צנזורה

הבורג הגדול עינו פקוחה

שר־המישטרה־והפנים הנוכחי, ד"ר **יוסף בורג**, מי שכיהן בתפקידים מיניסטריאליים כמעט בכל ממשלות ישראל השונות זה יותר מ־30 שנה, מאפיין את הפתיח של שנת 1984 בזכויות הפרט במדינת ישראל.

הד"ר בורג, רברבן־ברחן ברמה של הגיטו המיזרח־אירופי, פולט אימרי־ספר על דמוקרטיה, ברמה של חבר פעיל בחונטה דרום־אמריקאית של קולונלים, שנשאו אל־על את רגל הרייקטאטורה בארצם.

כשר הממונה על מישטרת־ישראל, ניצב הד"ר בורג בעמדת מחלל הדמוקרטיה וחופש הדיבה בישראל. כמי שמבדיל היום בין זכויות הרוב היהודי ובין חוסר הזכויות של המיעוט הערבי — הוא עשוי מחר לסתום, בהסכם קואליציוני זה או אחר (עם ח"כ **שמיר**א ובלעדיו), את פיות הרוב החילוני במדינה, למען המיעוט הדתי והפרזיטי שלה.

נוסיף להביא הקדמה זו בשל ידיעה עיתונאית קצרה, שראתה אור בהארץ, תחת הכותרת: "הסופר הערבי ישראלי טאהא יועמד לדין על פירסום סיפוריו".

בגוף הידיעה נאמר: "הסופר מוחמד עלי טאהא מהכפר כאבול בגליל המערבי וחבר רקיח יועמד לדין על קיבץ סיפורים קצרים, שהתפרסם לאחרונה בשם "פרח לעיני חזיזית", שבו הוא מתאר בסיגנון ריאליסטי את המאוריעות בגדה המערבית ובדרום־לבנון".

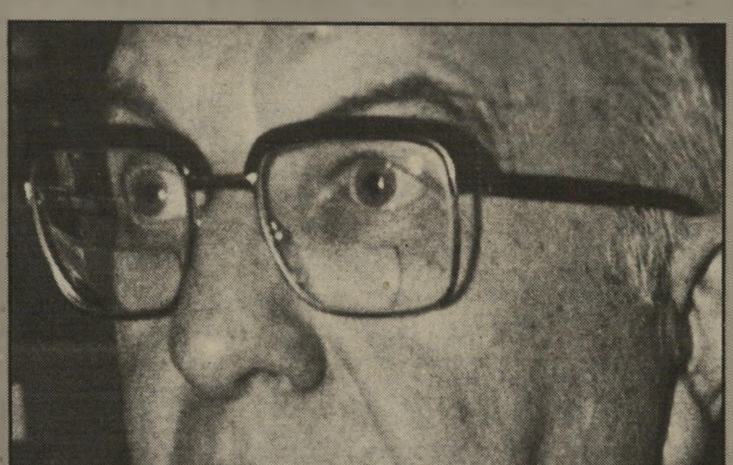
עלי מאהא נחקר בידי מישטרת חיפה, האשם רשותיי בעבירות עצמית. כן חקרה המישטרה את בעל הדפוס אבו־דחמוך מעכו, שהדפיס את הספר.

עד כאן לשון הידיעה בהארץ.

"ספר אסור" מוביר לי תמיד את סיפרו של ג'ורג' **אורוול 1984**, על עולם שתושביו בשר־תותחים למילחמה לאי־ברירה, תושבים שעליהם לחשוב אחת, באורח מחשבתו של האח הגדול.

מאחר שאנו חיים עדיין בעידן של אחריות מיניסטריאלית, הרי שברורה אחריותו של שר־המישטרה בורג למעצר סופר על כתיבת ספר ולחקירת בעל בית־דפוס על הדפסתו.

מה שלא ברורים הם נישורין הספרותיים של שר־המישטרה, שלמעט חזרות קלושות על ספר **הבדיחה** והחידוד של **אלתר דרייאנוב**, לא ברור הקשר שלו לספרות כלשהי, למעט הדימוי העולה למיקרא מעצר זה: הבורג הגדול — עינו פקוחה.

עיניו של שר־המישטרה והמנים בורג
מחלל הדמוקרטיה והזכות לכתוב ולקרוא

11 מראשוני סיפורי הבלשים של ארץ־ישראל (הרצח המיסתורי, המילחמה המיסתורית בתערוכת 1929, M' או השפע בקרנבל תרצ"ב, בסוד הגלים, המת החי, הכוכב שרצח, הבלש הקטן, קורות יעקב מילנר, היד השחורה, חיידקי הפרופסור קוך ואני חף מפשע) מובאים בקובץ זה, המאפיין פרק נשכח בספרות הארצישראלית.

תחת הכותרת ארץ ישראל תחתית – עלייתו ונפילתו של הבלש העברי מביאים בני הזוג שביט את סיפור תולדותיו של הז'אנר הנשכח, תוך שיחזור מרכיביו החברתיים־כלכליים, והצגת היוצרים שנתנו יד לז'אנר זה.

החל ב**זאב ז'בוטינסקי**, דרך **אביגדור המאירי** (שנתן את מערכת ההנמקות המבוססת והמסורטת ביותר לספרות הלאיקאנונית למבוגרים...), מובא סיפור ראשיתו של ז'אנר זה, אשר החל בסיפוריית הבלש, שפירסם **שלמה גלפר (בן־ישראל)**. בני־הזוג שביט מביאים את ההנמקות בעד ונגד תוך התייחסות לראשיתה של תרבות העיר בארץ־ישראל.

מאחר **שדויד תידהר** היה באותן שנים הבלש הפרטי של הישוב, הוא העניק את שמו, את תמונתו ואת תמצית המיקרים שקרו לו בתקופת שירותו במישטרת המנדט לחוברות ספריית הבלש. בסיפורני הסידרה הראשונים מככבים הבלש תידהר ועוזרו **אלמוג**, כגירסה ארצישראלית **לשרלוק הולמס** וד"ר **ווטסון**. כאשר תידהר משך ידו מהסידרה, הפך שמו של הבלש **לירמיהו אלמוג**, אשר המשיך להלהיב את דמיונם של ילדי תל־אביב הגדלה.

הדור השני של מחברי הבלשים בארץ היו **דויד קרסיק** ו**אליעזר ברמי**, שייסדו את הוצאת המאה העשרים כמוצר נוסף בספרות ההמונים הארצישראלית.

ההקדמה של בני־הזוג שביט היא סקירה ממצה, המשלימה עוד פרק אחד בפאזל הספרות הארצישראלית.

הקריאה החוזרת במיבחר הסיפורים מגלה ארץ־ישראל אחרת, פעלתנית ולא חלוצית, ארץ־ישראל אנושית, המאופיינת לא פחות מאשר ביצירות ה„ספרותיות" של אותה עת בארץ.

גם לשון הכתיבה התמציתית והחסכונית של סיפוריית הבלש מרתקת בפשטותה ובחוסר ה„שומן" האידיאולוגי: **אתמול לפנות בוקר בשעה 4 בערך, כשהערבים הלבו מהכפרים הממזכים תל־אביבה**, מצאו בין בני־ברק **לעיר־גנים, עלי־ד הזוארי, גווייה אדם מת; הם הבהילו מייד את המישטרה שבאה למקום והתחילה לחקור... חבל שכמה מילדי הארץ באותה העת, שהפכו ברבות הימים סופרים, כמו משה שמיר, אהרון מגד, חנוך ברטוב** ואחרים, העדיפו לקרוא בילדותם את הספרות הרוסית הקשה, ולכן חסרה ביצירותיהם פשטות לשונית זו.

פתיחה אחרת ואמינה לא פחות היא של הסיפור M או הפשע בקרנבל תרצ"ב, עם התיאור: **חוצות תל־אביב ריקים היו עדיין מאדם. בשיצא מר ורדימן מנהל הקולנוע „אופרה מזרחי מביתו ופנה אל מישרד הקולנוע. השמש שפעה אור למכביר ואויר הבוקר היה צח וקריר. איש עבר אותובוס בודד, שהביל אנשים ספורים. מדי פעם בפעם עבר בחיפזון פועל רוכב אופניים, כשצרור האובל שלו קשור אל ההגה וקולי השינה — בעפעפי עיניו...**

ועד לסיום, שבו מעורבים **יוסלי הפיסח, סעיד עבוד־חשיש והארוך**, המובא בידי תידהר לתחנת־המישטרה.

מיבחר זה עומד בהבטחות הכתובות על עטיפת הקובץ: **המיבחר מחזיר לקורא העברי דמות ספרותית נשכחת משנות ה־30: בלש ציוני, חלוץ, עשוי לבלי־חת ובעל מדה אנאליטי, שעלילותיו וקורותיו הזינו את דימיונם של בני הדור ההוא ונקרא בגניבה ובהחבא. בעיני מחנכים נחשבו הסיפורים הבלשיים האלה**

סטיריקון

„לך לעזה!"

במילון עולמי לעברית מדוברת של **נתיבה בן־יהודה** ודן **בן־אמוץ** רשום מתחת לערך לך לעזה: **לך לעזאזל (קיצור המילה „לעזאזל")...**

בלקסיקון המציאות הישראלית קיבל הערך לך לעזה משמעות חדשה.

כאשר שבתו הרופאים, סינגה רוברת מישרד־הבריאות ראו לכלי־התיקשורת את השמועה, שיש כוונה מישרדה לשלוח את החולים בבתי־החולים לעזה.

בחודש שעבר, כאשר התקיימה שביתה בנמל אשדוד, הפיצו דוברי הממשלה שיש בכוונתם לשלוח את מישלוחי פרי־ההדר, שנתקעו בנמל אשדוד, לנמל עזה.

אולי הגיע הזמן לשלוח את הממשלה לעזה.

תהיה נבהל ללכת. יסתלק הגוי (ולאדימיר לנין) **מבינינו ונתפלל כאן תפילה בציבור...**

בדיחה זו עלתה בי למיקרא של **אדוארד ה. קאר** המהפכה הרוסית – מלנין עד סטאלין, 1917־1929(*). שראה אור באחרונה בתרגום לעברית.

ספר היסטוריה מעולה זה, פרי־עטו של מחבר תולדות המהפכה הרוסית, מביא תמונת־מצב היסטורית של ימי הגישוש של מהפכה מופלאה זו, שהיתה לנקודת־מיפנה בהיסטוריה האירופית והעולמית. הספר נפתח באוקטובר 1917, מעט אחרי שיצתו הדרמאתית של **לנין** לפטרוגראד, הטלת הסיסמה **כל השילטון לסובייטים** וקיעקוע ממשלתו הרעועה של **קרנסקי**. בשלב זה בולטים בצמרת המהפכה מהפכניה היהודיים של רוסיה הצארית, **טרוצקי, זינוביב, קמינייב, בוכארין** ואחרים, שהעניקו למהפכה זו את המימד המעמדי והקוסמופוליטי, כמתבקש מאופי המהפיכה ומאופיים הקוסמופוליטי של יהודייה.

כאן בא אחד מהפרקים המפוארים של המהפכה, כאשר ב־23 בפברואר 1918 יסד ליאון טרוצקי את הצבא האדום של הפועלים והאיכרים ככלי הנשק העיקרי של המהפכה נגד **ספרות העלולה להשחית את נפשו של הנוער העברי, ואילו אחרים ראו בהם כלי מחנך של נוער נועז ופיקח...**

הבלש העברי חוזר הוא טריפ ספרותי, מהמרתקים שבתולדות הספרות הארצישראלית. מומלץ ביותר.

* *אדוארד ה. קאר – המהפכה הרוסית – מלנין עד סטאלין, 1917־1929; עברית: אלי שאלתיאל; הוצאת עם עובד; ספריית אופקים; 216 עמודים (כריכה רכה).*

מי מריבה

ההצמדד למדד יוקר־הספרות

מי מקוראי מדור זה זוכר את שמו של שר־האוצר של ממשלת ישראל בשנת 1953, או את שמו של מזכיר־ההסתדרות באותה שנה?

בשנת 1953 התחילו לפרסם משוררים כמו: **יהודה עמיחי, נתן זך** ואחרים, שחוללו מהפיכה בשירה העברית.

משוררים אלה יודעים כיום והם מהווים את אחד מאבני־הנגרך של קיומנו התרבותי.

במהלך 30 השנה שחלפו מאז 1953 חלה שחיקה של יותר מאשר פי שניים וחצי בשכר־הסופרים במדינת־ישראל.

בשנות המדינה הראשונות היה לסופרים מעמד מכובד בחיי המדינה, מעמד שהושג, אולי, בזכות קירבתם לכמה מרבי־השילטון.

כיום אין לסופר מעמד כלשהו במדינה. את המעמד של שנות המדינה הראשונות הוא המיר כיום במעמד של קבצן, החי מן היד אל הפה, מנוצל בידי המו"לים, המו"סים, רשות־השידור ועוד גופים ממלכתיים.

לשונם של שני שר־אוצר הקודמים במדינה, **יגאל** („אין לי") **הורביץ** („קח וידיאו") **אריזור**, העידה על דלות התרבות שלהם, ועל כך, שהם רחוקים מלהיות בגיו של „עם הספר".

לשונו של שר־האוצר הנוכחי **יגאל** (עדיין אין כינוי) **כהן־אורגד** עשירה ותרבותית יותר מזו של קודמיו.

תהיינה ריעותיו של כהן־אורגד אשר תהיינה, אני מקווה שיחרוג לפחות בגושא מעמדו של הסופר העברי, ניצולו ושכר־הדעב שלו — ממיגבלות הדדיזות של קודמיו, ויצמיד את מדד יוקר־הספרות אל המציאות הכלכלית.

לפני שיגאל כהן־אורגד יגשים את העלאות שכר־המורים, הסוואירים, השוטרים, אנשי צבא־הקבע ואחרים, הוא עשוי לזכות ביוקרת־מעט, אם יציץ בשכר־הסופרים בישראל, ויגלה שסופר מקבל עבור גיליון־דפוס (24,000 סימני־דפוס) 8,346 שקלים, במקום 19,836 שקלים, יחסית לשכר־הסופרים שהיה לפני 30 שנה.

איני יודע כמה זמן ישמש כהן־אורגד בתפקידו, אבל שינוי בפרק שכר־הסופרים עשוי להביא לכך, שבעוד 30 שנה יהיה מי שיזכור את שמו של שר־האוצר בראשית שנת 1984.

היסטוריה

„מניין" מחוסל

אחת מבדיחות ספר הבדיחה והחידוד של **אלתר דרויאנוב** מספרת את הסיפור הבא, מימי ראשית המהפיכה־הרוסית:

מעשה ונתכנסו פרנסי הבולשביקים לישיבה בסמולני וקם טרוצקי להרצות. לחש לו קאמינייב: ליבל, אל תאריך בדרוש. חייב יאהרייט אני היום וחושש. שמא לא אמצא מניין־עשרה לקדיש. חזר ולחש לו טרוצקי: אל

סוצקובר, בכיר משוררי היידיש, החי בישראל. בדומה לתערוכות שקדמו לתערוכה זו, פורסם במקביל קטלוג מרהיב־עין, המקיף את חייו ויצירותיו של סוצקובר (*).

בערב פתיחת התערוכה היה זה מראה מעציב לראות את שרידי תרבות היידיש, שהיתה בין שתי מילחמות־העולם האחות הבכורה לתרבות העברית, בערב הפתיחה כמעט לא ניראה שיער שחור בין ראשי השיבה.

הקטלוג מביא, בעזרת תצלומים וגלופות, את עלילת חייו ויצירתו של סוצקובר, דרך קבוצת יונגע־וילנע (וילנה הצעירה), אל משורר הגיטו, ההופך מנהיג פרטיזנים, נדודיו על־פני אירופה אחרי מילחמת־העולם, עדותו במישפט פושעי־המילחמה הנאציים בנירנברג, פגישתו עם ארץ־ישראל, ייסוד כתב־העת די גאלדענע קייט, יצירתו בארץ ויחסיו עם סופרים ואמנים ישראליים.

התערוכה והקטלוג רצופים במהדורות ראשונות וביבליופיליות של ספריו, במיכתבים שנשלחו אליו (**ש"י עגנון** כתב לסוצקובר: ... **ומאחר שאוהב אני שירים טובים, ועל אחת כמה וכמה שירים בשלך, אשר כל שיר מראה**

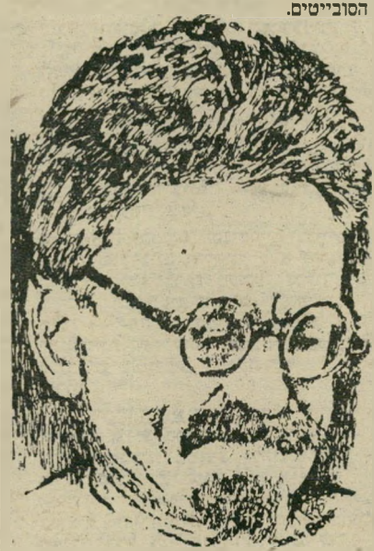
משורר סוצקובר
בלי שיער שחור

באותות ובמופתים שהוא באמת שיר ובאמת שיר חשוב...).

לדור אשר לא ידע דבר על תרבות היידיש, עשוי הביקור באולם התצוגות של הסיפריה־הלאומית לשמש שיעור, שאותו לא מעניקה תוכנית־הלימודית של מישרד־החינוך.

באשר לתערוכות בעתיד בבית־הספרים הלאומי, רומה שהגיע זמנם של משוררים **כנתן זך, יהודה עמיחי** וסופרים **כפינחס שדה** ובני דורו, שיוצגו במקום מכובד זה, שהוא בית־הנצח של התרבות היהודית/עברית/אידית.

* *אברהם סוצקובר – במלאת לו שבעים; ערך וכתב אברהם נוברשטרן; הוצאת בית הספרים הלאומי; 206 עמודים (כריכה רכה, פורמאט אלבומי).*

מהסכן טרוצקי
המימד המעמדי הקוסמופוליטי

אדוארד קאר מביא את השתלשלות העובדות ההיסטוריות, פרק אחר פרק, בהוליכו בהדרגה את הקורא לימיו האחרונים של לנין ולעלייתו של **יוסף סטאלין**, שהיא גם ראשית שקיעתו של טרוצקי כיורשו של לנין, והלאה לחיסול הראשוני של ה„מניין" — אותה הנהגה יהודית של המהפכה הסובייטית.

קאר בוחן את מערכות־היחסים שפיתח סטאלין בימי הראשית של שילטונו עם מעצמות המערב והמיזרח וניסיונותיו בתיכנון המשק הסובייטי, דרך הדילמה של החקלאות ומהלכי התיעוש השונים של בריה"מועצות. הוא מתאר את הפרק הראשון שלהם שהחל בתוכנית החומש הראשונה, את הניסיון הכושל של הקולקטיביזציה של האיכר ואת יציקתם של דפוסי דיקטאטורה, המאפיינים את ברית־המועצות עד עצם היום הזה.

ספר מומלץ ביותר, לאו דווקא להיסטוריונים.

שירה

סוצקובר

מינהג מכובד אימץ לעצמו בית הספרים הלאומי בירושלים — עריכת תערוכות לבולטים שבסופרי ומשוררי ישראל.

אחרי תערוכות **ש"י עגנון** ו**אורי צבי גרינברג**, הגיע תורה של תערוכת **אברהם**

מאת בן עומר

משולחנה של סיגלית SIGALIT

חדר־אמבטיה יפה ופונקציונאלי הוא מרכיב עיקרי בשיפוץ הדירה ■ מוצרי־העילית של „ג'קוב דלפון" (JACOB DELAFON) מבטיחים יחידות מושלמות מאותו מפעל, מלאי של חלקי־חילוף ושירות נאמן ללקוח ■ הם מותאמים לכל חדר אמבטיה, ומחירם כדאי היום יותר מתמיד

חדר־אמבטיה של „ג'קוב דלפון": שילוב של יופי, נוחות וחיסכון (היבואנים: „חרסית" בע"מ)

חדר־אמבטיה יפה ונוח כבר לא נחשב למותרות. הכל מכירים בחשיבות הרבה של כלים סניטריים לאמבטיה מאיכות מעולה, וכולם חשים את המראה המהנה של חדר־אמבטיה יפה ומפתה.

כאשר מחליטים לשפץ את הדירה הנוכחית כדי לשפר את איכות־החיים בה — חידוש חדר האמבטיה הוא אחד הסעיפים הראשונים בסדר העדיפויות. סקר מוקדם בין ידידים שהתנסו בנושא זה ובין אנשי־מקצוע מוביל למסקנה חד־משמעית: בשעת קניית הכלים הסניטריים והאמבטיות, חשוב להקפיד כי הללו יהיו יחידות מושלמות ופונקציונאליות, המיוצרות באותו בית־חרושת.

מסקנה זו נובעת מהשיקול הצרכני כיצד ייראו הכלים לאחר מיספר שנים. האם יישמר זוהרם הראשוני, או שמא יקבלו מראה ישן ועייף? שיקול זה וניסיונם של אחרים מצביע על מוצרי היוקרה של „ג'קוב דלפון". היבואנים של מוצרי־עילית אלו מקפידים לייבא חלקי חילוף לכל הכלים, ושמם הולך לפניהם בשירות הניתן לצרכן גם שנים לאחר הקנייה.

„ג'קוב דלפון" הוא מיפעל משוכלל ומודרני — מהגדולים ביותר בצרפת ובאירופה, לכלים סניטריים.

שיטת־הייצור הממוחשבת מבטיחה שלמות דיוק, שיד אדם לא תגיע אליהם. עוד עובדה מעניינת וחשובה: להעדפה של „ג'קוב דלפון" בישראל, בזכות האיכות והעיצוב המושלמים, נוסף עתה שיקול כלכלי. מחיר המוצרים הצטמצם באורח משמעותי, לאור ירידת ערך הפרנק הצרפתי.

מיבחר הכלים הסניטריים ב„ג'קוב דלפון" משתרע מהצבעים הקלאסיים הבהירים ועד לצבעים הכהים־מודרניים (הצבע המיוחד ביותר — צבע הפנינה בגימור סאטין־משי).

האמבטיות והכלים הסניטריים בנויים בקווים מודרניים וחלקים, ללא פיתולים הגורמים להצטברות משקעי לכלוך בפינות. האמבטיה עשויה יציקה בלבד — החומר המומלץ ביותר לאמבטיות. קרקעית האמבטיה משובצת בכוכבים, המונעים החלקה של ילדים.

העיצובים השונים מותאמים לחדר אמבטיה צנוע במימדיו ובתקציבו, לחדר אמבטיה ממוצע ולחדרי־רחצה מפוארים ביותר. מפתה מאד היא גם אמבטיית ה„ג'קוזי" המפוארת. העיצוב האורתופדי ומסג' המים מהווים תשובה לכל החלומות הכמוסים של התרגעות ופינוק.

ברכישה של מוצרי „ג'קוב דלפון" כדאי לחשוב על כיור שמתחתיו ארון — אופציה של נוחות וניצול מירבים של חדר האמבטיה. הברזים המקסימים מתוצרת זו הם אוטומטיים. ויסות חום המים מתבצע בפעולה חד־פעמית. שילוב של יופי, נוחות וחיסכון.

מוצרי „ג'קוב דלפון" ניתנים לרכישה בחנויות המובחרות בכל רחבי הארץ. היבואנים: **"חרסית" בע"מ,** תל־אביב, קיבוץ גלויות 24 (במרתף). **טלפון: (03)833172.**

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
בע"מ
מומחים לחדברת תיקנים (ג'וקים), תוכעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.
רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש' מס' 21 עסק 481/75
שמירת על בריאותך ורכושך
איתן עמיחי - הדברת מזיקים בע"מ

יש לך אופל*
קרא מודעה זו
מעתה חלפים למכוניות אופל
☑ בתנאים טובים יותר.
☑ שרות מהיר ויעיל.
☑ אורגינל מהיצרן.
* גם אם לא קנית

דיפלומט חלפים בע"מ
יבוא ושיווק
חלפים ואביזרים מקוריים
רח' המסגר 56 ת"א,
טלפון: 335604, 335613.
OPEL GM AC Delco

מזל טוב — נולד לכם בן
מסיבות ברית וחתונות
המוצלחות ביותר
בבית הרופא
עם הגן היפה
תל־אביב, רחוב הפטמן 1
טלפונים: 722314, 298772, 9223244

תן טרמפ לחייל

משפט

בית של רווק

כמה משקאות וכמה כלי־בית צריך בן־אדם?

מכונאי־רכב נעצר בחשד כי החזיק בביתו רכוש רב החשוד כגנוב. "היו שם טלוויזיה, וידיאו, כלי־בית, כוסות ומערכות של צלחות," אמר קצין המישטרה, וביקש מהשופט, אהרון פרוינר, להאריך את מעצרו של החשוד לשם המשך החקירה.

"אבל ארוני," טען הסניגור אריה שרעבי, "החשוד טוען כי יש לו קבלות עבור המכשירים החשמליים מהחנות שבה קנה אותם, וכי את הכוסות והצלחות קנה בתחנה המרכזית." חוקר המישטרה פנה אל השופט ואמר: "אדוני, זה לא ייתכן, בבית של רווק לא נמצאים כלי־בית בכמות כזאת. זה אולי מתאים למיני־מרקט או לחנות, אבל לא לבית פרטי."

החוקר המשיך והצביע על כמות גדולה של משקאות חריפים שנמצאה בדירה. הוא הציג לשופט מיסמך ובו מפורטת כמות הבקבוקים. השופט העיף בו מבט ושאל את הסניגור: "אדון שרעבי, גם לך יש בבית כמות כזאת של משקאות בברז?" הסניגור הודה כי אומנם אין לו כמות כה גדולה של משקאות חריפים בביתו.

"בשעה שהיינו בדירה נתקבלה שיחת טלפון," הצהיר החוקר, "ומישהו הציע לשוטר שהתחזה לחשוד לקנות ארגז שלם של וויסקי."

גם זה לא נראה למישטרה כעסק לגיטימי של מכונאי־רכב רווק. החשוד נעצר לשישה ימים.

הסב הוכה פעמיים

ארבע שנים אחרי קטטה שבה נשבר אפו, הראשם הוא עצמו באותה קטטה

איטו שמילוביץ לא האמין למראה עיניו. הוא חשב כי איבד את השליטה על השפה העברית שעדיין אינה שגורה טוב בפיו. ארבע שנים אחרי שהותקף בידי בריונים, נפצע באפו ושיניו התותבות הועפו לרחוב, הוגש נגדו כתב־אישום על תקיפתם של הבריונים.

שמילוביץ היה בטוח גם מבחינה אובייקטיבית, כי שני הגברים הצעירים שתקפו אותו אשמים. מכיוון שבית־מישפט כבר הרשיע את אחד מהם בשנת 1980 בתקיפה הגורמת חבלה גופנית, על אותו מיקרה עצמו. שמילוביץ הוזמן אז כעד לבית־המישפט, סיפר את גירסתו, ובית־המישפט קבע בפסק־דינו כי הוא מאמין לו ודוחה את גירסתם של השניים האחרים. אחד מהם, יוסף יעקובי, הורשע על ידי בית־המישפט ונענש.

מי הוא זה שטרח, והחליט אחרי ארבע שנים, כי יש מקום להאשים גם את שמילוביץ בעבירה זו? לכך לא היה לו תשובה, הוא פנה לעורך־הדין אלי כהן מתל־אביב, וביקש ממנו לברוק את התיק.

נסיעה איטית. עורך־הדין כהן מצא את תיק בית־המישפט שבו הורשע יעקובי ומצא בו שהשופט קבע כי אינו מאמין לגירסתו של יעקובי, שלפיה נפגע שמילוביץ כאשר נתקל במשקוף מכוניתו, אלא כי יעקובי הוא שתקף את הסב, שבר את אפו והעיף את שיניו התותבות אל הכביש.

כל העניין התחיל מנסיעה איטית של שמילוביץ. הוא היה בדרכו הביתה אחרי יום עבודה, ויעקובי שנסע אחריו ניסה לעקוף אותו. בגלל התנועה הסואנת בכביש יבנה, לא הצליח הצעיר לעבור. וכאשר האיט הסב ליד ביתו, יצאו שני נוסעי המכונית, התנפלו עליו והיכוהו.

שני הצדדים התלוננו מייד במישטרה וסיפרו את גירסותיהם. המישטרה קיבלה גם תעודת רופא, שאישרה כי אפו של שמילוביץ נשבר, ונגרמו לו חבלות נוספות. על כן החליטה המישטרה להעמיד לדין את הצעיר. ואמנם, בית־המישפט הרשיע אותו.

עורך־הדין כהן פנה ליועץ המישפטי, כשהוא מצטט את כל עובדות המיקרה, וביקש עיכוב ההליכים נגד שמילוביץ. ואכן, היועץ־המישפטי השתכנע מסיפור המעשה, שלח לבית־המישפט הודעה על עיכוב ההליכים, והשבוע ביטל בית־המישפט את התביעה.

זונות על הכוונת

האם המישטרה מסוגלת לעצור גם חוקרות המראיינות זונות?

מאחר שבראש ההרכב ישבה השופטת הדסה בן־עיתו, שכיהנה בשעתו כראש ועדה לחקר הזנות בישראל, חשב הסניגור אברהם ריכטמן, כי ימצא אצלה אוזן־קשבת לטענותיו.

ריכטמן ייצג אשה שהורשעה בבית־מישפט השלום בעבירה של מיטרד לציבור תוך כדי עיסוק בזנות, אישום לפי סעיף 215 (ג) לחוק העונשין. שוטרים העידו כי הם צפו כחצי שעה לעבר המקום ברחוב הירקון בתל־אביב שבו עמדו שלוש נשים.

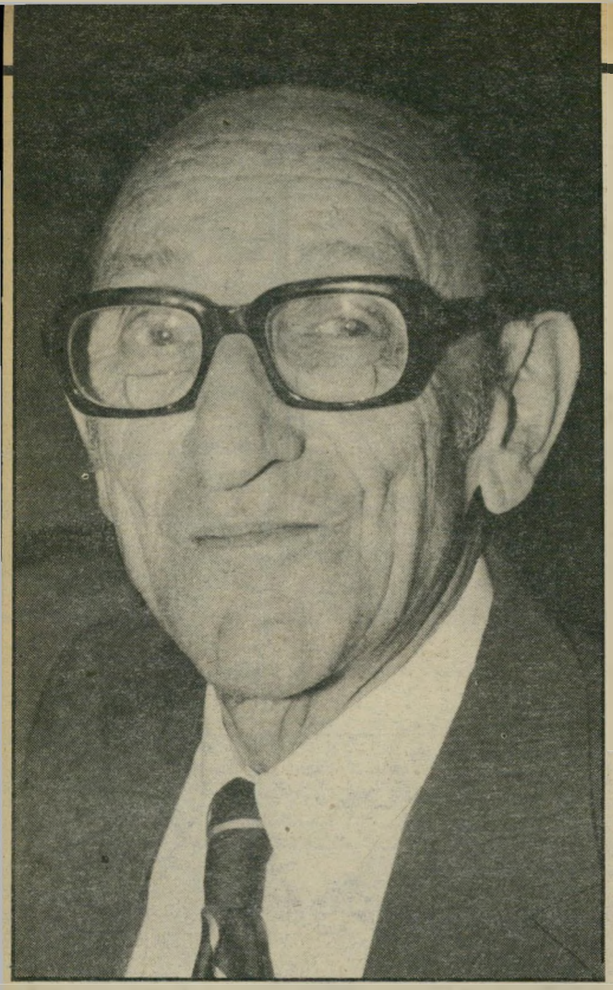
מפעם לפעם היו גברים ניגשים ומשוחחים עם הבחורות ואז היתה התנועה ברחוב משתבשת. מכוניות היו נעצרות ואנשים היו נאלצים לרדת מן המדרכה אל הכביש. כאשר אחת הבחורות ירדה לחצר עם אחד הגברים ניגשו השוטרים, עצרו את לקוחתו של ריכטמן ואת שתי הבחורות האחרות והוגש נגדן כתב־אישום על פי הסעיף דלעיל.

דוגמה מהדהדת. היה ברור כי הנאשמת היתה בעת המיקרה בחודש השביעי להריונה, שמנה וכבדה. היא טענה כי לא היתה במקום לשם עיסוק בזנות, אלא אכלה במיסעדה בסביבה ואחר־כך פגשה את שתי חברותיה העוסקות בזנות, ועמדה לשוחח איתן.

בית־מישפט השלום לא קיבל את גירסתה. היא הורשעה ונדונה לשלושה חדשי מאסר על־תנאי וקנס. ריכטמן עירער על ההרשעה והסביר לשופטת בן־עיתו, כי כאשר קרא את הדוח של הוועדה לחקר הזנות, מצא שחלק מן המראיינות נהגו לבקר את הזונות במקום עבודתן, ולראיין אותן שם. "אבל היו עוצרים אחת מהן תוך כדי עבודתה ומאשימים אותה שהיא מהווה מיטרד לציבור, האם היתה הצדקה להרשעתה?" שאל הסניגור, ואולם השופטת בן־עיתו סרבה להתייחס לדוגמה זו ואמרה כי מראיינת כזו לא היתה נעצרת.

העירעור על ההרשעה נדחה, אולם גזר־הדין נדחה לתסקיר שירות המיבחן.

"מזימת" השופט והתובעת

שופט קוואדט
דיבורים בלישכה

ב**פרקליטות** ייחסו חומרה רבה לנסיונו של ארנון דגני לסיים את המישפט באופן פרטיזני. מאז בקשת סניגוריו של השר אהרון אבו־חצירא לפסול את השופטת ויקטוריה אוסטרובסקי־כהן בגלל המילים בעבירות שונות של גניבה ממעביד, זיוף ומירמות. מישפטו מתנהל כבר כמעט שנה לפני השופט שמואל קוואדט. עדים רבים כבר העידו בתיק, ופרשת ראיות־התביעה וההגנה הסתיימה. בשבוע שעבר אמורים היו

תובעת נקדימון
פגישה בדיזנגוף

"הטיפוס הזה", רגישים בפרקליטות לנסיונות כאלה.

בכתב־האישום נאשם דגני, על־ידי התובעת הוותיקה זהבה נקדימון, הצדדים להתחיל בסיכומיהם בתיק.

אולם בבוקר המישפט, להפתעת הכל, קם על רגליו הסניגור, משה רימל, והגיש לבית־המישפט תצהיר של הנאשם. הוא ביקש כי השופט קוואדט יפסול את עצמו ויפסיק את הדיון בתיק.

בתצהירו סיפר דגני, כי בשבת שלפני המישפט טייל עם אשתו ברחוב דיזנגוף בתל־אביב ופגש את התובעת זהבה נקדימון. הוא בירך אותה לשלום. כאשר שוחחו, אמרה לו שאין כל ספק כי יורשע בדין, מאחר שהיא דיברה עם השופט בלישכתו וגילתה לו את כל עברו הפלילי של דגני.

הנאשם הסכים לאשר בשבועה את תצהירו, עלה על דוכן־העדים ונחקר על דבריו. הוא חזר וסיפר את סיפור הפגישה ואת ריבוי התובעת.

אין שיפור, יש טעות

ג**ם התובעת** זהבה נקדימון עלתה על דוכן־העדים וסיפרה כי לא היו דברים מעולם. ומכיוון שהיה מדובר ביום השבת שעבר, זכרה עדיין היטב היכן היתה באותן שעות. וגילתה לבית־המישפט כי לא היתה כלל בתל־אביב, אלא בבית חברים ברעננה. היא העידה כי מעולם לא נפגשה עם השופט בלישכתו לצורך המישפט, ולא גילתה לו את עברו הפלילי של הנאשם.

השופט פסק שאין עליו לפסול את עצמו, מכיוון שהוא מקבל את גירסתה של התובעת, וידוע לו שמעולם לא סיפרה לו דברים כלשהם על הנאשם בלישכתו. הוא החליט להמשיך במישפט.

מכיוון שפרקליט מחוז תל־אביב, אהרון שדה, ראה במעשה זה נסיון לפ־גוע באשיות המישפט, מעשה הפוגע בשופט ובתובעת, ביקש כי המישטרה תחקור בעניין. המישטרה חקרה את הנאשם, את התובעת וגם את זוג החברים שאצלם בילתה בשבת. בעיקבות העדויות האלה הוחלט להגיש כתב־אישום נוסף נגד דגני על עדות־שקר, מסירת תצהיר־שקר, ושיבוש הליכי־מישפט.

כדי להדגיש את חומרת המעשה בעיניה, ביקשה הפרקליטות, עם הגשת כתב־האישום החדש, כי דגני ייעצר עד תום ההליכים במישפטו. אולם השופט דויד ולך לא מצא מקום לעשות זאת ושיחרר את הנאשם.

אם אומנם חשב דגני כי יצליח לשפר את מצבו המישפטי על־ידי הסיפור על הפגישה עם התובעת, נראה כי טעה מאוד. מישפטו הראשון נותר בידיו של השופט קוואדט, והוא נמשך שם כרגיל. את התובעת במישפטו הצליח להרגיז ולהקניט, וזכה גם בכתב־אישום חמור נוסף, שהוגש לבית־המישפט המחוזי בתל־אביב.

במיפגש מיוחד במינו בין בובות נכות וילדים בריאים,

מפגר זה

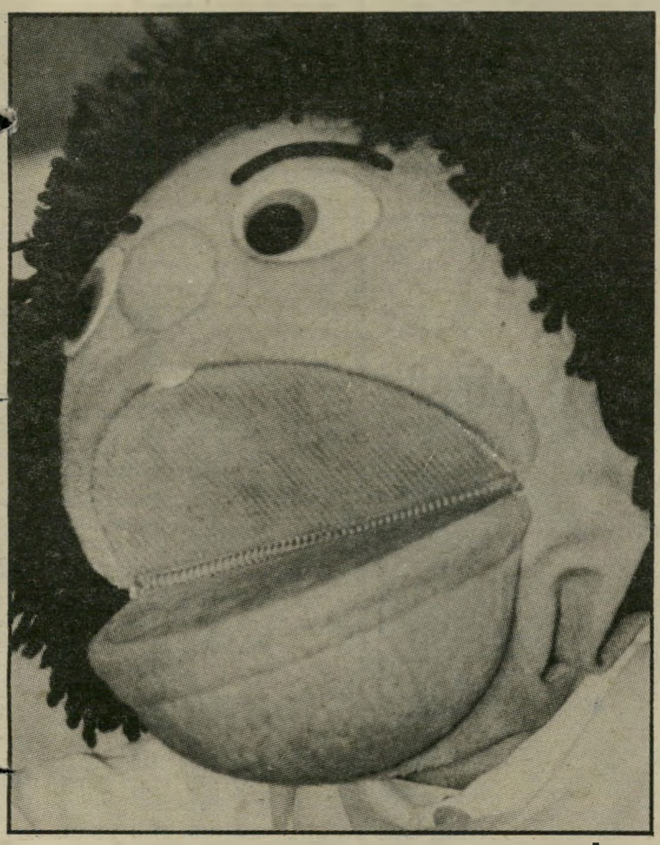
הזדהות

התרגשות

הנאה

אילנה המפגרת הבובה מדברת כמו שמדברת ילדה מפגרת – לאט. היא מסבירה לילדים שהיא בסך הכל מבינה לאט. היא מספרת שהיא יכולה ללכת לבד למכולת.

מוטי הנכה על כיסא־גלגלים. הוא לוקה בשיתוק־מוחין. לכן הוא גם חובש קסדה לראשו. מכיוון שאינו שולט על שרירי וראשו עלול להיפגע. מוטי אומר כי מחלתו אינה מדבקת.

סלח לי, אולי אתה יודע מה השעה?

— רק רגע. עכשיו שתיים וחצי.

— רוני, איך אתה יכול לדעת מה השעה, אם אתה אפילו לא מסתכל בשעון?

— יש לי שעון ברייל, ואני יכול לדעת מה השעה כשאני ממשש את השעון. רוצה לראות?

— יו! יש מין בולקלך כאלה על השעון. נורא משונה!

— את יודעת רבי, יש לי גם ספרים שכתובים בכתב ברייל. את יודעת מי המציא את כתב ברייל?

— לא!

— אז אני אספר לך. המציא את זה ילד בשם לואי ברייל, שחי בצרפת לפני מאה שנה. גם הוא היה עיוור.

בובות־בד של חצי מטר בחפקידי נכים

איך נהיית עיוור?

— כשגולדתי, שמו אותי באינקובטור, והיה שם יותר מדי חמצן, אז התעוורתי.

— זה בטח משגע אותך, כי אתה לא יכול לעשות כלום.

— מה פיתאום? אני יכול לעשות המון דברים. אני קורא, אני משחק כדורגל עם כדור כזה שמצפצף, יש לי דמקה ושח ברייל.

רוני, ילד עיוור, לבוש ברטרנינג כחול ונעזר במקל לבן להליכה. רבי היא ילדה רואה, בלונדית מגונדרת, שסרט ורוד בשיערה.

רבי אינה מבינה איך אפשר להיות עיוור ולהמשיך לחיות כרגיל. רוני מסביר לה. הוא מספר לה שהוא יכול ללכת לסרטים, ואפילו אוהב את זה מאוד. הוא מספר לה שהוא יכול לדעת איזה צבע של בגדים הוא לובש, מכיוון שאמא שלו הצמידה תוויות ריח לכל צבע וכך הוא יודע שלחולצה הכתומה יש ריח של תפוזים, ולמיכנסיים החומים של ריח של לימון. הוא גם מסביר לרבי שזה לא כל־כך נורא להיות עיוור, מכיוון שעיוורים שומעים למשל, יותר טוב מאשר הפיקחים.

רוני ורבי הן שתי־בובות־תיאטרון. כמוהן גם אילנה, שהיא מפגרת, מוטי, שהוא פגוע שיתוק־מוחין, רינה, שהיא חרשת ומדברת בשפת־הסימנים, ואורה, שהיא ילדה בריאה אבל יש לה מישקפיים וזה קצת מציק לה.

כל הבובות האלה משתתפות בהצגת־ילדים מיוחדת במינה, המפגישה ילדים בריאים בגיל בית־הספר היסודי, עם בעיות של ילדים נכים.

מילים תקנעות. ההצגה ילדי־השכונה נולדה בארצות־הברית. היא תורגמה לעברית ובישראל ביים אותה הבימאי יעקב רז. ההצגה מורכבת מקטעים קצרים, שבהם מוצגת הנכות לפני הילדים. בחלק השני של כל קטע יכולים הילדים־הצופים לשאול את הבובה הנכה שאלות, ובצורה זו הם מקבלים אינפורמציה על חיי היום־יום של הנכה.

הילדים, וגם המבוגרים, שחוזים בהצגה, מרותקים למה שקורה על

מכניסים את הילדים לעולמם של בעל־המום

מי שמבין לאט

דינה החרשת לבובה הגדולה, המציגה ילדה חרשת, יש מכשירי־שמיעה באוזניים. דינה מדברת בשפת הסימנים ובעזרתה יכולים הילדים ללמוד את קשיי החרשים.

רוני העיוור הוא ילד הנעזר במקל הליכה לבן. רוני מספר לילדים מהו כתב ברייל ומציג להם את שעון־ הברייל שלו, שבעזרתו הוא יכול לדעת את השעה, באמצעות מישוש.

הבימה. הם מזדהים עם הדמויות, מעירים הערות־ביניים. כאשר נדמה להם שמתנכלים לילד הנכה או מתייחסים אליו לא יפה, הם זועמים.

„פעם," סיפרה איטה ברנדשטטר, אחת המפעילות של הבובות, „באחת ההצגות, הופענו בבית־הספר ובאולם ישבה ילדה מפגרת. פיתאום, באמצע ההצגה היא קמה מכיסאה, רצה אל הבמה וחיבקה את אילנה, הבובה המפגרת, ואמרה: ‚זאת אני!' זאת אני!' לעומת זאת, היתה קבוצת מפגרים אחרת, שהיו ברמת מודעות יותר גבוהה, והם שנאו את אילנה המפגרת."

במיקרה אחר הוצגה ילדי השכונה לפני קהל של כיתה רגילה וכיתה טיפולית. ילד מן הכיתה הבריאה ביקש לשאול שאלה, אבל התחיל מגמגם.

„זאת אני! זאת אני!" קראה הילדה

הוא התחיל לשאול והמילים נתקעו בפיו דקה ארוכה. בני־כיתתו חיכו בשקט, מכיוון שהם מכירים אותו ואת המוגבלות שלו. הילדים מהכיתה הטיפולית התחילו לצחוק והיתה מבוכה גדולה.

סלנג של חרשים. איטה ושבע המפעילות האחרות הן בוגרות החוג לתיאטרון באוניברסיטת תל־אביב. כולן התמחו בתיאטרון חינוכי. לפני שהתחילו להפעיל את ההצגה, הן עברו קורס אינטנסיבי של שלושה חודשים. במיסגרת זו נפגשו עם הורים לילדים נכים, עם ילדים רבים, וקיבלו חומר כתוב רב. הן גם קיבלו הדרכה מברברה איילו, אמריקאית, שהיא הוגת הרעיון.

הבובות עצמן מאוד פשוטות, גם הן יבוא מאמריקה. הן יוצרו באותו בית־החרושת שהכין את הבובות המפורסמות של החבובות ושל רחוב סומסום. בובות ילדי השכונה הן בגובה חצי מטר, עשויות בד ומופעלות בידיים בצורה מאוד פשוטה — ידה האחת של המפעילה מניעה את הפה והיד השנייה את אחת מידיה של הבובה.

מישרד־החינוך סייע בקניית הבובות ובקניית זכויות ההצגה בארץ. ההצגה נרכשה על־ידי מית"ב — מרכז ישראלי לתיאטרון־בובות והמרכז הישראלי לשיקום.

את ההצגה כיים יעקב רז. לשעבר ראש החוג לתיאטרון באוניברסיטת תל־אביב. הקשר של רז להצגה אינו רק מיקצועי: בנו בן ה־5 סובל מ„תיסמונת דאון" (פיגור שיכלי).

רז סיפר, כי ההצגה הועלתה בכיתה של ילדים חרשים. כשדינה, הבובה החרשת, דיברה בשפת־הסימנים, אנשי־התיאטרון שמו לב כי הילדים החרשים תיקנו את דינה כל הזמן. אחר־כך התברר להם כי הילדים פיתחו לעצמם סלנג בשפת־הסימנים, שהוא שונה מן השפה הרישמית.

הוא סיפר עוד, כי הילדים החרשים שצפו בהצגה שאלו את הבובה דווקא שאלות שהיו רוצים שאחרים ישאלו אותם: הם שאלו שוב ושוב את דינה, הבובה החרשת, אם אינה מרגישה בודדה, אם יש לה חברים.

(המשך בעמוד 60)

עצב

ריכוז

צחוק

קולנוע

סרטים

בצלם המצלמה

הבעיה הגדולה בעידן הקומוניקציה היא, כנראה, העובדה שהדיווח הופך בהדרגה חשוב יותר מן העובדות שעליהן מדווח. כלומר, לא חשוב מה שקורה בלבנון, חשוב מה מרווחים על כך העיתונאים. העולם כולו רואה את עצמו ואת כל מה שמתרחש בתוכו, דרך עיניים של קבוצת נבחרים מצומצמת, וזו יכולה, ברכה, להשפיע על התפתחות האירועים ועל תוצאותיהם בצורה קיצונית וחריפה.

לא בכדי נאמר שהעיתונות היא ששמה קץ למעורבות האמריקאית בדרום וייטנאם, ולא במיקרה הודה אחד מהוגי מילחמת לבנון שאחד הגורמים שלא הובאו בחשבון די הצורך, ואשר

ניק נולט וג'ואנה קאסידי
העיתונאים אוהבים

השפיע לא מעט על מהלך המילחמה הזאת, היה תגובת העיתונות.

גם הקולנוע גילה את חשיבות הנושא, והחליט להקדיש לו יותר ויותר סרטים. בזמן האחרון בלבד אפשר היה לראות את שנה בצל הסכנה, אשר הציג פעולת עיתונאי מערבי באינדונזיה, או במעגל ההונאה שתאר מצב דומה, בלבנון

ניק נולט וג'ואנה קאסידי — בדרך אל המוות
מנצלים את העיתונות

שלפני מבצע של"ג. עתה מגיע סרט נוסף, שכר האמת, הדן באותו הנושא. הפעם, על רקע ההפיכה הסאנדיניסטית בניקאראגואה. בסרט זה נדון הנושא מתוך הכרת מיגבלות העיתונות וחולשותיה האנושיות, גם אם אנשיה מסורים בכל נפשם לעבודתם.

צלמי עיתונות. מספרים שאי־שם באמצע המאה שעברה, כאשר העיתונות הבריטית תקפה את הממשלה על התערבותה במילחמת־קרים, הגה מישהו, אולי נסיך הכתר אלברט, בעלה של המלכה ויקטוריה, את הרעיון לשלוח לקרים צלמים. אלה היו אמורים להנציח במצלמותיהם את העובדות, כדי שהקהל יראה שהצרק עם הממשלה.

מאז, כך מספרים, הפכו הצלמים

ג'ין הקמן בתפקיד העיתונאי שנרצח עלידי כוחות סומוזה
רוצחים את העיתונות

ניק נולט וג'ואנה קאסידי — בדרך אל המוות
מנצלים את העיתונות

למשתפי־הפעולה הקבועים של כתבי־השדה, ולמספקי ההצדקה, הביסוס, וההוכחה החותכת, למה שכתוב במאמר, באמצעות צילום ממקום ההתרחשות. על כך נאמר: „תמונה אחת שווה יותר מאלף מילים."

125 שנים אחרי מילחמת־קרים, מציג שכר אמת את גיבורו המודרני, צלם עיתונות שנע ונד על פני העולם, ובכל מקום שיש בו שפיכות־דמים, קרבות, מהומות וזעזועים, הוא ניצב איתן ואמיץ, ומנציח בלחיצת כפתור את המעמד.

אם זה נשמע כמלאכתו של עוף דורס המתפרנס מנבלות, אין זו אשמתו של הצלם, אלא של עולם המאמין באריקות כי „חדשות טובות אינן חדשות" ואשר תר בצימאון אחר כל מה שיכול להקפיא את הדם לרגע, אגב ישיבה נינוחה בכורסה.

נתיבי הדמים. ראסל פרייס, גיבור הסרט, נראה בסצינה הראשונה כשהוא מצלם מטוסי

מרכז הסרט הישראלי מעניש את „צוותא"

האם סרט שצולם בישראל, על־ידי בימאים ישראלים, עם שחקנים ישראלים, בהשתתפות צוותים טכניים שהם כולם ישראלים, והעוסק בנושאים ישראליים בוערים מאוד, הוא סרט ישראלי?

שאלה אזוילית לכאורה. מובן שכן. כך אומר ההיגיון הבריא, אבל לא כך סבור ההיגיון של מרכז הסרט הישראלי, אשר הודיע למועדון צוותא. שהסרט אשר הופק על ידם, „83", אינו סרט ישראלי לפי ההגדרות של המרכז.

זאת, משום ש־„83" אינו סרט אחד, אלא אסופה של סרטים קצרים: מפני שהוא מוצג בעותקים של 16 מ"מ ולא בעותקים של 35 מ"מ; ומשום שהוא אינו מוצג בבתי־קולנוע מיסחריים, אלא במועדוני קולנוע.

משום כך. אין המרכז זכאי לאותם החזרי מיסים, אשר ניתנים לאותם הסרטים המוכרים כסרטים ישראליים, ביניהם כאלה שצולמו בניכר, עם שחקנים זרים.

לתואנה שזו אסופה של סרטים קצרים, אין רגליים. כבר היו סרטים כאלה בעבר ואיש לא חשב לרגע לפסול אותם. לדוגמה השימלה של יהודה (ג'אד) נאמן (אחד מבימאי „83"). אשר לעניין ההיקרנה בעותקים של 16 מ"מ (גודל מוקטן המאפשר הקרנה במכונות לא־מיקצועיות) ובמועדוני־קולנוע במקום בבתי־קולנוע מיסחריים, בכך יש משהו מבדיח ומסוכן!

עונש במקום עידוד. סרטים רבים מצולמים בישראל ב־16 מ"מ, משום שחומר־הגלם זול יותר (דרך־אגב, זה נוהג שמקובל לא רק בישראל). אחר־כך, בהשקעה די גדולה, הופכים את הנגאטיב המקורי, במעברה, מ־16 ל־35 מ"מ, כדי שאפשר יהיה להציג את הסרט בבתי־קולנוע מיסחריים.

מועדון צוותא, שידע מראש שהסרט שהוא מפיק אינו מוגדר כסרט מיסחרי מן הסוג שבתי־הקולנוע מתנפלים עליו, אלא עלול להיתקל באותה הארישות שהיתה בעוכרי כל־כך הרבה סרטים ישראליים שניסו להיות קצת יותר יומרניים מן הממוצע, ניסה ללכת בדרך אחרת.

במקום להשקיע ממון רב בייצור עותק מוגדל, בחר להציג את הסרט במעין רשת־הפצה מקבילה, במועדונים. מתוך אמונה שכך אפשר יהיה להגיע לתוצאות טובות יותר, ויש סיכוי סביר יותר לכיסוי ההשקעה.

על נסיונם למצוא פיתרון לאחת המצוקות הגדולות של הקולנוע הישראלי, שהוא הקושי שבמציאת קהל יעד מתאים, זכה מועדון צוותא לענוש: אין מעניקים לו את החזרי־המס, שכל איזולת מגומגמת על גימנזיסטים מיוחמים ווכה לקבלם.

האמנם אין זה אלא פורמאליזם מוגזם של מישרד המיסחר והתעשיה. המופקד על מרכז הסרט הישראלי, שגרם להחלטה משונה זו או שמא יש בה יותר מזה?

מועדון צוותא משוכנע שתימיה הביקורתית מאוד של הסרט, תרמה לא מעט להחלטה שצריך להחרים אותו. ואם כך הדבר, הרי אין זו אלא צנזורה בדיבים אחרות, צנזורה עוד יותר חמורה ומסוכנת מן הרישמית, משום שאינה מוכנה אפילו להודות בנוכחה האמיתית.

מעצמה מערבית, המפציצים שיירה אפריקאית במדינה השסועה על־ידי מילחמה פנימית, שבה אין איש יודע מי מייצג את השילטון ומי הם המורדים.

פרייס, ושניים מן העיתונאים שאותם הוא פוגש לעיתים קרובות לאורך נתיבי הרמים שהמעצמה הרביעית צוערת בהם, נפגשים שוב, בהר־הגעש המהפכני החדש, ניקאראגואה.

שלושת העיתונאים הללו נושאים בגאון את העיקרון הקדוש של העיתונות האמריקאית: הם מרווחים על עובדות, מבלי להביע דיעות: „אני מצלם, אינני נוקט עמדה," אומר פרייס. אולם ככל שהם נכנסים יותר לעובי הקורה, וככל שהמציאות מסתבכת ונעשית מורכבת יותר, מתחילים להתעורר אצל שלושתם לבטים מוסריים.

מאחרי העדשה. לכאורה, כל מה שהם עושים בניקאראגואה, הוא איסוף מידע ומסירתו לציבור הזכאי למירב האינפורמציה במינימום של זמן, אבל אין הם יכולים שלא להבחין בשחיתות ובשפיכות־הדמים המשתוללות בתופת שאין עליה כל בקרה מוסרית. ומעל לכל, אין הם יכולים שלא להודות, בשלב זה או אחר, עם אחד הצדדים הלוחמים, או לפחות להאמין כי אחד מהם צודק יותר מן השני. הם תופסים עד לאן מעמיקה השפעת עבודתם על כל מה שמתרחש במדינה הזאת, ועד כמה יכול צילום אחד, המתפרסם ברגע הנכון, להטות את כף־המאזניים לצד זה או אחר.

השאלה, שהיא שאלת המפתח בסרט, היא פשוטה: עד היכן יש טעם לשמור על האתיקה העיתונאית המושלמת, על עיקרון האובייקטיביות של הניצב מן הצד? ובכלל, האם תיתכן אובייקטיביות, כאשר מאחורי המצלמה או המיקרופון ניצב אדם, ולא מכונה היא שמדווחת?

אומץ תמים. הבעייתיות המוסרית עטופה בסרט בכמה עטיפות הצריכות להמתיק את הגלולה המרה. שכן חיצונית שכר האמת הוא בראש ובראשונה סרט פעולה. שלושת העיתונאים נמצאים תמיד במרכז העניינים, כלומר במקומות שבהם מתפוצצות פצצות, וגוויות מושלכות על ימין ועל שמאל. מורגש בסרט אומץ־הלב שלהם ונכונותם לסכן את עורם. לעתים בצורה מוגזמת, בשביל סיפור טוב, כתבת־שער וידיעה בלעדית.

על כך צריך להוסיף את האמונה העיוורת כמעט של העיתונאים האמריקאים בעוצמתה ובחשיבותה של העיתונות. הם מעזים לצעוד בתוך ההתלקחויות הנוראות ביותר, כאשר כרטיס העיתונאי שלהם הוא השיריון היחידי המגן עליהם מפני כדור תועה, ואולי מכוון.

למראה התמימות הזאת, צריך להודות שמיספר הקורבנות שנפלו מבין העיתונאים, וגם בסרט הזה מדובר בהרחבה על אחד הקורבנות, (העלילה משתמשת בין השאר בתקרית שבה נרצח עיתונאי אמריקאי בשדירות־לב על־ידי אנשי סומוזה), הוא קטן, יחסית לסיכונים שהם נוטלים.

המשולש הניצחי. שכר האמת הוא גם סיפור אהבה, שצלעו האחת פרייס, הצלע השניה היא כתב העומד להפוך אישיות טלוויזיונית מבוקשת, והצלע השלישית, המשותפת לשניהם, היא עיתונאית ותיקה, הנודדת בין שניהם על פני העולם.

אפשר אפילו לומר שמדובר כאן בסרט פוליטי, המביע ביקורת חריפה על מדיניות ארצות־הברית בניקאראגואה, מציג את סומוזה כקאריקאטורה, נוטה לאידיאליזציה של המורדים, ועוקב, כחוט השני, אחרי שכיר־חרב אחד, מאותם נציגי מערב, המוכרים את שירותיהם הרצחניים לכל המרבה במחיר, לא איכפת לו כלל מה ציביון מעסיקיו ומה דעותיהם.

בדרך כלשהי, אפשר כמעט לראות בשכיר־חרב זה, ציניקן חסר־מצפון הפועל לפי היגיון מחריד משלו, השתקפות קיצונית של מלאכת העיתונאי האובייקטיבי כביכול. אולי זה ביטוי למתנת התועבה שמעניק העולם המערבי לארצות העולם השלישי המנסות להגדיר את עצמן ואת מישטרן.

הנסיון האישי. באותה הזדיוות המאפיינת את הקולנוע האמריקאי, מספק הסרט הזה של בימאי כמעט אלמוני, בשבר רוג'ר ספוטיסוווד, סוגים שונים ורבים ככל האפשר, של קהל קולנועי. ספוטיסוווד — שגדל ממש בתוך עולם הקולנוע, עבר כעורך־סרטים אצל אנשים כמו סם פקינפה וואלתר היל, לפני שהפך בימאי בזכות עצמו — העסיק צלם־עיתונות מפורסם, מאתיו נאיתונס, כיועץ מיקצועי. לא רק שנאיתונס הוסיף את המימד של הנסיון האישי (הוא סיקר את המרד בניקאראגואה משנת 1977 ועד לנפילת המישטר ב־1979), אלא גם גם עזר לבנות את חוט־השידרה של הסיפור.

ואכן, במהלך הסרט נעצרת העלילה שוב ושוב לשניות ספורות, כאשר התמונה על המסך הופכת רגע לרומנטית, כמו התמונה שבמצלמת פריים. „לדעתי," אומר ספוטיסוווד, „אפשר לסכם את כל עלילת הסרט כולו, בעזרת צילומים אלה. הברלי המבט שביניהם. והדברים השונים שהם מראים בתחילת הסרט, לעומת הסוף, הם הסיפור כולו."

יומן החדשות

● **בלייק אדוארדס**, אבי הפנתר הזורוד, בימאי „10", מהומה בהוליווד. ויקטור/ויקטוריה וסרטים רבים אחרים, הוא לדעת רבים אחד הכשרונות המקוריים האחרונים שנותרו בעיר הסרטים. עתה הוא מתכנן סרט מסוג חדש. מלבד קאנזס סיטי ג'אז, שבו שיתוף־הפעולה בין **ברט ריינולדס וקלינט איסטווד** מבטיח הצלחה קופתית מראש, רוצה אדוארדס לעשות קומדיה בשם תיבת הנגינה. הסרט, על שני מהמרים במירוצי־סוסים, צריך להיות בנוסח הקומדיות של לורל והארדי (ההמצאות הקומיות החצותיות היו תמיד חביבות על אדוארדס) ולתפקידים הראשיים רוצה הבימאי ריינולדס ובקומיקאי הכושי **ריצ'ארד פריור**.

„חלקים גדולים בסרט לא יהיו כתובים כלל. הסיטואציה הבסיסית תהיה מתוארת בתסריט, אבל כל מה שיתרחש בפועל, יהיה פרי אילתור לפני המצלמה," אומר אדוארדס, המחפש עדיין את המימון המתאים למשימה הזאת.

אם אכן תצא התוכנית לפועל יהיה זה סרט שלישי של הצמד אדוארדס־ריינולדס. כבר עתה יצא להפצה סירטם המשותף הראשון, האיש שאהב נשים, שאינו אלא גירסה אמריקאית לסרט של **פרנסואה טריפו** באותו השם.

● כתב־עת צרפתי בשם פילמאשאנג' העוסק בצד העסקי של תעשיית הקולנוע, טוען שהוא טרח וחישב את ההכנסות של הסרטים הקופתיים ביותר בתולדות הקולנוע, לא רק במיספרים שתי דמויות, יוסף ומרים, הוסיפו שלוש קאנטטות של באך, ספר של היידגר, והוציאו לי מן המחשב תוכנה. אשר תכלול את כל אלה ואפשר יהיה לעשות מהנה סרט. הם, כמובן, אינם מסוגלים לעמוד במשימה, ואילו אני הייתי צריך לעשות זאת, היו נדרשות לי לפחות 20 שנה ואין לי חשק לבזבז את הזמן הזה."

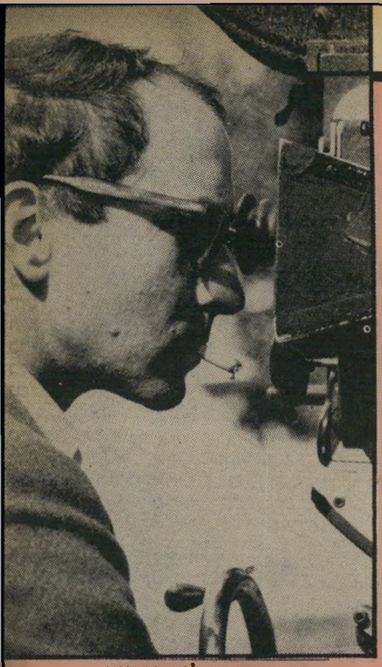
הילד הנורא מתקיף שוב

אין אדם שהקדיש יותר תשומת־לב ומחשבה למשמעות, לחשיבות ולפרשנות של הביטוי החזותי בעולם התיקשורת המודרנית, מ**דאך לוק גודאר**. לפחות לא בשטח הקולנוע. אלא שלא כמו סרטים מן הסוג של שכר האמת, גודאר עסק תמיד בנושא מן האספקט התיאורטי שלו, סירב להתפשר עם דרישות הקהל ומשום כך נשארו סרטיו נכסי האינטלקטואלים הסקרנים בלבד.

הוא הקדיש סרט שלם לדרכים השונות שבהן ניתן לפרש אותן תמונות, וכולן דרכים שיקריות. הוא הקדיש סרט אחר, כדי להוכיח מה ההבדלים המשמעותיים שיש בכחירת זווית צילום או רקע צילום, לדברים שהצילום עצמו או הסצינה צריכים להביע.

אבל גם כאשר הוא עושה סרט שאינו עוסק בעניין עצמו, כמו סירטו האחרון שם פרטי: כרמן (שזכה בפרס בפסטיבל ונציה), הוא עדיין משתמש בשפה המיועדת לעילית בלבד (עובדה, קשה למצוא קונים לסרט), ועדיין עסוק מאוד במשמעויות השונות של התיקשורת בין בני־אדם. כך מסתבר מכמה ראיונות שנתן לעיתונות בתקופה האחרונה, במיוחד ראיון אחד שהתפרסם בשבועון הצרפתי נובל אובסרבאטר: „לדעתי, התוצאה הישירה של תיקשורת־יתר, שממנה אנו סובלים היום, היא חוסר תיקשורת," הוא טוען. „צריך לדעת יותר, לראות דברים מזוויות שונות. להקדיש לנושאים יותר זמן. הטלוויזיה מציגה לפנינו יותר מדי תמונות, ואין להן עוד שום משמעות. ובכלל, היום מרבים על תמונה, ולא מתייחסים עוד למה שמוצג בה. כאילו הלך אדם לרופא והיה מתלונן שהוא חולה, מבלי לציין ממה הוא סובל, והרופא היה מציע לו לבחור בין כדורים ורודים וכדורים כחולים.

„אילו אפשר היה, הייתי פונה לאנשי אי־בי־אם והייתי אומר להם: הנה, יש לכם ספר של פרנסואז דולטו על דת ופסיכואנאליזה. קחו

בימאי זאן לוק גודאר
רימו אותי

בלי סתירות

במישור האישי יותר, ממשיך גודאר להיות הזאב הבודד שאינו מסתדר, בסופו של דבר, עם איש. „מאז הפכתי מפיק של עצמי, גליתי איך רימו אותי קודם לכן," הכריז איש זה, שהיה, בעבר, לוחם גרול על זכויות סוציאליות ומאמין מאין כמותו בעבודה קבוצתית, אמונה שאף הגשים בכמה מסרטיו.

„אני אוהב לעבוד עם שחקנים חדשים, אני אוהב לנסות ולמצוא מצבים חדשים ודברים שלא נעשו קודם לכן. היו לי שני שחקנים כאלה בסרט האחרון (אחרי פרישתה של איזבל אדג'אני). עקרונית זה יכול היה להיות שיתוף־פעולה מן הסוג הזה, אבל למרבה הצער, הם חשו את עצמם כבר כוכבים, כאלה שצריכים לשחק את עצמם. ובעיני יש רק כוכב אחד בהפקה, זה הסרט עצמו.

„הנה, ביקשתי ממארושקה דטמרס, המופיעה בתפקיד הראשי, שתאזין כל יום, לא חשוב מתי, לעשר דקות מתוך הרביעיות של בטהובן (זאת המוסיקה שמלווה את הסרט). היא לא עשתה זאת. אחר־כך הביעו השחקנים אכזבה משום שאני איני מדריך שחקנים כמו איליה קאזאן, או לא סוטר על פניהם כמו קלווז.

„מן הצלם ראול קוטאר (שהיה שותף לרוב הצלחות גודאר בתחילת דרכו, נפרד ממנו וחזר לעבוד עמו בשנים האחרונות) ביקשתי שייבקר כמה פעמים במוסיאון רודן. לדעתי, כאשר

מייקל קיין וג'ולי וולטרס
שם חדש בכותרות

1915 והפך את כל מושגי תעשיית הקולנוע על פיהם.

● עוד שם חדש בסידרת הכשרונות הצעירים שנוספו השנה להוליווד, ואשר כנראה עוד נשמע עליו רבות בעתיד: **ג'ולי וולטרס**. היא מופיעה לצידו של **מייקל קיין** בסרט בשם לתוך את ריטה. כפועלת פשוטה הזוכה להיכנס לעולם הנשגב של האינטלקטואלים בהדרכתו הצמודה של פרופסור ציני לשפה האנגלית. ההפקה הצנועה הזאת זוכה באחרונה לא רק

(המשך בעמוד 63)

מפיק־בימאי בלייק אדוארדס (עם רעייתו ג'ולי אנדריוס)
סרט באילתורים

האשה עושה את האביזר

האביזר יהפוך בגד ישן לאופנתי ואחר, ואת יכולה להכין את האביזר בעצמך

משקפיים בסיגנון גרייס קלי הן האופנתיות ביותר. מיסגרתן וזכוכיתן שחורה או כהה מאוד וצורתן נוטה לריבוע. המישקפיים בתצלום הם של דיור. וניתן להשיג זוגות מפירמות אחרות.

נעלים ופאייטים נעלי־סירה בגוון חלק, בעלי עקבים גבוהים, מתאימים לכל בגד. הגרביים הדקיקים, המעוטרים בפאייטים, מתאימות ליציאה בערב־גאלה מפואר.

ה שהאביזר עושה את הבגד, כולנו יודעות, אבל זה שהאשה עושה את האביזר, לכך, אולי, לא כולן מס־כימות. אותו אביזר נראה אחרת אצל כל אשה.

אם זה צעיף, לרוגמה, אחת תכרוך אותו סביבה צאוורה, השנייה סביב מותניה, השלישית תקשור אותו על ראשה והרביעית תלפף אותו על רצועת תיקה.

כאשר מדברים על אביזרים, אי־אפשר שלא לעמוד על ההבדל בין אביזר־איכות ואביזר־קישוט. הראשון עושים, בדרך כלל, מחומרים טובים ויקרים, כמו עור, משי, קטיפה. לעומתו, האביזרים הקישוטיים הם אביזרי־אופנה של הצעקה האחרונה, העשויים פלסטיק ציבעוני, זהב, כסף או בד על כל סוגיו.

חגורות בעבודת־יד של אפרת וגדי פן החיפאים (למעלה ולמטה). החגורות עשויות עור נפה זמש ורשת. משמאל: חגורת־נחש בעיצובה של אביבה פיבקו. הנרכסת מתחת לקו המותניים.

תרבות הבובע. כל בגד במל־תחה, אפילו מהשנה שעברה ואף מזו לפניה, שסיגנונו הוא קלאסי או קרוב לכך, ייראה שונה בשילוב אביזרים שונים.

להיטי האביזרים השנה הן החגורות. בעיקר חגורות־העור או דמויות־העור, הרחבות והנרכסות באיזור המותניים או קצת מתחתם. רוחב החגורה הוא בין חמישה ל־15 סנטימטר והן מחניפות בעיקר לדקות־הגיזרה, אבל מתאימות ביותר לאותן שלא בורכו במותניים צרים. מפני שחגורה רחבה, הנרכסת בחוזקה על המותן, מצרה אותה ומשווה לה צורה נשית ביותר.

עד היום רוב החגורות ושאר האביזרים בחנויות המשובחות היו תוצרת־חוץ. לאחרונה עלו כמטאורים כמה מעצבי אביזרים ישראלים, העושים חיל בשטח הזה ולא מביישים את אביזרי פאריס ואיטליה.

זוג כזה הם גדי ואפרת פן, בעל ואשה, צמד חיפאים צעירים, שהתחילו את דרכם לפני חצי שנה. אפרת סיימה את הטכניון במגמת ארדיכלות ועבדה כארכיטקטית שכירה וגדי למד ועסק בגרפיקה. הם חסרו את הסיפוק בעבודה, ואהבתם לעיצוב הולידה את עיצוב האביזרים. הם זנחו את מיקצועותיהם והתחילו לעצב תיקים, תיקי־עור אלגנטיים בסיגנון קלאסי.

הם עבדו עבודת־נמלים, עשו הכל ביד, ציירו, גזרו ותפרו. הם המשיכו עם כובעי־עור, כשהם משקיעים את כל

הכל מכל כל: מטריה, חגורות, ארנקים, צמידים, עגילים, כובעים

כספי הנדוניה בחומרים. רק אז גילו שאין בארץ תרבות הכובע.

בעלי הבוטיקים אמרו להם: יפה מאוד, אבל אין קונים.

אז החליטו לעבור לחגורות. הם נסעו לאיטליה, קנו עורות ואבזמים והתיישבו לעצב, כשאפרת משלבת את ידע הארכיטקטורה בדוגמות וגדי את נסיונו בגרפיקה. החגורות שהם מעצבים הן עבודת־יד מתחילתן ועד סופן, עשויות עור נפה או זמש ומשולבות ברשתות ובאבזמים מעניינים, מוכספים או מוזהבים. במבחר ציבעי־האופנה: חום, שחור, אפור, זית ושנהב.

והמחירים? „בהחלט לא זולים," מודה גדי. „עור זה חומר יקר וחגורה בעבורת־יד עולה בין 70 ל־100 דולר תלוי בכמות העור ובתוספות."

אומרת אפרת: „אבל כדאי לאשה להוציא קצת יותר על חגורה, ושכל הראשית ברחוב יסתובבו אחריה."

מעצב־האופנה רפי יעקובזון הוא האפוטרופוס של זוג החיפאים בתל־אביב, ואצלו ניתן להשיג את אביזרי־האופנה של אפרת וגדי. הוא מתלהב מהם וחוזה להם עתיד מזהיר בשטח עיצוב האביזרים.

הוק ההתיישנות. זוג ישראלי נוסף שהתחיל לעצב אביזרים בשנה האחרונה הם איקה ורמי המבורגר התל־אביביים. הוא בוגר בצלאל והיא בוגרת אופטומטריקה. מה הקשר בין מישקפיים ואביזרים? איקה תמיד עסקה בציור, בעבודות־יד, כמו קרמיקה ומתכות וגם בעור, וכיון היתר למדה גם צורפות.

בחורף זה הם עיצבו חגורות־עור משולבות אמייל, חגורות־עור עם חבלים, והשתמשו הרבה בעור־נחש. הצבעים הבולטים אצלם הם שחור, אפור, סגול וחום. כל החגורות עשויות עבודת־יד.

בקיץ, כשהתחילו בעיצוב אביזרים, ראה מעצב־האופנה שוקי לוי את עבודתם, התלהב מהם וקישר אותם עם אוברזון וניבה. הם ערכו איתם תצוגות־אופנה וגם הוזמנו לעבוד עם משכית וגוטקס.

שרשרות וצמידים

במראה הצו־עניה מוסיפות לבגד, בפרט אם ציבעו חלק. בחנויות ניתן למצוא שרשרות יפות ומוזהבות שהן חיקוי של דיור וגוצ'י.

כובע וצעיף

כובע הוא אביזר כמעט הכרחי לכל אשה. כמה כו־בעים בציבעים בסיסיים ישרתו הרבה שנים. צעיף ני־תן ללפיף על הצוואר, המותניים, הראש או על התיק.

חגורה שלהם עולה בין 3,500 ל־5,500 שקל.

אומנם חגורות זה אביזר מאוד מכובד, אבל גם צעיף־צמר, סאטן או משי, יוסיף למראה המטופח של כל אשה. צעיף כזה, אשר ייכרך מסביב לצוואר, בתוספת סיכה שבתוכה אבן יפה, יהלום את הבגד ואת הופעתה של כל אשה. עגילים תואמים יכובע־לבד ירגישו את המראה המושלם.

באשר לכובעים: כדאי מאוד שלכל אשה יהיו כמה כובעים בסיסיים ואופנתיים כמו שחור, אפור, בז', חום ושנהב. אין צורך בחמישה כובעים, אבל שניים־שלושה לא יזיקו וישמשו כמה שנים, כי לא חל עליהם חוק ההתיישנות.

כל בגד, חליפת מיכנסיים, חצאית או שימלה, ייראה אחרת לגמרי אם תאספי את שיערך ותחבשי את כובעך.

סיגנון הסבתא. גם שרשראות

(המשך בעמוד 60)

תיקים

בסיגנונות שונים ואופנתיים. השנה סטייל ילקוט בית־הספר כמו מעטפה; תיק־הכתף בעל הרצועה הארוכה, ותיק־הסבתא עשוי שתי רצועות קצרות בציבעי חום, אפור ושחור מעור.

ארצות־הברית: מנגנון החושך מכה שנית

בראשית היו השמועות והלחישות, ובעיקבותיהן באו גם העובדות וההוכחות.

כל ישראלי „תיקשורתי", המבקר בוושינגטון, עומד עד מהרה על כוחה האדיר של שגרירות־ישראל בבירת ארצות־הברית. העיתונות הפופולארית האמריקאית, בעיקר בניו־יורק, חיה ממש מפי רוברי השגרירות.

בגיליון ניו־יורק פוסט מיום ה־19.12.83 מופיעה כותרת גדולה ומודגשת: „אל תבכו את יאסר ערפאת, הוא נוכל ובדבליעל". כותרת שלא היתה עוברת, בניסוח הזה, אפילו בצהרונים הישראליים. הקורא הממוצע עלול שלא להתרשם מעיתון כמו ניו־יורק פוסט, מכיוון שהוא שמע רק על ניו־יורק טיימס. כראי לדעת, לכן, שתפוצתו של פוסט עולה פי חמישה על זאת של טיימס.

זאת ועוד. גם בטיימס מופיעות ידיעות מסונגות היטב, בהתאם לצורכי ההסברה של ישראל. יש אומנם ביקורת, אבל אין להשוותה כלל עם זו הנמתחת על ממשלת ישראל

שר־ביטחון ויינברגר*
הסתה שיטתית

בעיתונות־היוקרה האירופית. לכל התופעות האלה יש הסברים מכל הסוגים, כולל העובדה, הנכונה כשלעצמה, שבניו־יורק יש ציבור קוראים ומפרסמים גדול ממוצא יהודי.

אין בהם כדי להסביר את השיטתיות והמיסוד של הדרך, שבה חודרת הגירסה הרישמית של ממשלת־ישראל לכל כלי־התיקשורת בארצות־הברית. אין המדובר רק על עמדות ישראל בסיכסוך היהודי־ערבי, אלא גם על התייחסות דעת־הקהל האמריקאית לפוליטיקאים מקומיים, בהתאם למידת דבקותם במדיניות החוץ והביטחון של ישראל.

חיצפה של מדינה קטנה. אין ספק שקיימת יד מכוונת. ממשלת ישראל, בעזרת אירגונים ואישים הקרובים אליה, מטפלת באורח שיטתי בפוליטיקאים אמריקאים, תומכת בהם, או גורמת להדחתם, מסיתה נגדם, או משבחת ומהללת אותם.

אין כאן שום אלמנט של מיקריות. מדובר במחלקה ממוסדת, שחלקה ממוקם במישרד־החוץ. פעולת המחלקה הזאת יעילה ומוצלחת מאין כמוה. נשאלת, כמובן, השאלה אם היא משרתת את האינטרס הישראלי האמיתי, ואם אין בעצם קיומה מקור־פורענות לישראל לטווח ארוך, חוצפה מסוכנת של מדינה קטנה להיות מעורבת עד כדי כך בענייניה הפנימיים של מעצמה גדולה כמו ארצות־הברית.

כך או אחרת — העובדות נשארות בעינן. ישראל גרמה ישירות לאי־בחירתם מחדש של סנטורים רבים, שהעזו להכיר גם ברחיפותה של הבעייה הפלסטינית ובצורך לפתור אותה באורח צודק ואנושי. ישראל גרמה להדחתו של שגריר ארצות־הברית באו"ם, אנדרו יאנג (ובכך לניכור היסטורי בין ישראל ובין 20 מיליון השחורים בארצות־הברית, ראו פרשת ג'סי ג'קסון). ישראל פעלה בכל הדרכים כדי להביא להדחתו של שר־הביטחון האמריקאי, קאספר ויינברגר.

עובדות אלה כמעט שאינן מדווחות בעיתונות הישראלית, ועד לתקופה האחרונה זכו לסיקור אך ורק במיסגרת עולם קטן. כיום, אחרי שפרשת ההסתה השיטתית נגד ויינברגר עמדה במוקד כלי־התיקשורת, ברור לכולם שאנשים כמו הקונסול הכללי של ישראל בניו־יורק, נפתלי לביא, מקדישים את מירב זמנם

* עם אריק שרון, בעת ביקורו בארץ, בשנת 1982.

עולם קטן

ישראל" — כלומר, המתנגדים לסיפוח — בפוליטיקה האמריקאית.

התשתית האיתנה של אירגונים יהודיים וציוניים רבי־השפעה משרתת היטב את הטקטיקה הזאת. מעניין שאריאל שרון, המודע היטב לפעילות, שהיא בבחינת התערבות בוטה בנושאים אמריקאיים פנימיים, עוד מעז לקונן על שיחותיו של השגריר האמריקאי, סמואל לואיס, עם שימחה ארליך המנוחז!

בלי זהות. לאחרונה נחשפה הפעילות הממוסדת הזאת בכתבה מפורטת ודי משעשעת של לארס־אריק נלסון, כתבו של היומון הניו־יורקי דיילי ניוז בוושינגטון. נלסון מתאר את ביקורו של איש השגרירות הישראלית בביתו, בחברת אישי־מיסתורין בשם אלכס, שסירב למסור את שם משפחתו. אלכס הבטיח לנלסון למסור לו מידע בלעדי על הנעשה במיזרח־התיכון. הוא מסר לעיתונאי מיספר טלפון בניו־ג'רסי, והבטיח להעביר את המידע באמצעות מתווך נוסף, שגם הוא נקרא אלכס.

קונסול לביא
מילחמה יעילה

אלכס 2 הופיע אצל נלסון כעבור זמן קצר, סיפר שהוא סטודנט למדע־המדינה, והשאיר אצל העיתונאי דף ללא כותרת מזהה, שהכיל מידע, או ניתוח, על יחסי סוריה עם סעודיה.

נלסון לא התרשם באופן מיוחד. הוא הבין שהמטרה היא לסכסך בין שתי המדינות, אבל הניתוח לא היה חדשני או מעמיק. גם המקור למידע לא צויין, ונלסון חש, שאינו יכול להשתמש בחומר.

אלכס 2 הופיע פעמים רבות, סירב לגלות את זהותו האמיתית, והירבה להתלונן על כך, שנלסון כמעט שלא השתמש בחומר שלו. לבסוף חדלו הביקורים.

נלסון מציין ששגרירות ישראל בוושינגטון בקיאה בנושאים אמריקאים פנימיים יותר מכל נציגות זרה אחרת, והיא אף מיטיבה מכולן להפעיל עיתונאים ואנשי תיקשורת. יחמה כזאת מישראל הביאה בזמנו לפיטוריו של אנדרו יאנג.

נלסון עצמו היה מעורב אישית בפרשה זאת, כתב ניוזוויק. הוא מספר שבכל מוצאי־שבת הם נהגו לקבל ערימות של מידע מישראל שהכיל גם הדלפות ורמזים די־מגמתיים. היו ידיעות בדבר מכירות נשק מארצות־הברית למדינות־ערב, וגם השמצות רבות על פוליטיקאים ופקידים אמריקאיים, שהואשמו ב„אנטישמיות".

בין השאר קיבל נלסון הדלפות עיקביות מירושלים על פגישותיו של שגריר ארצות־הברית באו"ם עם נציג אש"ף באירגון הבינלאומי, זהרי לאביב טרזי. נלסון טוען, שחלק גדול מהמידע מישראל היה מפוברק, אבל הידיעה על מגעיו של יאנג עם אש"ף היתה נכונה.

נלסון פירסם, יאנג הכחיש והסתבך־בשקרים, הלחץ היהודי־ישראלי והכעס על השקרים היו יותר מדי עבור נשיא חלש יחסית כמו ג'ימי קארטר. יאנג נאלץ להתפטר.

בלי בדיקה. נלסון אינו מצטער על חלקו בפרשה. הוא ברק את המידע ופירסם אותו. הוא נזכר בו עתה בגלל המסע הישראלי נגד קאספר ויינברגר. המידע שנשלח לראש עיריית ניו־יורק נגד שר־הביטחון, ממישרדו של נפתלי לביא, הוא חלק משיטה שהפכה לתופעת־קבע בחיים הפוליטיים האמריקאיים.

הוא רק מייעץ לראש־העירייה, ולכל יתר הנמענים על „המעטפות המיסתוריות" מתוצרת ישראל, לבדוק היטב את

שגריר־לשעבר יאנג
מידע מפוברק

תוכנן. „לפעמים המידע הישראלי הוא מדוייק, מסכם נלסון, ולעיתים יש בו ממש 'דיסאינפורמציה'."

אין ספק שפוליטיקאים ופקידים בוושינגטון ובמקומות אחרים ברחבי ארצות־הברית חוששים מישראל, מנסים לרצות אותה בכל הדרכים, אפילו בניגוד לתפיסתם את האינטרס של ארצם. תהליך זה, המהווה כמובן סיפור הצלחה עבור „מנגנון החושך" העוסק במלאכה זאת, עלול להתנקם קשות בישראל. הוא נחשף עתה, ווכה לטיפול נמרץ בכלי־התיקשורת וסופו להביא לתגובה נגדית מכאיבה.

קשה להאמין שמעצבי המדיניות ומעצבי דעת־הקהל של מעצמה אדירה כמו ארצות־הברית ירשו לעצמם להיגרר לעולמי־עד אחרי ממשלה סיפוחיסטית השולטת במדינה קטנה, התלוייה באמריקאים בכל היבט אפשרי.

רע זה טוב

של רל דה־נבול נהג לטעון, שאין לו ספק שהבריטים הם מאוזיכיסטים מטיבעם. „אין צורך בהוכחות, צריך רק לנסות פעם אחת את האוכל שלהם".

האנגלים עצמם נוטים להתייחס לנושא הזה בהומור. השבוע פירסם מנהל פאב בטאנבידג' מודעה, שבה התפאר כי יש לו „טפטפת דהויים, וילונות מרוטים ומוזגות מכוערות". הוא קרא לכל הלקוחות הקבועים לבקר בפאב במהירות האפשרית, מכיוון שהמועצה המקומית כפתה עליו לשפץ את המקום.

מאז הפירסום קשה למצוא אפילו מקום עמידה בפאב. המנהל הודה, שהסנדוויצ'ים בפאב מתאימים לריזזוז המזוה ולתיקרה המתקלפת, אבל הלקוחות אוהבים אותם בדיוק כך.

„הפאב הזה הוא חלק מהקהילה," הודה לקוח קבוע. „הוא היה איום ונורא במשך ארבעים שנה, וכך הוא נשאר עד עצם היום הזה."

תפסתי אירופה

סיגריות אירופה דלות ניקוטין בעישון.

אזהרה - משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות

בלאופונקט

חיים ארוכים-אפס תקלות.

טלוויזיות צבעוניות 16", 20", 22", 27" – עם או בלי שלט-רחוק.

שני דגמי וידאו VHS – עם שלט-רחוק.
חידוש בלעדי!! הוראות ההפעלה בעברית מוקלטות על קסטה וידאו. חינם.

היבואן הבלעדי: טרכף יבוא בע"מ, רח' בוגרשוב 70, תל-אביב.

BLAUPUNKT

TEDELEX

משטרה
איתות לאיבצן

השוטרים הצביעו לבר

שוטרי מישטרת־ישראל אינם מצביעים בקלפי, כדי לבחור במפכ"ל שלהם. הוא ממונה על־ידי שר־הפנים. באחרונה נפל דבר בקרב לובשי המדים הכחולים, שהאיר את עיניהם של ראשי אגף־המישטרה במישרד־הפנים.

לפני שלושה שבועות התקיימו בחירות לראשות הסניף הישראלי של איפ"א, האירגון הבינלאומי של השוטרים.

היו"ר הקודם היה ניצב דויד קראוס, שהוא ירש המושבע של מפכ"ל המישטרה, אריה איבצן, והיה עד לאחרונה נשיא בית־הדין המישמעתי של המישטרה.

קראוס החליט לרוץ פעם נוספת. מולו רצו שניים. האחד אברהם חמו, כדורסלן בעבר והיום ממונה על אגף יחסי מישטרה־קהילה. הוא זוהה בכירור כאיש של איבצן.

השני היה איש אלמוני, שלמה פוירמן, מפקד חטיבה במישמר־הגבול, ולמעשה איש המזוהה עם קצין האג"מ של המישטרה, צבי בר.

גם הסגן. הבחירות לאירגון הפכו, למעשה, קרב משולש סמוי בין איבצן, בר השואף למפכ"לות, וקראוס, הדורש לשוב לתפקיד ביצועי במישטרה.

התוצאות היו מפתיעות ביותר: ראשית, לראשונה השתתפו בהצבעה יותר מ־4000 שוטרים, מיספר־שיא בהשוואה לבחירות קודמות.

שנית: מספירת הקולות התברר שהתוצאות היו חד־משמעיות. פוירמן, האיש של בר, קיבל 2883 קולות, יותר מ־70 אחוז מהקולות. קראוס זכה ב־784 קולות, ואילו חמו, שניהל מערכת־בחירות מאסיווית קיבל 677 קולות, כ־15 אחוז בלבד מקולות המצביעים.

קצין אג"מ בר
ניצחון בקרב משולש

לתפקיד הסגן נבחר גם איש של בר, גבריאל וקסברגר.

בר וקראוס הם ידידים, למרות ששניהם היו רוצים להיות מפכ"לים. כרגע יש להם יריב משותף: איבצן.

אם בבחירות האירגוניות לא יזעזעו את איבצן יותר מדי, היתה לו, בכל זאת, סיבה לא להיות רגוע מדי.

מעצרו של אזרח־עולם
מהן הזכויות של עוסק בזכויות־אדם?

ישעיהו תומא שי"ק — הנציג הישראלי של רש"ת – רשות שירות תבל, מנפיקת דרכונים עולמיים — לא הבין מה רוצים ממנו.

שני צעירים עצרו אותו ברחוב ירושלמי, הציגו לפניו תעודת־שוטר וביקשו לערוך חיפוש על גופו. כשביקש הסבר, אמרו לו, לתדהמתו, שחושדים בו כי הוא מחזיק סמים בכליו. שי"ק השיב שעקרונית הוא מתנגד לחיפוש, אך לא יגלה התנגדות.

השוטרים ראו שמולם ניצב אגוז קשה לפיצוח. כששאלו אותו לעיסוקו, ענה שהוא עוסק בזכויות־האדם. אמר לו אחד השוטרים: „אין זכויות בישראל."

בתום החיפוש הוא התבקש להתלוות עם החולייה לתחנת־המישטרה.

בידי השוטרים היתה מציאה של ממש: ארבעה דרכונים עולמיים ושלוש חותמות. אישי־המישטרה טענו ששי"ק הוא זייפן, ואילו שי"ק הסביר לשוטר שהמדובר במיסמכים שכבר שלוש שנים לפני כן נבדקו במחלקת־ההונאות של מישטרת תל־אביב, בחשד דומה. בתום הבדיקה החזירו לו אז את כל רכושו (העולם הזה 14.1.81).

שי"ק חזר בבוקר, שוב נשאל על חוקיות הדרכונים שבידיו, ושוב התקלסו בו. שי"ק ניסה לתת לאחד הנוכחים בחדר את העתק ההכרזה העולמית של זכויות־האדם של האו"ם. הקצין שישב בחדר אמר: „אתה עושה תעמולה! אתה מנסה לשכנע את העובדים שלי?!"

במיחלק המירמה הציע שי"ק לחוקרו להתקשר לתל־אביב, למקום שבו הוא נחקר באותו עניין לפני־כן. התשובה, שניתנה טלפונית מתל־אביב, היתה חד־משמעית: „ישעיהו תומא שי"ק רשאי להחזיק בדרכונים וחותמות של רשות שירות תבל." שי"ק שוחרר מייד. מה שהותרם ממנו הוחזר לו.

רשות שירות תבל מנפיקה מלבד הדרכונים, גם תעודות־זהות עולמיות, תעודות־לידה, תעודות־נישואין ואפילו תעודות־עיתונאי עולמיות.

חיים זיגל, בנו של מוחמד, נאשם בכך שהפך את ביתו למקום פיתוי לנערים, ועשה בהם מעשים מגונים

הנזל וגרטל, המכשפה ובית־הממתקים (איור לספר־ילדים) חרבות על הקיר

דוריו של אייל (שם בדוי, שמות הקורבנות ובני־משפחתם נאסרו לפירסום) עמדו והביטו בחרדה אל הבית הבודד שבו אמור היה להימצא בנם בן ה־12. אורו החלוש של הירח הישרה על הבית שבפאתי אזור אווירה מיסתורית ושטנית.

באותו יום שישי, לא חזר אייל הביתה מהפנימיה שבה התגורר. הוריו ביררו אצל חברים, ואחד מהם סיפר כי אייל הלך לבקר ידיד הגר בבית בודד באזור. הוא הסכים להתלוות אל ההורים, כדי לחפש את אייל.

כאשר החל הילד קורא „אייל, איילי!" נעלמו לפתע גם קרני האור הבודדות שבקעו מבעד לסידקי הדלת. האב החורג התקרב לדלת הכניסה ורפק עליה. במשך רגעים ארוכים לא נשמעה כל תשובה. „לא רציתי להתפרץ אל תוך הבית, כי לא ידעתי מה מחכה לי שם," העיד האב החורג בבית־המישפט. כעשר דקות אחר־כך נפתחה הדלת. בפתח עמד גבר מוצק שחור־זקן ולידו עמד אייל.

„כואב לי בטוסיק!"

עיניהם של ההורים סקרו את החדר המוזר ואת הקירות שעליהם היו תלויים אביזרים שונים. „הייתי המומה," סיפרה האם. „שאלתי אותו: מה אתה עושה פה עם ילד לבד?" האם הביטה בחדר בעיון והחלה מבינה. „היו שם חרבות, ג'ילים, אולרים ומחזיקי מפתחות. על הקירות היו תמונות־עירום של בחורות, תמונות שנגזרו מעיתונים. היתה גם תמונה של גבר שרירי בפוזה של מר־עולם. היה שם כל מה שיכול לפתות ילד. בחדר־המגורים היתה סלסלה גדולה מלאה פירות. ג'ולות, תמונות, חרבות, הכל תלוי בגלוי ואומר, קח אותי," העידה האם בבית־המשפט.

אייל שהיה לבוש, אך בלי נעליים, חזר לשבת על הכורסה מול הטלוויזיה. אייל הוא ילד בלונדי, יפה־תואר, הסובל קשה מהעובדה כי הוריו התגרשו לפני שנים אחדות. מאז הסתכסך עם אמו ועם אביו, הוא מחפש לו בית חם אחר.

אמו של אייל דרשה ממנו לנעול נעליים ולבוא איתם מייד. היא לא יכלה להתאושש ממראה הבית המוזר שאליו נקלע בנה, בית שהזכיר לה את בית־המכשפה מסיפור הילדים הגול וגרטל. היא לא חששה כי בעל־הבית יאכל את בנה כמו המכשפה בסיפור, אבל חשדה בו בכוונות רעות אחרות.

מייד כאשר נכנס אייל למכונית הוריו, נסעו כל השלושה למישטרה. „דיברתי עם הילד ברכב והוא לא נראה לי טבעי. היה משהו לא נורמלי אבל לא ידעתי מה. רציתי שהמישטרה תבוא לשם ותראה את מה שקורה בבית הזה," סיפרה האם. השוטרים החליטו לשלוח למחרת חוקרת־נוער לדובב את אייל, ובינתיים לקחו את בגדיו התחתוניים, כדי למסרם לבדיקה מעבדתית.

אחרי שבוע, באה האם לבקר את בנה בפנימיה, וישבה איתו על הדשא. היא חקרה אותו על קורות אותו ערב, והוא סיפר בתחילה כי חיים זיגל, בעל־הבית שחור הזקן, הוא ידידו. הוא סיפר כי הגבר מתייחס אליו כמו אב, קונה לו מתנות ומישחקים ומזמין אותו לבקר בביתו. ידיד, שהביא את אייל אל זיגל, היה מביא לשם גם ילדים אחרים, וכולם היו נוהגים לשחק שם קלפים, לרכב על סוסים ולבלות בנעימים.

אולם כאשר המשיכה האם לחקור, גילה לה אייל כי באותו ערב הישקה אותו זיגל משקה מוזר. אחר־כך הרגיש הילד עייפות ועירפול והלך לשכב על הספה. אז הרגיש כי זיגל מצטרף אליו, מוריד את מיכנסיו וכי „כואב לי בטוסיק." יותר לא רצה אייל להוסיף אף מילה. הוא גם ביקש מאמו כי תשכח את כל העניין כאילו לא היה. „כאילו שזה היה חלום," אמר לה.

„אני חושבת שהילד סובל מזה עד היום," העידה האם. „הוא יצא מהפנימיה ועד היום לא נקלט בשום פנימיה אחרת. הוא לא לומד ומכונס בתוך עצמו. גם אני, אחרי שראיתי את הבן שלי במצב כזה, אצל אדם כזה, בבית כזה, קיבלתי טיפול פסיכולוגי במשך חודשיים. יתכן שאחרי הערות היום אודקק שוב לטיפול כזה," אמרה האם. בעיקבות התלונה במישטרה נפתחה חקירה, והפרקליט אברהם לנדשטיין הגיש כתב־אישום נגד אברהם בן מוחמד זיגל, על מעשים מגונים ומעשי־סדום בילדים שונים.

זיגל, שעיניו ברקו גם מעל ספסל־הנאשמים, התווכח עם אמו של אייל, כאשר זו תמהה מדוע יש לגבר ערבי שם כמו אברהם זיגל. הוא כפר באשמות, ועורך־הדין לנדשטיין העלה על דוכן־העדים פסיכולוגית שחקרה את אייל מייד אחרי המיקרה. עדותה של הפסיכולוגית נותרה חסויה, אך ד"ר רווה צ'צ'יק, הרופאה שהעידה אחריה, מסרה לבית־המישפט כי בתחתוניו של אייל שנבדקו מייד אחרי המיקרה, גילתה זרע מסוג B, שזהו גם סוג דמו של זיגל.

לשחוט את אבא ואמא

עד, שעלה אחריה, התייחס לפרט־אישום אחר. היה זה אביו של ילד בן עשר, המתגורר גם הוא באזור. שנאתו של האב לזיגל יקרה מתוך עיניו. הוא סיפר כי כתושב אזור הוא מכיר את זיגל מזה שבע שנים. „היה לו שם בסביבה של אחד שעושה מעשים מגונים בילדים ובילדות," סיפר האב. ביום שישי בצהריים, לפני כחצי שנה, כאשר עבר האב בחנותו, בא מישהו ואמר לו כי ראה את בנו מסתובב בסביבת בית הסוטה. „סגרתי מייד את החנות שלי ורצתי לביתו של זיגל," סיפר האב.

„מצאתי את הבן שלי יושב על כיסא בסאלון שלו, שאלתי אותו מה בני עושה אצלו והוא אמר לי: ‚אני אסביר לך, זה לא מה שאתה חושב.' סטרתי לו בפנים והילד שלי התחיל לבכות. אז נפתחה דלת השירותים ויצא משם עוד ילד חיוור, מכפתר את המיכנסיים שלו. לקחתי את הילדים הביתה ואמרתי לזיגל שיכין קפה, כי אני מייד חוזר לדבר איתו," סיפר האב בבית־המישפט. כאשר הגיע עם בנו הביתה, ניסה מייד לדובב את הילד. מכיוון שהיחסים בין האב ובנו קרובים מאוד, התפרץ הילד בבכי וסיפר לאביו הכל. הוא סיפר כי הכיר את זיגל שגר ליד בית־הספר שבו הוא לומד. כאשר היה עובר ליד ביתו של זיגל, הציע האיש לילד ממתקים ומתנות והזמין אותו לביתו. זיגל הצליח להכניס את הילד לביתו חמש־שש פעמים. „הילד סיפר לי כי הוא הפשיט אותו ושכב עליו. בא לי לבכות כשאני חושב שהגופה הזאת שכבה על הילד!" אמר האב בקול רועד והצביע על זיגל.

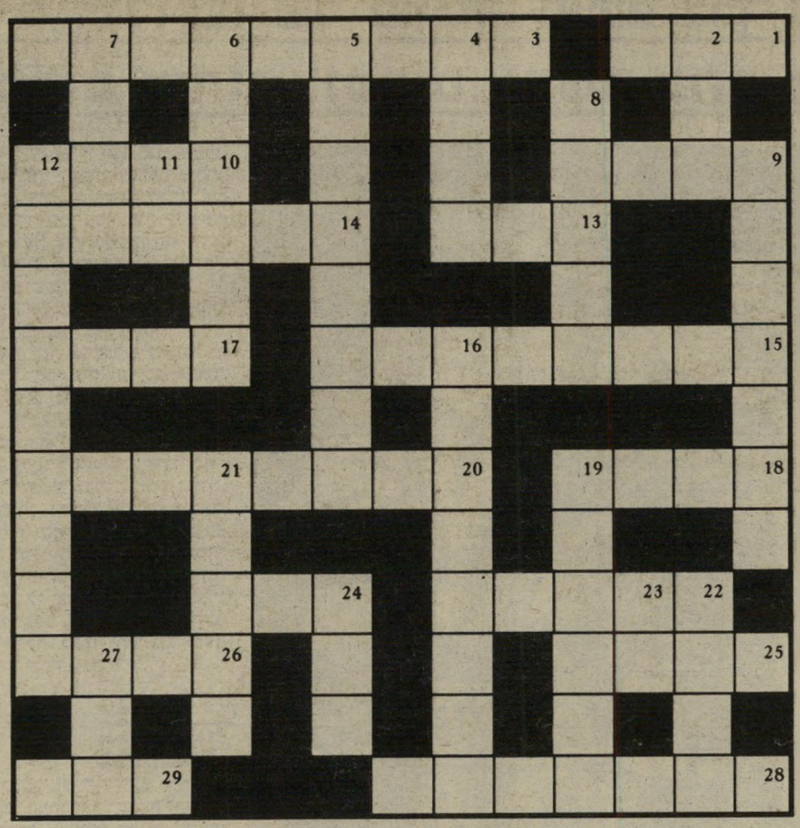
„שאלתי אותו, למה לא סיפרת לי? אני אבא שלך? והוא אמר לי כי פחד, מכיוון שזיגל סיפר לו כי שחט את אחותו וקבר אותה בחצר ביתו, והוא ישחט גם את אבא ואמא אם הילד יגלה," העיד האב.

הילד השני שהיה בביתו של זיגל חשש לחזור לברו הביתה, פן יכהו אביו כאשר יגלה מה קרה לו אצל זיגל. הוא התחנן כי האב שמצא אותם יבוא איתו ויבטיח כי אביו לא יכה אותו. סיפורו של הילד הזה היה אפילו נורא יותר מסיפור בנו של החנווני, מכיוון שילד זה ביקר הרבה יותר פעמים אצל זיגל, וזה היה עושה בו כרצונו.

בשלב זה התפטרה הסניגורית של זיגל, ובית־המישפט נאלץ לדחות את המשך המישפט למועד שבו ימנה לעצמו הנאשם עורך־דין אחר, שיגן עליו בפני האשמות הקשות שהועלו נגדו.

אילנה אלון ■

תשבצופן

פתרון תשבצופן 2417

מאת

אביגיל ינאי

מאוזן:

1) הוא לא נענש כשקרא לאביו חמור (3)

3) מצליח להאדיר כל פרשה מזערית (9)

9) ישיבה בגולה או ישיבה בירושלים זה אותו דבר? (4)

10) השר שבקר במכללה יטפל בו במשנה זהירות (4)

13) איזה טמבל תולעת הספרים הזה (3)

14) צעיר הבנים הוא הקובע (6)

15) כסיל לא יעמוד מולו (4,4)

17) עם מתנת שמים כזו, לא פלא שמסתדר בזריזות (4)

18) כל־כך חדש וכבר שלגר (4)

20) כל הכבוד לה: אינו רוצה שמלאכתו תעשה בידי אחרים (5,3)

22) לכל המאמין בתחיית המתים — (2,3)

24) נתברך באבר ובנוצות (3)

25) זוהי עבודה שאינה מסתיימת ביום יומיים (4)

26) "מורי ורבי" יגאל לא יקרא לו (4)

28) פרוטקציוניסט (3,4)

29) מי חלם לעשות זאת למען הקיום? (3)

מאונך:

2) מצליח להציל רבבות תלמידי חכמים ממיתה (3)

4) לועג לכל משטר וסדר (4)

5) ביקרו במאוזוליאום של מלך קאריה (3, 3, 2)

6) אין גבול לקיבולת? (6)

7) איש רם־מעלה מוסלמי מומחה גם בבוטניקה (4)

8) למרות השעה המאוחרת הגיע ראשון (3, 2)

9) הצוללנים מפריזים לעתים בתעלוליהם במעמקים (7)

11) האחרונה נותנת את הטון (2)

12) מה שאפשר ללמוד בשעות בלתי קונבציונליות (3, 6)

16) כל "ידישע מאמא" נושאת רבות כאלה בחובה (8)

19) לולא נתבשם מריחו, לא היה מציג מועמדותו לתפקיד הרם (6)

21) פגע בחוקי המטבע היפני (5)

22) השאלה ההיפוטטית ששאל רובינזון קרוזו (4)

23) אם תראה סימני התפעלות מן הצד הנכון שלה, תוכל אפילו לצאת מנצח (2)

24) איזה ארטיסט: הצליח לעלות עליה (3)

27) יש גם מי שנהנה מן הסערה (3)

אש בהיכל המין

(המשך מעמוד 41)

רק איש שהכיר טוב טוב את המקום יכול היה לתכנן שריפה. מסתבר, לצערי, שלראש המטורף הישראלי, שרבים כמהו מסתובבים בחוץ, יש דרכים להזיק בכל מיקרה.

ניתוח קיצור־מעיים

לן לקח פח בנזין ותיכנן בריוק את השעה שבה ייכנס למועדון. הוא ידע שהשומרים מתחלפים 10 דקות לפני 11, ושברבע ל־11 השמירה היא רופפת. הוא פרץ למועדון בריצה, עלה לקומה הראשונה של הקאזינו ובלי התראה שפך מייד בנזין. כשאחד השומרים ניגש אליו, הוא ירה בו ממרחק של שני מטר, ותוך שהוא יורה המשיך לשפוך בנזין וירה בבנזין מאקדח־גאז.

האש התלקחה במהירות. הוא המשיך לטפס במדרגות, עם הגב למרגות ואז שוב ניסה איש־ביטחון לעצור אותו. הוא שפך עליו בנזין והאיש נרלק במקום.

צריך להביא בחשבון שהוא בעצמו יכול היה להפוך ללפיד חי. הוא היה בטירוף מוחלט, ולמזלם הרע של השומרים הם לא היו חמושים כי אלה היו ההוראות.

הוא עלה למעלה, לקומה השנייה, שם היתה החברה שלו, רייה. היא קפצה מהקומה השנייה וכעת היא שוכבת בבית־חולים פצועה באורח אנוש, עם כוויות ושברים בכל הגוף.

כל המיבנה היה עשוי עץ והתלקח תוך שניות. הוא עצמו תיכנן את הבריחה שלו וברח מהצד השני של הבניין לתעלה, תוך שהוא פורץ את הדלת האחורית ביריה על המנעול.

בקאזינו, בקאזה רוסו ובמועדון היו אותה שעה 500 איש. 16 איש נספו.

יופ דה־פריז שהה מחוץ לאמסטרדאם. כשהוזעק על־ידי אנשיו לחזור הביתה היה המום.

מרישה נוי מספר, כי האיש לא בכה על מיטעל חייו שעלה באש. דבר אחד הציק לו:

הוא היה הרוס מזה שנהרגו 16 איש. כל המיליונים שעלו באש, כל אוצרות־האמנות שלו, לא ענייו אותו. הוא חיפש אפשרות שאולי־אולי האיש עבד עליו שהוא לא יהודי ולא ישראלי. הוא לא האמין שישראלי יכול לעולל לו דבר כזה. זה ממש שבר אותו.

הוא כל הזמן חזר ואמר לי: "אתה בטוח שהוא משלנו, אתה בטוח שהוא ישראלי?" גם כשאמרתי לו שהאיש הוא עבריין ישראלי, הוא עדיין קיווה שלא מדובר בישראלי.

את יוסף לן תפסה המישטרה כעבור שעה בהארלם, שליד אמסטרדאם, עם עוד שני אנשים, שלא היו קשורים בשריפה. הם נעצרו באורח מיקרי בגלל עבירת־חנייה.

מקאזה רוסו לא נשאר כלום. המקום נשרף בעיקבות שריפת הקאזינו. הכי־מוזר זה שהמקום היחיד שלא נשרף היה החדר שאני נהגתי לגור בו, כשהיינו מופעים במועדון.

עד כאן דבריו של משה נוי.

כיום מתכוון יופ דה־פריז לבנות מחדש את קאזה רוסו. הוא אמר למשה נוי, כי הוא עצמו היה מעדיף לעלות על אחת מאוניותיו ולהפליג בעולם, אך קאזה רוסו הוא מוסד באמסטרדאם. לדיברי נוי, אמר לו יופ כי העירייה ומישרד־התיירות מפעילים עליו לחץ לפתוח את המקום מחדש.

במקום הקאזינו הוא עומד לבנות דירות להשכרה.

יוסף לן, העבריין הישראלי שעבר פעם ניתוח קיצור־מעיים אצל ד"ר אילן חרזוי בבית־חולים סורוקה בבאר־שבע, ממתין למישפטו.

באמסטרדאם, מספר נוי, גוברת ההתמרמרות על מישטרת־ישראל, המגרשת עבריינים ישראלים לאירופה, כאילו היתה היבשת בית־שופכין. המוזר בכל הפרשה הוא כי שעות אחדות לפני השריפה בקאזה רוסו נערכה בו בדיקה שיגרתית של מכבי־האש של אמסטרדאם, שמצאו את המקום כשר מבחינה בטיחותית.

שרית ישי ■

תן טרמפ לחייל

המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור

דיאנה

★ קורסים
ספרות נשים - קוסמטיקה - פדיקור מניקור
הוצאת שיער בחשמל לצמיתות (אפילציה)

★ סלון ומכון יופי
תסרוקות, תספורות, החלקות, סלסול, צביעות, פסים, טיפול פנים, איפור, הוצאת שיער לצמיתות (אפילציה) ובשעוה

★ הכנת כלות
* מחירים עממיים * שרות מעולה

1983 הנשק הנכון

ת"א, דיזנגוף 190 (יהודת 4) 229388, 226066

מודעות בטלפון
לכל העתונים
בכרטיסי אשראי במחירי המערכת

ישראכרט | ויזה | DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD

שרות ת.ד. ללא תשלום - חניה חופשית במקום

פרסום אידיאל
אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 - 20.00 רצוף
03-227117/8

מינוי וכבד,
נשלחה אליך הודעת חידוש —
אנא שלם בזמן.
הודעה נוספת לא תישלח
מחלקת המנויים

מלון „פאר" טבריה

בהנהלת
משפחת קולטון
לרגל פתיחת מועדון דיסקו חדיש ויוקרתי

מבצע!!
סוף שבוע מלהיב
לפנויים, פנויות – רווקים, רווקות
(עד גיל 40)
במחיר מיוחד – 2 ימים
מיום שישי 20.1.84
עד יום ראשון בבוקר
6,000 שקל ליחיד, פנסיון מלא
(כולל כל המסים)

בתכנית: **שוש עטרי** מנחה, **תצוגת אופנה** בהשתתפות בוטיק לה־דה, אבן־גבירול 189 ת"א, עם **מיטב הדוגמניות**, תחרות ריקודים, משחקי חברה, בחירת מלכת הערב. 6 ארוחות ליום ואירוח כיד המלך במלון בעל מוניטין ומסורת אירוח.

★ הרשמת חברים למועדון תחל בעוד שבועיים.
★ **הכניסה למועדון הדיסקו לאורחי המלון בלבד.**

להבטחת מועד פנו בהקדם –
מלון „פאר" טבריה. טל. 91642,91641,(067)

שבתאי לביא

הורוסקופ הבורסה לניירות ערך בת"א חיזוי אסטרולוגי לבורסה

ינואר – דצמבר '84

שלח/י צ'ק לפקודת האסטרולוג
שבתאי לביא
ע"ס 500 ש.

ת.ד. 1157 גבעתיים 53111

החוברת תגיע למשרדך ע"י שליח!

?? עניין!

הוצאה לאור * פרסום * יעוץ אסטרולוגי
שדרות אברהם 5 רמת-גן טלפון 7348,47
מכתבים ת.ד. 1157 גבעתיים 53111

זקוק דחוף למודעה?

מודעון

לשרותך 24 שעות ביממה

03-622828, 623311

לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

פנינה רוזנבלום וסדין חימום זק"ש בסרט הפרסומת החם של השנה...

בבתי הקולנוע ת"א – גת, קלאס, דקל, פאר, סטודיו.
ר"ג – אואזיס. חיפה – אורלי. ירושלים – מיטשל, אוריון

אולפן לאה פלטשר

מורה מוסמכת ללמד במקצועות הבאים:

- **עידון נשי**
  מתאים לכל בת ואשה השואפת לשפר חיצוניותה, גינוני החברה שלה ולקבל בטחון עצמי.
- **דוגמנות מקצוע**
  מקצוע מעניין ויפה. מתאים לך אם יש הנתונים הבאים: תמירה, נאה מאד ומשכילה.
- **תרבות הגוף:**
  התעמלות לשיפור הגוף – בליווי מוסיקלי תהיי גמישה, תחזקי שריריך ויציבתך תשתפר. הרזיה מובטחת.

המקומות מוגבלים. הרשמי מיד. הקורסים מתחילים בינואר 1984.
טלפני לקביעת ראיון בלתי מחייב: 03-267682.
אולפני לאה פלטשר — רח' אבן גבירול 50, תל־אביב.

תן טרמפ לחייל

אסתר אלכסנדר:
„הצמודים יחזיקו מעמד כמו הממשלה!"

אלפי שכירים ברחבי המדינה נכנסו השבוע לסניפי הבנקים והוציאו בבת־אחת את משכורותיהם. שאלתי את הכלכלנית אסתר אלכסנדר האם יכול שכיר, שחי על משכורתו בלבד, להסתדר בלי בנקים.

בוודאי אפשר. כל מה שהשכיר מרוויח מהבנקים זה האובר־דראפט, ואם תחשבי רגע תיווכחי שכל היתרון של האובר־דראפט הוא חד־פעמי. כלומר, בפעם הראשונה השכיר מושך יותר כסף ממה שיש לו. בפעם השנייה חלק ממשכורתו מכסה את האובר־דראפט והוא יכול להשתמש רק בחלק השני, ולכן הוא שוב לוקח אובר־דראפט כדי להשלים את המשכורת שלו. וזה, כמובן, מבלי להזכיר את הריבית הגבוהה מאוד. על־ידי כך נעשים הבנקים שותפים בכסף של השכיר. לדעתי, יותר מ־10 אחוז ממשכורתו של השכיר הולכים ישירות לבנק.

● **ומה יעשה השכיר עם כל הכסף המזומן שהוא יוציא ב־1 בחודש?**

זה עניין טכני ולא כלכלי. שיחלק את הכסף לשלושה חלקים ויחביא אותו בשלושה מקומות שונים. זו לא נראית לי בעיה.

● **ואיך יבצע את תשלומי החשמל, הטלפון, הביטוח וכדומה?**

גם זו לא בעיה. אוספים את כל החשבונות והולכים פעם אחת לבנק־הדואר ומשלמים.

● **אם כל השכירים יוציאו את הכספים מחשבונותיהם, האם זה יכול לגרום להתמוטטות הבנקים בארץ ואולי אפילו יסעל לבסוף לרעתנו?**

אני חושבת שלא. בנק־ישראל טוען ש־70% מהכספים הם של חברות גדולות, ולכן כספי השכירים לא יגרמו לשום התמוטטות.

● **ואיך נסתדר בלי הבנקים, אם במיקרה למישהו ישארו בכמה שקלים בסוף החודש והוא ירצה לחסוך אותם?**

במיקרה הזה אין ברירה, אלא להשתמש בבנקים. כמו שהמצב כרגע, כדאי לקנות פת"ם או צמודים. הצמודים הם של הממשלה — הבנקים, למעשה, רק שומרים עליהם. הצמודים יחזיקו מעמד אם הממשלה תחזיק מעמד.

רותי שיטרית:
„להפסיק את הזרמת הכספים להתנחלויות!"

המצב בעיירות־הפיתוח, כמו כל שאר הדברים ואולי קצת יותר, נמצא בכי רע. מיפעלים נסגרים, תקנים מצטמצמים והתסיסה בין התושבים רבה מאוד. שאלתי את רות שיטרית, רעייתו של ח"כ מאיר שיטרית, שהוא ראש־המועצה המקומית יבנה, איך היא רואה את הדברים, כתושבת עיירת־פיתוח.

המצב באמת רע מאוד. בנתיבות, למשל, יש רגרסיה נוראית. אף מיכרז לא יצא בשנתיים האחרונות. הנוער עוזב בגלל חוסר מקומות תעסוקה, חוסר עניין וחוסר אתגר. בדימונה מתרחש תהליך דומה. יש לי אחים שגרים שם והם כולם שוקלים עזיבה. אבל המצב הוא סימפטומטי לכל מה שקורה בארץ, רק אנחנו נפגעים יותר, בגלל ליקויים בהזרמת הכספים לבניה ולפיתוח.

● **את מאשימה בזה את הממשלה?**

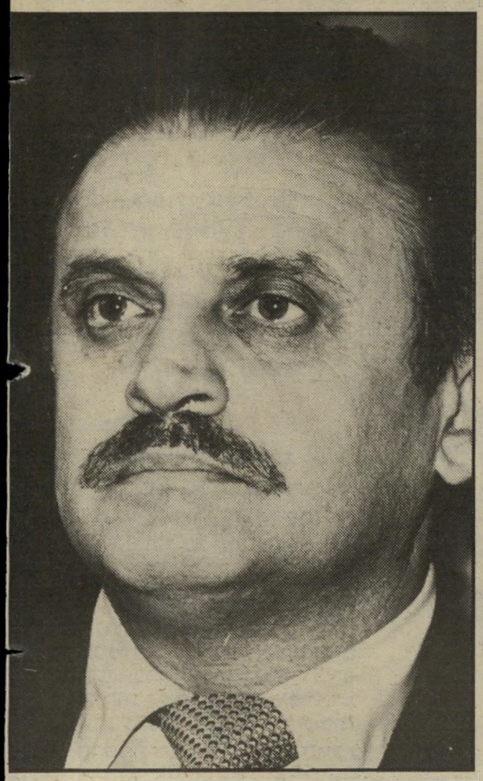
זה משתמע מדברי.

● **כיצד, לדעתך, אפשר לפתור את הבעיה?**

כאזרחית מדינת־ישראל, בלי שום קשר לעמדה שבעלי מייצג, אני קובעת שצריך להפסיק את הזרמת כל הכספים להתנחלויות, לאלתר! צריך להזרים את הכסף הזה לעיירות־הפיתוח, כדי שמה שהשגנו עד כה בעמל רב, לא יירד לטימיון.

● **אמרת את זה לבעלך?**

תעזבי את בעלי. אני מדברת אלייך כאזרח של מדינת־ישראל, ודיעה זו לא מבטאת ולא מייצגת את דיעותיו של בעלי.

אברהם שריר:
„לאחרים מערכות־שיווק נפלאות, ולנו חידלון!"

השר כהן־אורגד אינו היחיד המחזיק תוכנית להבראת המשק. לשר־התיירות, אברהם שריר, יש תוכנית משלו ואותה הוא הגיש לאורגד בימים אלה. ביקשתי מהשר שריר שיספר לי על התוכנית שלו.

זה לא סוד שמצב המשק הוא קשה ביותר. מהקשים שידעה מדינת ישראל עד כה, וזה בגלל שאכלנו יותר מדי משיכבת השומן.

● **מישהו האביל אותנו.**

כך או אחרת, זה המצב.

● **ומה הפיתרון, לדעתך?**

מלבד הרעיונות שיש לשר־האוצר עצמו, אני מביא רעיון שהוא טוב, מאחר שהוא היחידי שיכול להכניס כסף לקופת־המדינה, תוך תקופה של חודשים. זאת, לעומת פרוייקטים שגם אם הם מצליחים, הם מניבים פרי רק אחרי שנים. צריך לעבור על היצוא בכלל, ולפי דעתי, צריך לשים רגש מיוחד כיום על התיירות. תיירות היא אוצר־הטבע היחידי שיש למדינה, ואנחנו מזלזלים בו.

● **מדוע זילזלתם בו עד היום? מדוע רציתם שההתייר יבוא לארץ עם שירות ירוד ועם מחירים גבוהים מאוד? מה עשיתם כדי שישראל תקריץ לתייר יותר מאשר ספרד, יוון וארצות אחרות?**

עשינו רבות. השנה הגיעו ארצה כמיליון ו־200 אלף תיירים, וזאת בלי שום תוכניות פירסום. אירופה מוצפת היום בתוכניות פירסום מארוקו, תוניסיה והאיים הקריביים. הם יוצרים מערכת שיווק נפלאה מול החידלון שלנו.

● **אז מה אתה מתכוון לעשות?**

לבקש מהאוצר כסף. לא למען העלאת השכר בענף. לא למטע הוספת תקנים. אני דורש כסף כדי להשקיע וכדי להחזיר את ההשקעה תוך חודשיים. מול כל דולר שהאוצר ישקיע, ישקיע הענף עצמו דולר אחד ולפי החשבון שעשיתי, מול כל דולר שנשקיע בפירסום התיירות, נוכל להחזיר לקופת־המדינה 20 אלף דולר. עשינו נסיון בארצות־הברית. השקענו שני מיליון דולר והתנועה עלתה ב־43% בערך.

● **עם הפירסום הטוב ביותר שאפשר, למה לתייר לנסוע לארץ יקרה במקום לארץ זולה?**

החלק השני של התוכנית הוא הורדת המחירים בשירותי התיירות. בכולם: שירותי־תעופה, בתי־מלון, מיסעדות. אם הם לא יסכימו להוריד מחירים באופן וולנטרי נעשה את זה בכוח.

● **בלומר, במקום לקצץ בתקציב מישרדך, כמו שביקשו, אתה מבקש כסף מהאוצר?**

כן. כדי להחזיר אותו ולהבריא את המשק.

אומרים... מה הן אומרות... מה הם אומרים... מה הן אומרות... מה הם א

גידעון שלוס:
„זוהר כהן זקוק להרבה חמיכה כספית!"

בימים שכולם עושים „עליהום" על הבנקים ואולי אפילו בצדק, חיפשתי ומצאתי גם נקודת־אור אצלם. לפני שנתיים התפרסמה כתבה באחד השבועונים על הילד זוהר כהן, שנפגע ונכווה קשות בפיצוץ מכונית הוריו. אחד העובדים של „בנק לאומי" קרא את הכתבה, זועזע קשות ופנה אל גידעון שלוס, מזכיר אירגון עובדי „בנק לאומי", שנרתם לעניין, והוא עסוק בו ימים כלילות עד היום הזה.

● **מה עשיתם עד עכשיו?**

פגשתי את הילד וזועזעתי. הוצאתי חוזר לעובדי הבנק וביקשתי שיתרמו כסף. אספנו כמיליון שקל (לפני שנתיים) והקמנו קרן ציבורית, שבראשה עומד ח"כ משה קצב.

● **אני מבינה שהילד כבר נסע פעמיים לארצות־הברית לניתוחים מסובכים שעליהם כבר הוצאו בוודאי מיליון השקל שאספתם.**

יהודי אמריקאי בשם חנן בוטרו נרתם לעניין, הצליח ליצור קשר עם בית־החולים הטוב ביותר בארצות־הברית לענייני כוויות, ועד עכשיו הם נתנו את כל הטיפול שלהם בחינם. אנחנו משלמים מהקרן את טיסת המלווים, את השהות שם ושאר הוצאות נילוות. העניין הוא שזהר כהן הוא היום בן 15 ומחכות לו שנים ארוכות מאוד של ניתוחים מסובכים, טיפולים, ניתוחים פלסטיים, השתלת שיער וכדומה, וכל זה יעלה כסף רב.

● **לכמה זמן הוא נוסע לטיפול?**

בפעם האחרונה הוא נסע לשמונה חדשים. אבל אחרי שלושה חודשים של טיפולים וניתוחים הוא לא יכול היה יותר לעמוד במאמץ וחזר הביתה.

● **מה אתם רוצים לממן בהמשך?**

למיחייה השוטפת של המישפחה דואג מישרד־הרווחה, אבל הילד הזה זקוק להרבה מעבר למה שילד רגיל צריך. אין לו חברים. מכשיר וידיאו, למשל, היה פותר לו בעיה של הרבה מאוד שעות שיעמום. בשבילו וידיאו זה לא מותרות. גם הוצאות האם על הילד הזה גדולות מהרגיל. קשה לנסוע איתו באוטובוס, למשל, ועוד הרבה דברים קטנים, שכסף היה עוזר לפתור אותם.

● **כמה כסף יש כרגע בקרן?**

כרגע יש שני מיליון שקל. זה נשמע הרבה, אבל מספיק שבית החולים בארצות־הברית יחליט שמעכשיו הוא לוקח כסף, כל הסכום ייגמר מהר מאוד ומי שמכיר את הילד הזה, מבין שהוא לעולם לא יתפקד כבן־אדם רגיל.

● **בכמה אפשר לעזור?**

אפשר לבקש מהציבור שישלח תרומה לחשבון מיספר 50500/04 ב„בנק לאומי", סניף ראשי בארי־שבע, על שם הילד זהר כהן, ואני מורה לכולם מראש.

עליזה אמיר:
„תפקידם של סופרים הוא לא להידום!"

לא כולם אדישים בארץ הזאת. סופרים עירוניים פנו אל סופרים מן הקיבוצים ואירגנו כינוס בקיבוץ געש, במטרה לשתף פעולה ולמחות ביחד נגד הכפיה הדתית, הגזענות ושאר המכות שאנחנו משופעים בהן לאחרונה. עליזה אמיר, סופרת, חברת קיבוץ ברעם, המשמשת גם כמזכירת הקיבוץ־הארצי, היתה אחת מיוזמות הרעיון. שאלתי אותה אם כינוס כזה איננו, שוב, שיכנוע המשוכנעים.

מובן שזאת בעיה. אבל צריך גם לחזק את המשוכנעים, כי הסחף מבחוץ כל הזמן מאיים ומכרסם גם במי שיש לו תפישת־עולם ברורה. אבל המטרה העיקרית היא לפרוץ החוצה, להתערב בתהליכים המאיימים על החברה הישראלית — של קנאות דתית גוברת ושל גילויי גזענות מדהימים.

● **וכבר הגעתם להחלטות?**

בפגישה הראשונה צריך היה לראות אם יש בכלל מקום לשיתוף־פעולה ומה ניתן לעשות. חשוב שיהיה ברור כי סופרים צריכים להשתמש בכלים שלהם כדי להביע דיעה. תפקידם של סופרים בעת כזאת הוא לא לידום ולא לתת להתרגל למתרחש כאן. לא להצתות, לא להריגות ולא לדה־הומניזציה של מי שאינם יהודים. צריך לקום ולהיאבק על דמותה של החברה הישראלית.

● **מה תעשו בקשר לכך?**

חייבנו את החברים להשתתף בכל הפגנה או עצרת־מחאה בנושאים אלה. שיכנענו אחד את השני לכתוב יותר פובליציסטיקה, להענות לכל הצעה של הופעה לפני צה"ל, לפני תלמידי בתי־ספר, בחוגי־בית. נשלח צוותי הסברה לחוגי־בית ונארגן הידברות עם כותבים ערביים. כל זה עד הפגישה הבאה, שתערך תוך שבועות אחדים ומשם נמשיך הלאה. צריך להתחיל לעבוד ברצינות.

● **מי הם הסופרים שהיו בכינוס?**

היו רבים מאוד. בין השאר: משה דור, אשר רייך, יורם קניוק, שלמה ניצן, יאירה גינוסר, משה בן־שאול, אנדד אלדן, נתן יונתן, נתן שחם, שלמה אביו, אמירה הגני ועוד רבים שלא הזכרתי את שמותיהם.

אילנה שרון:
„סרטים, כמו החיים, זה הימור מוחלט!"

סירטו החדש והשנוי־במחלוקת של ד"ר יהודה („ג'אד") נאמן יוצא לאקרנים בעוד שבועיים, בימים שבהם יושבים 100 איש באולמות־הקולנוע בהצגות־ערב, גם בסרטים שזכו בביקורות נלהבות, העזה עצומה היא להציג סרט פוליטי כמו „מגש הכסף". שאלתי את מפיקת־הסרט, אילנה שרון: האם לא היה כדאי לחכות בהצגת הסרט הזה עד יעבור זעם כלכלי?

הסרט לא כל־כך פוליטי. הסיפור שלו מתבסס על המציאות הפוליטית, אבל יש לו עלילה רצופת אקשן, והוא יכול לעניין קהל הרוצה לראות סתם סרט־מתח. הכוונה היתה להתאימו גם לקהל שאינו מעוניין במיוחד בפוליטיקה. יש בסרט ערבים טובים וערבים רעים, ויש יהודים טובים ויהודים רעים. כלומר, הוא מראה יותר מצד מסויים, יותר מעמדה אחת.

● **התסריט נכתב בידי ג'אד, המזוהה בסירוש עם עמדה אחת מאוד־מוגדרת.**

זה נכון. ונכון גם שדיעותיו האישיות באות כאן לביטוי. אבל נראה לי שהדיעות הן יותר ממותגות, מפני שכל תפקיד שם מביע דיעה שונה. לכן אני חושבת שהסרט מיועד לכולם.

● **את חושבת שהסרט ילך טוב?**

סרטים זה כמו החיים. זה הימור מוחלט.

דניאלה שמי

האשה ואביזר

(המשך מעמוד 51)

וצמידים יוסיפו לבגד, בפרט אם צבעיו חלקים. היום ניתן למצוא בחנויות שרשראות יפות ומוזהבות, שהן חיקויים לאורגינלים של דיור, גוצ'י ופוצ'י, וכן עגילים וצמידים תואמים, וזה מתאים בעיקר לאוהבת את מראה הצוענית. כל אשר עליה לעשות הוא לעטות על צווארה תכשיטים באורך שונה, התואמים לבגד.

תיקים וכפפות: נא לא לזלזל בהם. היום משופעות החנויות בתיקים מחומרים שונים, מסקאי, מפלסטיק משובח ומעור, בכל הגוונים והדוגמאות. החיקוי לעור הוא כל־כך מוצלח, שרק מי שמבין בעור יוכל לדעת שזה איננו עור.

האופנה ממשיכה להכתיב את קווי־התיקים, שהם בסיגנון המעטפה וילקוט בית־הספר, וכן ארנקים ספורטיביים בעלי רצועה אחת, המשתלשלים מן הכתפיים, או בעלי שתי רצועות קצרות, המזכירות את סיגנון־הסבתא.

מישקפי השנה הם המשקפיים בסגנון גרייס קלי: מישקפיים שמיסגרתן שחורה וזכוכית שחורה או כהה מאוד, וצורתן נוטה לריבוע.

הנוצות: הם הן לא פסו מהאופנה. נוצות בראש, נוצות על דש הז'אקט, נוצות בחגורה, נוצות בכל פינה. לא מוכרחים לכתת רגליים כדי למוצאן. אפשר להיכנס לחנות יפה לכלי־בית, שם מוצאים כמעט תמיד בתוך אגרטל כמה נוצות ורודות, שחורות, לבנות וכחולות.

כל אשר עליך לעשות הוא לקנות אחת, שתיים או שלוש כאלה, לקצרן באורך הנראה לך, ללפף חוט בקצותיהן ולתקוע אותן בסיכה תואמת לדש הבגד או בסיכת־ראש לשיערך.

איזור הקרסול. אבל לא רק האביזרים הנראים על פלג גופה העליון של האשה הם חשובים. גם לנעליים וגרביים יפים ואופנתיים יש חשיבות רבה. גרב יפה, רקיק ועדין, צריך שיהיה לכל אחת. לא רק זוג אחד, אלא כמה זוגות, למיקרה חירום, שאחד יקרע.

אופנת הגרביים החדשה של דיור משולבת בפאייטים עדינים באיזור הקרסול. את הגרביים היפות האלה ניתן להשיג בצבעי חום, אפור ושחור, והמחיר לא נמוך.

כמה מילים על נעליים: מי שאוהבת ורוצה להתאים את נעליה לבגדיה בצורה מכסימלית, כדאי שתרכוש לעצמה נעלי־סירה בצע חלק ואחיד ללא כל דוגמה, ועקב לפי צרכיה — שטוח או גבוה — וכך תוכל להיות בטוחה שאותה נעל אפורה תתאים לחליפתה האפורה, למיכנסי הבורדו וגם לז'אקט החרדל, ותחסוך מעצמה הוצאות מיותרות לנעל מיוחדת לכל בגד.

מפגר מבין לאט

(המשך מעמוד 47)

שאלות ישירות. במעקב מחקרי שנערך על ההצגה ועל השפעתה החינוכית מתברר, בינתיים (המחקר נמצא בשלבים ראשוניים בלבד), כי ההצגה משנה דפוסי־מחשבה של הילדים הבריאים כלפי נכויות של ילדים חריגים. נודע שילדים בריאים, אשר חזו בהצגה, מיהרו והזמינו לביתם ילדים חריגים. הם ניסו להתחבר איתם, מכיוון שנפתח להם חלון לתוך עולמם של הילדים החריגים, ופיתאום ראו אותם באור אחר לחלוטין מן הדעות הקדומות המקובלות בציבור.

במיסגרת הזו של הצגה ובובות על הבימה, קל יותר לילדים הבריאים לשאול שאלות ישירות, שאלות שהם אינם מעזים לשאול את הילדים החריגים עצמם.

אבל ההצגה עצמה היא רק החלק הראשון של המיפגש המיוחד בין הילדים הבריאים והילדים החריגים. אחרי שנגמרת ההצגה והילדים גמרו לשאול את השאלות שלהם, עורכות המפעילות תרגילי פסיכודראמה עם הילדים, כדי להמחיש להם תוך התנסות אישית את בעיותיהם היום־יומיות של החריגים. וכך, כדי להדגים להם, למשל, איך חי מוטי, הסובל משיתוק־מוחין, מבקשת המפעילה מן הילדים לגרוב גרביים על כפות־ידיהם ולנסות לכפתר את כפתורי־החולצה.

כדי להמחיש מה זה ילד מפגר המבין לאט, לוקחת המפעילה קבוצה של ילדים ונותנת להם שורת הוראות במהירות־יתבזק. אחר־כך מתברר להם שהם קלטו רק חצי מההוראות, וביצעו רק אותו חצי, בעוד שאת שאר ההוראות לא הצליחו לקלוט ולהבין. כך ניתן להם מושג מה מרגיש מפגר ואיך הוא פועל.

תרגיל אחר הוא להושיב ילד על כיסא ולומר לו שהוא אינו יכול לקום מן הכיסא, מכיוון שהוא משותק. הכיתה כולה מתקבצת סביבו, כאילו לראות תופעה חריגה. יש ילדים הנהנים מתשומת הלב הכל־כך גדולה, ולעומתם יש כאלה המרגישים רע מאוד. הם יושבים על הכיסא, כולם עומדים מעליהם ומביטים בהם מלמעלה למטה. הילדים חווים את החוויות, וכך קל להם להבין מה חש ילד חריג ונכה.

אך ילדי השכונה אינה רק הצגה לילדים. גם מבוגרים שחזו בה גילו מהר מאוד הזדהות עם הדמויות, המבוגרים ישבו מרותקים והקשיבו קשב רב לנאמר על הבימה, ובסוף שאלו אותן שאלות ענייניות. הדיעות הקדומות ביחס לילדים חריגים אינן נחלתם הבלעדית של ילדים, והצגה זו, שנועדה מלכתחילה לילדים, יכולה בהחלט לתרום גם לחינוכם של אלה שסיימו את בית־הספר כבר לפני עשרות שנים.

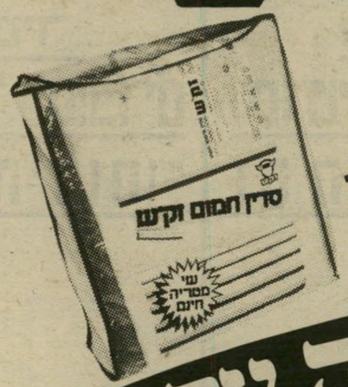

פריטים כמו מישקפיים, נוצות, סיכה וכפתורים הופכים את הבגד הקונבנציונאלי לבגד עשיר, אופנתי נוצץ ואחר. ההשקעה היא קטנה מאוד: דמיון, תשומת־לב ומבט קצר בראי – והרי התוצאה.

הטובים ביותר עולים עכשיו פחות!

סדיני חימום זקיש

מטריה חינם!

הנחה עד 30%*

* מהמחיר המומלץ לצרכן

להשיג בחנויות חשמל מובחרות; ש.א.ל.; שופרסל; רשתות שיווק; רשת מירומית; בתי מרקחת (שיווק ע"י אגיס); מרכז מכירות: בן יהודה 72, ת"א.
בתערוכת האנרגיה והחימום במחירי מבצע; בשק"ם–מבצע מיוחד לאנשי צבא קבע.
למחזיקי ויזה וישראכרט – ניתן להזמין טלפונית: 228844, 226575 (03) (ראה מבצע החודש בחוברת ישראכרט).
מתנות חג לועדים עכשיו במחירים מיוחדים: זק"ש, 228844, 226575 (03).
שדה" 282718 (03).

זק"ש

אתה מכיר אותנו לא מהיום

רחל מרחלת על כל העולם

עליזה בארץ הפלאות

אורחת בארץ, תאמינו לי — כזאת פצצה כבר לא ראו הרבה זמן בדיזנגוף.

הספרית **עליזה זלצר**, מצמד האחיות־הספריות **בתיה ועליזה**. הולכת ובוכה, בוכה והולכת.

„למה תבכי, ילדה יפה?" שאלתי אותה. „למה תבכי? הרי יש לך שני ילדים משגעים, בעל שהוא אחד הבימאים הגדולים ביותר בהוליווד בתחום־הבידור, **סטיבי ניקס**, **סטיבי וונדר**, **דיאנה רוס**, **מייקל ג'קסון**, מצלצלים אליך חופשי, ואת גרה בבית ששווה שני מיליון דולר, עם ארבעה משרתים, חמש מכוניות ודונאם וחצי רשא, בריכה וג'קוזי ושבע־עשרה טלוויזיות? למה תבכי, ילדה יפה, למה?"

„זה הכל מאסכרה, תאמיני לי רוחל'ה, הכל מאסכרה. אני גרה בכלוב של זהב. **מייקל ג'קסון**, **סול סיימון**, **דיוויד בואי** לא נוגעים לי לקצה הנעל! אני חולה מתגעגע לחברים שלי בישראל. לא רוצה כלוב של זהב, תני לי שיכון ברמת־אביב, קחי חמש מכוניות, תני לי אוטוביאנקי, לא רוצה בריכה עם ג'קוזי. בכיף אני אלך כמו כולם לבריכת גורדון. תאמיני לי רוחק'ה, את הנשמה הייתי נותנת בשביל לחזור כעת לארץ, וכל ההצלחה שלי בהוליווד יכולה לקפוץ לי , כי הנשמה שלי פה."

„עליז'לה מאמי, טוב, אם את כל־כך סובלת, למה את לא חוזרת הביתה?"

„מה לעשות, התחתנתי עם אמריקאי, בעלי נורא מצליח בעבודה שלו באמריקה, הוא עושה שם את המופעים הכי־גדולים, עם הזמרים הכי־גדולים. הוא קנה עכשיו שבע שעות בתחנת־הטלוויזיה אם־טי־אם. אז איך אני יכולה להביא אותו ארצה? ראית את הטלוויזיה שלנו? מה הוא יעשה, יביים את עוד להיטז ומה יעשה **דן בירון**, אנחנו חברים. מה, שנקח לו את הפרנסה?"

„נו, ומה שלום בתיה, האחות הג'ינג'ית?"

„בתיה, ברוך השם יום־יום, מאושרת. הבעל שלה הד"ר **אורי אלקיים** יקבל, אם ירצה השם, בקרוב את הפרופסורה, הוא רופא־לב מצליח מאוד. יש לה שני ילדים משגעים, **יונתן ודניאל**. הם גרים בשביוט־הילס, ליד **בועז דווידזון** ו**מנחם גולן**, ואם ירצה השם גם הם יחזרו לארץ. אין כמו הארץ, אפילו שבתיה ואני מצליחות שם, א־אפשר להשוות את ההצלחה שלנו שם להצלחה שלנו פה. אנחנו עושות שם כסף, אבל הלב שלנו בישראל. בא לי לבכות כשאני חושבת שבשבוע הבא אני צריכה לחזור, ועכשיו מספיק עם הדיבורים, יש לי עוד איזה אלף טלפונים לעשות. החבר'ה שמעו שהגעתי, וכל הארץ מטלפנת אלי. אז תסלחי לי, טוב?"

סלחתי. מה אני יכולה לעשות? תמיד מנצלים אותי, בוכים לי על הכתף ואחר כך זורקים. זה גורלה של רחל המרחלת.

קלימוביצקי הקטנה משחקת אותה בגדול

יונה קלימוביצקי
פרוייקט מיוחד

אני ראיתי אותם בעיניים שלי אוכלים ביחד ארוחת־צהריים באולימפיה.

טוב, נכון שהיא עובדת בשבילו, נכון שהיא גם עבדה בשביל מנחם בגין. אני אמרתי לכם ש**יונה קלימוביצקי** לא עבדה בשביל בגין? מה אני, לא מכירה את ההיסטוריה של עם ישראל? באמת תפסיקו לזלזל.

אבל אני אף פעם לא ראיתי את יונה קלימוביצקי אוכלת צהריים עם בגין באולימפיה.. גם לא בקפה דן. אבל עם הבוס החדש שלה, **אליעזר זורבין**, כן ראיתי אותה. ולא רק אני, כל מי שהיה באולימפיה ראה אותם. והיו שם **יצחק ולאה רבין**, הם באו עם הצמודה שלהם, העיתונאית **ניבה לניר**, שבזמן האחרון, מאז שהתגרשה מבעלה, היא צמודה לא רק לרבינים, אלא גם למבקר־הקולנוע **יגאל משיח**, העובד איתה ביחד בדבר.

וגם **פנינה רוזנבלום** ראתה אותם, נשבעת לכם, כולם ראו אותם באולימפיה. יונ'ה עובדת כעת עם ז'ורבין על פרוייקט מיוחד, שמטרתו לעשות יחסי־ציבור בעולם למדינת־ישראל.

על מה אתם מדברים? אתם שמעתם אותי אומרת משהו אחר? אני אמרתי שראיתי אותם אוכלים שם צהריים. זה הכל.

שלום חנוך לבד

שלום חנוך
חאלס, נגמר הרומן

מה אתן בוכות לי כל היום שאין גברים פנויים, מה? תפקחו את העיניים, תצאו קצת מהחורים, תעזבו חמש דקות את הטלוויזיה ותפסיקו ליילל, ואז, תאמינו לי, שתראו אותו.

כזה שארמנטי עם שיער כסף, מתולתל רזה כמו חוט, מפני שאין מי שמכינה לו עוד ארוחת־ערב, ולבר תאמינו לי, לבר. וכשהוא לוקח את הגיטארה, הוא מפריח את הנשמה גם לסבתא שלי, כי אין אשה בעולם, אין! — שיכולה לעמוד בפני הקסם של **שלום חנוך**!

כן, כן, אל תגידו שום דבר. שבו בשקט. זה שלא ידעתן ששלום חנוך לבר, זו באמת הבעייה שלכן. ואני לא מבינה למה אני צריכה תמיד לטרוח למענכן ולהביא לכן את החדשות האח־רונות.

מה יש? לא ראיתם איך שהבן־אדם מסתובב בלילות ומחפש? נכון, הוא עזב את הזמרת דפנה ארמוני. היה להם רומן יפה בן שנתיים, אבל חאלס, נגמר הרומן.

למה נגמר? מאיפה לי לדעת? מה אני, יושבת איתו ומנהלת שיחות לתוך הלילה? תשאלו אותו בעצמכן, הוא בהחלט נראה לי כמו אחד שזקוק כעת באופן דחוף לאוזן קשבת.

ואם זה לא מספיק לכן, אז יש לי עוד חדשות בשבילכן. שלום חנוך, כמו שאתן רואות אותו, הוא פמיניסט אמיתי. עובדה, הוא מגדל בעצמו את בתו המפורסמת לא פחות ממנו, **מאיה**, מה זתו'מרת. איפה אמא של מאיה? מה, אתן לא יודעות שאמא של מאיה, **לידי חנוך**, התחתנה עם רופא אמריקאי וגרה בניו־יורק?

בחיי שאני משתגעת מכן, איזה חוסר־השכלה! מה קרה לכן? רק **משה גרטל** יש לכן בראש? אז מה אם גרטל רווק בן 37 וחתיך המחץ? גם שלום חנוך פנוי, בן 37 וחתיך!

הקיצור — ליהי חנוך גרה עם הבעל האמריקאי שלה בניו־יורק, הבת שלה, מאיה, גרה איתם שנה, וכעת היא גרה עם אבא שלה, שלום חנוך, בתל־אביב.

אז יאללה, בנות, לעבודה.

עליזה זלצר
שיקפצו ההצלחות

עמום לביא בן־אדם סלקטיבי

עמום לביא
ברוח טובה

„הלו"

„מי מדבר?"

„מה זתו'מרת מי מדבר, המרחלת!"

„אהלן רוחקה' מה העניינים?"

„בונים בניינים."

„על מי את מעמיסה הפעם?"

„עליך, מותק, עליך!"

„מה יש להעמיס עליי? תאמיני לי, כלי עין הרע, אצלי הכל דופק תיק־תק. רק עכשיו גמרתי לשחק תפקיד ראשי בטנזי, וכבר אני משחק תפקיד מרכזי בסנגר. תאמיני לי, הכל תיק־תק."

„אולי תיק, אבל לא כל־כך תק."

„בחייך, רוחל'ה, תרדי ממני. לכי לחפש לך קורבנות אחרים!"

„**עמום לביא**, אתה כעת השחקן הכי־לוהט בעיר, ואני לא ארד ממך עד שלא תתן לי את הסיפור האמיתי!"

„איזה סיפור אמיתי, על מה את מדברת? אצלי הכל אמת, אין שקר!"

„למה נפרדת מהחברה שלך, מאפרת־הטלוויזיה **דליה אטקין**?"

„אה, על זה את רוצה לדבר, למה לך? הסיפור נגמר, ואין לי מה להוסיף."

„בחייך, עמוס, אל תשחק אותה בקשות, תן את הסיפור."

„טוב, בסדר, רק אל תעשי רעש. היינו ביחד כמה שנים, היה על א־כיפאק, היא גרה בירושלים, אני בתל־אביב, לא הלך, גמרנו. ברוח טובה, תאמיני לי, ברוח טובה."

„ואתה רוצה לספר לי שכעת אתה לבד?"

„ואללה, לבד־לבד!"

„איך זה שלא קפצו עליך איזה 50 בחורות?"

„מה איתך, רוחל'ה? אני בן־אדם סלקטיבי!"

פרופסור הנס קרייטלר, פסיכולוג העוסק גם בפסיכולוגיה פוליטית, על ג'ורג' אורוול ונבואת החורבן שלו לשנת 1984: אידיאולוגיות חסרות־היגיון יכולות להשלט על העולם, אבל בישראל לא צריך לפחד, יש תמיד

צדיק אחד בסדום

1984 – שנה מפחידה. כבר נשפכו בנושא זה טונות של דיו. כבר כתבו, אמרו, צילמו וסיפרו ש־1984 היא שנה מפחידה. בכינוס העתידנים, שהתקיים לפני שבועות אחדים בירושלים, נטו הכל לקבל את נבואתו של „הנביא הישן" אדגר קייסי, שנקרא כך משום שחזה נבואותיו בהשפעת היפנוזה.

קייסי טען כי עד שנת 2000 יסטה כדור־הארץ מצירו וכי הדבר יתבטא ברעידות־אדמה ובמילחמות בעולם.

אולם אין ספק כי האיש המצוטט ביותר בעולם בעניין 1984 הוא הסופר הבריטי אריק בלייר, הנודע בכינויו ג'ורג' אורוול. יורשיו בוודאי גורפים הון־עתק, אך ורק מהשבועות הראשונים של 1984, שבהם צוטט אורוול פעמים אין ספור.

ג'ורג' אורוול נולד ב־1903 בהודו. הוא אחד מן האינטלקטואלים הבריטים שהתאכזבו מן הקומוניזם. כתב מאמרים ומסות בשבועון האנגלי ניו סטייטסמן והשתתף, כמו הסופר האמריקאני ארנסט המינגווי, כמתנדב במילחמת־האזרחים בספרד.

„1984" אינו ספרו היחיד של אורוול. הוא כתב ספרים וסיפורים נודעים נוספים, כמו „חוות החיות", „הריגת פיל" וספר בשם „מסות וביקורת", שבו קובץ מיבחר מאמריו. אך היה זה „1984" שהפך אותו לסופר המדובר ביותר בעולם, לפחות באחרונה.

אורוול כתב את סיפרו בשנת 1949, שנה אחת לפני שהחזיר את נישמתו לבוראו. ברומן נבואי זה שתורגם למרבית השפות בעולם ושיצא לאור במיליוני עותקים, הוא ראה את העולם העתידני בצורה קשה. עולמו של אורוול שרוי במילחמה בין־גושית מתמדת ונשלט על־ידי האח הגדול, שהוא ערץ אבסולוטי. עולם עתידני זה אינו מאפשר חיים פרטיים ואין בו כל מקום לאישיות עצמאית ולמרט.

לכל דבר יש מחיר, ומחיר העצמאות היהודית הוא הבאלאגאן הישראלי!

פרופסור הנס קרייטלר, מומחה לפסיכולוגיה פוליטית, מבקש לחלוק על נבואתו של אורוול. בתחילה מתייחס הפרופסור קרייטלר לתופעה של ההיסטריה ההמונית ושל הפחד הנורא מפני 1984, שרבים מאמינים כי בה יבוא קץ העולם.

■ ■ ■

● מדוע „מרבים האנשים לעסוק בנושא השואה העולמית ולמעמים נדמה כי נהנים לפחוד ממנה?

זאת נטייה ילדותית. גם ילדים נהנים מאור מסיפורי הפחדה. סיפרות הילדים האנגלית והגרמנית מלאה בסיפורי הפחדה. המלחין הנודע שומן כתב קטעים לפסנתר, הנקראים סצינות מחדר־הילדים, כשאחד הקטעים נקרא במפורש הפחדה.

מכיוון שאחרי שאנחנו פוחדים, מאוד נעים להתגבר ולחוש שהכל בסדר.

בנושא של ההפחדה מפני שואה וסוף־עולם קיים גם מוטיב אחר: חלק מאותם מזהירים גדולים מפני הקטסטרופה הסופית נהנים מהעובדה כי לעומת מה שמצפה לדור הבא — להם, בעצם, היו חיים די טובים וזוהי, מבחינתם, הנאה עצומה. ואסור לשכוח כי אם מנבאים קטסטרופה עתידנית, ההווה הקיים מקבל ערך נוסף.

ועוד: ממחקר שערכנו על מבקרים גיליתי, כי הביקורת השלילית היא, בהכרח, יותר דרמאתית ומכאן יותר מרשימה מהניבוי החיובי. הרבה יותר קל לכתוב ביקורת שלילית מאשר ביקורת חיובית וזה תופש גם לגבי ניבויים.

הרואה את השגיאות הנוראיות שיביאו לקטסטרופה הסופית, מוכיח עליונות. אין זה אומר כי קסטלר לא צדק כאשר טען כי שנת 1945, השנה שבה הוטלה הפצצה האטומית על הירושימה, היתה אולי התאריך החשוב ביותר בהתפתחות האדם. וזאת משום שבפעם הראשונה ניתנה לאדם אפשרות להרוס לא רק בני־אדם, אלא את כל החיים בפלנטה.

פרופסור קרייטלר מבקש לפתור גם את תורתו וגם את נבואתו של אורוול. להנחתו, לא יכול להתקיים מצב שבו האנושות כולה, ללא יוצא מהכלל, תסכים לחיות תחת סיקוחו של האח הגדול, הדיקטטור האחד והיחיד, ותונע על ידו.

תמיד, אומר פרופסור קרייטלר, יימצא צדיק אחד בסדום, שלא יקבל עליו את הדין, והוא שיביא את הגאולה.

המוזר, אם לא האבסורד, הוא שאורוול הזהיר מסכנה הטמונה באידיאולוגיות שהוא עצמו האמין בהן, אבל לא ראה בעצמו שהן במובן־מה מוטעות. מכאן שהסכנה אינה כל כך איומה. אורוול היה סוציאליסט, ובתור שכזה האמין בגישה המרכסיסטית, שלפיה האדם בהתנהגותו הוא תוצאה של התנאים החברתיים־כלכליים־פוליטיים. עם שינוי התנאים החיצוניים האלה, האמין אורוול, אפשר לשנות את האדם.

זוהי, כמובן, אידיאולוגיה שלא הוכיחה את עצמה ולא היה לה בסיס פסיכולוגי והמציאות מוכיחה לנו כי היא אינה פועלת. הרי ברוסיה הסובייטית שונו התנאים ונוצרו תנאים חדשים ליצירת אדם סובייטי חדש ולא נוצר אדם כזה.

כשאומרים לפרופסור קרייטלר, כי אדם חדש אינו יכול להיווצר בדור הראשון או אפילו השני, הוא אומר:

בינתיים קיימים שלושה דורות ברוסיה הסובייטית, שנולדו לעולם חדש. עובדה שזה לא עובד. הרי יש שם יהודים, שנולדו ללא מסורת יהודית, ללא הכרה יהודית וכעת הם מסתכנים בהליכה למהנה־ריכוז מפני שאסרו את חרותם הרוחנית ואסרו עליהם ללמוד עברית. כל הנבואות לגבי אדם חדש עלו בתוהו.

■ ■ ■

האם יתכן כי השיטה לא פעלה ברוסיה הסובייטית מכיוון ששם לא הסעלו השיטות המתאימות באמת?

אורוול הלך צעד קדימה והגשים בסיפרו רעיון שהסובייטים החזיקו בו, אך לא הגשימו אותו וזוהי, בעצם, האידיאולוגיה השניה, שצמחה דווקא בארצות־הברית. אידיאולוגיה זו מהווה את היסוד של השיטה הפסיכולוגית הנקראת ביהביוריזם — או, בתרגום חופשי, תורת ההתנהגות.

תורה זו אומרת שהתנהגות האדם היא תוצאה של למידה באמצעות פרס ועונש. היא טוענת כי התנהגויות שקיבלו חיזוק, עקב פרס, התרבו, בעוד שהתנהגויות שקיבלו בגללם עונש נעלמו. למשל: בניסיון שנערך הוכנס עכבר למבוך. בשני קצוות המבוך הונח מצד אחד אוכל, מצד שני הלם חשמלי. אם העכבר טעה והלך במסלול הלא־נכון קיבל הלם חשמלי. ובהחלט, חלק מהעכברים לא חזרו למקום, שבו קיבלו הלם חשמלי, ומצאו את דרכם אל האוכל מבלי לטעות. וזוהי תורתו של האח הגדול של אורוול. התורה שבה השתמש בעולם החדש.

אבל, למרבית הפלא, התברר כי אפילו ברמת עכברים השיטה לא פעלה על כל העכברים. יש צורות אחרות של למידה. אותם עכברים שחזרו על־מנת לקבל את ההלם החשמלי נחשבו על־ידי הביהביוריסטים כסוטים חולי־נפש, אך הם חזרו לחשמל ונגעו בו עוד פעם ועוד פעם וההלם לא הרתיעם וזאת משום שקיים כוח יותר יסודי והוא

מחבר אורוול*
אין מקום לאישיות עצמאית

הרצון לדעת ולהבין ואפילו אצל עכברים לא הצליחו למגר.

היום הוכח מעל לכל ספק, על־ידי חוקרים כמו לורנס וטימברגן שיש צורות אחרות של למידה. למשל: למידה עקב סקרנות והסתכלות. נתנו לקופים אפשרות לבחור בין מזון האהוב עליהם, כמו בננות וענבים, ובין התבוננות על פסיכולוגים שעברו בחדר סמוך לחלון. קופים העדיפו להסתכל בפסיכולוגים. זה נותן משנה־תוקף למה שפבלוב גילה: שהסקרנות היא דבר יסודי בחיים.

ואם נחזור לתסריט של אורוול, שחשב כי באמצעות המרכסיזם והקומוניזם, משמע הדיקטטורה ושיטת הפרס והעונש הביהביורי־סטית, אפשר להגיע לבקרה מושלמת על האדם, הרי שחזות ומחקרים אלה באים להוכיח ששילטון כזה אף פעם לא יכול להיות מוחלט.

בפרט הטלוויזיה הבריטי, שהוצג בטלוויזיה לפני הדיון על שנת 1984,

קיים כוח יסוד, הרצון לדעת ולהבין, ואפילו אצל עכברים לא הצליחו למגר אותו!

שוחח וולטר קרונקרייט עם איש „האנציקלופדיה בריטניקה". האיש אמר שיותר זול ויותר יעיל לא להדפיס את הבריטניקה במהדורות חדשות, אלא להכניס את כל התוכן לזיכרון של המחשב, וכל אחד יוכל להתקשר עם המחשב ולראות על המסך שלנו את

* על שער שבועון החדשות האמריקאי **טיים**, לקראת ראש השנה 1984.

סטיבולוג קרייטלר
כלל וכלל לא פסימי

הערך המבוקש. אבל אז יהיה קל, על־ידי מחיקה של קטעים בלתי־רצויים במחשב, לשנות את ההיסטוריה. קרייטלר טוען כי השיחה בין השניים לא גילתה את אמריקה ואינה חדשה.

השיטה הזו קיימת כבר 3500 שנה. אביו הרוחני של משה רבנו, פרעה המצרי, שינה את הדת המצרית והפך אותה למונותיאיסטית. אחרי

> **הרבה יותר קל לכחוב ביקורת שלילית, מאשר ביקורת חיובית, וזה תופס גם לגבי ניבויים!**

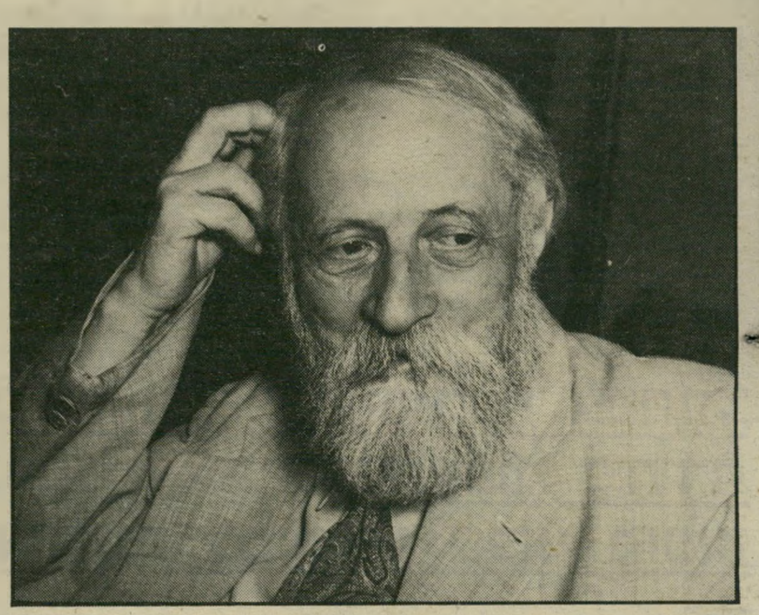
מותו מחקו החוקרים את שמו מכל הפסלים ומכל האבנים ולא העלו בדעתם כי אי־פעם תומצא שיטה חדשה, שבה אפשר יהיה לראות את המחוק.

כשנשרפה הסיפריה באלכסנדריה, לפני 2000 שנה, לא ידעו שמישהו ילמד אי־פעם על הפילוסופיה העתיקה. כיצד, אם כך, יודע האיש מהבריטניקה שלא יימצא איזה פרופסור תימהוני ליותר פגיע על־ידי בורדים שעקב השאיפה לחרות רוחנית, מוכנים לקחת על עצמם שנים רבות של חיים בשקר ובהתחזות כדי להגיע למקור השילטון — משמע המחשב המרכזי — ולבצע בו את החבלה הגדולה. במילים אחרות, אני לא מאמין כי הסכנה העצומה של האנושות טמונה בשילטון הדיקטטורי.

אוורוול היה אמן. בכל יצירה גדולה של אמנות יש מימד נבואי, למטרות אזהרה או הבטחה. ואורוול צדק. ואני רואה בכך תרומה גדולה. הוא צדק בכך, שהזהיר את העולם מסכנת הדיקטטורה. אך יש הבדל בין להזהיר את העולם מדיקטטורה ובין להאמין שהדיקטטורה תביא לסוף העולם.

הסכנה האמיתית לקיומו של העולם היא, לדעתי, לא בדיקטטורה, אלא באידיאולוגיה ללא רסן וללא היגיון הטמונה, למשל, במישטרו של חומייני, שיש לה סיכוי לשלוט בטווח ארוך על העולם. הסכנה היא בקיצוניות, העלולה לגרום אסון, עקב האמצעים הטכנולוגיים העומדים לרשות הדיקטטורה בסיגנון חומייני: משמע השקפת עולם האומרת, המוות יכול להיות גאולה וניצחית ומכאן שאפילו השמדת האנושות לא מפחידה. ואני חושש כי אין מספיק מדינות בעולם שהן באופן אידיאולוגי חסינות לגבי הכוח המדרבן של השקפות אלה.

ומה אצלנו? האם ייתכן כי הקיצוניים הדתיים ישתלטו ויכפו את האידיאולוגיה שלהם, האם ייתכן כי אותה אידיאולוגיה האומרת כי „משורה משחרר רק המוות" אפשרית במדינת ישראל 1984?

מקים־מדינה בובר
עם ישראל תמיד נהנה משני העולמות

מתל־אביב או מבירושלים, שיקח את האנצי־קלופדיה, המודפסת עדיין, כמו שהיא, יסתיר אותה בבור ואחרי דור או שניים היא תימצא.

■ ■ ■

ומה בקשר למחשב ההולך ומשתלט על חיינו עקב ריבוי אינפורמציות רבות על כל אזרח?

המחשב אמנם יכול ליצור שיטה של אחסנת אינפורמציה מושלמת על כל אדם ואיסוף ושליטה במרכז בקרה. קיים מצב שבו לא ייתכן שיקרה משהו בעולם ושהמנהיגות לא תדע. מה שלא מביאים בחשבון הוא מספיק שאדם אחד מאלה שיש להם גישה למחשב מכניס לתוכו שתי הוראות: לפי עיקרון המיספרים המיקריים תזיז בכל אינפורמציה חמישית את הפסיק במקום אחד. והוראה שניה: כל אימת שיידרשו ממך את האינפורמציה שנתתי לך תגיד — אין אינפורמציה. אז יהיה הכל מבולבל ובלי עיקרון שאפשר לתפוס ואז כל המערכת מתמוטטת והארכיב המיושן יותר בטוח מכל תוכנית מחשב.

אך, האם לא ייתכן שגם במיקרה כזה, תמיד יימצא מחשב אחר שיגלה את השגיאה?

נכון, אבל קל מאוד, על־ידי מניפולציה קטנה במחשב להקשות. הרי בארצות־הברית יכול כל סטודנט מתחיל למדע־המחשבים להיכנס לתוכניות הכי סודיות של הפנטגון. ומכאן, שהרעיון כי אפשר לשלוט על האדם באופן מוחלט מוטעה.

ובכלל, דווקא מרכזיות השילטון הופכת אותו אני כלל וכלל לא פסימי בסוגיה זו. אצל הרתיים תמיד היו נטיות לשילטון דיקטטורי אך הן מעולם לא התגשמו. דווקא ברת היהודית זה לא ייתכן. כי יש בה משהו סקרני וספקני. לכל דבר יש מחיר ומחיר העצמאות היהודית הוא הבאלאגן הישראלי.

אסור לשכוח כי המדינה לא הוקמה על־ידי תלמידיהם של וייצמן או של ז'בוטינסקי או של

> **אצל הדתיים תמיד היו נטיות לשילטון דיקטטורי, אך הן מעולם לא התגשמו!**

מרטין בובר. המדינה קמה על־ידי קיום בו־זמני של כל הקבוצות הללו, כך שקבוצה אחת הפעילה אלימות והשניה, כמו זו של בובר ווייצמן, יכלה להגיד זה מיעוט.

עם ישראל תמיד נהנה משני העולמות. מהנביאים ומהמלכים, מהסנהדרין ומהמימסד האזרחי, מאנשים כמו אריק שרון ומאנשים כמו אורי אבנרי, וזה מה שהציל את עם ישראל וזה מה שיציל אותו גם להבא. כך אני מאמין.

שרית ישי ■

חמרורים

נחוג ◆ יום הולדתו ה־42 של **מייג'ור־ג'נראל (אלוף) מוחמד בוחיארי**, ניגרי מוסלמי, שתפס באחרונה את השילטון בניגריה, אב לשתי בנות, האוהב לשחק טניס וגולף, שלמד בבית־הספר הבריטי לקצינים, שבו החל את הקאריירה הצבאית שלו. קאריירה זו הביאה אותו במשך השנים לתפקיד המושל הצבאי של ביאפרה הצפונית, אחרי הבסתה במילחמת־האזרחים, למישרת שר־הנפט ולאחר־רונה לאלוף פיקוד־המיורת, שבו הביס בהצלחה כוחות צ'אדיים שניסו את כוחם בתקריות־גבול.

נחוג ◆ יום הולדתו ה־61 של **נורמאן מיילר**, שקנה את עולמו בפירסום העירומים והמתים בגיל 25. מיילר היהודי, שרצה להיות מהנדס אווירונאוטי וסיים בהצטיינות את לימודי ההנדסה באהארוארד, שירת במילחמת־העולם כאיש חי"ר באיים הפיליפיניים והתפרסם יותר מאוחר בריבוי נשותיו ובחשדות שהועלו נגדו שהוא סוחר בסמים. אך הצלחתו האמיתית היתה ונשארה בשדה הספרות: לאחרונה חתם על חוזה, המבטיח לו הכנסה של ארבעה מיליון דולר, תמורת ארבעה ספרים שהתחייב לכתוב בתשע השנים הקרובות.

נחוג ◆ יום־הולדתו ה־70 של **ריצ'ארד מילהוז ניכסון**, הנשיא ה־37 של ארצות־הברית והנשיא הראשון בתולדותיה, שהתפטר מכהונתו (עקב פרשת ווטרגייט). ניכסון, יליד קליפורניה, שעבד במילחמת־העולם במישרד המפקח על המחירים ולאחר מכן שירת כקצין בחיל־הים, נבחר לקונגרס בגיל 33, לסנאט בגיל 40 ולסגן־נשיא (של דוויט אייזנהואר) בגיל 40.

נחוג ◆ יום־הולדתו ה־71 של **נוח מוזס**, מנכ"ל ומבעלי ידיעות אחרונות, יליד פולין, שהיה בצעירותו חבר השומר הצעיר ופעיל בגדוד מגיני השפה העברית (שהקפיד על כך שיהודי ארץ־ישראל ישתמשו אך ורק בלשון העברית). מוזס, מהנדס חקלאי לפי השכלתו (ההתמחות: משק החלב), התחיל את דרכו בעיתון, שיסד אביו, ככתב צבאי. לאחר מכן שירת במילחמת־העולם, במישטרת הרכבות הארצישר־אלית ובצבא הבריטי, והיה לעורך הצהרון, לפני 27 שנים, אחרי פטירת אביו.

נחוג ◆ יום־הולדתו ה־75 של **דויד סיטון**, יו"ר העדה הספרדית בירושלים, בעצמו יליד ירושלים, עיתונאי מגיל 17 (בעיקר בעיתוני הימין) שיסד, בשעתו, תנועת־נוער של מיזרחיים, הניצן. הוא נאסר על־ידי הבריטים כאיש לח"י ושימש במשך שנים כפרשן לענייני ערבים בקול ישראל.

נפטר ◆ בתל־אביב, בגיל 63, **דויד בנדיקט מוקדי**, יליד ז'נבה ובנו של יהלומן, שהיה ידוע יותר כרנה מוקדי ואשר תחת שם־העט ר. איסטניס היה מבקר־המיסעדות הראשון בארץ (ביומון הארץ). מוקדי, שלמד בצעירותו בלשנות ומוסיקה, עבר בחייו עיסוקים רבים. הוא היה ימאי וטכנאי־אוניות, גיטאריסט וזמר, עד שהחל את הקאריירה הגסטרונומית שלו ב־1965, אותה סיים בעריכת ירחון החיים הטובים, טעם טוב.

נפטר ◆ בנמל היאכטות היווני פורטו קאלי, בגיל 72, **אריק ויליאמס**, נווט בחיל־האויר המלכותי הבריטי של מילחמת־העולם, שמטוסו הופל מעל גרמניה, סיפרו סוס העץ, המספר את סיפור בריחתו, עם חבריו, ממחנה־שבויים גרמני, כשהם חופרים מינהרה מתחת לסוס־עץ ענק שאותו בנו בחצר המחנה, כביכול למטרת התעמלות, הפך רב־מכר וסרט מצליח. מסיפור זה ומשמונה סיפורי־ההרפתקות האחרים שלו, הרוויח די כדי לעזוב בגיל 51 את אנגליה, לרכוש יאכטה שלה קרא הבורח ולבלות עליה את 21 השנים הבאות בשיוטים בים־התיכון.

נפטר ◆ בתל־אביב, מפגיעת מכונית, בגיל 87, **מיכאל אסף**, לשעבר יו"ר אגודת־העיתונאים והפרשן הראשון לענייני ערביים בעיתונות היומית (דבר). אסף, שניהל בפולין, מולדתו, בית־ספר עברי, עלה ארצה לקיבוץ גן־שמואל, שממנו נשלח לברלין להשתלם במדעי המיזרח. אסף נודע גם כעורך השבועון הערבי של ההסתדרות לפני קום המדינה, חקיקת אל־אמר (דבר האמת) ויומון ההסתדרות אל־יום (היום), שהחזיק מעמד 12 שנים (1948־1960).

נפטר ◆ מדלקת־ריאות, בכפר חב"ד, בגיל 112, **דויד ועקנין**, אחד התושבים הקשישים של הארץ, יוצא מארוקו ואב ל־16 בנים ובנות. הוא לא עיישן מעולם, אך הקפיד לשתות, מדי יום, כמה כוסיות עראק והירבה באכילת תמרים ואגוזים.

קולנוע

(המשך מעמוד 49)

בביקורות טובות, אלא גם בהכנסות נאות, והגברת וולטרס הצעירה קיבלה בין השאר את פרס השחקנית המצטיינת מטעם לישכת המיסחר באמריקה.

לא צריך להתרגש יותר מדי, זה אחד מתוך עשרות הפרסים המוענקים בסוף כל שנה אזרחית, על־ידי גופים מגופים שונים ברחבי ארצות־הברית. אבל כאשר לישכת המיסחר מעניקה את הפרס, יש סיכוי סביר שכל הסוחרים מאזינים, ומה הם מפיקי הוליוזר אם לא סוחרים ממולחים?

● סרט אחד שלא יהיה מיועד השנה לפרס האוסקר לסרט הזר הטוב ביותר למרות שיש רבים הסבורים שהוא ראוי לכבוד, הוא סרט בשם המשימה. את הסרט עשה בימאי איראני גולה בשם **מארבין סעיאד**. הסרט צולם כולו בארצות־הברית, ומימון הפקתו (שהיה צנוע כי רוב המשתתפים התנדבו) הגיע מגרמניה. אולם תקנון האוסקר דורש שכל מדינה תשלח את המועמד שלה לתחרות הסרט הזר הטוב ביותר, ואין שום סיכוי שאיראן תסכים לשלוח את הסרט הזה.

הסיבה: העלילה מתארת כיצד אחד הצעירים הפאנאטיים של **חומייני** נשלח לאמריקה כדי לחסל קצין במישטרת השאה, וכיצד הוא מגלה את כל השחיתות שמסתתרת מאחרי הצדקנות המאוסה של אנשי הדת אשר שיגרו אותו למשימתו. מובן שלא האייטולה יחתום על סרט שכזה.

● הישראלי לשעבר **יורם גרוס**, העושה חיל באוסטרליה בסירטי אנימציה אשר גורפים ממון רב, החליט להרחיב את פעילותו. הוא מתכנן לחנוך, בחודש מאי, השנה, פסטיבל שלם של סירטי אנימציה לילדים, ובאופן יוצא מן הכלל, הוא מקווה שקהל היעד של הפסטיבל הזה יהיו לא העיתונאים המפונקים, אלא הילדים עצמם. לשם כך, הדאגה הראשונה שלו, בתיכנון האירוע, היא להבטיח שמחיר כרטיסי הכניסה יהיה נמוך די הצורך כדי שכל ילד יוכל להרשות לעצמו לבקר בכמה מן הסרטים המוצגים בפסטיבל.

תדריך

חובה לראות

תל אביב — אני אוהב אותך כרמן, ימים ברקיע, נהר הבוץ, חג שמח מר לורנס, לפתע ביום ראשון.
ירושלים — אני אוהב אותך כרמן, יול.

תל אביב

★★★★ **ימים ברקיע** (פאריס, ארצות־הברית) – סרט מרהיב של טרנס מאליק על פועל, אהובתו ואחותה, שמסתתרים בחווה כפרית, אחרי שנמלטו מתופת תעשייתית עירונית, בתחילת המאה. כדאי לראות שוב.

★★★ **נהר הבוץ** (מוסיאון, יפן) – ידידות בין שני ילדים ביפאן שבין התבוסה במילחמת־העולם ובין הנס הכלכלי. איטי, פיוטי, רגיש, סרט ראשון של בימאי צעיר בשם קוהאי אוגורי.

★★★ **לפתע ביום ראשון** (צפון, צרפת) – מוכירתו של סוכן נכסי דלא־ניידי מנקה אותו מאשמת רצח, בסרט שהוא כולו מחווה מקסימה לקולנוע האמריקאי האפל ולקסמיה המודרניים המאירים של השחקנית פאני ארדן.

★★★ **חג שמח מר לורנס** (תכלת, אנגליה/יפן) – שבויים אירופיים מול שויביהם היפאניים במילחמת־העולם השניה. עימות בין תרבויות שונות, המובילות את האנושות, בדרכים שונות, להרס קטלני באותה המידה. בימוי: נאגיסה אושימה.

ירושלים

★★★★ **יול** (רון, תורכיה) – חמישה אסירים יוצאים לשבוע חופשה ומיפגשים עם מה שמצפה להם בבית. משתלב יחד לדיוקן עגום, ביקורתי, מרכא, אבל אנושי ביותר של תורכיה בימינו. תסריט: אילמז גונאי.

★★★ **אני אוהב אותך כרמן** (מיטשל, ספרד) – קארלוס סאורה מצלם בכישרון ובתנופה בלתי־רגילים את מחולות הפלאמנקו, שהכין אנטוניו גאדס בגירסתו לסיפור של פרוספר מרימה על הצוענייה היפה והעצמאית.

חיפה

★★ **משנה מקום, משנה מזל** (פאר, ארצות־הברית) – דן אקרויד ואדי מרפי בסאטירה פראית ושלוחת רסן על עימות בין המימסד לקבצן כושי, המשתפים בסופו של דבר פעולה, על רקע הפעולות המפוקפקות של הבורסה החקלאית בשיקאגו. הבימאי ג'ון לאנדיס משתולל כרגיל.

חשיש — משקפי „ריי־באן" גנובים ושעון „סייקו" שנלקח „במתנה"
ליד מחסום־ביקורת בלבנון — מסמלים את ההסתאבות ביחידת
עילית של צה"ל, שנחשפה לאחרונה במישפט צבאי מזעזע

אנטומיה של כובשים

ש לרשת השופטים של בית־הדין הצבאי קבעו בגזר־הדין: „הנאשם, טוראי איתן בואני (בן 20) הורשע בשתי עבירות של שימוש בחשיש, ובעבירה אחת — אי־קיום הוראה מחייבת, הוראה שאוסרת על חיילי צה"ל, המשרתים בלבנון, לרכוש מתושבים מקומים מיצרכים שונים.

הנאשם שירת ביחידת צנחנים שעסקה בפעולות ביטחוניות באיזורים מסוכנים ורגישים בלבנון.

מהראיות שהובאו בפנינו, התרשמנו כי בקרב חיילי היחידה פשה נגע עישון (הסמים)."

לפני מתן גזר־הדין עבר לפני השופטים מיצעד עדים, שרבריהם מגלים כיצד מידרדרים צעירים טובים במידרון ההסתאבות, שהוא תוצר המילחמה והכיבוש.

להלן כמה מהעדויות:

„הוא אמר לי: קח! ונסע"

ח יים בראני, אביו של הנאשם: אני טכנאי טלפונים במישרד־התיקשורת. יש לי ארבעה ילדים. בני איתן למד באנגליה 13 שנים. למד גם במיכללה. בני הוא גאון במתמטיקה. הוא היה אמור היות טכנאי בחיפה. שבועיים לפני הגיוס החליט להתגייס לצנחנים, החליט לשרת בצורה הכי טובה. הוא חונך על אהבת ארץ־ישראל.

היתה לו בעיה רפואית, וזה מה ששבר אותו במסלול. הבעיה נוצרה כצבא. עד היום לא בוצע הניתוח.

הנאשם טוראי איתן בואני:

אנו עושים בלבנון סיורים, מארבים, מחסומים, הגענו לשם אחרי הטירונות. שהגעתי לשם, מצבי בריאותי לא היה תקין. היה לי תור לניתוח. היו לי בעיות באשכים. זה בעיה שנגרמה לי עקב מאמצים שעשיתי בטירונות. הלכתי לבדיקות. קבעו לי תור לניתוח. לא עשיתי את הניתוח מפני שהגענו ללבנון. המ"פ לא שיחרר אותי.

את החומר (הסם) הביא ביטון. הוא אמר לי שזה חשיש, ואז עישנו, אני, ביטון וטרבולסי. הרגשתי טעם משונה. לא עישנתי מעולם חשיש. לא ראיתי מעולם חשיש...

... במישטרה הצבאית לחצו עלי ואמרו לי שאם לא אודה, אז כולנו לא נגיע לקורס מ"כים...

... עצרתי רכב. אמרתי לנהג שיפתח מנוע. שיפתח מיכסה אחורי. עשיתי בדיקה שיגרתית. כשרצה לחזור למקום שישב בו, ראיתי ליד השימשה הקידמית, מישקפי־שמש ריי־באן. שחסרה להם ידית אחת. שאלתי אותו, אם הוא מוכר לי את זה. הוא אמר לי — קח! נתן לי את זה ונסע.

לא הספקתי אפילו להביא כסף. הוא נסע.

„רציתי להיות אחד מהחבר'ה!"

ה תנהגותם של הדרוזים והנוצרים היתה חביבה. היו צוחקים, מחייכים. לא היו מחפשים לעשות לנו בעיות. היו בדרך־כלל מציעים לנו סיגריות, דברים לשתות. היינו לוקחים את זה, בדרך־כלל. בהתחלה המפקד אמר לנו שאסור, אבל אחר־כך, במחסומים, מפקדים היו רואים ולא מגיבים.

בפלוגה אצלי, לרוב החיילים היו מישקפי ריי־באן. המפקדים ראו את זה. היינו מקבלים את זה מאזרחים במחסומים. היחסים היו חמים. חזרתי לפלוגה וסיפרתי להם שלקחתי את זה מרכב, כי בדרך־כלל אנשים שחוזרים ממחסום היו מתגאים בדברים שלקחו.

רציתי גם אני להיות אחד כמו החברה, אז אמרתי שלקחתי. רציתי להשוויץ. נכון שלא רציתי לצאת פרייר בעיני החברה.

לגבי השעון: באותו מחסום עצרתי רכב. אמרתי, תקוף, שיפתח מיכסה־מנוע. ראיתי על היד שלו שעון סייקו צבע חום. שאלתי אם אם הוא מוכן למכור. הוא אמר: „כן! בשבילך אעשה הכל!" אלה התשובות שלהם. קיבלתי שעון בתמורה לכסף. נתתי לו שני שטרות של 500 שקל. גם לגבי מישקפי הריי־באן אף אחד לא ראה.

אז חזרתי לחדר וסיפרתי שגנבתי את השעון ואת המישקפיים. לא רציתי שיראו אותי כמו אחד שמשלם לערבים כסף, כדי לקבל משהו. בפלוגה היו

במדינה

ידיעת־הארץ
הרכבת התורכית

ביצד מבלים עם צברית וביצד נוהגים בתל־אביב

כאשר חיים וייצמן, הנשיא הראשון, נשאל אם צריך להיות מטורף כדי להיות ציוני, השיב: „זה לא חיוני, אבל זה עוזר."

זאת היא, בערך, גם דעתו של ליאון פיין, עורך־דין תל־אביבי, שעלה מארצות־הברית לפני 23 שנים, והחליט החודש לשתף את כל המעוניינים בחוויה הציונית ובחיים בישראל.

זאת ארץ, שבה קבע הראשון־לציון לשעבר, הרב עובדיה יוסף, כי הפאלאשים (באתיופית: הזרים) הם לא רק יהודים טובים, אלא אפילו יוצאי שבט דן האבוד.

זאת ארץ, שבה יותר ממחצית הרופאים בקופות־החולים הם עולים חדשים מברית־המועצות, ובה מדפיסים יותר ספרים חדשים לשנה (יחסית למיספר התושבים) מאשר בכל מקום אחר בעולם. להוציא את ברית־המועצות.

מי הוא מיזרחי. אלה הן שלוש מתוך ים העובדות, שאותן כינס פיין במדריך שימושי לעולה האנגלו־סאכסי, אשר יצא לאור באנגלית בהוצאת מסדה (וששמו, בתרגום חפשי, האם אפשר להכיר את ישראל האמיתית?).

פיין החמיץ מעט מאוד, מסביר אפילו כיצד זה לטוס באל־על, לצאת לבלות עם צברית, לנהוג בתל־אביב.

יש לו גם כמה גילויים, שאולי רואים רק בעיניים אמריקאיות. לדעתו, למשל, אפשר לראות, ביום של ראות טובה, מהמיצפה שעל הקומה ה־34 של מיגדל שלום התל־אביבי, את פיסגות הרי־הלבנון בצפון ואת חומות העיר העתיקה של ירושלים במיזרח.

יש לו גם שאלות לעניין. למשל, כיצד אפשר לקרוא ליוצאי תוניסיה ומארוקו „מיזרחיים", שעה שארצות המוצא שלהם נמצאות בין קווי־אורך הרבה יותר מערביים מאשר פולין והונגריה, שתרמו כמה מאות אלפי ישראלים, הנחשבים מערביים דווקא?

הכרטיס לא ירוק. המדריך גם כולל מילון מונחים שימושיים, החל ממיסים (מגוחכים; הגבוהים בעולם; 70% מן ההכנסה הלאומית, והרבה יותר מאשר בשוודיה, שהיתה במקום הראשון מבחינה זאת עד לפני כמה שנים, אבל שבה ההכנסה הממוצעת לאדם גדול פי שניים־שלושה מאשר בארץ ובה אחוז המיסים מן ההכנסה הלאומית מסתפק, בכל זאת, רק ב־55%) עד רכבת (נסללה בימי התורכים, ונראית בהתאם) וערך תאריכים (בראש העמוד הראשון של הג'רוסלם פוסט אפשר למצוא בכל יום את שלושת התאריכים השימושיים של ישראל: המקובל, הגרי־גוריאני, העברי והאיסלאמי.)

פיין, האוהב לבלות את חיש־גד. קניתי כרטיס אחד, גירדתי אותו וזכיתי בכרטיס חינם. לקחתי עוד כרטיס, וגם הוא זכה. בכרטיס השלישי הרווחתי 300 שקל, והחלטתי לקחת תמורתם כרטיסים נוספים. גרדתי את כולם ולא זכיתי בכלום.

אמרתי למוכר: אני לוקחת עוד כרטיס אחרון, על החיים ועל המוות, ואם לא אזכה בכלום — אשלם את תמורתו (75 שקלים).

לקחתי כרטיס נוסף. המישחק הוא, שאם מוצאים סיפרה שחוזרת על עצמה שלוש פעמים, זוכים בסכום שמופיע בראש הכרטיס. על הכרטיס שלי היה רשום 750,000 שקל. גרדתי את הכרטיס וראיתי שיש שם שלוש פעמים הסיפרה 4.

נדהמתי. הסתכלתי על הכרטיס, והראיתי אותו למוכר ואמרתי לו: אני חושבת שהרווחתי. המוכר לקח מידי את הכרטיס, הכניס אותו לכיסו ואמר לי: „את עוד לא שילמת בשביל הכרטיס, אז הכרטיס שייך לי ואנחנו נתחלק בסכום חצי־חצי."

לא מוותרת. לא ידעתי מה לעשות. הייתי לבד. הוא אמר לי שהוא ילך למחרת למיפעל־הפיס ויביא לי חצי מסכום הזכיה. כמובן שלא האמנתי לו.

הסתובבתי וקראתי לבחור שעבר ברחוב עם אשתו. סיפרתי לבחור את הסיפור ומוכר הפיס אמר גם לו, שהוא שעות־הפנאי שלו בג'וגינג, בחברת שלושת בניו, רץ לפעמים הצידה ויש לו גם כמה התחלקויות. הוא מספר, למשל, על בית־קולנוע בתל־אביב, המתמחה בסרטים רומנטיים ליוצאי גרמניה ואוסטריה (איפה זה?), או מציין שמצדה נפלה אחרי הבסת בר־כוכבא על־ידי הרומאים (טעות של 65 שנה).

הוא גם מייחס להמיזרחי (קודמתה של המפר"ל) את עובדת שמה לזה שחבריה רצו לחיות במיזרח. האמת היא שמייסדי תנועת המיזרחי קבעו את שמה מראשי־התיבות של המילים „מרכז רוחני", שאותו קיוו להקים בארץ־ישראל.

אבל חוץ מזה פיין מדייק ומעניין. יש לו אפילו בשורה ליורדים פוטנצי־אליים (שגם להם הוא מקדיש פרק במדריך): הכרטיס הירוק המבוקש (רשיון עבודה בארצות־הברית, הניתן לתושבים זרים) איננו ירוק. הוא כרטיס פלסטי בצבע לבן.

דרכי־חיים
מי ישלם לשולה?

כראי לשלם תמורת כרטיס הפיס לפני שלוקחים אותו

שולה אצרם, תושבת קרית־שלום שליד תל־אביב, עדיין המומה ממה שקרה לפני כמה ימים. **סיפרה שולה:**

הייתי בבת־ים, ברחוב בלפור. שם, ליד בית מס' 49, יש דוכן של מיפעל־הפיס. השעה היתה בערך 5 אחרי־הצהריים, ואני הייתי לבדי. החלטתי לגשת לדוכן ולקנות כרטיס ונוצרים. מתנות כמו בקבוק־שתיה לא קיבלתי. הציעו מטבעות, טרנזיס־טורים. לא ראיתי מישהו מקבל.

מדריך פיין
מפסגות הלבנון לחומות ירושלים

זוכה אצרם
על החיים ועל המוות

ייתן לי חצי מסכום הזכייה. הבחור הציע לי להתקשר למישטרה והוא בינתיים יעמוד ליד הדוכן, כדי שהמוכר לא ייברח.

התקשרתי למישטרה. הם הגיעו אחרי שלושת־רבעי שעה. בינתיים מוכר מיפעל־הפיס אסף את כל הכרטיסים ורצה לסגור. התחילה התקהלות ליד הדוכן: המוכר התחיל לצעוק שיעזבו אותו כי הוא חולה־לב, והוא גם לקח כמה כדורים. בינתיים הוא גם הספיק להעלים את הכרטיס הזוכה.

כשהמישטרה באה למקום, הם עשו עליו חיפוש, אבל לא מצאו את הכרטיס: הם לקחו את שנינו לתחנת־המישטרה. שם הוא הכחיש בכלל שזכיתי, והראה לשוטרים כרטיסים אחרים לגמרי, שבהם לא היתה הזכייה הגדולה.

ניגשתי למיפעל־הפיס והם אמרו לי כי מסרו את כל המידע שבידיהם למישטרה. המישטרה חוקרת, ואני בינתיים לא קיבלתי את הפרס המגיע לי.

אני מתכוונת ללכת עם העניין הזה עד הסוף. אני לא מתכוונת לוותר לו.

אני בדרך־כלל לא קונה פיס, רק פעם ביובל, כשאני נמצאת עם חברות. אף פעם לא הרווחתי בפיס, חוץ מהפעם הזו, ואני מקווה לקבל את הכסף המגיע לי.

עיתונות
כמעט 120

השבועון „אנשים" נסגר בשבוע ה־119 לקיומו

המקור העיד על החיקוי. בספטמבר 1981 עמדה קבוצת מוניטין מאחרי שבועון חדש, אנשים. שכשמו כן היה. הוא היה אמור לחקות את השבועון האמריקאי פיפל. שבועון רכילות שרמתו נמוכה, מחירו נמוך, והוא ניתן לא אחת במקום עודף בבת־כלבו.

באביב 1983 הגיעה תפוצת אנשים לשפל. אחרי משא־ומתן עם כמה גורמים, רכשו את העיתון יעקב אלון, המו"ל של להיטון ומשקיע נוסף.

כעורך אנשים מונה יגאל גלאי (31). גלאי, שהוא מחברם של כמה ספרים (סתיו 69 היה גשום) שנמכרו היטב, האמין בכוחו לחלץ את אנשים מהבור. גלאי קיווה שעיתונו ימלא חלל של שבועון שאינו פוליטי, ושיקראו בו גברים ונשים גם יחד.

ואז פרץ המשבר הכלכלי שהחמיר מיום ליום. המו"ל נותר ללא תמצן פיננסי ותנאי־האשראי הפכו בלתי־נסבלים.

ביום הרביעי שעבר נפל הפור. גלאי כינס את עובדיו, שרק שלושה מהם עבדו במשכורת מלאה, והודיע להם שהגליון ה־120 לא יופיע בדוכנים.

„אמרו להוציא להם את החשק. פשוט, לבדוק יסודי. להרים גלגלים, לקחת דקר בריפוד. לא רק לנדנד!"

החברה היו נוהגים לקנות דברים. מפקדים. היו קונים סיגריות תוצרת־חוץ, באים לפלוגה ומוכרים.

זו היתה פעם ראשונה שעישנתי. אותה פעם לא ערבבתי. רק שרפתי את זה. אני יודע? אמרו לי שצריך לשרוף. שרפתי. רק החומר נשרף, ואז ביטון שם החומר בתוך הסיגריה. ועישנו.

לגבי המישקפיים: הם היו על מדף השימשה של הרכב. שאלתי את הנהג כמה זה. הוא נתן לי את זה ונסע. לא ברח, נסע. הוא לא נסע מפני שפחד ממני. אין לו מה לפחד. בדרך־כלל, במחסומים מתנהגים די טוב, בחביבות. מחלקים לנו טרנזיסטורים. לפעמים אנשים לקחו.

לגבי החומר (החשיש): ביטון אמר לי לשרוף. היינו בלחץ. מאז שהגענו למוצב היינו בלחץ. ישנו עם בגדים ועם נעלים.

מישקפי ריי־באן הפך לסטייל. אנשים לקחו סטייל של מפקד. רוב החיילים היו הולכים עם זה.

„הייתי אדיש. לא עניין אותי!"

ע דותו של מפקד הפלוגה: ההוראות היו לא לנהוג באריבות במחסומים. פשוט לנדנד להם, כי היו מחסומים שלא רצינו שיעברו שם. לכן אמרו להוציא להם את החשק. פשוט לברוק יסודי: להרים גלגלגים, לקחת דקר בריפוד לא רק במטרה לנדנד.

גם אני קניתי סיגריות, משקאות. היום אסור לקנות את זה. כשהגעתי למחסומים כולם הכירו אותי בשם. היו נותנים לי שם. אם הייתי מקבל, הייתי משהו כמו גוף כזה בצבע חום, נוטה לשחור.

את החשיש שמתי אצלי בכיס. לקחתי אותו ליחידה. עישנתי אותו. עלינו לגג העמדה ועישנו. לא היינו בשמירה.

„ראיתי ליד השימשה הקידמית מישקפי־שמש. נהג המכונית אמר לי: קח! הוא נתן לי את המישקפיים ונסע"

חייל מאוד שקט וממושמע

ע דותו של ששון טרבלסי: אני צנחן. מכיר את הנאשם. אני הייתי שומר על גג העמדה. היינו שלושה: אני, בואני ומיכאל ביטון. אני הייתי שומר על הגג. השניים האחרים עלו ביחד לעמדת השמירה. אותה פעם עישנו סיגריות. לא יודע מי הכין את הסיגריות. בשמירה בדרך־כלל אסור לעשן. לקחתי שאכטה. הרגשתי קצת טעם משונה. לקחתי פעם אחת. הפסקתי כי אמרו לי שזה חשיש.

לשאלת אב בית־הדין מוסיף טרבלסי: „נישפטתי על סיוע בביזה, לא בקשר לחשיש."

„סיפרתי שגנבתי שעון ומישקפיים. לא רציתי שמשלם לערבי כסף כדי לקבל משהו!"

עשיר מאוד. הציעו סיגריות חופשי. פעם אחת טרנזיסטור. לא רציתי.

עד־התביעה, מיכאל ביטון, סיפר:

אני מכיר את הנאשם. שירת איתי. הוא עישן איתי ביחד. עישנו את זה במיבני עמדת־השמירה. את החשיש אני הבאתי. הייתי במחסום בלבנון. היינו עוצרים רכבים לבדיקה. עצרתי אותו. תחילה הציע לי חתיכה גדולה של חשיש תמורת שכפ"צ. סירבתי. אחר־כך הוציא מכיס המיכנסיים חתיכה קטנה, גודל קטן, זה היה בתוך שקית עם ניילון שקוף. בפנים היה עישור מאוד. הציעו סיגריות חופשי. פעם אחת טרנזיסטור. לא רציתי.

עד־התביעה, מיכאל ביטון, סיפר:

אני מכיר את הנאשם. שירת איתי. הוא עישן איתי ביחד. עישנו את זה במיבני עמדת־השמירה. את החשיש אני הבאתי. הייתי במחסום בלבנון. היינו עוצרים רכבים לבדיקה. עצרתי אותו. תחילה הציע לי חתיכה גדולה של חשיש תמורת שכפ"צ. סירבתי. אחר־כך הוציא מכיס המיכנסיים חתיכה קטנה, גודל קטן, זה היה בתוך שקית עם ניילון שקוף. בפנים היה משהו כמו גוף כזה בצבע חום, נוטה לשחור.

את החשיש שמתי אצלי בכיס. לקחתי אותו ליחידה. עישנתי אותו. עלינו לגג העמדה ועישנו. לא היינו בשמירה.

סיפר עד־התביעה שלמה אבידר:

אני מכיר את הנאשם. הייתי איתו בסיור. שמעתי שסיפר שלקח מישקפיים ושעון מאיזה רכב. איך התרשמת? הייתי אדיש. דברים אלו לא עניינו אותי.

את בואני לא ראיתי לוקח משהו מערבי. שמעתי על אחרים שלוקחים דברים במחסומים. שלושה, ארבעה חיילים. זו היתה מן תופעה כזו בקרב הפלוגה.

החברה היו קונים בלבנון שתיה, סיגריות, משקאות ודיברי־אוכל, המפקדים ראו שקנו, ולא אמרו. היו מיקרים שהעירו והיו מיקרים שלא העירו. לא שמעתי אף פעם שהעניש מישהו.לא שמעתי.

במחסומים בדקנו רכבים של דרוזים

האמריקאית באה לחיות חיי קומונה — והקיבוצניק־הדוגמן גילה אותה

בת 18 בקיבוץ

על ערימת חציר יושב לו איציק הדוגמן מקיבוץ רוחמה, המצליח באירופה וביפאן. הוא גילה את אנטוניה ג'רקוס בשדות הקיבוץ וראה מייד שהיא פנז.

עידום הוא אמנות אומרת אנטוניה ג'רקוס, המציגה תנוחות־עירום קלאסיות. עוד ביוון העתיקה וברומי ציירו ופיסלו נשים בעירום. בבית הורי חונכתי בצורה מאוד פתוחה, שגוף עירום זה דבר יפה וטבעי. כעת היא נמצאת בין גופותיהן של הפרות בקיבוץ.

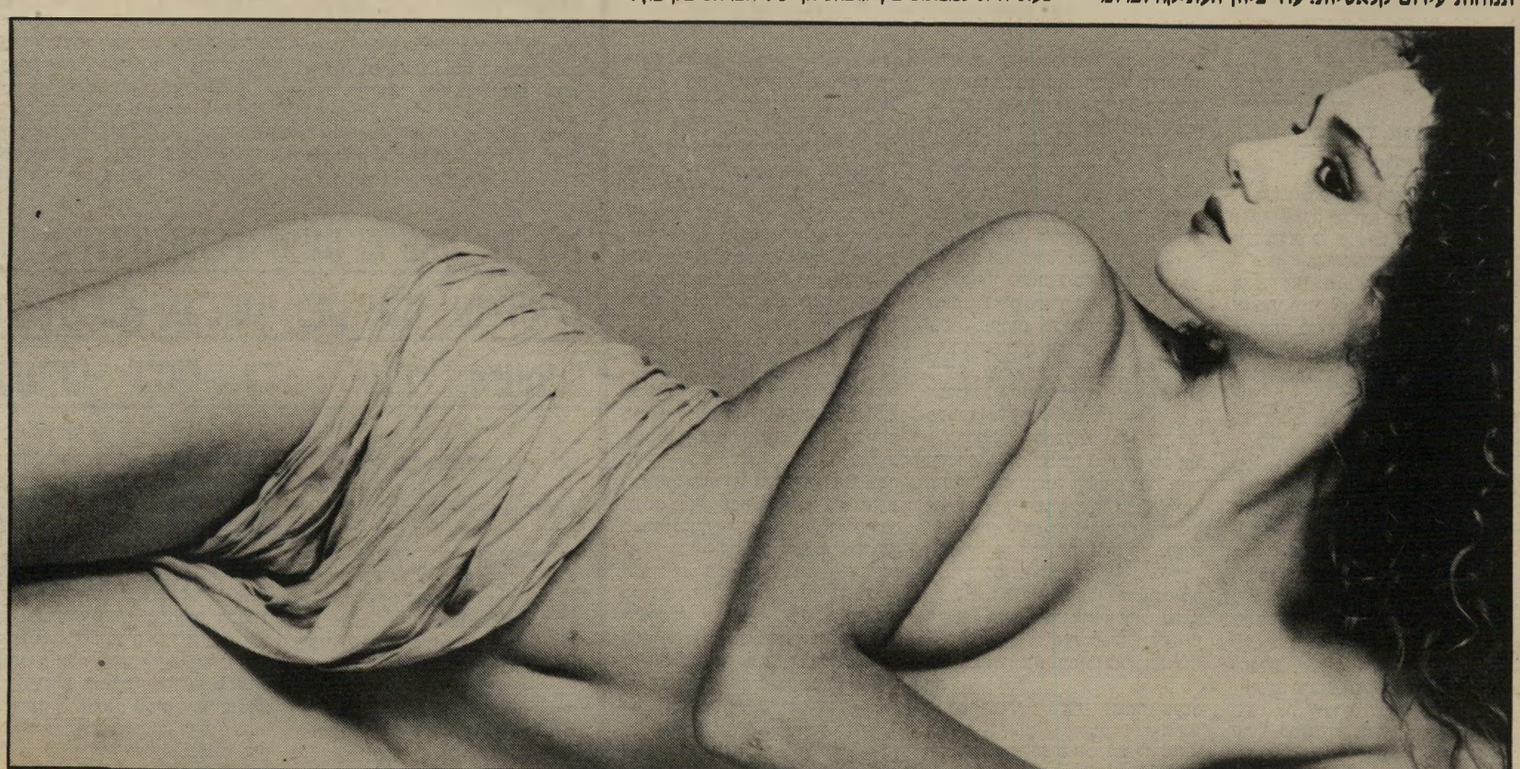
סנדרלה **אמריקאית** באה לישראל, להתגרב לעבודה בקיבוץ. כאן, בין הפרות ומכשירי־החליבה, דרך לפתע כוכבה והיא הפכה לדוגמנית מבוקשת.

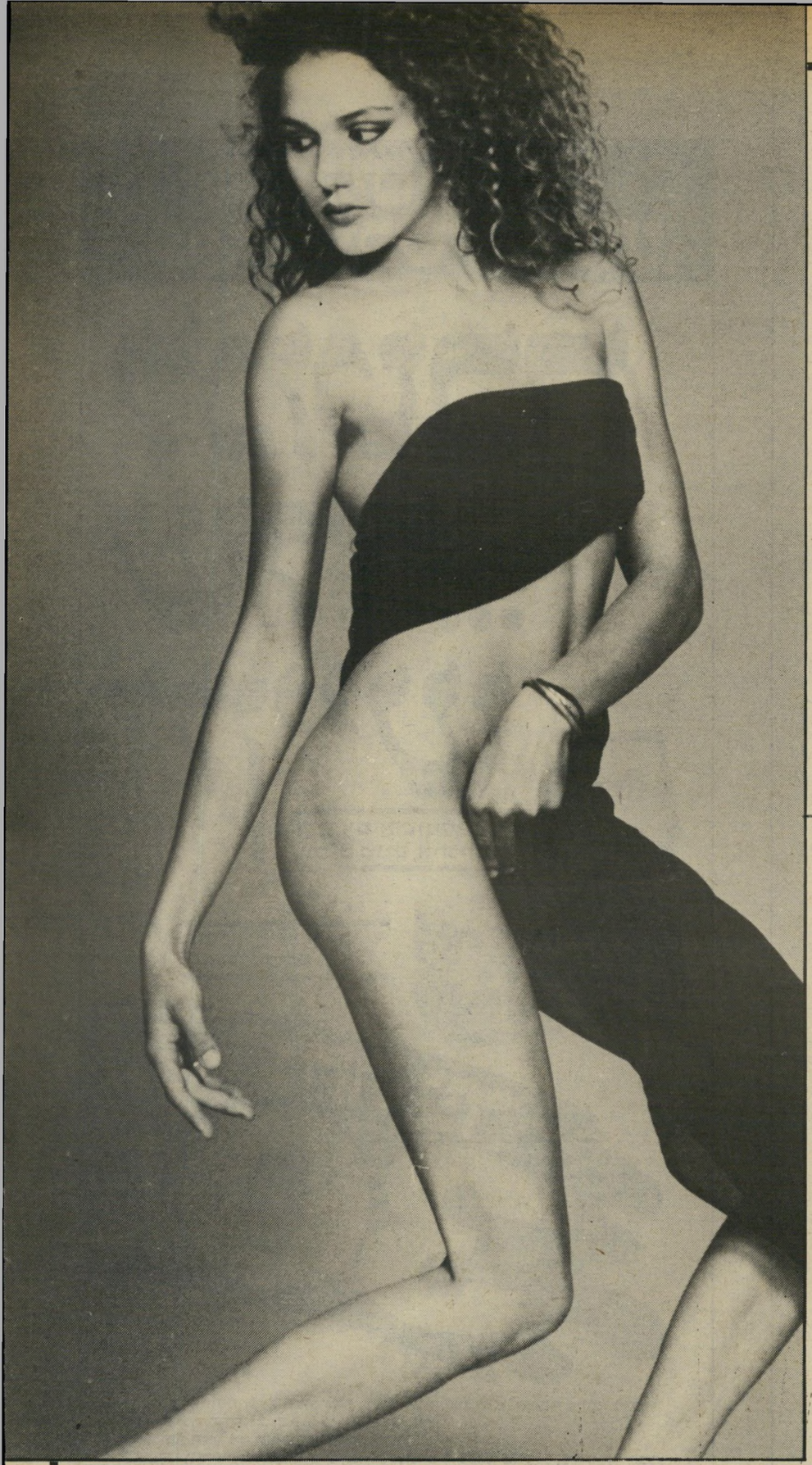
זהו, בקיצור נמרץ, סיפורה של אנטוניה ג'רקוס בת ה־18 מנירג'דסי.

הצעירונת, המתנשאת לגובה 185 סנטימטר, הגיעה לישראל לפני חמישה חודשים. את זמנה ומירצה הקדישה לקיבוץ רוחמה שבנגב.

באחד הימים פגש בה איציק, הקיבוצניק שהפך דוגמן ומאז עושה חיל באירופה.

איציק, שהיה בחופשה קצרה בארץ, ראה באנטוניה גבוהת־הקומה פוטנציאל אדיר ונדיר של דוגמנית. הוא לא נח ולא נרגע, עד ששיכנע

הצלם רמי נבון, שתחילה דחה את אנטוניה, לה. אחרי הצילומים, שהיא מאוד טוגנית. הוא צופה לה עתיד.

כשאיציק הקיבוצניק אמר לי שאנטוניה היא ממש פגז, לא כל־כך האמנתי לו.

„רחיתי את אנטוניה המיסכנה במשך חודשיים. כשהזמנתי אותה, לבסוף, נפתחה הדלת ופיתאום ראיתי מין דבר גבוה וענק כזה, המגיע כמעט למשקוף־הדלת.

„היא נכנסה ונראתה כמו היפית זרוקה, או אולי יותר נכון, כמו רועת־כבשים. היא לבשה מיכנסי־חאקי רחבים, מגפיים שטוחים, כמו מימי הבריטים, ומין חולצה מהוהה ועליה ז'אקט קצר. שיערה הבלונדי הכהה היה ארוך, מתולתל, שופע וגלש על אחוריה.

„הסתכלתי עליה טוב מלמעלה עד למטה וגיליתי, להפתעתי, שתווי־פניה מעניינים מאוד.

„כששאלתי את אנטוניה למי היא רוצה להידמות בצילום, או כאיזה טיפוס היא רואה את עצמה, היא השיבה — אני רוצה צילומיים חייתיים, חזקים. אני לא טיפוס של הדוגמנית הרכה והמתוקה.

„היא גם הראתה לי צילומי־עירום לא מיקצועיים שחברתה צילמה אותה בניו־יורק, והיא אמרה לי — אין לי התנגדות לצילומי־עירום אבל אני לא רוצה להתמקד בהם."

צילום ארטיסטי. „אני מאוד אוהבת להצטלם," אומרת אנטוניה. „בבית־הספר התיכון למדנו צילום ותמיד, כשחיפשו טיפוס מעניין לצילומים אמנותיים, לקחו אותי. אני לא פוחדת מהמצלמה, להיפך, אני אוהבת את המצלמה, והעדשה אוהבת אותי.

„קשה לי להסביר למה אני אוהבת להצטלם, אולי מפני שבכל צילום אני נראית אחרת ואני אוהבת את התוצאות."

אמה של אנטוניה, ג'ויס, היא ציירת, המתמחה בציור פורטרטים בשמן. אביה, פיטר, אמריקאי ממוצא יווני, מייצר ציור למיטבחי מיסעדות, ואחותה רות, המבוגרת ממנה בשנה, היא מורה לילדים קשי־חינוך.

„כשגרתי בניו־ג'רסי, בשעותי הפנויות דיגמנתי על מסלול. זה היה רק תחביב. הרווחתי כסף־כיס.

„יש לי חברים רבים, שהיו בישראל, והם סיפרו לי כמה נפלא כאן. ההיסטוריה של העם היהודי תמיד עניינה אותי. כשסיימתי את לימודי התיכון התלבטתי אם להירשם לבית־ספר לאמנות וללמוד רישום ופיסול, או לבוא לארץ.

„בסוף החלטתי שבית־הספר יחכה לי שנה. אמנם אני לא יהודיה, אבל נמשכתי לארץ־הקודש.

„סידרתי את כל סידורי הנסיעה בניו־יורק ושבועיים לפני שהייתי אמורה לטוס הודעתי על כך להורי. הם היו בשוק ואמרו — לא, את לא נוסעת. מה פיתאום ישראל? המצב הביטחוני חמור ומסוכן שם.

„הראיתי להם את כרטיס־הטיסה ואמרתי להם — אני כן נוסעת.

„כשהגעתי לישראל לא הכרתי נפש חיה. אבל, בקיבוץ זאת לא בעיה: ישנם 40 מתנדבים ומתנדבות מחוץ־לארץ, מנורווגיה, דנמרק, אוסטרליה ואנגליה, והקיבוצניקים גם הם מאוד ידידותיים.

„אני מאוד מחבבת את הבחורים הישראליים, אבל עד עכשיו, אף אחד לא ממש מצא חן בעיני. אני אוהבת אותם בני 20, 21 — כהים או בלונדינים, לא חשוב לי — העיקר שיהיה להם הרבה חוש־הומור ואנרגיה. אני אוהבת אותם ג'נטלמנים ומנומסים ושיהיו לפחות בגובה שלי."

צילום טיבעי. לא משעמם לה בקיבוץ?

„לא, בכלל לא. אני קמה כל בוקר וקוטפת תירס עד הצהריים, ואחר־הצהריים ובערבים יש המון פעילויות: סרטים, מישחקי כדור־עף, רכיבה על סוסים. כתיבת מיכתבים להורי, שבינתיים התרגלו לכך שאני בישראל, ושיחות עם חברים לתוך הלילה.

„מדי פעם אני נוסעת לטיולים מאורגנים על־ידי הקיבוץ. הייתי כבר בירושלים, ביריחו, במצדה, בבאר־שבע ובאילת."

אנטוניה, שגון פניה בהיר, אינה מתאפרת. „אני לא שמה מייק־אפ, לא ליפסטיק ולא לאק על ציפורני. אני אוהבת את המראה הטיבעי. לצילומים אני מוכנה לשים. בחיי הפרטים, לא."

האם היא חושבת שהיא יפה?

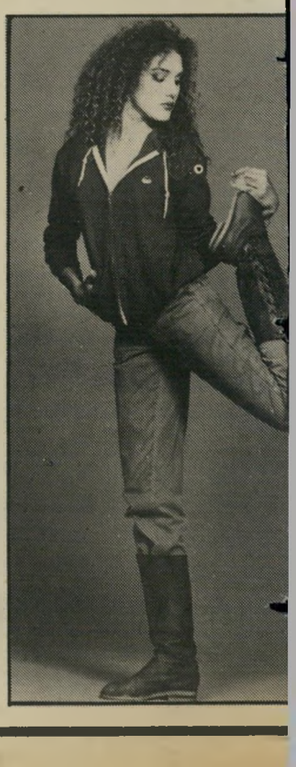
אנטוניה נדהמת, מצחקקת ועונה באנגלית). (כי עדיין לא הספיקה ללמוד עברית): „אני חושבת שאני לא פרפקט, כלומר לא מושלמת. אבל אני חושבת שאני מעניינת ויש לי יופי קלאסי."

ומה אומר עליה הצלם רמי נבון, שהיא התגלית שלו?

„יש לה סיכויים טובים מאוד להצליח בארץ. היא בהחלט טיפוס. היא רק צריכה לשים לב לא להישרף יותר מדי מהר. לא לקחת כל עבודה. אני אעזור לה היכנס לשוק לאט ובצורה נכונה. בארץ תמיד מחפשים ורוצים פנים חדשות." **אורנה גלזן** ■

לא פוחדת אנטוניה ג'רקוס מספרת: אני כבר רגילה לעדשת־המצלמה. בבית־הספר, בקורס לצילום, תמיד לקחו אותי כמודל מעניין לצילום. הכל חשבו ואמרו לי, שאני מיוחדת:

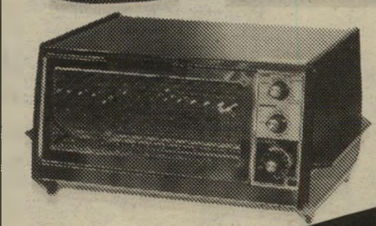
גובה 1.85 בחיים אולי קצת קשה לה, כי גבר נמוך היא לא רוצה וגברים גבוהים יותר הם כנראה די נדירים. אבל כדוגמנית־צילום היא פרפקט: גוף חטוב וגפיים ארוכות. בינתיים היא מקלפת תפוחי־אדמה במיטבח קיבוץ רוחמה שבנגב וקופצת לצילומים בעיר.

הטובים ביותר עולים עכשיו פחות!

למטבח שלך... זק"יש

קומקום אוטומטי זק"ש
עם 3 שנים אחריות.

טוסטר - אובן זק"ש:
הגדול מכולם

הנחה עד 30%*

* מהמחיר המומלץ לצרכן

להשיג בחנויות החשמל המובחרות; שק"ם (במחירי מבצע); רשתות שיווק; מרכז מכירות: בן יהודה 72, ת"א.
בתערוכת האנרגיה והחימום במחירי מבצע.
למחזיקי ויזה וישראכרט ניתן להזמין טלפונית: 228844, 226575 (03) (ראה מבצע החודש בחוברת ישראכרט).
מתנות חג לועדים עכשיו במחירים מיוחדים: זק"ש, 228844, 226575 (03).
שדה" 282718 (03).

זק"ש

אתה מכיר אותנו לא מהיום

טְשוּלְנְט שְׁחִיתוּת* בְּשַׁבָּת בַּצָּהֳרַיִים בְּדִיזְנְגוֹף 110 (מְאָה וְפְּרְסֶר)

*בְּיִידִישׁ זֶה מְצַלְצֵל יוֹתֵר טוֹב.

מרים בנימיני

מזל החודש:

גדי

משה ארנס

27.12.1925. שעת הלידה אינה ידועה, לכן המפה היא מפת שמש בלבד. השמש נמצאת במזל גדי, הירח בתאומים.

כדי למצוא את טיפוס הגדי האופייני, אין צורך להתאמץ. מספיק להביט על שר־הביטחון וכל מי שמבין מעט באסטרולוגיה יוכל לומר מייד, שמראהו, הופעתו והתנהגותו מסמלים בצורה מושלמת את המזל שאליו הוא משתייך.

כבן גדי אופייני, הוא סגור מאופק, מופנם והופעתו אומרת ריחוק הסתיגות וקרירות. גם האנשים העובדים עימו והמקורבים אליו ירגישו לא נוח אם יתנהגו לידו בצורה ספונטנית. אימפולסיבית ובלתי־מבוקרת.

הוא חרוץ, נאמן, אינו נרתע מקשיים ויודע לשמור על מוצא פיו. הוא לא משתייך לאלה שאומרים יותר ממה שהתכוונו. אחת התכונות הבולטות היא היכולת והצורך שלו לתכנן ולארגן דברים מראש. כל מהלך בעל חשיבות גדולה או קטנה נסדר ונשקל.

הוא אינו סומך על יד המיקרה וחותר להשיג שליטה מלאה על כל דבר שבו הוא עוסק. הצורך שלו לתכנן כל דבר מראש נובע, בחלקו, מחוסר־יכולת להחליט.

מטבעו הוא נתון להתלבטויות קשות ומרגיש אחריות מלאה לכל צעד שהוא עושה. הוא רגיש מאוד ופגיע, אך שתי תכונות אלה מוסתרות היטב על־ידי חזות עדינה וסימפטית ועל־ידי שליטה עצמית חזקה.

מפת הלידה שלו מראה שהוא אדם בעל אינטלקט מפותח ורחב־אופקים. למרות שנהוג להאשים את בני מזל גדי בצרות־אופקים, במיקרה שלו אין זה כך. הוא מתעניין בקשת רחבה של נושאים, וכמידת התעניינותו מידת כשרונותיו. הוא מסוגל להצליח בתחומים רבים, שונים ומנוגדים, אך מעולם לא מצא זמן לעסוק במה שאינו מעשי, תכליתי ומוביל למטרה מוגדרת.

הוא פרפקציוניסט במלוא מובן המילה, ורק הטוב ביותר משביע את רצונו. הוא דייקן, שיטתי, קפדן ובעל זיכרון מצויין. אם פגעו בו, הוא לא יראה שנפגע, אך יהיה מסוגל לנטור טינה לאורך שנים, ולבסוף ליהנות מנקמה פרטית קטנה.

אינטלקטואלי ורחב אופקים, נוטה לכעוס בקלות ובעל דיעות קיצוניות נלחם על כל מה שהוא מאמין בו

בקרב ידידיו הוא מוכר כאישיות סימפטית ובעיקר כאדם שאפשר לשוחח עימו מבלי שהשיחה תועבר לאוזניים שאינן רצויות.

הופעתו השקטה והמאופקת מזכירה את האימרה „מים שקטים חודרים עמוק". ההתרשמות ממנו אומרת שזה אדם שקט שאינו מסוגל להתרגש ולהתרגז, אולם אם מקלפים את הקליפה החיצונית הנוקשה, מוצאים אדם שנוטה לכעוס בקלות, בעל יצר מילחמתי ונטיה למריבות. חיכולת להגיע להתלהבות עצומה גם היא מוסתרת

משה ארנס
טינה לאורך שנים

היטב. הוא שולט בריגשותיו ויודע לאן פניו.

הסגירות שכה בולטת בהופעתו, אינה חזקה כפי שהיא נראית. נטייתו לנתח כל דבר בהיגיון ולשטוח בצורה אובייקטיבית, מציגה לא פעם אדם פתוח וגלוי־לב, כשמדובר על דיעותיו והשגותיו בעניינים כלליים וכאלה שאינם נוגעים בו אישית. אבל כשהמדובר בו עצמו, הוא אדם סגור ומרוחק.

הוא שאפתן וניחן בכושר אירגון טוב מאוד. אינו יכול לסבול חוסר יעילות, רשלנות והתחמקות מאחריות. הערכתו את המסורת קושרת אותו אל העם והמדינה, ומאופיו הנוטה לקיצוניות מתבקש שיהיה בעל דעות קיצוניות, אדם הנלחם על עקרונותיו ועל כל מה שהוא מאמין בו.

יש להיזהר מקינאה של עמיתים לעבודה ולשמור על סודיות מתכנן ומארגן דברים מראש

הוא חסכן בדיבורים וכמעט נוטה לקמצנות, כשמדובר בכספים. בקשריו עם אנשים וגם עם הקרובים אליו ביותר, הוא מחפש קודם כל את הקשר האינטלקטואלי, רק אז הוא מרגיש שהוא יכול להתיידד וליצור קשר. לעתים הוא יוצר את הרושם שהוא מכונה אינטלקטואלית, שהרגש בה מופנם עמוק עמוק.

שנת 1984 תהיה מאוד משמעותית עבורו. נראה כי הוא יצטרך להתמודד עם קשיים שהם כמעט מעבר ליכולתו, לפחות כפי שזה נראה בעיניו. הוא יצטרך להתנסות בנסיונות חדשים ולמרות הכל, הוא יצליח לעמוד בהם. במפת הלידה שלו נראה כי השנתיים הבאות יביאו לו הצלחה רבה. הן יוכיחו לו שהוא מסוגל להתמודד עם מצבים כמעט בלתי־אפשריים. אפשר לומר שזו תהיה התקופה החשובה והמשמעותית ביותר בחייו.

השבוע יתחיל במצב־רוח טוב, אולם בהמשכו תהיו טרודים בבעיות כספיות. יתכן שלקראת סוף השבוע תצליחו למצוא דרך לצאת מהקשיים. אלה שמרבים בנסיעות בתקופה זו, רצוי שיהיו מרוכזים. קיימת נטיה לשכוח חפצים חשובים וזה יכול להביא לבעיות ולקלקל את ההנאה. במה שקשור לנסיעות – אין ספק שבתקופה זו דרושה זהירות מירבית על הכביש, מאחר שכל התקופה מסוכנת מאוד, ותתכן פגיעה.

מתיחות רבה תורגש באוויר וזה ישפיע הפעם גם עליכם. בימים רבי־עני וחמישי תרגישו חולשה ומצב־הרוח יח־יה ירוד. ביחסים עם בני־הזוג או עם בני־משפחה אחרים רצוי להיות יותר ותרנים. מריבה גדולה עלולה להתלקח השבוע ואתם תתחרטו שלא הגעתם לפשרה מוקדם יותר. לטורות הקשיים הכס־פיים תופתעו השבוע

מקבלת סכום כסף שיעזור לכם לעבור את השבוע, ולרכוש רכישה שלא יכולתם קודם.

השבוע תוכלו להצליח בכל מה שקשור ללימודים. זו תקופה טובה מבחינה זאת. הראש פתוח וכושר הריכוז מתחדד. אלה מביניכם שעוסקים באמנות יצטיינו בעבודתם מקוריות ובביצוע יעודד התפעלות. הנקודה הרגישה השבוע מתייחסת לענייני בריאות. אתם עלולים לסבול לפתע מבעיה כלשהי. אל תדחו ביקור אצל רופא ואל תזלזלו בתופעות שאינן מוכרות. הפעם אתם עלולים לסכן את עצמכם. זהירות!

הורים לילדים יצטרכו השבוע להשגיח עליהם בשבע עיניים. זה שבוע מסוכן מאוד והורה שאינו בטוח ביכולתו של הילד להגיע לבית־הספר בכוחות עצמו, רצוי שלפחות חש־בוע ילווה אותו. תאונות ופגיעות צפויות בשבוע זה ובכלל בחודש הק־רוב. בשטח הרומנטי יורגש מתח רב, אולם אפשר לתמרן בתוכו ולהשיג תוצאות טובות.

מבחינה כספית המצב כל־כך רגיש, שרצוי לדחות כל עיסקה חשובה והכרעות מחייבות.

חשבוע תצטרכו להקדיש יותר תשומת־לב להורים ולקרובים מבוגרים, זה יהיה להם שבוע לא קל. במקום העבודה נדרש מכם להשקיע יותר מדי מא־מצים, מתנו את הקצב שלא תגיעו להתמוט־טות. אינכם חזקים כת־מיד. כדאי לדחות עי־מות עם הבוס או עם עובדים אחרים, עדיף לא להעיר דבר בתקופה זו. בשטח הרומנטי המצב די משובך. נסו ליהנות ולא לחשוב על העתיד ברגע זה. יימצא פתרון למצב.

קשרים עם בני מישפחה חשוהים בארץ אחרת יביאו למצב־רוח מצויין. תקבלו בשו־רות טובות ויתכן שא־תם עצמכם עומדים לפ־ני נסיעה לחו"ל. בנסי־עות קצרות בתוך הארץ אתם חייבים להיות מאוד עירניים, כי הת־קופה תמתקרבת מראה על חרבה אלימות, חוסר סובלנות וסבלנות ובע־קר על סכנות. שכנים או ידידים קרובים עלולים לפרש דברים שאמרתם בצורה לא נכונה. נסו לא לשתף אנשים בבעיותיכם השבוע.

השבוע תוכלו לשוב ולפגוש אנשים שלחב־רתם התגעגעתם בזמן האחרון. דחו את החצנות או הדרישות שיש לכם מהם, זה לא זמן נוח לדברים אלה, וקרוב לוודאי שלא תצ־ליחו להשיג את התוצ־אות המקוות. בענייני כספים המצב יהיה קשה. אל תוציאו ברגע זה הוצאות שאינן הכרחיות. קרובי־משפחה עלולים לסבול

השבוע מבעיות בריאותיות ואתם תצטרכו לאבד זמן יקר, כדי לבוא לעזרתם.

אם מזלות אחרים הוזהרו מכל מיני סכנות, זה כאין וכאפס לעומת מה שמצפה לכם. בחודש הקרוב תצטרכו להפעיל את האינטואי־ציה, את החשדנות ואת תזהירות הטיבעית שבה ניחנתם. התפרצויות של תוקפנות או נחיגה אימ־פולסיבית בכביש ואפי־לו טיפול במכשירים חשמליים – כל אלה עלולים לסכן אתכם. נסו לעבור את החודש הקרוב ללא פגיעה. בשטח הרומנטי תוכלו להצליח על־ידי התנהגות מתוכננת מראש.

קשרים רומנטיים דינמיים מאוד צפויים השבוע, וכל זה יבוא בצורה מפתיעה ובלתי־צפויה בקשרים קיימים. תוכלו להעמיק את הק־שרים ולשפר את היח־סים. מה שבולט השבוע זה אלמנט ההפתעה, כל דבר יגיע בזמן ובמקום הכי פחות צפויים. תקר־פה זו תיזכר זמן רב. מבחינה חברתית תהיו הרבה יותר פופולאריים בתקופה הקרובה ואף תוכלו לשוב ולחדש קשרים שנותקו. שימו מעניין בזכות קשרים עם אנשים מקוריים.

חפצים שהלכו לאיבוד יימצאו לקראת סוף השבוע, ואביזרים שונים שהתקלקלו בבית יתחילו שוב לפעול בת־חילת שבוע הבא. בשטח הרומנטי תחיה אפשרות להעמיד את בני־הזוג במקום, אל תבלעו שום עלבון או פגיעה, תחיה לכם הזדמנות לצאת ממצבים אלה כשידכם על העליונה, והחרגשה יותר טובה. בשטח העבודה תופתעו לטובה, אולם יחיה עליכם להיות זהירים מאוד מקינאה של עמיתים לעבודה. שימרו סודיות.

בתקופה זו טוב להתרחק מהעבודה ולצאת לחופשה לזמן מה. אתם תשים חולשה ועיי־פות וזקוקים למנוחה. חשוב שלא תעמיסו על עצמכם יותר מדי, מכי־וון שאתם נוטים לחלות במחירות. קרוב לוודאי שתצטרכו לבקר קרו־בים או ידידים שמ־אושפזים בבתי־חולים. ידידים שעימם לא נפ־גשתם זמן רב יופיעו לפתע וישפרו את מצב־הרוח שהיה ירוד בזמן האחרון. כדאי לנסות ולקנות כרטיסי־הגרלה במשותף עם ידיד.

ידידים ישנים וחדשים ייכנסו מחדש לחיים ויוסיפו הרבה עניין. בתקופה זו תרבו בבי־לויים, במסיבות ובמיפ־גשים חברתיים מיק־ריים. מבחינה כספית תוכלו להצליח לשפר את המצב, רעיונות מקוריים יוכיחו את עצ־מם בתקופה זו, התעזה עשויה להשתלם. ברגע זה רצוי שלא תתכננו שום נסיעה לחו"ל. נסיעה מעין זו עלולה לסכן אתכם. בתחום הבא המצב יהיה יותר קל ויותר בטוח. ידידים זקוקים לעזרתכם.

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גיליון "העולם הזה" שראה־אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, הביא כתבת־שער וכה גיליונים מנאציונים על הפלגת־המזות של אוניית האצ"ל "אלטלנה". מחבר הכתבה היה דב אריה בן־אליעזר. מראשי סיעת תרות בכנסת. תחת הכותרת "מים עד נפש" הביאה כתבת־השבועון ריתוי ורד את הכתבה השניה בסידרה "הסיוון בטבריה". על ביקורו בארץ של הקומיקאי היהודי־אמריקאי דני קיי דווח תחת הכותרת "לינץ' עליו לדני". יעקב מיזרחי, שוטר שנוצל בידי מפקדיו מעל לחובת התפקיד, הביא את סיפורו תחת הכותרת "למה אתה ברכה, בני?"

בשעה הגיליון: ספינת האצ"ל "אלטלנה".

"העולם הזה" 1111
תאריך: 14.1.1959

אצבעות "היד השחורה" ★ על תחבורה בשבתות 1959 ★ על אב־שכול ורב

מנגנון

ריקוד האצבעות

כשם שאצבעות כף־היד שונות אחת מרעותה כן גם חברי קבוצת היד־השחורה, המכינים עצמם מאחורי הקלעים לתפוס את השילטון בבוא הזמן, נפרדים בהשקפותיהם ובאינטרסים שלהם איש מרעהו.

אחד אבריאל, שהורחק על־ידי חבריו מקערת־השילטון בבירה סוקר בקינאה, מזה קרוב לשנתיים, איך אצבעות חבריו בוחשות בעירנות בקלחת, זוכות ביותר ויותר נתחים שמנים מהשלל. אבריאל עצמו, שבתפקידו כשגריר ישראל בגאנה חייב היה לפלס לישראל את דרכה לאפריקה, החל נותן את דעתו על חזרה כוונה מיוחדת, מיטיבו, שר־הביטחון וראש־הממשלה דויד בן־גוריון.

אנשי מישרד־החוץ קפצו על המציאה, הודיעו כבר באותו יום, במהדורת־החדשות של הצהריים בקול ישראל, כי אבריאל יבקר בישראל ימים ספורים בלבד, יחזור מייד לגאנה.

אבריאל העלול למצוא עצמו קשור בפרשה המסעירה של תפיסת השילטון ?, יספור עתה פעמיים, על אצבעות ידו האחת, את ימי שהותו בישראל.

עיתונות

תנועה בכיוון אחד

ממשלת המנדט הבריטי הותירה לעיר חיפה כמו לנווה־שאנן, באוטובוסים. אחדים מהם אף יכלו להרחיק באוטובוסים עד נצרת, טבריה או נהריה.

סיבת האנאכרוניזם הממונע היתה פרוזאית למדי. בתקופת המנדט התחרו חברות ערביות בקואופרטיבים היהודיים על התחבורה בעיר־הכרמל. כדי למנוע מהערבים יתרון בולט, העלימה הרבנות הראשית בחיפה את עיניה מהתחבורה היהודית.

רכבת תמורת אוטובוסים. סטאטוס־קוו זה המשיך להתקיים אף בהסכמתם של הדתיים, חברי הקואליציה העירונית. חברי אותה קואליציה, אנשי פועלי אגודת־ישראל, הם שגם יעצו לאבא חושי, ראש עיריית חיפה, העומד בפני השלמתה של הרכבת התחתית, לפנות בהצעת־הסכם לרבני חיפה לגבי הפעלת הרכבת בשבת.

למרות שהפנייה היתה אישית ביותר, הסתננה הידיעה אל דפי ידיעות אחרונות. הרבנות הראשית בחיפה, שראתה עצמה נפגעת רק מעצם החשד כי חושי ינסה להגיע עימה להסכם בנידון, פנתה בתביעה נמרצת למערכת להכחיש ידיעה זו. אחרת, איימה, היא תפרסם הכחשה זו בכל עיתוני־הבוקר של יום המחרת. דוב יודקובסקי, ראש־המערכת הנמרץ של ידיעות האחרונות, הטיל על כתבו הבכיר בבירה, העיתונאי הוותיק ירושה נכבדת מאוד: בעוד שביתר ערי הארץ הגדולות נאלצו התושבים להיעזר ברגליהם או במוניות־השרות כדי לנוע ממקום למקום בשבת יכלו אזרחי חיפה חובבי־הטיול לנסוע לבת־גלים, בשבת.

• *הכוונה לפרשה שרק באחרונה נתפרסמה שוב, כאשר אבריאל, בשמם של קבוצת "צעירי החצר" (משה דיין, שימעון פרס ואחרים) הציע לדויד בן־גוריון לחולל הפיכה, שנועדה לבטל את הדמוקרטיה בישראל.*

בן־גוריון מצחיק את דני קיי: הפגישה מיקאי היהודי אמריקאי, דני קיי, וראש־הממשלה, דויד בן־גוריון, בין חקו־ הונצחה בידי הצלמים, למרות מאמצי פולה בן־גוריון למנוע זאת.

קרובה הביתה, לפלס לעצמו גישה קרובה יותר למיטבח המדיני.

כהודעות קרובה נראתה שנת־הבחירות, העומדת על הסף. הוא רמז לחבריו כי הוא עתיד לחזור בקרוב לחופשת־מולדת ממושכת, ביקש מהם לפנות את מקומו ליד הקערה.

חזרה זו היתה לצנינים לא רק בעיני ידידיו הצעירים. גם חברי־למיפלגה הקשישים יותר הביטו בחשש על חזרתו של מי שהיה יד ימינו של שר־הביטחון. מישרד־החוץ הריץ לאבריאל הוראה דחופה להתכונן לביקור ממושך בגיניאה הצרפתית. שזכתה זה מקרוב בעצמאותה, לעשות את כל מה שאפשר לקשירת קשר בר־קיימא עם המדינה האפריקאית החדשה.

עזרה בלתי־צפוייה. אבריאל לא התפעל מהזדמנות זו. הוא הודיע למתים עליו כי אמנם יערוך ביקור קצר בבירת גיניאה, בדרכו לישראל, אך עמד על דעתו כי ישהה בארץ זמן רב. היה נראה, כי הדיפלומט הצעיר (41) אומר להגיע ארצה בכל מחיר, לפני חלוקת השלל המחודשת.

לעזרתם של ידידיו החוששים של אבריאל בא השבוע דווקא עיתון אופוזיציוני. בתחילת השבוע פירסם עיתון חרות, בכותרת ראשית, כי אבריאל יחזור מגאנה. רמז על כך כי הוא קשור בפרשת תפיסת השילטון שעורר החודש, בלי

היום: 25 שנה אחרי

מהפסנתר לפאריס

במדור אנשים, השבוע לפני 25 שנה, הובא הסיפור הבא: "במצב לא נעים היתה הזמרת ריקה זראי, כשבאה יום אחד כרגיל להופעתה במועדון התיאטרון. התברר כי הפסנתר בו ליווה אותה בעלה, נעלם. הסתבר כי הפסנתר היה שייך לתיאטרון הקאמרי, וכאשר נותק הקשר בין התיאטרון ומועדון התיאטרון. נטלו אנשי הקאמרי את הפסנתר.

במהלך 25 השנים אחרי האירוע עם הפסנתר עברה ריקה זראי להתגורר בפאריס, התגרשה מבעלה, יוחנן זראי (שאף הוא מתגורר בפאריס), והפכה לזמרת מהשורה הראשונה בצרפת.

בימים אלה מבקרת זראי בארץ ומפיקה סרט על ישראל, עבור אחד מערוצי הטלוויזיה בצרפת.

אנשים

● **שר־הפנים, ישראל בר־יהודה:** "כשם שבאמריקה ניצח המיליונר רוקפלר את המיליונר הארימן על־ידי כך, שהבין ראשון את החשיבות שבאכילת לאטקעס אצל היהודים בניו־יורק, כך יהיו גם לנו, כפי הנראה, ראשי־עיריות בזכות אכילת פלאפל וקרעפלך אצל עדות שונות."

בחיפה אל הרבנות הראשית בירושלים, המבקשת חוות־דעת מהירה לגבי הצעתו של חושי.

מישפט

זקן לאב־שכול

מדינת־ישראל גמלה לישראל הס (45) על נפילת בנו, מרדכי, במילחמת־העצמאות, בדרך משלה: היא העמידה לרשותו דיור בגיבעת־עליה ביפו. מישרד־הביטחון, שטיפל בדיורו של הס, הסכים אפילו כי האב השכול יקים במקום בית־כנסת על שם בנו מרדכי.

אחרי שהכל היה מוכן, פנה הס למישרד־הדתות. הודיע לו על הקמת בית־הכנסת החדש לתושבי גיבעת־עליה. מישרד־הדתות מצידו מינה את משה באב"ד כרב בית־הכנסת והבטיח את עזרתו למקום הקדוש החדש.

כשניסה הס, ביום השנה לנפילת בנו, לומר קדיש בציבור ולעלות לתורה, מנע זאת הרב.

סוף שחור

אורח חשוב בא מאפריקה לבקר במדינה. במטוס הגישה לו הדיילת את תפריט הארוחות. הנוסע העיף מבט במעדנים המוצעים לו ועיקם את האף: "אולי יש משהו יותר טעים?" הדיילת לא היססה הרבה והגישה לו את רשימת הנוסעים.

הרבנית נשארה בחוץ. הסיכסוך הגיע עד בית־המישפט. השבוע עמדו שני בעלי־הדין לפני שופט־שלום תל־אביבי, הרצו בפניו טע־נותיהם. קבעה הרבנית בעדותה: להס אין זקן. הוא לא יכול לעלות לדוכן כשליח־ציבור.

היא המשיכה לחוות דעתה אף מספסלי־הקהל. כשהציע השופט — ספק בהלצה, ספק ברצינות — כי הס יגדל זקן וכך יקבל את הזכות להתפלל בבית־הכנסת שנקרא על־שם בנו, מחאה הרבנית כפיים בהתלהבות.

השופט הכריז על הפסקה וקרא לשני בעלי־הדיב ללישכתו. הרבנית נותרה בחוץ. כשהסתיימה ההפסקה, יכול היה השופט ורשאי להודיע על פשרה. שני הצדדים התחייבו לשמור על שלום המקום הקדוש. להס לא יהיו זכויות על בית־הכנסת יותר משאר המתפללים.

בינתיים, מישרד־הביטחון שלמד על המיקרה, פנה למישרד־הדתות בבקשה לסלק את הרב מכהונתו. פקידי מישרד־הביטחון החזיקו קלף: הבית רשום על שמו של מישרד־הביטחון.

בכל מצב בכל אירוע
אנחנו מקפידים
לצחצח שיניים ב"אלמקס"
חוויה משותפת

"אלמקס" חיסכון! ולא רק חיסכון כספי!
כשהשיניים בריאות אתה חוסך
בהוצאות על טיפולים, סבל וכאבים.

אלמקס-
בריאות לשיניים

טבע
TEVA

טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ
TEVA PHARMACEUTICAL INDUSTRIES LTD

ז' שבט תשמ"ד, 11.1.84 מספר 2419 שנה 48 המחיר 180 שקלים (פחות מע"מ)

העולם הזה

ישראלי שרף את המועדון באמסטרדאם, ששימש בית־ועד לחיילים מישראל

אש בהיכל המין

בעל המועדון